

obsah

Bulletin advokacie

ÚVODNÍK

Tomáš Sokol: **Advokáti a média**7

IBA

Konference International Bar Association v Praze
Program konference IBA8

AKTUÁLNÍ TÉMA

Michal Račok: **K právní povaze a účinkům prohlášení advokáta**
o pravosti podpisu13

ČLÁNKY

Mojmír Ježek: **Český advokát v řízení před soudy Evropské unie**16

Michael Kincl: **Řízení o veřejné podpoře po vstupu**
do Evropské unie21

Petr Tomašík: **Leasingové financování a jeho vývoj**25

Karel Marek: **K druhým obchodním závazkům**29

Tomáš Havelka – David Michel: **Mediace v Německu – právní**
aspekty a soulad s německým stavovským právem31

DISKUSE

Roman Premus: **Nad novelou občanského soudního**
řádu aneb Komu slouží jistota33

RECENZE, ANOTACE

Hodál, P. – Alexander, J.: **Evropské právo**
obchodních společností (rec. Tomáš Dvořák)35

Ondřej, J.: **Mezinárodní právo veřejné,**
soukromé, obchodní (rec. Vladislav David)36

Prouzová, Anna: **Evropský soud pro lidská práva** (rec. Jiří Kmec)37

Fasora, L., Hanuš, J., Malíř, J. (eds.): **Člověk**
na Moravě 19. století (rec. Stanislav Balík)37

Z JUDIKATURY

Kdy (např.) nelze vydat předběžné opatření ve věci úpravy
poměrů nezletilého dítěte39

Hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného; důsledky nezodpovědného
postupu zvoleného obhájce40

K postupu soudu, jestliže rozhodl, že obviněný má právo
na bezplatnou obhajobu, pokud si sám obviněný obhájce nezvolí41

Náhrada nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla
zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů42

Nad jedním rozhodnutím43

Výběr z rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách
(Václav Mandák)44

PŘEČETLI JSME ZA VÁS (Václav Mandák)47

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) Informace o jednání schůze představenstva
České advokátní komory konané dne 12. 4. 200551

2) Výzva advokátům a koncipientům ke splnění povinností
stanovených v ust. § 29 odst. 1 zákona o advokacii53

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 12x ročně, z toho 2 dvojčísla
(7–8, 11–12). Přetisk povolen jen se
souhlasem redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: ponahla@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík
Šéfredaktor:
JUDr. Václav Mandák, CSc.
Zástupkyně šéfredaktora:
JUDr. Lygie Snášelová
Tajemnice redakce:
Jana Ponáhlá

Redakční rada:
JUDr. Jiří Císař, JUDr. Roman Jelínek,
Ph.D., prof. JUDr. Marie Kalenská, Dr.Sc.,
JUDr. Ladislav Krym, prof. JUDr. Zdeněk
Kučera, Dr.Sc., JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule, CSc.,
JUDr. Jiří Mucha, doc. JUDr. Jiří Pipek,
CSc., JUDr. Tomáš Pohl, doc. JUDr. Pavel
Šámal, Ph.D., JUDr. Helena Šteflová,
JUDr. Zdeněk Štencl, prof. JUDr. František
Zoulík, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte
na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1.
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
(včetně případných zvláštních čísel).
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma.

Celé znění každého čísla vychází též na
internetu (www.cak.cz). Předáním
rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas
se zveřejněním také na internetu.

Toto číslo vyšlo 20. června 2005.

Tisk: Petr Lejček – SPRINT, Praha

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o., Filip Bezděk

Fotografie na obálce:
Jakub Stadler

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

obsah / shrnutí

3) Výsledky advokátních zkoušek v termínu únor – březen 2005.....	53
4) Sdělení koncipientům o termínech vstupního školení.....	53
5) Zpráva o 3. schůzce sekce pro mezinárodní právo a zástupců ČAK v mezinárodních organizacích dne 21. dubna 2005.....	53
6) Pozvánka na Hry české advokacie.....	54
7) Západočeské setkání soudců a advokátů.....	55
8) Už jste objevili nové webové stránky ČAK?.....	55
9) Členové poradních a regionálních orgánů ČAK.....	56

NÁZOR

Igor Novotný: Advokátska etika včera a dnes.....	61
--	----

Z KÁRNÉ PRAXE

Jde o závažné porušení povinnosti advokáta, jestliže nezplatí svůj splatný dluh, navíc přiznaný pravomocným rozsudkem. (Jan Syka).....	61
Z kárné praxe bývalé Advokátní komory v Čechách.....	62

VÍTE, ŽE... (Stanislav Balík).....	62
------------------------------------	----

ZE ZAHRANIČÍ

Slovensko: Bulletin Slovenskej advokácie č. 2/2005 a č. 3–4/2005.....	63
Slovensko: Som český advokát, môžem zastupovať klienta v trestnej veci pred slovenským súdom?.....	63
Slovensko: Zákaz diskriminácie advokátů na základě věku.....	63
Chorvatsko: 23. ročník právnických chorvatských dnů.....	63
Německo: Časopis Wirtschaft Europe (WIRO).....	64
Ruská federace: Časopis ruských advokátů.....	64
Kypr: Kyperské advokátky již mohou u soudního jednání nosit kalhoty.....	64
Evropská unie: Uznávání rodinně-právních rozhodnutí.....	64
Evropská unie: Zelená kniha o dědickém a testamentálním právu.....	64

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Setkání předsedů advokátních komor států střední a východní Evropy v Budapešti 15. a 16. dubna 2005.....	65
---	----

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY (připravila Květa Slavíková).....	66
--	----

RŮZNÉ

Profesní pojištění advokátů.....	67
----------------------------------	----

NAKONEC

Kresba Lubomíra Lichého.....	68
Květa Slavíková: Jak to chodí.....	68

INHALTSVERZEICHNIS.....	69
-------------------------	----

ZUSAMMENFASSUNG.....	69
----------------------	----

TABLE OF CONTENTS.....	72
------------------------	----

SUMMARY.....	72
--------------	----

INZERCE.....	74
--------------	----

Shrnutí

Michal Račok:

K právní povaze a účinkům prohlášení advokáta o pravosti podpisu

Od 1. ledna 2005 jsou advokáti při výkonu advokacie, zejména při sepisování listin, oprávněni používat zcela nový právní institut, a to prohlášení o pravosti podpisu podle § 25a zákona advokacie, ve znění zákona č. 284/2004 Sb. Podle tohoto zákonného ustanovení lze takovým prohlášením nahradit úřední ověření podpisu jednatelky osoby, které je jinak vyžadováno různými právními předpisy. Prohlášení advokáta má totiž stejné právní účinky jako úřední ověření podpisu (legalizace) provedená notářem podle notářského řádu nebo jinými orgány či osobami podle jiných zákonů (obecní úřady, velitelé námořních lodí); tyto účinky jsou jednak hmotněprávní, jednak procesní povahy. Ze zákonné úpravy prohlášení vyplývá, že je nadáno – stejně jako úřední ověření podpisu – veřejnou vírou v jeho pravdivost, a proto je listina, prohlášení obsahující, listinou veřejnou (a to i přes to, že zákon prohlášení advokáta za veřejnou listinu výslovně neoznačuje). Z toho vyplývá, že prohlášení požívá trestněprávní ochrany podle § 176 trestního zákona (trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny). Na prohlášení advokáta o pravosti podpisu lze, jakožto veřejnou listinu podle českého práva, aplikovat ve vztahu k zahraničí i tzv. Úmluvu o apostilaci (Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. 10. 1961). Vzhledem k tomu budou prohlášení – na základě dohody mezi Českou advokátní komorou a MZV – opatřována pro účely apostilace vyšším ověřením České advokátní komory. Příspěvek polemizuje s opačným názorem vysloveným v literatuře, že prohlášení advokáta o pravosti podpisu veřejnou listinou není.

Mojmír Ježek:

Český advokát v řízení před soudy Evropské unie

Poskytování odborné právní pomoci českými advokáty po vstupu ČR do EU musí zahrnovat kromě správné aplikace práva EU v řízení před českými soudy i znalost procesních předpisů před soudy EU, které mají výlučnou pravomoc v řadě sporů týkajících se práva EU. Právní zastoupení advokátem v řízení před soudy EU má na rozdíl od řízení před českými soudy některé odlišnosti. Zejména s ohledem na advokátní přímus, uplatně-

shrnutí

ní zásady koncentrace a převažující význam písemné části řízení je v řízení před soudy EU nutné dbát na řádné vypracování příslušných písemných podání. Vzory základních podání k soudům EU byly v ČR poprvé uveřejněny v novém vydání Vzorů smluv a podání od nakladatelství LINDE Praha. Tyto však mohou pouze poskytnout jakýsi návod, který nelze považovat za vyčerpávající, a v každém jednotlivém případě je nutné věnovat zvýšenou pozornost nejen formálním náležitostem, ale i právnímu odůvodnění jednotlivých podání.

Michael Kincl: Řízení o veřejné podpoře po vstupu do Evropské unie

Vstup do EU přinesl v oblasti veřejné podpory několik změn. Tou zásadní je, že jediným kompetentním orgánem posuzujícím slučitelnost veřejné podpory poskytované na území členských států EU se společným trhem je Evropská komise jako výkonný orgán EU. Ta touto svou kompetencí nahradila Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který fakticky činnost Evropské komise v oblasti veřejné podpory na území ČR suploval v období od 1. 5. 2000 do 1. 5. 2004.

Článek se zaměřuje na 4 druhy řízení o veřejné podpoře, která je Evropská komise oprávněna vést. Podává rozbor řízení o notifikované veřejné podpoře, řízení o protiprávní veřejné podpoře, řízení v případech zneužití veřejné podpory a řízení ve věcech existujících programů veřejné podpory.

Petr Tomašík: Leasingové financování a jeho vývoj

Autor se svým článkem zaměřil na problematiku leasingu. Nejprve popisuje obecně historický vývoj tohoto finančního produktu ve světě, a poté vývoj leasingu a situaci na leasingovém trhu v České republice. Dále jsou v článku popsány základní formy leasingu, rozdíl mezi finanční a operativním leasingem. Jsou zde také charakterizovány některé časté a specifické varianty leasingu (zpětný leasing nebo leasing nemovitostí). Protože je leasing často zaměňován i za jiné produkty, je v příspěvku popsáno, co není leasingem. Autor se také věnuje popisu právní úpravy leasingové smlouvy, jejímu charakteru a Všeobecným smluvním podmínkám, které se v leasingu velmi často vyskytují. Autor popsal leasing jak z ekonomické, daňové, tak i právní stránky.

Karel Marek: K druhům obchodních závazků

Po vydání obchodního zákoníku se obchodní závazkové vztahy členily v odborné literatuře vč. literatury komentářové na tzv. absolutní

obchodní závazkové vztahy (s výčtem v § 261 odst. 3; tento výčet se však novelami měnil), relativní obchodní závazkové vztahy (za splnění podmínek § 261 odst. 1 a odst. 2), fakultativní obchodní závazkové vztahy (na základě dohody stran podle § 262 obchodního zákoníku) a absolutní neobchodní závazkové vztahy (neboli absolutní občanskoprávní vztahy podle § 261 odst. 6 obchodního zákoníku). Zkráceně (při vědomí nepřesnosti a při praktické potřebě stručného vyjádření) se hovořilo o tzv. absolutních obchodech, relativních obchodech, fakultativních obchodech a absolutních neobchodech.

Právní úprava se přitom změnila a je otázkou, zda a jak tuto vžitou terminologii zachovat či korigovat. Tomuto tématu věnuje autor své pojednání.

Tomáš Havelka – David Michel: Mediace v Německu – právní aspekty a soulad s německým stavovským právem

Článek se zabývá otázkou vzájemného vztahu německých předpisů stavovského práva a výkonu mediace. V úvodu je vysvětlen pojem mediace a jsou popsány zásadní odlišnosti mediačního řízení oproti řízení soudnímu a rozhodčímu. Dále jsou stručně rozebrány jednotlivé fáze mediačního řízení. Aktuální problémy vztahu výkonu mediační činnosti a výkonu advokacie jsou v článku osvětleny v rámci německého stavovského práva s ohledem na základní povinnosti advokáta – např. na řádné profesní označení a s tím spojený zákaz nekalé soutěže.

Roman Premus: Nad novelou občanského soudního řádu – komu slouží jistota

Zákonem č. 59/2005 Sb. z 5. 1. 2005 byl k 1. 4. 2005 novelizován zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Dle bodu 7. až 10. tohoto zákona byla v občanském soudním řádu změněna právní úprava předběžných opatření.

Dle nového znění § 75b odst. 1, věty první o. s. ř. je k zajištění náhrady škody nebo jiného újmy, která by vznikla předběžným opatřením, navrhovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 50 000 Kč a v obchodních věcech ve výši 100 000 Kč.

Zavedení paušálních jistot v souvislosti s vydáním předběžného opatření v řádu desítek tisíc korun, které musí navrhovatel složit před vydáním předběžného opatření, aniž je sledován účel těchto jistot, však může vést k odepření spravedlnosti a tím i k porušení Ústavou garantovaných práv.

O výši jistoty v souvislosti s vydáním předběžného opatření by měl rozhodovat soud na základě tvrzených a soudu osvědčených skutečností. ■

Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelné informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících oborů. Tentokrát na straně 66.

Bulletin advokacie

byl v anketě Karlovarských právnických dnů pětkrát (v letech 1994, 1998, 1999, 2001, 2002) oceněn jako **nejlepší právní časopis v České republice.**

CENÍK PLOŠNÉ INZERCE

pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK

Celá strana

210 x 297 mm na spad, 190 x 283 mm na zrcadlo	
černobíle	15 000 Kč
dvoubarevně*	18 000 Kč
barevně	20 000 Kč

1/2 strany 190 x 137 mm (na zrcadlo)

černobíle	8 000 Kč
dvoubarevně*	11 000 Kč
barevně	14 000 Kč

1/4 strany 90 x 137 mm (na zrcadlo)

černobíle	6 000 Kč
dvoubarevně*	8 000 Kč
barevně	10 000 Kč

1/8 strany 90 x 66 mm (na zrcadlo)

černobíle	3 000 Kč
dvoubarevně*	4 000 Kč
barevně	6 000 Kč

Ceny inzerce jsou smluvní, nezahrnují DPH 19 %.

* Druhá barva je přímá, podle specifikace klienta (Pantone). Podrobnosti naleznete na níže uvedené webové stránce.

Podrobný ceník inzerce, podmínky a technické specifikace naleznete na webových stránkách ČAK www.cak.cz v rubrice INZERCE.

Advokáti a média

Za posledních 15 let si ČAK vybudovala pevnou společenskou pozici. Je respektovanou samosprávnou organizací a každému, kdo se o věc zajímá je zřejmé, že samosprávnost není cechovní libůstka, ale právě v této době představuje základní jistotu nezávislosti advokátů. ČAK v současné době reprezentuje 10 000 právníků, což z ní činí nejpčetnější profesní sdružení právníků v ČR. ČAK sice není připomínkovým místem legislativního procesu, byť o to usiluje, ale je běžně tázána na názor v případě řešení složitých právních otázek, ať legislativních nebo například v případě sporných judikátů, které mají být zařazeny do „zelené“ sbírky. Tradičně advokacie funguje jako rezervoár členů legislativní rady vlády, z řad členů ČAK se rekrutují soudci Ústavního soudu, poslanci, ministři, členové různých odborných sekcí, redakčních rad atd.

Není zatím důvod domnívat se, že by se tato situace měla do budoucna zhoršovat, ale na druhou stranu existuje řada možností, jak pozici ČAK posilovat. Toliko doufám, že se shodnu s většinou advokátů, že posilování má smysl. Za sebe vycházím z toho, že nelze být jen profesním sdružením, které plní samoobslužné funkce a případně se občas vyjádří k právnímu předpisu, který se jeho členů bezprostředně dotýká. Rezignace na udržování, případně posilování společenského postavení vede spolehlivě k pozvolné ztrátě prestiže. Nakonec už by se nikdo ČAK na nic neptal, dokonce ani v případě zákonů, které by měly upravovat její fungování. Anebo zrušení.

Podle jednoho vtípu, tradovaného zejména v USA, je rozdíl mezi přejetým skunkem a pře-

jetým právníkem pouze v tom, že přejetého skunka předchází brzdná dráha. Nemyslím si, že by náhled veřejnosti na českého advokáta byl podobný, ale přesto je na čase ČAK víc přiblížit veřejnosti. Vysvětlit smysl její existence a nezbytnost společenské role, kterou zastává advokát.

Zřejmě i z toho důvodu představenstvo ČAK před rokem zřídilo Výbor pro vnější vztahy (VPVV) jako poradní orgán pro mediální politiku a související záležitosti. Většina dospělých samozřejmě ví, co slovo advokát znamená, minimálně se setkala v detektivkách s jedním z jeho poddruhů, obhájcem. A samozřejmě mnoho lidí tuší, že advokáti jednak zastupují v civilních sporech, jednak je možné se s nimi v právních věcech radit. Na jakých principech je ale činnost advokátů postavena, co je obecně jejím smyslem a proč ČAK existuje, 99 % populace neví. Soudě podle některých dotazů to o moc lepší nebude ani v řadách novinářů. Zcela určitě jen málokdo ví něco podstatného o historii advokacie v českých zemích, byť jde o jednu z mála institucí, která přežila období komunistické totality a dokonce si řada jejich tehdejších členů získala respekt svým zastupováním osob, proskribovaných v souvislosti se svým antikomunistickým či antisocialistickým smýšlením. Lze jen doufat, že tím byla smazána skvrna, kterou na advokacii zanechali jiní kolegové, kteří v procesech 50. let naopak fungovali jako komunističtí slouhové.

Členové VPVV se shodují v tom, že je zapotřebí jednak hledat formy obecné propagace advokacie formou ne nepodobnou propagaci či reklamě služeb, ale je také třeba hledat indivi-

duální způsoby, jak advokacii prezentovat. Hlas ČAK by měl být slyšet tam, kde jde o celospolečenské právní problémy a měl by také mít váhu. Tedy prohlášení k aktuálním problémům právní povahy, odpovědi na dotazy novinářů apod. Přitom je zřejmé, že ČAK by neměla zaujímat stanoviska k politickým problémům a komentovat banality. Relevantním tématem je například příprava zákonů anebo naopak absence potřebné právní úpravy. A jsou to především advokáti, kteří jako první mohou signalizovat negativní dopady právního předpisu a také případy porušování lidských práv ze strany státních orgánů, zejména jde-li o systémovou záležitost. Samostatnou věcí je publikační činnost advokátů, která ale kromě významu pro píšícího advokáta signalizuje veřejnosti, že členové ČAK mají názory, které stojí za otištění.

Rozhodnutí o způsobu globální prezentace je nepochybně věcí představenstva ČAK. VPVV může být konzultantem, ale hlavně k jeho členům mohou směřovat podněty z řad advokátů a koncipientů. Bez jejich informací bude obtížné, ne-li nemožné, monitorovat problémy legislativní povahy, nedostatky zákonů apod. Podněty, popisující problémy obecné povahy, budou nabízeny sdělovacím prostředkům. O tom viz výzva na str. 65 minulého čísla Bulletinu advokacie. Cestou VPVV je také možné nabízet k publikaci odborné články a případně jakékoliv náměty na „zviditelnění“ ČAK. Je jisté především věcí orgánů ČAK starat se o mediální obraz advokacie, ale možná bude někomu z kolegů příjemné se na jeho tvorbě také spolupodílet.

■ JUDR. TOMÁŠ SOKOL

ADVOKÁT, ČLEN VÝBORU PRO VNĚJŠÍ VZTAHY ČAK

Oslavy 15. výročí svobodné advokacie v České republice

U příležitosti patnáctiletého výročí fungování svobodné české advokacie na základě zákona o advokacii, který nabyl účinnosti 1. 7. 1990, uspořádala Česká advokátní komora celotýdenní vzdělávací program a oslavy v týdnu od 16. do 20. května 2005 v novém Školícím a vzdělávacím centru ČAK v Paláci Dunaj v Praze na Národní třídě.

Každý den se uskutečnily přednášky na závažná témata, přednesené předními domácími i zahraničními odborníky. Kdokoliv z advokátů měl o přednášky zájem, mohl se zúčastnit. Ti, kdož přišli, měli příležitost také k prohlídce vzdělávacího centra (skvěle zrekonstruovaných funkcionalistických prostor) a po skončení programu byli pozváni na raut a společenský večer. Poděkování patří JUDr. Ivo Jahlkovi, který svou produkcí každý večer přítomné skvěle bavil!

V pátek 20. května proběhla tisková konference s předsedou ČAK JUDr. Vladimírem Jirousekem a odpoledne následoval odborný program

za účasti předních justičních představitelů a pracovníků advokacie. Protože tato významná akce skončila až po uzavěrci našeho časopisu otiskneme podrobnou zprávu ve dvojčísle 7–8. Čtenáře též postupně seznámíme se zněním referátů přednesených v průběhu závěrečného odpoledne.

Na obálce tohoto čísla jsou otištěny snímky z pátečního programu. Na dolním snímku uprostřed je předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, vlevo předchází předseda ČAK a současný soudce Ústavního soudu JUDr. PhDr. Stanislav Balík, vpravo bývalý předseda ČAK a bývalý ministr spravedlnosti ČR JUDr. Karel Čermák. V horní části (zleva doprava) předseda ČAK při rozhovoru pro televizi, JUDr. K. Čermák v rozhovoru s bývalým předsedou Law Society of Ireland Gerardem F. Griffinem, pohled do jednacího sálu a budova paláce Dunaj.

výroční konference IBA v Praze www.ibanet.org/prague

Konference International Bar Association v Praze

S již několikrát jsme Vás informovali o konferenci **International Bar Association (IBA)**, která proběhne **v Praze od 25. do 30. září 2005** a zdůraznili jsme, že odborný program bude zahrnovat přes 150 pracovních zasedání pokrývajících všechna odvětví právní praxe. Pro Vaši lepší představu jsme do tohoto čísla Bulletinu advokacie zařadili úplný přehled témat, kterým se účastníci konference budou věnovat. V elektronické podobě najdete tentýž přehled na webových stránkách ČAK, včetně tabulky registračních poplatků za účast na konferenci (**upozorňujeme na zvýhodněný poplatek pro advokáty z ČR**).

Máte-li zájem o podrobné informace o konferenci, konkrétních zasedáních či podmínkách účasti a registraci, navštivte webovou stránku www.ibanet.org/prague.

Dnes jsme se pro zajímavost zaměřili na některá témata z oblasti evropského práva, protože velké množství zasedání jednotlivých sekcí a výborů bude v září záměrně věnováno dopadům nedávného rozšíření Evropské unie na právo členských států.

Jedním z největších úkolů vztahujících se k plnění vytyčených přístupových standardů byla pro 10 zemí ucházejících se o členství v EU implementace okolo pěti set evropských předpisů, týkajících se životního prostředí. V pracovním zasedání nazvaném **„Uplynul první rok – implementace a dodržování práva životního prostředí EU v nových členských státech“**, připraveném Výborem pro právo životního prostředí, zdraví a bezpečnosti, se bude diskutovat o tom, jak různé země přistoupily k řešení problematiky životního prostředí. Prostor bude věnován i debatě o roli Evropské komise při dohledu nad dodržováním zaváděné legislativy.

V zasedání nazvaném **„Regulace telekomunikací a jejich činnosti v deseti nových členských státech EU: vývoj a problémy“**, prezentovaném Výborem pro

komunikační právo, bude posuzován nový systém elektronické komunikace EU, který vstoupil v platnost 1. května 2004. V rámci diskuse budou otevřena témata jako dopad na investice a hodnoty v sektoru telekomunikací, zkušenosti stávajících a nových účastníků na telekomunikačním trhu, zdroje a nezávislost národních regulátorů v telekomunikační oblasti.

Rozšíření EU se dotklo také leteckého průmyslu. Tímto tématem se proto bude zabývat Výbor pro právo leteckého průmyslu v zasedání pod názvem **„Regulační záležitosti, na které narazí aerolinky v nových státech EU“**. Odborníci se zaměří zejména na ty problémy, které jsou přetrvávajícím zdrojem zásadních komplikací a napětí mezi přistoupivšími státy a Evropskou unií.

Další oblastí zasaženou rozšířením EU je imigrační právo. Proto budou ve výboru pro imigrační právo a právo státní příslušnosti a jmenovitě v pracovním zasedání nazvaném **„EU – nová imigrační a přeshraniční pravidla zaměstnávání“** zevrubně prozkoumána příslušná pravidla platná pro nové členské země v přechodném období.

Pro usnadnění orientace v následujícím přehledu témat konference zařazujeme základní informace o struktuře International Bar Association:

IBA je rozdělena do dvou divizí – **Divize právní praxe** (Legal Practice Division) a **Divize veřejného a profesního zájmu** (Public and Professional Interest Division). Napříč celou IBA působí Institut pro lidská práva.

Divize právní praxe sestává z více než **50 specializovaných výborů (v přehledu témat označeny modrou barvou)**, které pokrývají všechny druhy právní praxe. Výbory, které mají společný zájem, spolupracují v rámci sekcí, jichž je více než 15.

Program

konference
International Bar Association
v Praze 25. – 30. září 2005

Pracovní zasedání DIVIZE PRÁVNÍ PRAXE

Sekce soutěžního a obchodního práva

SOUTĚŽNÍ PRÁVO

- Fúze: důkazy a důkazní břemeno
- Povinnost jednat s druhými – omezení soutěžního práva
- Distribuční strategie a protikartelové právo
- Správa digitálních práv – přání nebo (přicházející) revoluce?
- Výzvy spojené se zaváděním protikartelových opatření

OBCHODNÍ A CELNÍ PRÁVO

- Dopad regionálních obchodních smluv na podnikání

Sekce firemního práva

OBCHODNÍ ORGANIZACE

- Kompenzace pro vedení podniku a ředitele při fúzích a akvizicích*
- Soudní dohled nad jednáním ředitelů: právní, manažerské a investorské perspektivy
- Rozjždíte svou první přeshraniční M&A transakci?
- Mezinárodní převzetí společností – nástrahy a rady

Obchodní trusty

- Soukromé jmění: Co dělat? A co ne?

Současný právní vývoj

- Současný vývoj fúzí a akvizice v právu

PEVNÉ OVLÁDÁNÍ A RŮST OBCHODNÍCH PODNIKŮ

- Vykoupení soukromého vlastníka obchodní společnosti
- Nástupnictví v rodinných firmách

Sekce trestního práva

ZLOČIN V PODNIKÁNÍ

- Možnosti úniku z daňových povinností v zahraničí: poctivé způsoby jak podvádět?
- Mimosoudní praxe advokáta zabývajícího se problematikou podvodů

TRESTNÍ PRÁVO

- Obchodování s lidmi za účelem získání levné pracovní síly a sexuální turistika
- Najděte lup: mezinárodní vyhledávání jmění a majetku
- Mezinárodní adopce – the good, the bad and the ugly (společné zasedání se Sekcí pro rodinné právo)
- Zodpovědnost společností za trestné činy jimi spáchané – zkušenost *Parmalat*

Sekce řešení sporů

- Advokátní výsady a profesní tajemství
- Záležitosti týkající se suverenity států v soudním a rozhodčím řízení v Latinské Americe

ARBITRÁŽ

- Workshop: smlouvy o investicích a arbitráž
- Evropské užití modelového práva UNCITRAL pro arbitráž
- Využití nezávislých expertů při arbitráži
- Praktické použití Pravidel dokazování IBA
- Doložka o řešení sporů – praktický přístup
- Workshop: Newyorská konvence

SOUDNÍ ŘÍZENÍ

- „Posedlý soudce“... jak se s tím vyrovnat?
- Řešení sporů mezi více stranami v samofinancovaných infrastrukturálních projektech: role soudů
- Dohody o vylučné příslušnosti soudu: učiní Haagská úmluva pro mezinárodní soudní řízení to, co přinesla Newyorská úmluva řízení rozhodčímu?
- Soudní dohled nad jednáním ředitelů: právní, manažerské a investorské perspektivy
- Občanské soudní řízení v Evropě
- Fórum zástupců v soudních sporech: doktrína ekonomického nátlaku ve firemní a obchodní soudní při
- Fórum zástupců v soudních sporech k otázkám podnikových právníků
- Doložky o řešení sporů – praktický přístup

MEDIACE

- Mediace a právo

NEDBALOST A ŠKODY

- Finále soutěže mladých advokátů (psaní na zadané téma)
- Odpovědnost za profesní pochybení: Jak daleko lze jít?

Sekce práva energetického, životního prostředí, přírodních zdrojů a infrastruktury

PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, ZDRAVÍ A BEZPEČNOSTI

- Recyklace výrobků a povinnosti spojené s likvidací odpadů v EU – rizika a možnosti
- Uplynul jeden rok – implementace a vynutitelnost práva životního prostředí EU v přistoupivších státech
- Kvalitní řízení v sektoru práva vodního hospodářství
- Náhrada škod způsobených životnímu prostředí těžbou

MEZINÁRODNÍ PROJEKTY VE STAVEBNICTVÍ

- Řešení sporů mezi více stranami v samofinancovaných infrastrukturálních projektech: role soudů?
- Nejnovější vývoj na poli stavebnictví
- Štaromódní nebo hypermoderní? Která ze zprostředkovatelských cest se hodí nejvíce, když se dostaneme do nesnází?

Zakázky

- Veřejné zakázky

* „fúze a akvizice“ v překladu „mergers and acquisitions“ (dále též M&A)

výroční konference IBA v Praze www.ibanet.org/prague

TĚŽEBNÍ PRÁVO

- Ekonomické dopady zdanění průmyslu přírodních zdrojů
- Náhrada škod způsobených životnímu prostředí těžbou

PRÁVO, ROPNÉ A PLYNAŘSKÉ

- Ruská ropa a plyn: investiční záruky a dodavatelské záruky

ENERGETICKÉ PRÁVO

- Jaderná elektrárna Temelín – mezinárodní dopady a reakce

PRÁVO VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

- Kvalitní řízení v sektoru vodního hospodářství

Sekce finančních služeb

- Konflikty zájmů v průmyslu finančních služeb

BANKOVNÍ PRÁVO

- Revoluce důchodců – Pravidlo prozíravého člověka („Prudent Person Rule“) a penzijní fondy
- Inovační alternativy k bankovním půjčkám
- Mezinárodní a místní poradce poskytující rady v měnicím se prostředí: mezinárodní finanční transakce na nově vznikajících trzích a názory k porovnání
- Rady barbarům před pádem impéria: jak ochránit vašeho bankovního klienta proti bankrotu jeho klíčových zákazníků
- Due diligence na kapitálových trzích a při dalších finančních transakcích: role advokáta
- Dopad směrnice a nařízení EU vztahujících se k insolvenční

Financování projektů

- Veřejno-soukromá partnerství (PPP) – odstranění překážek

FÓRUM KAPITÁLOVÝCH TRHŮ

- Hollinger – odhalený

POJIŠTĚNÍ

- Vstup do EU – nová rizika
- Výzvy pro pojišťovací trhy s riziky vyplývajícími z terorismu a války s terorismem
- Skupinové programy/třetí strany jakožto adresáti pojistného plnění

INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI A VZÁJEMNÉ FONDY

- Vývoj týkající se investičních fondů v jurisdikcích zemí nově přístupujících k EU
- Zpřístupnění základních investičních produktů maloobchodnímu trhu
- Nová problematika v oblasti vedení portfolia a další „horká“ témata vztahující se k investičním fondům

Specializované investiční fondy

- Soukromé majetkové fondy v Rusku a ve střední a východní Evropě

Emise a obchodování s cennými papíry

- Vyšetřovací a vnučovací postupy: co dělat, když se ozve regulátor trhu s cennými papíry
- Hollinger – odhalený
- Due diligence na kapitálových trzích a při dalších finančních transakcích: role advokáta
- Mezinárodní převzetí společností – nástrahy a rady

Sekce lidských zdrojů

DISKRIMINACE A ROVNOPRÁVNOST POHLAVÍ

- Diskriminace postižených – Rámcová směrnice EU o zaměstnanosti
- Rovnoprávné zastoupení pohlaví a etnik v obsazení soudů
- Diskriminace v odměňování z důvodu pohlaví

PRACOVNÍ PRÁVO A PRÁVO PRŮMYSLŮVÝCH VZTAHŮ

- Kompenzace pro vedení podniků a ředitele při fúzí a akvizicích
- Restriktivní ujednání v pracovních smlouvách a další mechanismy ochrany důvěrných informací společností
- Přeshraniční vyšetřování stížností týkajících se diskriminace, obtěžování, podvodu a korupce

IMIGRAČNÍ PRÁVO A PRÁVO STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI

- Soudní přezkum imigračních případů
- Aktuální informace týkající se ekonomické imigrace
- Nová EU – nová pravidla v oblasti imigrace a přeshraničního zaměstnávání
- Globalizace praxe v imigračním právu – řízení započatých imigračních projektů

Insolvence, restrukturalizace a práva věřitelů

- Insolvence v leteckém průmyslu
- Světový soud pro insolvenční?
- Reforma insolvenčního práva ve východní Evropě

Sekce duševního vlastnictví, komunikací a technologií

PRÁVO UMĚNÍ, KULTURNÍCH INSTITUCÍ, KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

- Zaslouží si všechny historické památky ochranu? Kudy povedeme hranici mezi současným vývojem a potřebami minulosti? Kdo rozhodne?
- Práva v umělecké tvorbě, právo na soukromí – možnosti a omezení
- Sběratelé umění a sbírky: právní a fiskální režim
- Nezákonné obchodování s uměním ve východní Evropě

KOMUNIKAČNÍ PRÁVO

- Řízení internetu: záležitosti k projednání na Světovém summitu k problematice informační společnosti
- Regulace telekomunikací a praxe v 10 nových členských státech EU: pokrok a problémy
- Politika frekvenční škály a plánování: paradigma distribuce kriticky omezeného zdroje

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ A PRÁVO ZÁBAVNÍHO PRŮMYSLU

- Soudy a tribunály specializované na právo duševního vlastnictví: globální vnímání a systém k posílení vymahatelnosti práv duševního vlastnictví
- Řízení internetu: záležitosti k projednání na Světovém summitu k problematice informační společnosti
- Užívání a zneužívání práv duševního vlastnictví na internetu
- Techniky přesvědčivé prezentace ve sporech o duševní vlastnictví
- Návštěva Filmových studií Barrandov
- Formátová práva ve vysílání

Autorská práva a právo zábavního průmyslu

- Práva v umělecké tvorbě, právo na soukromí – možnosti a omezení
- Řízení digitálních práv – přání nebo (přicházející) revoluce?

Licencování v duševním vlastnictví a mezinárodní smlouvy

- Řízení digitálních práv – přání nebo (přicházející) revoluce?

Patentové právo

- Komerční využití nanotechnologie
- Využití svědků – expertů v patentových případech

Právo ochranných známek

- Ochrana a vymahatelnost práva v souvislosti s netradičními ochrannými známkami

MEDIÁLNÍ PRÁVO

- Terorismus – omezení pro média
- Vedení sporů z mezinárodních mediálních nároků
- Práva v umělecké tvorbě, právo na soukromí – možnosti a omezení
- Sportovní události a média
- Formátová práva ve vysílání

PRÁVO MEZIPLANETÁRNÍHO PROSTORU

- Politika frekvenční škály a plánování: paradigma distribuce kriticky omezeného zdroje
- Vesmírný turismus a jeho technické, právní a regulační aspekty
- Zavedení systému GALILEO a jeho zprovoznění – Evropa zavádí svůj navigační satelitní systém

výroční konference IBA v Praze www.ibanet.org/prague

PRÁVO TECHNOLOGIÍ A E-OBCHODU

- Řízení internetu: záležitosti k projednání na světovém summitu o informační společnosti
- Užívání a zneužívání práv duševního vlastnictví na internetu
- Komerční využití nanotechnologie
- Využívání subdodavatelských vztahů v procesu globálního podnikání
- Půldenní exkurze u poskytovatele outsourcingových služeb (business process outsourcing) v Praze
- Vedení a řešení sporů v IT transakcích

Sekce práva mezinárodního prodeje, koncesí a výrobků

MEZINÁRODNÍ KONCESE (INTERNATIONAL FRANCHISING)

- Přeshraniční akvizice franchisových systémů
- Ukončení a neobnovení koncesních distribučních a agenturních (zastupovatelských) smluv
- Koncesování (franchising) ve východní Evropě
- Vývoj podmínek týkajících se zveřejňování v Evropě a novinky ze světa (v oblasti franchisingu)

MEZINÁRODNÍ PRODEJ A SOUVISEJÍCÍ OBCHODNÍ TRANSAKCE

- Dopad modelových zákonů na právní principy systémů kontinentálního a anglosaského práva („common law“)
- Distribuční strategie a antimonopolní právo
- Ukončení a neobnovení koncesních distribučních a agenturních (zastupovatelských) smluv
- Doložka řešení sporů – praktický přístup
- Obchodní podmínky: statut CISG, INCOTERMS a další modelové zákony a smlouvy

Zadávání vládních zakázek

- Veřejné zakázky
- Zavedení systému GALILEO a jeho zprovoznění – Evropa zavádí svůj navigační satelitní systém

PRÁVO VÝROBKŮ A PRÁVO REKLAMY

- Dopad modelových zákonů na právní principy systémů kontinentálního a anglosaského práva („common law“)

Sekce individuálních práv

RODINNÉ PRÁVO

- Najděte lup: mezinárodní vyhledávání jmění a majetku
- Mezinárodní adopce – the good, the bad and the ugly

PŮVODNÍ OBYVATELÉ

- Použití kolektivních práv u mezinárodních soudů
- Vykořeněné obyvatelstvo/změněné hranice

LÉKAŘSTVÍ A PRÁVO

- Odpovědnost v oblasti farmakogenomiky

Sekce námořní dopravy a letectví

PRÁVO LETECKÉHO PRŮMYSLU

- Regulační problémy, se kterými se setkávají letecké společnosti v nových státech EU
- Kapské Město: praktické detaily Konvence a její vliv na financování letadel
- Historiky o bojích za znovunabytí letadel (a jaké změny, pokud nějaké, by umožnilo Kapské Město)
- Insolvence v leteckém průmyslu
- Vyšetřovací metody použitelné v soudní při týkající se letecké katastrofy: užití počítačových a video-simulací k vytvoření modelu katastrofy a k výhře ve sporu
- Kulatý stůl k tématu letecký průmysl

Námořní právo a právo dopravní

- Znečištění olejem – nenákladná prevence nebo drahá nápravná opatření? Případ katastrofy lodě *Prestige*

- Nejnovější vývoj v námořním právu ve světě
- Lodní finančnictví: úvěry a záruky
- Výzvy pro pojišťovací trhy s riziky vyplývajícími z terorismu a války s terorismem
- Námořní právníci – začalo nové millenium

POZEMNÍ DOPRAVA

- Pozemní doprava a smlouvy mezinárodních dodavatelských řetězců: zvládnání rizik

Skupina pro implementaci Směrnice o praní špinavých peněz

- Nová legislativa proti praní špinavých peněz – výzvy spojené s vymahatelností a praktické otázky pro advokáty

Sekce veřejného práva

- Evropská Ústava
- E-hlasování – vyhráli debatu Luddité?

Sekce práva nemovitostí

- Zaslouží si všechny historické památky ochranu a uchování? Kudy povedeme hranici mezi současným vývojem a potřebami minulosti? Kdo rozhodne?
- Rozvoj a marketing hotelů a kasin ve východní Evropě
- Nemovitost v zemích východní Evropy: nástup a implementace vlastnických práv ve východní Evropě
- Boom v obchodě s nemovitostmi ve střední a východní Evropě: praktický přístup k nabývání nemovitostí v zemích východní Evropy

Sekce daňového práva

- Daňová praxe – etické záležitosti v transakcích a soudních sporech

INDIVIDUÁLNÍ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI DANÍ A MAJETKU, POSLEDNÍ VŮLE, SVĚŘENECTVÍ, DĚDICTVÍ

- Soudní spor ze vztahů svěřeneckých z perspektivy osoby oprávněné
- Sběratelé umění a sbírky: právní a fiskální režim

DANĚ

- Vývoj v EU, záležitosti spojené se vstupem do EU a více
- Přeshraniční investice do nemovitostí
- Strukturování mezinárodních investic do soukromého majetku
- Daňové plánování – podnikatelský model
- Současný vývoj a stálá témata

Sekce cestování a volného času

- Vývoj a marketing hotelů a kasin ve východní Evropě
- Rozvoj „dynamického balíčkování“ produktů v cestovním ruchu: udrží právo krok s tímto obrovským fenoménem internetu?

SPORTOVNÍ A HERNÍ PRÁVO

- Sportovní události a média

PRÁVO CESTOVNÍHO RUCHU, TURISMU A KONGRESOVÉ PROBLEMATIKY

- Zaslouží si všechny historické památky ochranu a uchování? Kudy povedeme hranici mezi současným vývojem a potřebami minulosti? Kdo rozhodne?
- Obchod s lidmi za účelem získání levné pracovní síly a sexuální turistika
- Vesmírný turismus a jeho technické, právní a regulační aspekty

Africké regionální fórum

- Privatizace v Africe
- NEPAD: role advokáta v renesanci Afriky

Asijsko-tichomořské fórum

výroční konference IBA v Praze www.ibanet.org/prague

Fórum podnikových právníků

- Advokátní výsady a profesní tajemství
- Profesní pravidla pro podnikové právníky
- Pravidla, modely spolupráce a zapojení externího právního zástupce
- Fórum zástupců v soudních sporech pro podnikové právníky
- Normy OSN o odpovědnosti nadnárodních korporací a dalších obchodních společností s ohledem na lidská práva

Evropské fórum

- Veřejno-soukromé partnerství (PPP) – odstranění překážek
- Občanskoprávní soudní řízení v Evropě
- Ochrana práv investorů ve světle současného vývoje v Rusku

- Odpovědnost ředitelů – stojí před námi více úkolů
- Koncesování (franchising) ve východní Evropě
- Boom na trhu s nemovitostmi ve střední a východní Evropě: praktický přístup k nabývání nemovitostí v zemích východní Evropy
- Evropský soud pro lidská práva – co potřebuje vědět advokát specializující se na obchodní právo
- Nezákonný obchod s uměním ve východní Evropě

Latinsko-americké a karibské fórum

- Mezinárodní a místní poradce poskytující právní poradenství v měnícím se prostředí: Mezinárodní finanční transakce na rozvojových trzích a srovnávací pohledy
- Problematika týkající se suverenity států v soudním a rozhodčím řízení v Latinské Americe

Pracovní zasedání DIVIZE VEŘEJNÉHO A PROFESNÍHO ZÁJMU

FÓRUM AKADEMIKŮ

- Komunitární právo – role vědeckého právního vzdělání
- Franz Kafka, *Proces a právo*
- Vzdělávání globálního advokáta

PŘÍSTUP KE SPRÁVEDLNOSTI

- Financování přístupu ke spravedlnosti
- Komunitární právo – potřeba vědeckého právního vzdělání

KOMISE PRO ZÁLEŽITOSTI ADVOKACIE

- Úvod do práce Divize právní praxe
- Vedení kanceláře advokátní komory
- Globalizace etického kodexu
- Advokátova role ve společnosti

FÓRUM PRO BARRISTERY A ADVOKÁTY

- Posedlý soudce ... jak se s tím vyrovnat?
- Soudní přezkum imigračních případů
- Franz Kafka, *Proces a právo*

SOCIÁLNÍ ODPOVĚDNOST FIREM

- Normy OSN o odpovědnosti mezinárodních korporací a dalších obchodních společností s ohledem na lidská práva

ROZVOJ PRÁVNÍ PROFESE

- Advokátova role ve společnosti

PROTIKORUPČNÍ PRACOVNÍ SKUPINA

- Problematika korupce v politice a ve veřejné správě

INSTITUT PRO LIDSKÁ PRÁVA

- Restrukturalizace OSN
- Národní usmíření: Historie a právo
- Obchod s lidmi za účelem získání levné pracovní síly a sexuální turistika
- Normy OSN o odpovědnosti mezinárodních korporací a dalších obchodních společností s ohledem na lidská práva
- Evropský soud pro lidská práva – co potřebuje vědět advokát specializující se na obchodní právo

FÓRUM SOUDCŮ

- Posedlý soudce ... jak se s tím vyrovnat?
- Soudní přezkum imigračních případů
- Rovnoprávné zastoupení pohlaví a etnik v obsazení soudů
- Franz Kafka, *Proces a právo*

VEDENÍ ADVOKÁTNÍ FIRMY

- Vedení a motivace vašich partnerů a rozvoj vztahů s nimi
- Proč větší není vždy lepší – rozvoj a marketing menší firmy
- Summit asociací mladých advokátů
- Nástupnictví a záležitosti spojené s odchodem do důchodu u advokátů v privátní praxi

PRÁVNÍ VZDĚLÁNÍ A PROFESNÍ VÝVOJ

- Vedení a motivace vašich partnerů a rozvoj vztahů s nimi
- Komunitární právo – role vědeckého právního vzdělání
- Franz Kafka, *Proces a právo*
- Vzdělávání globálního advokáta

PROFESNÍ ETIKA

- Globalizace etického kodexu

SKUPINA ADVOKÁTŮ/SENIORŮ

- Nástupnictví a záležitosti spojené s odchodem do důchodu u advokátů v privátní praxi

OSN A DALŠÍ SVĚTOVÉ ORGANIZACE (UNWOC)

- Restrukturalizace OSN
- Veřejné zakázky
- Normy OSN o odpovědnosti mezinárodních korporací a dalších obchodních společností s ohledem na lidská práva

ZÁJMOVÁ SKUPINA ŽEN

- Ženy–právníčky v mezinárodním regulačním a transakčním poradenství

VÝBOR MLADÝCH ADVOKÁTŮ

- Úvodní setkání
- Summit asociací mladých advokátů – Část 1
- Summit asociací mladých advokátů – Část 2

Podrobný časový harmonogram najdete na <http://www.ibanet.org/prague>

aktuální téma

K právní povaze a účinkům prohlášení advokáta o pravosti podpisu

JUDr. MICHAL RAČOK

I. Obecně

S účinností od 1. ledna 2005 bylo do zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále také jen „ZA“), vloženo zákonem č. 284/2004 Sb. nové ustanovení § 25a. V tomto ustanovení je obsažen nový, české advokacii (a vůbec českému právu) doposud neznámý institut, a to prohlášení advokáta o pravosti podpisu (dále také jen „prohlášení“).

Účelem uzákonění institutu prohlášení byla bezesporu snaha zákonodárce urychlit „právní obchod“ zejména v těch případech, kdy právní předpisy vyžadují, aby podpisy účastníků na listině – byť sepsané advokátem a před ním účastníky podepsané – musely být navíc úředně ověřovány, tj. legalizovány podle § 74 notářského řádu anebo podle § 4 zákona č. 41/1993 Sb., o ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu obecními úřady a o vydávání potvrzení orgány obcí a okresními úřady, popřípadě podle § 35 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě (§ 1 vyhlášky č. 272/2000 Sb., o ověřování pravosti podpisu nebo shody opisu nebo kopie s listinou velitelem lodě).

Zákonodárce se tedy – podle mého názoru zcela správně – rozhodl, že ve shora uvedeném případě není nutné na úředním ověření podpisu (legalizaci) jednat osoby trvat, neboť – pokud jde o skutečnost, že listina byla před advokátem jednatelkou osobou podepsána – zcela postačí vyjít z prohlášení advokáta, který sám listinu sepsal. Prohlášení advokáta bylo tedy – stejně jako úřední ověření podpisu – nadáno veřejnou vírou (důvěrou) v jeho pravdivost, pokud jde o skutečnost, že listina byla jednatelkou osobou určitého dne a na určitém místě před advokátem podepsána.

Advokát se tím nestal – vedle notářů, obecních úřadů a velitelů námořních lodí – další osobou oprávněnou činit úřední ověření podpisů (legalizaci), jeho prohlášení o pravosti podpisu je však – pokud jde o jeho právní účinky – postaveno tomuto úřednímu ověření právnem naroveň, pokud advokát prohlášení učinil v souladu s ustanovením § 25a ZA.

Tento závěr zcela jednoznačně vyplývá z ustanovení § 25a odst. 1 ZA, v němž se praví, že „advokát je oprávněn nahradit úřední ověření podpisu ... svým prohlášením se stejnými účinky ...“.

(Právní účinky či právní důsledky úředního ověření podpisu jsou dva:

- a) úřední ověření podpisu účastníka (účastníků) na listině o právním úkonu, které je vyžadováno právním předpisem, je podmínkou platnosti tohoto právního úkonu; teorie zde hovoří o kvalifikované – na rozdíl od prosté – písemné formě právního úkonu (dále jen „hmotněprávní účinek“). Není-li v těchto případech (viz například § 57 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku) podpis účastníka úředně ověřen, je právní úkon neplatný pro nedostatek formy podle § 40 odst. 1 občanského zákoníku,
- b) v procesním právu (viz například a zejména § 134 o. s. ř.) má úřední ověření podpisu – při dokazování – ten důsledek, že soud (nebo jiný rozhodující orgán) vychází bez dalšího z pravosti podpisu, a to až té doby, dokud jinými důkazy není prokázán opak (dále jen „procesní účinek“).

Pokud tedy ustanovení § 25a zákona o advokacii hovoří o tom, že advokát je oprávněn nahradit úřední ověření podpisu svým prohlášením se stejnými účinky, má tím na mysli to, že prohlášení advokáta má hmotněprávní a procesní účinky úředního ověření podpisu v právě naznačeném smyslu.

Jestliže tedy podpisy zakladatelů na společenské smlouvě o založení veřejné obchodní společnosti byly nikoliv úředně ověřeny, jak to vyžaduje citované ustanovení § 57 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku, nýbrž byly – namísto toho – opatřeny prohlášením advokáta, který tuto společenskou smlouvu sepsal, nemůže být tato společenská smlouva neplatným právním úkonem pro nedostatek její formy (hmotněprávní účinek prohlášení) a soud, v řízení před nímž by byla tato společenská smlouva provedena jako důkaz, by byl povinen – nebyl-li by prokázán jinými důkazy opak – vycházet z pravosti podpisu zakladatelů na společenské smlouvě (procesněprávní účinky prohlášení).

II. Prohlášení jako veřejná listina

Zákon o advokacii výslovně neoznačil prohlášení za veřejnou listinu; tento fakt však sám o sobě ještě neznamená, že prohlášení veřejnou listinou skutečně není. V legislativě je totiž řešení, kdy právní předpis nadá určitou listinu atributy veřejné víry (důvěry), aniž by ji současně explicitně za veřejnou listinu prohlásil, podle mého názoru asi častějším jevem, než když takové výslovné prohlášení je v právním předpisu obsaženo.

Příkladem budiž ustanovení § 27a odst. 1 obchodního rejstříku pojednávající například o potvrzení rejstříkového soudu, že v obchodním rejstříku není určitý zápis. Nikdo zřejmě nebude pochybovat o tom, že toto potvrzení je veřejnou listinou, jenom proto, že ji obchodní zákoník takto výslovně neoznačil.

Někdo by mohl – s odkazem na ustanovení § 134 o. s. ř. – namítnout, že v tomto případě lze dospět k závěru o „veřejnosti“ listiny proto, že ji „vydal soud v mezích své pravomoci“, a nikoliv – pokud jde o prohlášení – advokát, jakožto fyzická osoba, která nesporně soudem ani „jiným státním orgánem“ ve smyslu tohoto zákonného ustanovení není. K vyvrácení tohoto argumentu postačí snad odkaz na to, že dokonce i úřední ověření podpisu jsou oprávněny provádět fyzické osoby, a to notáři a velitelé lodí.

K tomu lze opět pochopitelně namítnout, že v případě listiny o notářské legalizaci se jedná o veřejnou listinu proto, že ji takto výslovně označuje ustanovení § 6 notářského řádu. S tímto argumentem však nevystačíme v případě legalizace provedené velitelem lodě (který také není soudem ani jiným státním orgánem), neboť ani zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, ani vyhláška č. 272/2000 Sb. listinu o takové legalizaci za veřejnou listinu neprohlašují. Má to snad znamenat, že legalizace provedená velitelem lodě podle těchto právních předpisů, resp. listina ji obsahující není veřejnou listinou ve smyslu § 134 o. s. ř.? Zajisté nikoliv, neboť jinak by celá tato zákonná úprava postrádala jakéhokoliv smyslu.

Z právě uvedeného podle mého názoru dostatečně srozumitelně a téměř plasticky

aktuální téma

vyplývá, že listina je v právu považována za veřejnou nikoliv proto, že ji vydal určitý kvalifikovaný subjekt (soud, jiný státní orgán, notář apod.), a dokonce ani proto, že ji za veřejnou listinu výslovně označil zákon nebo jiný právní předpis, nýbrž pouze a výhradně proto, že z právního předpisu, který o ni pojednává, by i implicitně, vyplývá, že tato listina je ohledně toho, co je v ní uvedeno, nadána – na rozdíl od listiny soukromé – atributy veřejné víry (důvěry) v její pravdivost.

Velmi výstižně takto charakterizoval podstatu veřejné listiny J. Bárta, když uvedl, že „konkrétní právní předpisy zpravidla nestanoví, že některá listina je veřejnou listinou, i když o této její povaze nevznikají pochybnosti. ... Shora citované ustanovení občanského soudního řádu (§ 134 – pozn. M. R.) je přesto určitým vodítkem pro výklad pojmu „veřejná listina“. Lze dovodit, že je to jakákoliv listina vydaná státním orgánem nebo jiným orgánem k tomu oprávněným, a požívající veřejné víry jednak pokud jde o její autentičnost, jednak pokud jde o její obsah. Obsahem veřejné víry je pak to, že se ve sféře veřejné, tj. nejen v řízení, ale vůbec v praxi státních a jiných veřejných orgánů, předpokládá správnost listiny, pokud se nedokáže opak – tj. nedokazuje se správnost, dokazuje se naopak jen případná nesprávnost. *Logika je tedy právě opačná, než by se na první pohled zdálo: Nikoliv že se dokumentu dostává veřejné víry, protože je (něčím nebo někým) prohlášen za veřejnou listinu, ale je veřejnou listinou proto, že má veřejnou víru.*“ (zdůrazněno M. R.).¹

Ve stejném duchu definovala veřejnou listinu i československá meziválečná judikatura, která mimo jiné – na rozdíl od definice obsažené v ustanovení § 134 o. s. ř. – brala v úvahu i okolnost, že veřejná listina může být vydána nejen soudem nebo jiným státním orgánem, nýbrž i jinou osobou, včetně osoby fyzické: „Pojem „veřejné listiny“ není v trestním zákoně blíže vymezen a dlužno jí rozumět jednak listinu, vydanou v předepsané formě veřejným úřadem v mezích jeho úředních oprávnění, *jednak listinu vydanou v předepsané formě osobou, požívající veřejné víry v oboru jí příkázaném.*“ (zdůrazněno M. R.).²

Výslovné prohlášení listiny za veřejnou je tedy superfluum, pokud právní předpis, který takové prohlášení obsahuje, atributy veřejné víry listině, o níž pojednává, jednoznačně na jiném místě přisuzuje. Takové výslovné prohlášení zajisté není na škodu („superfluum non nocet“), samo o sobě však v žádném případě není nutnou podmínkou k tomu, aby chom listinu mohli označit za veřejnou.³

Spíše naopak: nedůslednost nebo nedomyšlenost legislativy při používání prohlášení o veřejné listině může být někdy značně závažná. Tak například již citovaný zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, prohlašuje v ustanovení § 25 odst. 3 určité listiny za listiny veřejné; listina o úředním ověření pravosti podpisu kapitánem lodi podle § 35 tohoto zákona však mezi nimi není. Má to snad zna-

menat, že listina o této legalizaci skutečně není veřejnou listinou? Bezpochyby nikoliv.

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, soudím, že listina, která obsahuje prohlášení advokáta o pravosti podpisu podle § 25a ZA, je podle českého práva veřejnou listinou, pokud obsahuje veškeré náležitosti stanovené tímto zákonným ustanovením a stavovským předpisem, který byl vydán Českou advokátní komorou na základě ustanovení § 25a odst. 5 ZA.⁴

V literatuře byl J. Sklenářem zaujat názor opačný, totiž že „quasilegalizační doložka není veřejnou listinou.“⁵ Tento závěr vyvozuje J. Sklenář jednak ze skutečnosti, že zákon o advokacii prohlášením neoznačil výslovně za veřejnou listinu, jednak ze znění ustanovení § 25a odst. 1 ZA, které hovoří o účincích úředního prohlášení, jež je advokát oprávněn nahradit svým prohlášením o pravosti podpisu, s tím, že toto prohlášení má „účinky stejné“: „Úřední ověření podpisu (ve formě legalizační doložky) je veřejnou listinou.“ (protože ji za veřejnou listinu označil notářský řád, uvádí autor na jiném místě – pozn. M. R.) „Quasilegalizační doložka nahrazuje úřední ověření (ve formě notářské legalizační doložky) se stejnými účinky. Jelikož však z identičnosti účinků nelze vyvodit závěr o totožné povaze právních nástrojů, které tyto účinky způsobují, není možné touto cestou učinit závěr o „veřejnosti“ quasilegalizační doložky. Pokud je něco něčím nahrazováno (byť se stejnými účinky), neplyne z identičnosti účinků závěr o tom, že mezi nahrazujícím a nahrazovaným existuje vztah totožnosti co do vlastností.“⁶

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno výše, je závěr J. Sklenáře, podle něhož je notářská legalizační doložka veřejnou listinou proto, že ji takto označuje notářský řád, přinejmenším nedomyšlený; tato doložka je veřejnou listinou zejména a jedině proto, že požívá veřejné víry v její pravdivost.⁷

Posléze uvedené úvahy J. Sklenáře jsou z hlediska formální logiky zajisté správné, avšak používání formální logiky je pro výklad právních předpisů pouze podmínkou nutnou, nikoliv však dostatečnou. Formální logika například nikterak nepracuje s pojmem *veřejné víry (důvěry)* v tom smyslu, v jakém bylo shora uvedeno. Přitom tento pojem je pro zodpovězení otázky, zda prohlášení advokáta o pravosti podpisu (a vůbec jakákoliv jiná listina) je či není veřejnou listinou, rozhodující.

Zkoumáme-li podstatu notářské (i jakékoliv jiné) legalizační doložky, na jedné straně, a prohlášení advokáta o pravosti podpisu, na straně druhé, z tohoto pohledu, musíme dojít k závěru, že se – ponecháme-li stranou četná zákonná omezení, pokud jde o prohlášení – jedná o zcela totožné právní instituty, neboť oba jsou nadány atributy veřejné víry či důvěry v pravdivost jejich obsahu. Pokud pak ZA hovoří o „nahrazení“ notářské legalizační doložky prohlášením advokáta, má tím být vyjádřeno pouze to, že tam, kde určitý právní předpis stanoví povinnost úředního ověření podpisu, lze namísto toho využít i prohlášení advokáta o pravosti podpisu. Nejde zde tedy o vztah nahrazovaného

a nahrazujícího, nýbrž skutečně o „vztah totožnosti co do vlastností“.⁸ Oba tyto právní instituty, resp. obě tyto veřejné listiny musí mít proto také identické právní účinky, a to jak účinky hmotněprávní, tak i účinky procesní.

Myslím proto, že J. Sklenář poněkud přecenil význam gramatického a logického výkladu ustanovení § 25a odst. 1 ZA, tj. nepřihlédl dostatečně k tomu, že právníká či legislativní mluva se řídí svými vlastními specifickými pravidly (mezi něž patří i implicitní používání obecných právních pojmů právním předpisem nedefinovaných), bez jejichž dostatečné znalosti nelze ke správné interpretaci jakéhokoliv právního předpisu dospět.

III. Prohlášení z hlediska trestního práva

Závěr, že prohlášení advokáta o pravosti podpisu, resp. listina jej obsahující, je veřejnou listinou, má závažné právní důsledky v různých oblastech práva.

Jedním z těchto důsledků je to, že prohlášení bezesporu požívá trestně právní ochrany. Padělání prohlášení nebo podstatné změnění jeho obsahu by proto podle mého názoru bylo nutné posoudit jako trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 trestního zákona.

Je totiž nesporné, že zde existuje – podobně jako u úředního ověření podpisu – zcela pocho-pitelný veřejný zájem na tom, aby byla i tímto způsobem chráněna důvěra v pravost a pravdivost prohlášení, jakožto veřejné listiny.⁹

IV. Prohlášení z hlediska Úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. října 1961

Vzhledem k tomu, že prohlášení je veřejnou listinou v České republice, resp. veřejnou listinou podle českého práva, musí být prohlášení uznáno smluvními státy za veřejnou listinu i z hlediska Úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. října 1961, která vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 16. 3. 1999 (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 45/1999 Sb.) (dále jen „Úmluva“).

Úmluva nahrazuje mezi členskými státy jinak obvyklé zdlouhavé diplomatické nebo konzulární ověřování původu a správnosti veřejné listiny (tzv. superlegalizace) jednoduchou procedurou ověření veřejné listiny jedním z orgánů státu, v němž byla vydána, prostřednictvím tzv. apostily (Apostille) (čl. 4 Úmluvy).

Se závěrem J. Sklenáře, že prohlášení režimu Úmluvy nepodléhá, neboť není veřejnou listinou,¹⁰ nelze ze shora zmíněných důvodů souhlasit. J. Sklenář však navíc na podporu tohoto svého závěru uvádí i následující argumenty: „Haagskou úmluvu je ... třeba vykládat v souladu s Vídeňskou úmluvou o smluvním právu (vyhláška MZV ze dne 4. 9. 1987), podle jejíhož čl. 31 odst. 1 platí: ... (Smlouva musí být

aktuální téma

vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím ke předmětu a účelu smlouvy.) Nelze se domnívat, že by obvyklým výrazem (ordinary meaning) výrazu „úřední potvrzení pravosti podpisu“ bylo též „jiné než úřední potvrzení pravosti podpisu“, tj. quasilegalizační doložka. V tomto směru se nelze dovolávat ustanovení českého práva o tom, že quasilegalizační doložka nahrazuje úřední ověření podpisu se stejným účinkem, protože takové „pašování“ (sic!) quasilegalizační doložky pod režim Haagské úmluvy by bylo de facto klamáním (sic!) smluvních partnerů České republiky a takový výklad by ostatně nebyl v souladu s citovaným výkladovým pravidlem zakotveným ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu.“

K tomu je třeba podle mého soudu uvést, že by „klamáním smluvních partnerů České republiky“ bylo spíše to, kdybychom předstírali, že prohlášení v České republice není za veřejnou listinu považováno, ačkoliv je tomu – z důvodů výše uvedených – právě naopak, neboť prohlášení zde požívá bezesporu veřejné víry (důvěry) v jeho správnost, stejně jako je tomu v případě notářské, nebo jiné legalizace. O tom, zda určitá listina má být v České republice považována pro účely Úmluvy za listinu veřejnou, je totiž oprávněna rozhodovat pouze a výhradně Česká republika, resp. její právní řád, a nikoliv i ostatní její smluvní státy.

Takový výklad – zejména pak čl. 1 Úmluvy, který pro její účely definuje pojem veřejné listiny – ostatně autorovi tohoto článku podal i první tajemník Stálé kanceláře Haagské konference o mezinárodním právu soukromém pan Dr. Christophe Bernasconi, LL.M.: „Naším názorem v této věci je, že Haagská úmluva o apostilaci se může použít na ověření podpisu vydávaná advokáty, pokud podle práva jejich domovského státu (tj. ve vašem případě České republiky) taková ověření jsou považována za veřejné listiny pro účely Úmluvy. Zda je tomu

tak i v případě českého práva je otázkou, k níž se nemůžeme autoritativně vyjadřovat. Úmluva nespécifikuje osoby nebo úřady, které jsou oprávněny činit úřední ověření listin. Z Vysvětlující zprávy vypracované panem Loussouarnem (Vysvětlující zpráva je dostupná na webové stránce Haagské konference, pod „Welcome“, „Conventions/All Conventions“, „12“), jakož i ze znění Úmluvy je zřejmé, že úmyslem jejich tvůrců bylo učinit její působnost co neširší. Podle Vysvětlující zprávy „se všichni delegáti shodli na tom, že splnění požadavků vyplývajících jinak z příslušného právního řádu by nemělo být vyžadováno (jinými slovy, že Úmluva by měla být použitelná) v případě všech takových listin, které nebyly jednající osobou podepsány jakožto osobou soukromou (sous seing privé).“ Otázka, zda advokát je oprávněn činit úřední ověření listiny, musí být nicméně řešena právem státu, z něhož listina pochází. Jinými slovy, je záležitostí pouze českého práva, zda ověření podpisu českými advokáty má být považováno za „úřední ověření“ a zda může být vydána apostila k takovým dokumentům.“¹¹

Leč šedivá je teorie, ale zelený strom praxe. Od publikace článku J. Sklenáře se totiž k otázce, zda prohlášení je veřejnou listinou spadající pod působnost Úmluvy, vyslovily dva státní orgány, které Úmluvu v praxi vykládají a používají, a to Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo zahraničních věcí. Obě tato ministerstva vyslovila názor, že prohlášení je veřejnou listinou, a proto je na ně Úmluva použitelná.¹²

Vzhledem k tomu, že prohlášení není veřejnou listinou justiční, jakož i k tomu, že pouze Česká advokátní komora uschovává podpisové vzory advokátů, kterým byla vydána kniha o prohlášeních o pravosti podpisu (viz § 25a odst. 3 a 4 ZA), bylo mezi Českou advokátní komorou a Ministerstvem zahraničních věcí dohodnuto, že pro účely apostilace podle Úmluvy (kterou v tomto případě provádí právě Ministerstvo zahraničních věcí) budou prohlá-

šení opatřována vyšším ověřením České advokátní komory. Představenstvo České advokátní komory vzhledem k tomu novelizovalo v tomto směru stavovský předpis uvedený v poznámce pod čarou č. 4, a to svým usnesením ze dne 12. 4. 2005, které bude vyhlášeno v nejbližší části Věstníku České advokátní komory.

V této souvislosti je třeba snad jen dodat, že skutečnost, že v České republice byl uzákoněn institut prohlášení advokáta o pravosti podpisu, jakožto veřejné listiny, na níž je třeba ve vztahu k zahraničím použít Úmluvu, není v členských státech Evropské unie nikterak výjimečným jevem. Podobný institut podle vědomostí autora tohoto článku existuje například ve Velké Británii v případě solicitorů.

V. Závěrem

Prohlášení advokáta o pravosti podpisu podle § 25a ZA je v českém právu zcela novým právním institutem. Je to bezesporu institut doposud neprobádaný, který již za krátkou dobu svého trvání (a dokonce ještě při projednávání nového ustanovení § 25a ZA v parlamentu) byl podnětem k mnoha – někdy bouřlivým – diskusím, odborný právnícký tisk nevyjímaje (citovaný článek J. Sklenáře je toho příkladem). Tak tomu u nových věcí obvykle bývá.

Jsem však přesvědčen, že prohlášení advokáta o pravosti podpisu je legislativním dílem v zásadě zdařilým, které je s to zkvalitnit právní služby poskytované advokáty, a to aniž by došlo k významnějšímu zásahu do pravomocí těch orgánů a osob, kterým již tradičně v našem právním prostředí úřední ověřování podpisů (legalizace) náleží.

Záleží nyní na advokátech, kteří tento institut ve své praxi využívají, aby důvěru, která v ně byla zákonodárcem vložena, svým odpovědným přístupem potvrdili.

■ AUTOR, ADVOKÁT V PRAZE, JE MÍSTOPŘEDSEDOU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY.

1 Bárta, J.: K povaze veřejných listin a uznání cizozemských listin za listiny veřejné v českém právu, Právní rozhledy č. 2/93, str. 44 (citováno podle ASPI: 2604/LIT/).

2 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 3. 1927, Vážný 1927, IX: 207 až 211 (citováno podle ASPI: 21439/JUD/).

3 Tak například ustanovením § 55d odst. 3 ZA je prohlášen za veřejnou listinu například výpis ze seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou. Toto ustanovení bylo do ZA vloženo novelou provedenou zákonem č. 210/1999 Sb., který nabyl účinnosti dnem 5. 10. 1999. Nikdo však – předpokládám – nepochybuje, že výpis ze seznamu byl veřejnou listinou i před tímto dnem.

4 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku České advokátní komory, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu a při vedení evidence o těchto prohlášeních, ve znění usnesení představenstva České advokátní komory č. 11/2004 Věstníku České advokátní komory a č. 1/2005 Věstníku České advokátní komory.

5 Sklenář, J.: Některé aspekty „quasilegalizace“ prováděné advokátem podle zákona o advokacii ve srovnání s legalizací prováděnou notářem podle notářského řádu, Ad Notam č. 1/2005, str. 16. Autor pracovně nazývá prohlášení advokáta o pravosti podpisu quasilegalizací.

6 Tamtéž.

7 Takové zjednodušené vidění problému je – bohužel – v naší právní literatuře dosti časté. Tak například v na pohled reprezentativním Slovníku českého práva, Linde, Praha 1999, se uvádí: „Veřejná listina je listina, která je za veřejnou listinu prohlášena zvláštními právními předpisy.“ (II. díl, str. 1563). Tím spíše je nutno ocenit velmi instruktivní příspěvek J. Bárty citovaný v pozn. č. 1.

8 Z hlediska legislativní techniky by bylo možné celý problém řešit i tak, že by právní předpisy napříště stanovily, že podpis na listině musí být buď úředně ověřen nebo že jeho pravost musí být prokázána prohlášením advokáta podle § 25a ZA. Při tomto – ovšem poněkud těžkopádném – řešení by totožnost obou těchto institutů byla již bezpochyby zcela zřejmá.

9 Viz Novotný, O. a kol.: Trestní právo hmotné, ASPI Publishing, 4. přepracované vydání, 2004, 2. (zvláštní) část, str. 275, pokud jde o vymezení objektu trestného činu podle § 176 trestního zákona.

10 Sklenář, J.: dilo cit. v pozn. č. 5, str. 17.

11 „Our opinion on this matter is that the Hague Apostille Convention may apply to authentications of signature issued by advocates as long as under the law of the State of origin (i.e., in your case, the Czech Republic) such authentications are considered to be public documents for the purpose of the Convention. Whether or not this is indeed case under Czech law is a question on which we cannot comment with authority. The Convention does not specify the persons or authorities who may be competent to place official certificates on documents. It only lists a few examples, such as official and notarial authentications of signatures. It is clear from the Explanatory Report drawn up by Mr Loussouarn (the Explanatory Report is available on the website of the Hague Conference at , under „Welcome“, „Conventions/All Conventions“, „12“), as well as from the wording of the Convention, that the intention of the drafters was to keep the scope of the Convention as broad as possible. According to the Explanatory Report; „all delegates were in agreement that legalisation should be abolished [in other words, the Convention should be applicable] for all documents other than documents signed by persons in their private capacity (sous seing privé)“. However, the question whether an advocate is competent to place an official certificate on a document is to be determined by the law of the State from which the document originates. In other words, it is only if under the Czech Law, authentications of signatures by Czech advocates are deemed to be „official certificates“ that Apostilles may be issued for those documents.“ Celý text odpovědi pana Bernasconioho je obsažen v jeho mailové zprávě, která je k dispozici v České advokátní komoře.

12 Dokumenty obsahující tento názor obou ministerstev jsou k dispozici v České advokátní komoře.

články

Český advokát v řízení před soudy Evropské unie

JUDR. MOJMÍR JEŽEK

I. Úvod

Právo EU ovlivňuje v současné době téměř všechny oblasti práva a značným způsobem zasahuje do práv a povinností občanů a obchodních společností v jednotlivých členských státech EU, mezi které patří od 1. května 2004 i Česká republika.¹ Přinejmenším v jednom případě² se již český advokát musel vypořádat se zvláštními požadavky, kladenými na podání k soudům Evropské unie (EU). Lze však předpokládat, že se počet podání českých advokátů k soudům EU začne v nejbližší době zvyšovat. Čeští občané i podnikatelé totiž budou nuceni hájit svá práva a bránit se nesprávně uloženým povinnostem před těmito soudy, které jsou v rámci svých pravomocí příslušné zajišťovat zejména dodržování práva při výkladu a provádění Smlouvy o založení Evropského společenství (SES), Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (SES AE) a Smlouvy o EU (SEU)³. Těmto požadavkům bude muset vyjít vstříc i český advokát, který by měl být schopen připravit na žádost svého klienta příslušné podání k soudům EU splňující veškeré formální i obsahové náležitosti a měl by být také schopen řádně hájit zájmy svého klienta i před těmito soudy.

Právní zastoupení advokátem v řízení před soudy EU má na rozdíl od řízení před českými soudy některé odlišnosti. Zejména s ohledem na převažující význam písemné části řízení je v řízení před soudy EU nutné dbát řádného vypracování příslušných písemných podání. Vzory základních podání k soudům EU byly v ČR poprvé uveřejněny v novém, již devátém, vydání Vzorů smluv a podání od nakladatelství LINDE Praha, 2005.⁴ Ty však mohou pouze poskytnout jakýsi návod, který nelze považovat za vyčerpávající, a v každém jednotlivém případě je nutné věnovat zvýšenou pozornost nejen formálním náležitostem, ale i právnímu odůvodnění jednotlivých podání.

Na snímku budova Evropského soudního dvora

II. Příslušnost soudů EU k jednotlivým podáním

Počet soudů, které působí v rámci EU, se v minulém roce rozšířil.⁵ Rozšíření počtu soudů vychází z možností upravených v základních smlouvách Niceskou smlouvou z roku 2001. Další specifikaci soudů EU a faktické rozšíření jejich počtu lze předpokládat i v nejbližší budoucnosti.⁶ Základním předpokladem pro poskytnutí odborné právní pomoci advokátem v řízení před soudy EU je proto pochopení rozdělení jejich pravomocí.

Příslušnost soudů EU (příp. soudních komor zřízených dle čl. 225a SES) je upravena v čl. 225 SES.⁷ Soud prvního stupně (SIS) je příslušný rozhodovat v prvním stupni ve věcech uvedených v člancích 230, 232, 235, 236 a 238 SES s výjimkou těch, které jsou v působnosti některé ze soudních komor, nebo které Statut Soudního dvora (Statut) vyhrazuje Soudnímu dvoru (ESD). Výjimky ve prospěch ESD se vztahují na žaloby podané v souladu s čl. 230 a 232 SES členskými státy EU, orgány ES a Evropské centrální banky (ECB) a jsou nyní upraveny v čl. 51 Statutu ve znění rozhodnutí Rady ze dne 26. 4. 2004 č. 2004/407/ES, Euroatom, uveřejněném v Úř. věst. EU L 132/1 ze dne 29. 4. 2004. Pro ostatní řízení je příslušný ESD. SIS je také příslušný rozhodovat o opravných prostředcích proti rozhodnutím soudních komor, které mohou být zřízeny na základě čl. 225a SES. Tato rozhodnutí SIS

přitom mohou být výjimečně, za podmínek a v mezích stanovených Statutem, přezkoumána ESD v případě vážného ohrožení jednoty nebo souladu práva ES.

Niceská smlouva navíc umožnila v souladu s novým čl. 220 odst. 2 SES za podmínek čl. 225a SES připojit k SIS zvláštní soudní komory, které budou moci vykonávat soudní pravomoc v některých specifických oblastech. Rozhodnutím Rady č. 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. 11. 2004⁸ byla zřízena zatím jediná soudní komora, a to pro spory v oblasti zaměstnaneckých a služebních věcí s názvem Soud pro veřejnou službu Evropské unie (SVS). Od 23. 12. 2003 probíhá také řízení o vytvoření Soudu pro patenty Společenství⁹, který však zatím nebyl zřízen. Pokud dojde v budoucnu ke změně Statutu, bude SIS příslušný také rozhodovat ve zvláštních oblastech určených Statutem o předběžných otázkách dle čl. 234 SES. K této změně však zatím nedošlo. Tato rozhodnutí SIS o předběžných otázkách pak mohou být výjimečně za podmínek a v mezích stanovených Statutem přezkoumána ESD v případě vážného ohrožení jednoty nebo souladu práva ES.

ESD je příslušný zejména pro následující řízení:

- řízení¹⁰ o porušení Smlouvy na návrh Komise Evropských společenství (Komise) proti členskému státu dle čl. 226 SES a na návrh členského státu proti jinému členskému státu dle čl. 227 SES,

články

- řízení o neplatnosti právního aktu přijímaného společně Evropským parlamentem (EP) a Radou, aktu Rady, Komise a ECB, s výjimkou doporučení a stanovisek, a rovněž aktů EP, které mají právní účinky vůči třetím osobám, na návrh členského státu, orgánu ES a ECB dle čl. 230 SES,

- řízení o nečinnosti EP, Rady, Komise nebo ECB na návrh členského státu, orgánu ES a ECB dle čl. 232 SES,

- řízení o předběžné otázce dle čl. 234 SES,

- řízení o sporech týkajících se Evropské investiční banky dle čl. 237 písm. a) – d) SES,

- řízení o žalobě Rady ECB proti národním centrálním bankám dle čl. 237 písm. d) SES,

- řízení o sporech mezi členskými státy na základě rozhodčí smlouvy dle čl. 239 SES,

- řízení o předběžném opatření, o odkladu výkonu napadeného aktu a o zastavení výkonu rozhodnutí dle čl. 242, 243 a 256 odst. 4 SES,

- řízení o posudcích slučitelnosti dohod uzavíraných ES s ustanoveními SES dle čl. 300 odst. 6 SES,

- řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutím SIS dle čl. 225 SES,

SIS je příslušný zejména pro následující řízení:¹¹

- řízení o neplatnosti právního aktu přijímaného společně EP a Radou, aktu Rady, Komise a ECB, s výjimkou doporučení a stanovisek, a rovněž aktů EP, které mají právní účinky vůči třetím osobám, na návrh fyzických a právnických osob dle čl. 230 odst. 4 SES,

- řízení o nečinnosti EP, Rady, Komise nebo ECB na návrh fyzických a právnických osob dle čl. 232 odst. 3 SES,

- řízení o náhradě škody z mimosmluvní odpovědnosti ES dle čl. 235 ve spojení s čl. 288 odst. 2 SES,

- řízení o žalobách zaměstnanců ve služebním poměru a ostatních zaměstnanců dle čl. 236 SES, pro které je nově příslušná soudní komora Soudu pro veřejnou službu Evropské unie přičleněná k SIS dle čl. 225a SES,

- řízení o předběžném opatření, o odkladu výkonu napadeného aktu a o zastavení výkonu rozhodnutí dle čl. 242, 243 a 256 odst. 4 SES,

- rozhodčí řízení na základě rozhodčích doložek, které jsou obsaženy ve veřejnoprávních nebo soukromoprávních smlouvách uzavřených ES nebo ve prospěch ES dle čl. 238 SES.

III. Právní úprava řízení před soudy EU

Postup ESD a SIS v rámci výše uvedených řízení není upraven v samotných zakládacích smlouvách, ale je obsažen v několika dokumentech. *Statut Soudního dvora* (Statut), který byl v posledním znění přijat jako protokol připojený k SEU, SES a SESAE při schvalování Smlouvy z Nice z roku 2000, upravuje zejména postavení soudců a generálních advokátů ESD a SIS, organizaci a základní podmínky řízení před ESD a SIS. V nové příloze č. I. Statutu jsou dále upraveny podrobnosti ohledně Soudu pro veřejnou

službu EU. Prováděcí a doplňující ustanovení k řízení před ESD a SIS obsahují *Jednací řád ESD* ze dne 19. 6. 1991¹² ve znění pozdějších změn (Jř ESD) a *Jednací řád SIS* ze dne 2. 5. 1991¹³ ve znění pozdějších změn (Jř SIS), které v podrobnostech upravují průběh řízení před soudy a vyplývají z nich další procesní řízení, bez kterých se v praxi nelze obejít. Některé zvláštní druhy řízení před ESD jsou navíc obsaženy v *Dodatečném jednacím řádu* ze dne 4. 12. 1974¹⁴ ve znění pozdějších změn, a to zejména podmínky dožadání o výslech svědka nebo znalce u vnitrostátního soudu, žádosti o bezplatnou

V řízení o předběžné otázce není právní zastoupení advokátem povinné a řídí se jednotlivými právními předpisy vnitrostátních řízení, kterých se týká.

právní pomoc a oznamování krivé svědecké nebo znalecké výpovědi. Důležitým procesním předpisem jsou také *Služební pokyny pro tajemníka ESD* ze dne 4. 12. 1974¹⁵ a *Služební pokyny pro tajemníka SIS* ze dne 3. 3. 1994,¹⁶ vždy ve znění pozdějších změn, které obsahují předpisy týkající se kanceláře, vedení registrů, kancelářských poplatků a postupů při zveřejňování oznámení o zahájených řízeních a vydaných rozhodnutích.

Důležité informace obsahují pro účastníky řízení před ESD a SIS také právně nezávazné pokyny ESD a SIS, jako např. *Pokyny pro procesní zástupce účastníků řízení pro písemné a ústní řízení před Evropským soudním dvorem* z února 2003, zveřejněné ESD na www.curia.eu.int, *Praktické pokyny pro žaloby a opravné prostředky* ze dne 15. 10. 2004, zveřejněné ESD v Úř. věst. EU L 361/15 ze dne 8. 12. 2004, *Pokyny k předkládání předběžných otázek vnitrostátními soudy*, zveřejněné ESD na www.curia.eu.int, *Praktické pokyny pro strany řízení* ze dne 14. 3. 2002, zveřejněné SIS v Úř. věst. EU L 87/48 ze dne 4. 4. 2002 a *Pokyny pro procesní zástupce pro ústní jednání*, zveřejněné SIS na www.curia.eu.int. Veškeré relevantní dokumenty lze samozřejmě v neoficiálním znění najít na stránkách EU www.europa.eu.int nebo na stránkách ESD a SIS www.curia.eu.int.

Řízení před SVS se řídí právní úpravou obsaženou v III. hlavě Statutu, s výjimkou článků 22 a 23 Statutu. Právní úprava řízení před SVS může být dále blíže upravena vlastním jednacím řádem SVS, který může SVS přijmout s tím, že do doby jeho přijetí se SVS řídí Jř SIS. Vzhledem ke skutečnosti, že SVS fakticky svou činnost ještě nezahájil a jeho vlastní jednací řád nebyl doposud přijat, platí

níže i výše uvedené skutečnosti ohledně SVS obdobně i pro SVS.

IV. Řízení před ESD a SIS

Řízení před ESD a SIS jsou si velmi podobná. Na rozdíl od řízení před českými soudy však má řízení před ESD a SIS některé zvláštnosti.¹⁷ Řízení před soudy EU se zpravidla člení na písemnou a ústní část. Písemná část je zahájena doručením podání a zahrnuje doručení žalob, žalobních odpovědí a vyjádření k žalobě, předložení důkazních návrhů a listin v originále nebo ověřených kopiích stranám a orgánům ES, jejichž rozhodnutí jsou předmětem řízení. Navazující ústní část zahrnuje čtení zprávy soudce zpravodaje, poradců a advokátů, případně i svědků a znalců, a závěrečné návrhy generálních advokátů. Následuje porada soudců a vyhlášení rozhodnutí. Právní úprava řízení se liší nejen podle toho, který soud (ESD/SIS) o žalobě rozhoduje, ale také podle druhu řízení. Odlišná právní úprava se týká zejména řízení o předběžné otázce, řízení zahájených před SIS ve věcech duševního vlastnictví a řízení o řádných a mimořádných opravných prostředcích.

V souladu s čl. 62a Jř ESD a 76a Jř SIS může ESD a SIS s ohledem na zvláštní naléhavost a okolnosti věci na žádost žalobce nebo žalovaného, tato musí být podána současně s žalobou nebo žalobní odpovědí jako zvláštní podání, rozhodnout o projednání věci v urychleném řízení. Urychlené řízení omezuje písemnou část řízení pouze na podání žalobní odpovědi, po jejímž doručení je okamžitě nařizováno projednání věci v ústní části řízení.

Obecně lze řízení před ESD a SIS, s výjimkou řízení o předběžné otázce, rozdělit na čtyři stadia:

- písemné řízení,
- ústní řízení,
- závěrečný návrh generálního advokáta,
- porada a vyhlášení rozsudku.

Zásada koncentrace řízení

V řízení se striktně uplatňuje zásada koncentrace. Nové skutečnosti a důkazy proto mohou být po doručení prvního písemného podání účastníkem řízení ve věci samé předloženy pouze tehdy, pokud vyšly najevo v průběhu řízení, a účastníci musí odůvodnit prodloužení s jejich předložením. Veškeré podstatné skutečnosti proto musí být obsaženy již v samotné žalobě a nebo žalobní odpovědi. Tato skutečnost jen podtrhuje důležitost písemné části řízení pro samotné rozhodování ESD a SIS. Ústní jednání neslouží, s výjimkou urychleného řízení, k uvádění nových skutečností, ale ke shrnutí veškerých žalobních tvrzení i obranných důvodů žalovaného. S ohledem na jeho časové omezení, maximálně 15 minut pro každého účastníka řízení (30 minut před plénem ESD), lze zpravidla pouze zdůraznit nejdůležitější body.

články

Neexistence odkladného účinku podání

Jelikož podání u ESD a SIS nemají odkladný účinek, musí strany řízení buď žádat o odklad výkonu napadeného aktu, nebo o vydání předběžného opatření, kterými je zejména v řízeních o neplatnosti právního aktu fakticky nahrazován suspensivní účinek podání žaloby. V některých výjimečných případech však právo ES výslovně stanoví, že právní akt nabude právní moci až po případném zamítavém rozhodnutí ESD nebo SIS a o odklad výkonu napadeného aktu proto není nutné žádat, např. rozhodnutí odvolacího senátu dle čl. 62 odst. 3 nařízení Rady ES č. 40/1994 ze dne 20. 12. 1994 o ochranné známce Společenství.

Advokátní přímus

Z pohledu českého advokátního stavu je podstatné, že fyzické a právnické osoby musí být v řízení před ESD a SIS zastoupeny advokátem a nebo vysokoškolským učitelem, oprávněným zastupovat v členských státech EU nebo v Evropském hospodářském prostoru (EHP). Právní zástupce musí Kanceláři ESD/SIS předložit průkaz nebo jiný doklad potvrzující, že je oprávněn působit jako právní zástupce před soudem některého členského státu EU a nebo EHP. Český advokát proto bude muset Kanceláři předložit osvědčení České advokátní komory o zápisu do seznamu advokátů. V řízení o předběžné otázce není právní zastoupení advokátem povinné a řídí se jednotlivými právními předpisy vnitrostátních řízení, kterých se týká. Právní zastoupení není také povinné v řízení o žádosti o poskytnutí bezplatné právní pomoci. ESD a SIS nekladou na plnou moc advokáta žádné zvláštní požadavky, a proto plně postačí plná moc odpovídající českým právním předpisům.

Od přijetí změn jednacích řádů ESD a SIS nemají účastníci řízení již povinnost určit si zmocněnce pro doručování písemností se sídlem v Lucemburku, kterému by byly doručovány veškeré písemnosti. Místo a/nebo i současně s uvedením adresy pro doručování v Lucemburku si nově také lze dle čl. 38 odst. 2 Jř ESD a čl. 44 odst. 2 Jř SIS zvolit doručování faxem a nebo jiným technickým způsobem komunikace, např. e-mailem. Pokud si účastník řízení nezvolí zmocněnce pro doručování písemností v Lucemburku a nebo doručování faxem či e-mailem, považuje se zásilka účastníkovi řízení za doručenu pouhým předáním pošty v Lucemburku.

Náklady řízení

Na rozdíl od vnitrostátního řízení nepodléhá řízení před ESD a SIS žádným soudním poplatkům. Zpoplatněny jsou pouze některé výdaje ESD a SIS, např. svědečné, znalečné, náklady na právní úkony v rámci dožádání,

náklady zaviněné účastníky apod., a samozřejmě také některé administrativní úkony Kanceláře. O náhradě nákladů řízení rozhodují soudy pouze na návrh účastníka řízení v souladu s pravidly upravenými v jednacích řádech. Ve vlastním rozhodnutí však není rozhodnuto o jejich výši. Ohledně výše náhrady nákladů řízení proto rozhodují soudy teprve poté, co mezi účastníky řízení vznikly rozpory ohledně jejich výše. Ohledně výše nákladů účastníků řízení na právní zastoupení neexistují v právu ES žádná pravidla, a také nelze použít vnitrostátní předpisy. O výši náhrady nákladů řízení proto ESD a SIS rozhodují dle svého uvážení s přihlédnutím ke všem okolnostem předmětného případu.

Jednací jazyk

Jednacími jazyky ESD a SIS jsou všechny úřední jazyky členských států EU, tedy i čeština. Interním pracovním jazykem je však pouze francouzština, ve které jsou také vyhotovovány nejdůležitější soudní dokumenty, např. předběžná zpráva, zpráva ze zasedání se soudcem zpravodajem a první vyhotovení rozhodnutí soudu. Používat libovolný jazyk mohou kromě soudců a generálních advokátů také zástupci členských států. Fyzické a právnické osoby musí vždy používat jednacího jazyka dotčeného řízení. V jednacím jazyce proto musí být vyhotovena veškerá písemná podání a ústní projevy jsou do tohoto jazyka přeloženy soudními tlumočníky.

Jednací jazyk je zásadně volen žalobcem. V případě žaloby českého subjektu proto bude jednacím jazykem čeština. Pokud je žaloba podána proti členskému státu nebo fyzické či právnické osobě z jiného členského státu, je jednací řečí úřední jazyk tohoto státu. Soudy mohou také na společný návrh stran nebo na

být soudy kdykoliv prodlouženy. Mezi zákonně lhůty patří především lhůta dvou měsíců pro podání žaloby na neplatnost dle čl. 230 odst. 5 SES a pro podání žaloby na nečinnost dle čl. 232 odst. 2 SES. Zvláštností běhu lhůt v řízení před ESD a SIS je jejich prodloužení o deset dnů s ohledem na vzdálenost. Při počítání běhu lhůt je také nutné přihlídnout k odlišnému stanovení počátku běhu lhůty podle způsobu doručování, který si účastník zvolil, resp. nezvolil. Také úřední svátky, které mají význam v případě uplynutí lhůt, jsou stanoveny odlišně od českých svátků. Jejich seznam zveřejnil ESD jako přílohu k Jednacímu řádu ESD naposledy ve svém rozhodnutí ze dne 10. 6. 2003.¹⁸ Jedná se o následující dny: 1. leden, Velikonoční pondělí, 1. květen, den Nanebevstoupení Páně, Svatodušní pondělí, 23. červen, 15. srpen, 1. listopad, 25. a 26. prosinec.

Lhůty pro podání žalob jsou hmotněprávní, a proto k jejich zachování nestačí pouhé odeslání poštou, ale musí být ve stanovené lhůtě soudu také doručeny. Od prosince 2000 je také možné zaslat podepsané podání včetně seznamu písemností a dokumentů, na které se účastník odvolává, nejprve faxem nebo jiným technickým komunikačním prostředkem (e-mailem) s tím, že lhůta k podání je zachována, pokud bude originál podání doručen soudu ve lhůtě deseti dní. Ve výjimečných případech existence vyšší moci nebo náhody nemusí ESD a SIS ke zmeškání lhůty přihlídnout. Následkem nedodržení lhůty a formy podání žalobní odpovědi může být také vydání rozsudku pro zmeškání.

V. Podání k soudům EU

Podání k soudům EU musí být vždy učiněno písemně a nelze jej podat prostřednictvím sepisu do protokolu u ESD či SIS tak, jak je to možné v některých řízeních před českými soudy. Prvopis každého podání musí být podepsán právním zástupcem účastníka řízení a musí být doručen soudu společně se všemi přílohami v pěti opisech pro soud a opisem pro každého z účastníků řízení. Každý odstavec podání by také měl být samostatně očíslován. Podpis advokáta na podání by měl být, na rozdíl od českých zvyklostí, až na jeho konci. Každé podání musí být datováno a musí být k němu přiloženy veškeré písemnosti a dokumenty, na které se účastník odvolává, včetně jejich seznamu. Seznam příloh musí obsahovat číslo přílohy, její stručný popis, uvedení stránky a čísla odstavce podání, kde je příloha citována. Součástí podání právnické osoby musí být také doklad o její existenci a způsobu jednání (výpis z obchodního rejstříku). Kopie soudních rozhodnutí, právní literatury a právních předpisů musí být předkládány odděleně od ostatních příloh. Pokud žaloba nesplňuje stanovené náležitosti, může soud po tajemníkem stanovené dodatečné lhůtě k odstranění nedostatku žaloby a po slyšení generálního advokáta rozhodnout i o nepřipustnosti žaloby pro nedostatek formálních náležitostí.

Lhůty pro podání žalob jsou hmotněprávní, a proto k jejich zachování nestačí pouhé odeslání poštou, ale musí být ve stanovené lhůtě soudu také doručeny.

návrh jedné strany po slyšení protistrany a generálního advokáta připustit zčásti a nebo zcela jinou jednací řeč. V řízení o předběžné otázce se zásadně užívá úředního jazyka vnitrostátního soudu, který předběžnou otázku předložil.

Lhůty a jejich běh

V řízení před ESD a SIS se rozlišuje mezi zákonnými lhůtami, po jejichž marném uplynutí právo zaniká, a lhůtami soudcovskými, stanovenými na základě jednacích řádů, které mohou

články

Podání k ESD musí být doručeno na adresu:

Soudní dvůr/Cour de justice des Communautés européennes
Kancelář/Greffe de la Cour de justice
Boulevard Konrad Adenauer
L-2925 Lucemburk
Lucembursko/Luxemburg

Tel: +32 352 4303 1
Fax: +32 352 43 37 66
E-mail: ECJ.Registry@curia.eu.int

Podání k SIS musí být doručeno na adresu:

Soud prvního stupně/Tribunal de première instance
Kancelář/Greffe du tribunal de première instance
Rue du Fort Niedergrünwald
L-2925 Lucemburk
Lucembursko/Luxemburg

Tel: +32 352 4303 1
Fax: +32 352 4303 2100
E-mail: CFL.Registry@curia.eu.int

Pokud je podání odesíláno e-mailem, přijímají soudy pouze naskenovaná vlastnoručně podepsaná podání o max. velikosti 4 MB, rozlišení 300 dpi, PDF-formát; elektronický podpis není přípustný.

Formát písemností doporučený ESD a SIS by měl splňovat náležitosti, které umožňují elektronické zpracování doručených písemností, a to papír formátu A4, jednostranně potíštěný, písmo ve formátu Times New Roman, Courier nebo Arial o velikosti 12 pt v hlavním textu a 10 pt v poznámkách pod čarou, řádkování 1,5 a vzdálenost od okrajů 2,5 cm. Číslování stránek, včetně příloh, by mělo být umístěno v pravém horním rohu stránky. Žaloba k ESD by měla mít max. 10 – 15 stránek a ostatní vyjádření 5 – 10 stránek. Žaloba k SIS by měla mít max. 20 – 50 stránek, replika a duplika 10 – 25 stránek, 10 – 20 stránek pro námítku nepřislusnosti nebo vyjádření k této námítkě a 10 – 20 stránek pro podání vedlejšího účastníka. Podání by měla být co nejstručnější a nejprehlednější tak, aby mimo jiné umožňovala jejich co možná nejrychlejší a nejjednodušší překlad.

Žaloba a žalobní odpověď

Žaloba musí v souladu s jednacími řády obsahovat jméno (název) a bydliště (sídlo) žalobce, jméno (název) a bydliště (sídlo) žalovaného, předmět sporu a stručný popis žalobních důvodů, žalobní návrh a popřípadě i označení důkazů. ESD a SIS doporučují následující členění žaloby:

- jméno (název) a bydliště (sídlo) žalobce,
- jméno (název) a postavení zmocněnce nebo advokáta žalobce,
- jméno (název) a bydliště (sídlo) žalovaného,
- označení podání – např. žaloba na náhradu škody dle čl. 235 SES,

- prohlášení dle čl. 38 odst. 2 Jř ESD/čl. 44 odst. 2 Jř SIS – adresa pro doručování v Lucemburku a/nebo souhlas s doručováním faxem nebo prostřednictvím jiných telekomunikačních prostředků,

- stručný popis skutkového stavu,
- právní zdůvodnění žaloby dle žalobních důvodů,
- důkazní návrhy s uvedením prokazovaných skutečností (u listin s uvedením čísla dle seznamu příloh, u svědků a jiných osob poskytujících sdělení jejich přesná identifikace),
- žalobní návrhy – petit musí být pečlivě formulován, protože rozšiřování žalobního petitu není zásadně přípustné, a měl by také obsahovat návrh na uhrazení nákladů řízení. Žalobní petit by měl být formulován podobně jako v českém právu, tj. tak, jak by měl znít výrok rozsudku.

Žalobce může k žalobě přiložit krátké shrnutí všech žalobních důvodů a podporující argumentace, které nepřesahuje dvě stránky. Toto shrnutí slouží Kanceláři ESD/SIS pro vypracování sdělení dle čl. 16 odst. 6 Jř ESD a čl. 24 odst. 6 Jř SIS uveřejňované v Úř. věst. EU.

Proti rozsudku ESD nelze podat žádný řádný opravný prostředek. Pouze proti rozsudku pro zmeškání lze podat odpor ve lhůtě jednoho měsíce od jeho doručení.

Žalobní odpověď, kterou předkládá žalovaný ve lhůtě jednoho měsíce od doručení žaloby, musí dle jednacího řádu obsahovat jméno (název) a bydliště (sídlo) žalovaného, skutková a právní tvrzení, návrh žalovaného a označení důkazů. ESD a SIS doporučují následující členění:

- označení právní věci – C .../..., T.../...,
- jméno (název) a bydliště (sídlo) žalobce s uvedením zmocněnce nebo advokáta žalobce,
- jméno (název) a bydliště (sídlo) žalovaného,
- jméno (název) a postavení zmocněnce nebo advokáta žalovaného,
- označení podání – např. žalobní odpověď k žalobě na náhradu škody dle čl. 235 SES,
- prohlášení dle čl. 38 odst. 2 Jř ESD/čl. 44 odst. 2 Jř SIS – adresa pro doručování v Lucemburku a/nebo souhlas s doručováním faxem nebo prostřednictvím jiných telekomunikačních prostředků,
- vyjádření žalovaného k žalobě dle žalobcem uplatněných důvodů, pokud žalovaný popírá některé skutečnosti, musí tak učinit výslovně s uvedením popírané skutečnosti,
- důkazní návrhy s uvedením prokazovaných skutečností (u listin s uvedením čísla dle seznamu příloh, u svědků a jiných osoby poskytujících sdělení jejich přesná identifikace),
- návrh žalovaného.

Žalobní odpovědi a případné další repliky či dupliky by také měly na první stránce obsahovat označení, která strana řízení podání podává.

Jako důkazní prostředky jsou přípustné:

- výpovědi účastníků řízení,
- sdělení informací a předložení listin,
- výslech svědků,
- znalecké posudky,
- ohledání místa nebo věci.

Použití dalších důkazních prostředků, např. zvukových nebo obrazových záznamů, nosičů dat apod., sice není v předpisech upravujících řízení před ESD/SIS výslovně upraveno, ale jejich použití je v literatuře schvalováno.

Řádné opravné prostředky

Proti rozsudku ESD nelze podat žádný řádný opravný prostředek. Pouze proti rozsudku pro zmeškání lze podat *odpor* ve lhůtě jednoho měsíce od jeho doručení. Rozhodnutí SIS lze v zásadě napadnout ve lhůtě dvou měsíců *opravným prostředkem*, který však může být omezen pouze na právní otázky. Za „rozhodnutí“ SIS se považují kromě konečných rozhodnutí i rozhodnutí o části předmětu sporu, nebo které ukončují incidenční (mezitímní) spor, a rozhodnutí o námitce nepřislusnosti a nepřípustnosti. Opravný prostředek lze podat také proti rozhodnutí SIS, kterým je zamítnut návrh na přistoupení vedlejšího účastníka do řízení (pouze ve lhůtě dvou týdnů), proti rozhodnutí o poskytnutí nebo o odmítnutí předběžné ochrany a o odložení výkonu rozhodnutí dle čl. 242 a 243 SES a proti rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí dle čl. 256 SES. Opravný prostředek lze podat také proti rozhodnutí Soudu pro veřejnou službu EU. O tomto opravném prostředku rozhoduje SIS.

Opravný prostředek se může opírat pouze o nepřislusnost, o procesní vady v řízení, které poškodily zájmy odvolatele, a o porušení práva ES. Podání opravného prostředku nemá odkladný účinek. V rámci řízení o opravném prostředku již nelze žádným způsobem měnit předmět řízení a lze pouze navrhnout částečné nebo úplné zrušení napadeného rozhodnutí a nebo částečné nebo úplné vyhovění návrhům, které byly vzneseny v rámci řízení před SIS, resp. před Soudem pro veřejnou službu EU.

Opravný prostředek

Opravný prostředek se podává Kanceláři ESD nebo SIS a musí obsahovat minimálně jméno (název) a bydliště (sídlo) navrhovatele, který podává opravný prostředek, označení dalších účastníků původního řízení, právní důvody a tvrzení a návrh navrhovatele. ESD a SIS doporučují následující členění:

- jméno (název) a bydliště (sídlo) osoby podávající opravný prostředek,

články

- jméno (název) a postavení zmocněnce nebo advokáta osoby podávající opravný prostředek,
- označení podání včetně označení rozhodnutí napadeného opravným prostředkem (druh, rozhodovací těleso, datum, a číslo jedací právní věci) a označení stran původního řízení,
- datum, kdy bylo napadené rozhodnutí doručeno osobě podávající opravný prostředek,
- prohlášení dle čl. 38 odst. 2 Jř ESD/čl. 44 odst. 2 Jř SIS – adresa pro doručování v Lucemburku a/nebo souhlas s doručováním faxem nebo prostřednictvím jiných telekomunikačních prostředků,
- popis skutkového stavu není nezbytně nutný,
- právní zdůvodnění opravného prostředku dle důvodů uplatněných v opravném prostředku, zejména s ohledem na namítané právní vady,
- návrhy osoby podávající opravný prostředek.

K opravnému prostředku může být také přiloženo krátké shrnutí všech důvodů opravného prostředku a podporující argumentace, která nepřesahuje dvě stránky. Toto shrnutí slouží kanceláři pro vypracování sdělení dle čl. 16 odst. 6 Jř ESD a čl. 24 odst. 6 Jř SIS uveřejňované v Úř. věst. EU. K opravnému prostředku by mělo být také přiloženo napadené rozhodnutí.

Vyjádření účastníka řízení k podanému opravnému prostředku lze předložit ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení. Tato lhůta nemůže být prodloužena. Vyjádření musí obsahovat jméno (název) a bydliště (sídl) předkladatele, den doručení opravného prostředku předkladateli, právní důvody a tvrzení a návrh. Pro vyjádření k podanému opravnému prostředku je doporučováno následující členění:

- označení právní věci – C .../... P,
- jméno (název) a bydliště (sídl) osoby, která podala opravný prostředek s uvedením jejího zmocněnce nebo advokáta,
- jméno (název) a bydliště (sídl) účastníka řízení podávajícího vyjádření,
- jméno (název) a postavení zmocněnce nebo advokáta účastníka řízení podávajícího vyjádření,

- označení podání – např. vyjádření účastníka řízení k opravnému prostředku; pokud je navrhováno úplné nebo částečné zrušení rozhodnutí na základě právního důvodu neuplatněného v opravném prostředku, je nutné uvést „Vyjádření k opravnému prostředku s dodatečným opravným prostředkem“,
- datum, kdy bylo napadené rozhodnutí doručeno účastníkovi,
- prohlášení dle čl. 38 odst. 2 Jř ESD/čl. 44 odst. 2 Jř SIS – adresa pro doručování v Lucemburku a/nebo souhlas s doručováním faxem nebo prostřednictvím jiných telekomunikačních prostředků,
- vyjádření k důvodům uplatněným osobou podávající opravný prostředek dle důvodů uplatněných v opravném prostředku, zejména s ohledem na namítané vady,
- návrh účastníka řízení.

V řízení o opravném prostředku jsou povoleny repliky a dupliky k návrhu podaném ve lhůtě sedmi dnů od doručení vyjádření účastníka řízení k podanému opravnému prostředku.¹⁹

Mimořádné opravné prostředky – námitky třetí osoby a obnova řízení

Pravomocná rozhodnutí ESD a SIS lze napadnout mimořádnými opravnými prostředky, kterými jsou *námitky třetí osoby* a *obnova řízení*. Námitky třetí osoby může podat osoba, která se řízení neúčastnila, a vydaným rozhodnutím byla dotčena na svých právech. Námitky lze podat ve lhůtě dvou měsíců od uveřejnění rozhodnutí v Úř. věst. EU a podává se proti všem účastníkům původního řízení. Námitka musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat:

- označení napadeného rozsudku,
- odůvodnění, jak napadený rozsudek poškozuje práva třetí osoby,
- důvody, pro které se třetí osoba nemohla účastnit hlavního řízení.

Obnova řízení je zásadně možná u všech

druhů řízení s výjimkou řízení o předběžné otázce. Obnovu řízení lze navrhnout pouze tehdy, pokud bude zjištěna skutečnost rozhodujícího významu, která před vydáním rozsudku nebyla známa soudu ani straně požadující obnovu řízení. Návrh na obnovu řízení musí být podán ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o nové skutečnosti dozvěděl, nejpозději však před uplynutím deseti let od vydání rozhodnutí vůči všem účastníkům v původním řízení, a musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat:

- označení napadeného rozsudku,
- označení bodů, pro které je rozsudek napadán,
- skutečnosti, na kterých je návrh založen,
- označení důkazních prostředků prokazujících existenci skutečností, které odůvodňují obnovu řízení, a dodržení procesních lhůt k podání návrhu.

VI. Obstojí český advokát před soudy EU?

Poskytování kvalifikované právní pomoci v evropském právu by od 1. května 2004 mělo být samozřejmostí pro každého advokáta. Zastupování před soudy EU však bude spíše výjimkou. I přesto by však měl každý advokát znát alespoň základní podmínky přístupu fyzických a právnických osob k soudům EU tak, aby mohl svému klientovi poskytnout alespoň základní právní radu. V případě převzetí právního zastupování před soudy EU je zejména nutné dbát zvýšené pozornosti písemným podáním, která by měla být podána v rámci stanovených lhůt a měla by obsahovat veškeré relevantní skutečnosti tak, aby nebyla soudem EU odmítnuta pro jejich opožděnost. Kvalifikované zpracování písemných podání k soudům EU bude nejen vizitkou dotčeného advokáta, ale i celého advokátního stavu České advokátní komory.

■ AUTOR JE ADVOKÁTEM V PRAZE.

1 Českých subjektů se např. dotýká řízení EK dle čl. 88 odst. 2 SES a nařízení Rady (ES) č. 659/1999 zahájené ve věci údajně státní podpory společnosti Třinecké železárny a.s. (rozhodnutí EK č. C 45/04 ze dne 14. 12. 2004, uveřejněné v Úř. věst. EU 2005, C 22/2 ze dne 27. 1. 2005) nebo státní podpory ohledně společnosti Agrobanka Praha, a.s. / GE Capital Bank, a.s. (rozhodnutí EK č. C 27/04 (ex CZ 49/03) ze dne 30. 11. 2004, uveřejněné v Úř. věst. EU 2004, C 292/03). Případná nepřiznivá konečná rozhodnutí budou s největší pravděpodobností napadena případně dotčenými subjekty žalobou na neplatnost aktu u SIS.

2 Žaloba podaná dne 4. srpna 2004 u SIS Vladimírem Boučkem, vedená tč. jako právní věc T-318/04. Předmětem této „zaměstnanecké“ žaloby je napadení platnosti rozhodnutí Evropské komise (EK) o nepřijetí k písemnému testu výběrového řízení.

3 SEU podléhá pravomoci soudů EU pouze za podmínek stanovených v čl. 35, 40 a 46 SEU.

4 Holub a kol.: Vzory smluv a podání, LINDE Praha, a. s., 9. vydání, 2005, Kapitola XV.

5 Bliže viz článek Soud pro veřejnou službu Evropské unie uveřejněný v čísle 5/2005 Bulletinu advokacie, str. 17 a n.

6 COM (2003) 828 a 827.

7 Rozhodnutí Rady č. 88/591/ESUO, EHS, Euroatom ze dne 24. 10. 1988 (Úř. Věst. 1988, L 391/1 ze dne 25.11.1988) ve znění pozdějších změn bylo zrušeno Niceskou smlouvou z roku 2001.

8 Úř. věst. EU L 333/7 ze dne 9. 11. 2004.

9 Viz pozn. pod čarou č. 6.

10 Řízení vztahující se k SESAE a SEU zde nejsou vzhledem k jejich malému praktickému významu pro fyzické a právnické osoby uváděna. Výjimky vztahující se k žalobám států o neplatnosti právního aktu a o nečinnosti, k jejichž projednání je v souladu s čl. 51 Statutu ve znění rozhodnutí Rady ze dne 26. 4. 2004 č. 2004/407/ES, Euratom, příslušný SIS, zde nejsou s ohledem na jejich malý praktický význam pro české advokáty uváděny.

11 Viz pozn. pod čarou č. 10.

12 Úř. věst. L 176/7 ze dne 4. 7. 1991.

13 Úř. věst. L 136/1 ze dne 30. 5. 1991.

14 Úř. věst. L 350/29 dne 28. 12. 1974.

15 Úř. věst. L 350/33 ze dne 28. 12. 1974.

16 Úř. věst. L 78/32 ze dne 22. 3. 1994.

17 Délka řízení před ESD a SIS není natolik odlišná od českých řízení. V souladu s posledními zveřejněnými statistikami za rok 2004 trvalo řízení před SIS průměrně 212,56 měsíce (řízení ve věcech duševního vlastnictví 157,83 měsíce a řízení v zaměstnaneckých věcech 179,92 měsíce) a řízení před ESD 240,72 měsíce (řízení o předběžných otázkách dle čl. 234 SES 253,5 měsíců a řízení o opravném prostředku 281,73 měsíce).

18 Úř. věst. EU L 172/12 ze dne 10. 7. 2003.

19 V souladu s posledními zveřejněnými statistikami trvalo v roce 2004 řízení o opravném prostředku 281,73 měsíce.

články

Řízení o veřejné podpoře po vstupu do Evropské unie

JUDR. MICHAEL KINCL

Úvodem

Do 1. 5. 2004 bylo řízení o veřejné podpoře v České republice upraveno vnitrostátním právním předpisem, kterým byl zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, ve znění zákona č. 130/2002 Sb. Tento zákon svěřoval Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“) poměrně významnou kompetenci spočívající v posuzování slučitelnosti veřejné podpoře poskytované na území ČR se závazky vyplývajícími z Evropské dohody.¹

Vstup do EU však přinesl na poli veřejné podpoře několik významných změn. Tak především zákon o veřejné podpoře byl ke dni 1. 5. 2004 zrušen zákonem č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpoře a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Dále je třeba zmínit, že kompetenci ÚOHS v oblasti veřejné podpoře vykonává od vstupu ČR do EU Evropská komise, která je v rámci EU jediným orgánem oprávněným posuzovat slučitelnost veřejné podpoře poskytované na území všech 25 členských států se společným trhem.² Právě o ní pojednává tento článek. V neposlední řadě je třeba uvést, že řízení o veřejné podpoře je od 1. 5. 2004 upraveno výhradně předpisy práva ES, čl. 88 Smlouvy ES a dvěma přímo aplikovatelnými nařízeními, a to nařízením Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 93 Smlouvy ES (nyní čl. 88 – pozn. autora)³ a nařízením Evropské komise č. 794/2004, kterým se provádí zmíněné nařízení č. 659/1999.⁴ Tato nařízení obsahují práva a povinnosti vztahující se k jednotlivým druhům řízení o veřejné podpoře, k jednotlivým jejím aktérům – účastníkům, včetně souvisejících otázek. Pokud tedy příslušné subjekty chtějí v řízeních o veřejné podpoře vystupovat aktivně, je pro ně znalost uvedených nařízení nezbytná.

Co je veřejná podpora?

Pro bližší pochopení výkladu procedurálních otázek považuji za vhodné zmínit alespoň rámcově co je právem ES za veřejnou podporu⁵

vlastně považováno. Podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy ES⁶, který obsahuje definiční znaky veřejné podpoře, jsou veřejnou podporou všechna opatření za strany členských států, jejich orgánů veřejné správy (tedy nejen centrálních úřadů, ale i subjektů místních, regionálních, lokálních samospráv), subjektů zřízených nebo kontrolovaných státem (subjekty veřejné správy), která zvýhodňují určité podniky⁷ nebo určitá odvětví výroby (služeb), za předpokladu, že narušují či jsou alespoň způsobilá narušit soutěž s dopadem na obchod (obchodní výměnu) mezi členskými státy EU. Pro úplnost dodávám, že nejfrekventovanější formy veřejné podpoře tvoří daňové úlevy, státní záruky, prodeje pozemků či jiných aktiv ze strany orgánů veřejné správy za symbolickou (zvýhodněnou) cenu, promíjení plateb sociálního a zdravotního pojištění, dotace, subvence, úvěry se zvýhodněnou sazbou, bezplatná reklama ve veřejnoprávním médiu aj.

Druhy řízení o veřejné podpoře

Právo ES, konkrétně prováděcí nařízení, rozoznává 4 druhy řízení o veřejné podpoře, která může Evropská komise vést. Jedná se o řízení ve věcech notifikované veřejné podpoře, řízení v případech protiprávní veřejné podpoře, řízení v případech zneužití veřejné podpoře a řízení ve věci existujících programů veřejné podpoře. To je rozdíl oproti českému zákonu o veřejné podpoře, který zakotvoval pouze řízení dvě, a to řízení o povolení výjimky a řízení o zrušení poskytnuté veřejné podpoře.

Pokud jde o obě zmíněná nařízení, lze konstatovat, že řízení o veřejné podpoře před Evropskou komisí byla jejich přijetím přehledněna. Evropská komise totiž původně postupovala výhradně podle čl. 88 Smlouvy ES, který sice obsahuje určité procedurální postupy, jde však o ustanovení poněkud kusé. Dotčené členské státy a jejich orgány se tak musely v případě nesouhlasu s postupem, příp. rozhodnutím Evropské komise, obracet na justiční orgány Společenství⁸, které postup Evropské komise usměrňovaly. Je tedy možné říci, že nařízení kodifikují dosavadní dlouhodobou a ověřenou praxi Evropské komise a soudů Společenství.

Řízení ve věcech notifikované veřejné podpoře

Čl. 87 odst. 1 Smlouvy ES považuje veřejnou podporu za a priori neslučitelnou se společným trhem. Zjednodušeně řečeno, v zásadě platí, že veřejná podpora nesmí být v rámci jednotlivých členských států EU poskytována. Zmíněná neslučitelnost veřejné podpoře se společným trhem však není absolutní. Platí totiž pouze, pokud samotná Smlouva ES nestanoví jinak⁹.

Právo ES rozoznává několik druhů výjimek, které obecnou neslučitelnost veřejné podpoře se společným trhem prolamují. Existují tak obecné výjimky, které zakotvují veřejné podpoře slučitelné přímo na základě Smlouvy ES¹⁰, individuální výjimky pokrývající veřejné podpoře slučitelné se společným trhem na základě individuálního rozhodnutí Evropské komise¹¹, skupinové výjimky pokryté nařízeními Evropské komise¹² a veřejné podpoře, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem na základě rozhodnutí Rady (srov. pozn. č. 2).

I. NĚKOLIK SLOV K POVINNOSTI NOTIFIKACE

Čl. 88 odst. 3 Smlouvy ES stanoví, že Evropská komise musí být příslušným členským státem¹³ včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit veřejné podpoře, aby mohla podat své připomínky. Tento článek zároveň stanoví, že dotčený členský stát nesmí veřejnou podporu poskytnout, dokud Evropská komise nevydá své rozhodnutí.

Uvedená povinnost je dále rozvedena v čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení, kde se stanoví, že členský stát musí Evropské komisi oznámit s dostatečným předstihem všechny plány na poskytnutí nové veřejné podpoře. Čl. 3 prováděcího nařízení zároveň stanoví, že takto oznámená veřejná podpora nesmí být realizována dříve, než Evropská komise přijme, příp. se bude mít za to, že přijala rozhodnutí, kterým bude považovat tuto veřejnou podporu za slučitelnou se společným trhem. Povinnost notifikace (oznámení) tedy lze charakterizovat jako povinnost členského

články

státu – poskytovatele veřejné podpory – požádat Evropskou komisi o posouzení slučitelnosti veřejné podpory se společným trhem.¹⁴

V souvislosti s uvedenou povinností však vyvstává základní otázka. Co notifikovat a kdy? Čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení požaduje notifikaci tzv. nové veřejné podpory.¹⁵ Ta je definována v čl. 1 písm. c) prováděcího nařízení jako každá veřejná podpora, tj. programy veřejné podpory¹⁶ či individuální veřejné podpory,¹⁷ která není existující veřejnou podporou¹⁸ včetně změn veřejné podpory. Pojem „změna veřejné podpory“ nebyl dlouhou dobu definován,¹⁹ což v praxi vyvolávalo nemalé problémy.

Pokud jde o časový okamžik pro notifikaci veřejné podpory, z uvedených ustanovení Smlouvy ES a prováděcího nařízení vyplývá, že notifikován by měl být záměr či plán poskytnout veřejnou podporu. To znamená, že notifikace by měla proběhnout před tím, než k poskytování veřejné podpory vůbec dojde. Zde však v praxi vyvstává další problém. Co znamená poskytnutí veřejné podpory? Pravidla ES v oblasti veřejné podpory k tomuto problému v zásadě mlčí. Dopis Evropské komise členským státům, který tuto problematiku osvětloval, byl shledán jako obsoletní a není možné jej dále v oblasti veřejné podpory užívat.²⁰ Jednoznačná odpověď na položenou otázku existuje pouze v případě státních záruk či záruk ze strany dalších orgánů veřejné moci, když platí, že k poskytnutí záruky dochází okamžikem jejího schválení, nikoliv až momentem plnění na jejím základě.²¹

Určitou odpověď lze nalézt v jednom z rozsudků Soudu I. instance.²² Zde je uvedeno, že k poskytnutí veřejné podpory dochází momentem přijetí právně závazného aktu, kterým se příslušný poskytovatel zaváže k poskytnutí veřejné podpory. K poskytnutí veřejné podpory tak v souladu s tímto rozsudkem dochází již schválením příslušného usnesení, právně závazného aktu apod., nikoliv až například podpisem smlouvy, která stanoví bližší podmínky pro poskytování opatření zakládajícího veřejnou podporu.

Zde však mohou v praxi nastat potíže, zejména v případech, kdy o poskytnutí veřejné podpory rozhodují kolektivní orgány poskytovatelů (zastupitelstva samospráv, rady, vlády či dokonce parlamenty). V takových situacích je velmi obtížné dostat zmíněné povinnosti, neboť její dodržení předpokládá, že notifikován bude určitý záměr poskytnout veřejnou podporu a bude-li Evropskou komisí shledán slučitelným se společným trhem, příslušný orgán již nebude moci podmínky měnit, bez toho, aniž by tyto změny nepodléhaly novému posouzení Evropskou komisí. To však je dle mého názoru v řadě případů nereálné z důvodu rozložení politických sil. Může se totiž stát, že opozice svojí silou prosadí změny do navržené veřejné podpory a celý proces by před Evropskou komisí musel být opakován.

V některých členských státech se vyskytly postupy, které výše zmíněné požadavky ne zcela dodržely, avšak Evropská komise vůči

nim nevznesla připomínky. Příkladem může být Německo v případě veřejné podpory společností Philipp Holzmann.²³ Zde došlo ze strany německé vlády ke schválení záruky ve prospěch této společnosti s tím, že záruka musí být notifikována Evropské komisí. Pokud bychom vyšli důsledně z výše uvedeného, k poskytnutí veřejné podpory již došlo a jedná se tedy o porušení čl. 88 odst. 3 Smlouvy ES. Z rozhodnutí Evropské komise ovšem nevyplývá, že by proti tomuto postupu německých představitelů něco namítala. Obdobný postup několikrát zvolila vláda ČR ještě za účinnosti zákona o veřejné podpoře, kdy do svých usnesení vkládala podmínku, že příslušná veřejná podpora ještě podléhá posouzení ze strany ÚOHS.²⁴ Oba postupy je možné označit za velmi vynalézavé, ovšem z hlediska právní jistoty je nelze obecně doporučit.

2. ETAPY ŘÍZENÍ VE VĚCÍCH NOTIFIKOVANÉ VEŘEJNÉ PODPORY

Řízení o notifikované veřejné podpoře je řízením dvoufázovým. Skládá se z etapy tzv. předběžného přezkumu notifikace, která nastupuje vždy, je-li veřejná podpora notifikována a z tzv. formální vyšetřovací procedury, která – jak bude níže uvedeno – nastupuje v případech určitých nejasností.

2. 1 PŘEDBĚŽNÝ PŘEZKUM NOTIFIKACE

Tato etapa počíná obdržením notifikace ze strany Evropské komise.²⁵ Ta má podle čl. 4 odst. 1 prováděcího nařízení povinnost notifikaci přezkoumat ihned po jejím obdržení. V rámci tohoto procesu tak Evropská komise především posoudí, zda byl správně a úplně vyplněn notifikační formulář, zda jsou k notifikaci přiloženy všechny relevantní informace a údaje. Ty se budou pochopitelně lišit v závislosti na druhu a formě veřejné podpory.

V případě, že Evropská komise bude považovat předložené informace za neúplné, je oprávněna požádat členský stát o jejich doplnění. Je v zájmu členského státu na tento požadavek reagovat. V případě, že by tak neučinil, Evropská komise mu zašle upomínku, ve které zároveň stanoví lhůtu pro podání požadovaných informací. Pokud ani poté členský stát nebude reagovat, platí podle čl. 5 odst. 3 prováděcího nařízení, že notifikace se považuje za vzatou zpět. V takovém případě nesmí být veřejná podpora poskytnuta, neboť meritorně nebyla posouzena její slučitelnost se společným trhem.

Mohou se však vyskytnout situace, kdy členský stát nebude ve stanovené době schopen požadované informace získat, ať již z důvodu, že pro jejich získání je třeba lhůty delší, příp. těmito informacemi nedisponuje. V takových případech je možné s Evropskou komisí dohodnout prodloužení lhůty, nebo je třeba, aby jí členský stát sdělil, že notifikaci považuje za úplnou.

Etapa předběžného přezkumu notifikace končí vydáním některého z následujících rozhodnutí:

- **Notifikované opatření nezakládá veřejnou podporu** (čl. 4 odst. 2 prováděcího nařízení). K tomuto výroku Evropská komise dospěje v případech, kdy nebudou naplněny definiční znaky veřejné podpory obsažené v čl. 87 odst. 1 Smlouvy ES.
- **Notifikované opatření zakládá veřejnou podporu, tato je však slučitelná se společným trhem.** V rozhodnutí Evropské komise musí být stanoveno, která výjimka Smlouvy ES byla užitá (čl. 4 odst. 3 prováděcího nařízení).
- **Notifikované opatření zakládá veřejnou podporu, avšak existují pochybnosti o její slučitelnosti se společným trhem.** V takovém případě Evropská komise rozhodne o zahájení formální vyšetřovací procedury (čl. 4 odst. 4 prováděcího nařízení).

Některé z uvedených rozhodnutí musí být vydáno ve lhůtě 2 měsíců od obdržení kompletní notifikace.²⁶ Notifikace se podle čl. 4 odst. 5 prováděcího nařízení považuje za kompletní, pokud Evropská komise ve lhůtě 2 měsíců od jejího obdržení, nebo od obdržení dodatečných informací nepožádá o informace či podklady další. V případě, že v uvedené lhůtě Evropská komise rozhodnutí nevydá, notifikované opatření se podle čl. 4 odst. 6 prováděcího nařízení považuje za schválené. Příslušný poskytovatel je ovšem může realizovat až poté, co zašle Evropské komisí oznámení, že takové opatření hodlá realizovat a Evropská komise nerozhodne ve lhůtě 15 pracovních dní, že opatření je neslučitelné se společným trhem.

2. 2 FORMÁLNÍ VYŠETŘOVACÍ PROCEDURA

Jde o etapu, jejímž cílem je důkladné přezkoumání notifikovaného opatření. Jak již bylo uvedeno, zahajuje se v případech, kdy na straně Evropské komise existují pochybnosti o slučitelnosti příslušného opatření se společným trhem.²⁷

Rozhodnutí o zahájení formální vyšetřovací procedury musí být oznámeno dotčenému členskému státu a bývá publikováno v Úředním věstníku Evropské unie. Jeho obsahem je shrnutí všech relevantních právních i skutkových otázek. Rozhodnutí obsahuje popis příslušného opatření, jeho předběžné posouzení ze strany Evropské komise, zda zakládá veřejnou podporu, proč má Evropská komise pochybnosti o slučitelnosti tohoto opatření se společným trhem apod. Součástí uvedeného rozhodnutí je i výzva tzv. třetím stranám,²⁸ aby v předepsané lhůtě – zpravidla 1 měsíce – podaly své připomínky. Zahájení formální vyšetřovací procedury tak zapojuje do hry subjekty, které by jinak stály stranou.²⁹ Mohou tak k zamýšlené veřejné podpoře podat připo-

články

mínky, a to kladné i záporné. Jejich vyjádření pak bude sloužit Evropské komisi jako jeden z podkladů pro vydání rozhodnutí. To znamená, že podaným připomínkám může i nemusí vyhovět. Podané připomínky jsou zaslány dotčenému členskému státu k vyjádření.

Formální vyšetřovací procedura může skončit některým z následujících rozhodnutí:

- **Notifikované opatření nezakládá veřejnou podporu** (čl. 7 odst. 2 prováděcího nařízení).
- **Notifikované opatření zakládá veřejnou podporu, tato však je slučitelná se společným trhem** (čl. 7 odst. 3 prováděcího nařízení). V rámci tohoto rozhodnutí mohou být uloženy i podmínky, za kterých veřejná podpora může být považována za slučitelnou se společným trhem (čl. 7 odst. 4 prováděcího nařízení).
- **Notifikované opatření zakládá veřejnou podporu, která je neslučitelná se společným trhem.** Rozhodnutí bude obsahovat rovněž výrok, že tato veřejná podpora nesmí být realizována (čl. 7 odst. 5 prováděcího nařízení).

Některé z uvedených rozhodnutí musí být vydáno ihned po odstranění pochybností o slučitelnosti opatření se společným trhem, nejpozději však ve lhůtě 18 měsíců od zahájení formální vyšetřovací procedury. Na rozdíl od předběžného přezkumu notifikace neplatí domněnka, že určité opatření se považuje za schválené, pokud Evropská komise v předepsané lhůtě nevydá rozhodnutí. Nastane-li taková situace a Evropská komise rozhodnutí v uvedené lhůtě nepřijme, je členský stát oprávněn ji požádat, aby vydala rozhodnutí. V tomto případě má Evropská komise povinnost rozhodnutí vydat ve lhůtě 2 měsíců, a to na základě jí dostupných informací. Pokud informace a podklady nebudou dostatečné pro určení slučitelnosti, Evropská komise má podle čl. 7 odst. 7 prováděcího nařízení povinnost přijmout záporné rozhodnutí, tj., že veřejná podpora není slučitelná se společným trhem.³⁰

Řízení v případech protiprávní veřejné podpory

Prováděcí nařízení v čl. 1 písm. f) definuje protiprávní veřejnou podporu jako novou veřejnou podporu realizovanou v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy ES. Protiprávní veřejnou podporou tak bude ta, která podléhá notifikaci a notifikována nebyla, nebo notifikace sice provedena byla, avšak příslušný členský stát veřejnou podporu poskytl dříve, než Evropská komise přijala své rozhodnutí.

K odhalování protiprávní veřejné podpory Evropská komise využívá nejen vlastního systému monitoringu situace v jednotlivých členských státech, nýbrž i podněty od nejrozličnějších subjektů týkající se poskytnutí této veřejné podpory.³¹ Jak ukazuje praxe, nejčastějšími stěžovateli budou konkurenti příjemce veřejné podpory, podnikatelské

svazy, členské státy, ale i regiony, obzvláště v případech, kdy jim „unikla“ významná investice a existuje podezření, že investor se rozhodl pro jinou lokalitu z důvodu masivní veřejné podpory.

Evropská komise má podle čl. 10 odst. 1 prováděcího nařízení povinnost prověřit oznámení o možné protiprávní veřejné podpoře bezodkladně. V praxi celá záležitost probíhá tak, že osloví dotčený členský stát, aby jí poskytl vysvětlení a doložil potřebné informace. Pokud tak členský stát neučiní – a není výjimkou, že členské státy nereagují příliš ochotně – má Evropská komise povinnost mu zaslat upomínku a pokud ani na ni členský stát nereaguje, vydá rozhodnutí, kterým stanoví jaké informace a podklady jí mají být v určité lhůtě poskytnuty.

Šetření Evropské komise může vyústit v některý z druhů rozhodnutí, který byl uveden v případě předběžného přezkumu notifikace.³² Evropská komise tak může dospět k závěru, že opatření vůbec nezakládá veřejnou podporu, nebo že veřejnou podporu sice zakládá, ale ta je slučitelná se společným trhem a v neposlední řadě může rozhodnout o zahájení formální vyšetřovací procedury.³³ Tato procedura může rovněž vyústit v některé z rozhodnutí uvedené výše s tím rozdílem, že pokud Evropská komise dospěje k závěru, že opatření je neslučitelné se společným trhem, zároveň členskému státu uloží, aby učinil všechna nezbytná opatření k navrácení veřejné podpory od jejího příjemce, včetně příslušného úroku.³⁴ V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Evropská komise je v souvislosti s protiprávní veřejnou podporou limitována desetiletou lhůtou, která počíná běžet okamžikem poskytnutí takové podpory. To znamená, že po uplynutí této lhůty již nemůže uložit povinnost jejího navrácení. Musím ovšem varovat před přílišným optimismem, neboť podle čl. 15 odst. 2 prováděcího nařízení platí, že jakékoliv opatření přijaté Evropskou komisí nebo členským státem jednajícím na její žádost, týkající se protiprávní veřejné podpory, běh této lhůty přerušuje s tou zvláštností, že každým přerušením počíná uvedená lhůta běžet znovu.

Řízení v případech zneužití veřejné podpory

Podle čl. 1 písm. g) prováděcího nařízení se zneužitím veřejné podpory rozumí její využití příjemcem v rozporu s rozhodnutími, která Evropská komise přijala na základě čl. 4 odst. 3, příp. čl. 7 odst. 3 nebo 4 prováděcího nařízení. Půjde tak například o situace, kdy Evropská komise rozhodne, že určité opatření zakládající veřejnou podporu, je za podmínky, za kterých má být poskytováno, slučitelné se společným trhem a příjemce veřejné podpory tyto podmínky po přijetí rozhodnutí změnil.³⁵

O zneužití veřejné podpory se Evropská komise může dozvědět prakticky stejným způsobem jako o protiprávní veřejné podpo-

ře. Je totiž vysoce pravděpodobné, že některý z konkurentů příjemce jí podá podnět, že ke zneužití veřejné podpory došlo. V takových případech Evropská komise zpravidla zahájí formální vyšetřovací proceduru a u ní platí vše, co bylo uvedeno výše s tím rozdílem, že relevantní ustanovení se použijí pouze přiměřeně. Zeela nepochybně se ovšem v případě zneužití veřejné podpory bude rovněž posuzovat slučitelnost se společným trhem. Pokud Evropská komise dospěje k závěru, že došlo ke zneužití veřejné podpory,³⁶ přičemž v jeho důsledku se bude jednat o veřejnou podporu neslučitelnou se společným trhem, uloží zároveň její navrácení spolu s příslušným úrokem.

Řízení ve věci existujících programů veřejné podpory

Problematika existující veřejné podpory patří v této oblasti ke klíčovým. Zdůrazňuje totiž roli Evropské komise jako „strážce“ soutěže v rámci společného – vnitřního – trhu.

Čl. 88 odst. 1 Smlouvy ES stanoví, že Evropská komise ve spolupráci s členskými státy průběžně zkoumá programy veřejných podpor existující v těchto státech.³⁷ Podle čl. 17 odst. 1 prováděcího nařízení má právo od členského státu vyžadovat příslušné informace. Tyto informace jí členský stát konekců musí zasílat ve výroční zprávě podle čl. 21 odst. 1 prováděcího nařízení. Podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy ES věta druhá Evropská komise členským státem vztahu k existujícím programům veřejné podpory navrhuje vhodná opatření, jež vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu.

Co pojem „existující veřejná podpora“ znamená? Definici lze nalézt v čl. 1 písm. b) prováděcího nařízení. V podstatě se jedná o veřejné podpory schválené Evropskou komisí či Radou ES, veřejné podpory, u nichž Evropská komise nestihla vydat rozhodnutí v době předpokládané prováděcím nařízením a veřejná podpora se tak považuje za schválenou, protiprávní a zároveň neslučitelná veřejná podpora, u níž uplynula 10letá lhůta, v jejímž rámci může Evropská komise uložit její navrácení, opatření, která v době, kdy bylo započato s jejich realizací nezakládala veřejnou podporu, tou se však stala v důsledku vývoje společného trhu bez změny ze strany členského státu, veřejné podpory, které byly poskytovány před vstupem členského státu do EU a pokračují i po něm a veřejné podpory, jejichž status je řešen jednotlivými přístupovými smlouvami.³⁸

Z úpravy řízení ve věci existujících programů veřejné podpory vyplývá, že jeho smyslem je tyto programy držet pod neustálou kontrolou. Evropská komise tak disponuje poměrně významnou pravomocí spočívající v možnosti modifikovat či ukončit programy veřejné podpory, které například před několika lety sama schválila, nebo které byly v členském státě aplikovány dlouho před vstupem do EU.

články

Celý proces probíhá následovně. Pokud Evropská komise zjistí, že určitý program existující veřejné podpory je neslučitelný se společným trhem, zašle dotčenému státu podle čl. 17 odst. 2 prováděcího nařízení informaci o tomto svém závěru a poskytne mu možnost se vyjádřit ve lhůtě 1 měsíce. V této fázi je docela možné, že členský stát Evropské komisi poskytne informace, které ji přesvědčí o opaku. Pokud ne, Evropská komise vydá doporučení navrhnoucí členskému státu tzv. vhodná opatření, která mohou spočívat v úpravě příslušného progra-

mu, v zavedení procedurálních mechanismů, příp. zrušení programu. Členský stát má poté na výběr, zda vhodná opatření přijme či nikoliv. Pokud ano, je tímto přijetím vázán. V opačném případě Evropská komise zahájí formální vyšetřovací proceduru, která vyústí v některé z rozhodnutí zmíněných výše.

Závěrem

Úprava řízení o veřejné podpoře otevírá advokátům další pole působnosti. Mohou totiž

poskytovat právní pomoc nejen příslušným orgánům jako poskytovatelům veřejné podpory, ale i příjemcům včetně subjektů, jejichž zájmy mohou být poskytnutím veřejné podpory dotčeny. S ohledem na poměrně krátkou praxi nelze přesně zhodnotit, jak se advokacie v této oblasti práva realizuje. Lze však předpokládat, že s prodlužující se dobou členství ČR v EU bude zájem o služby v této oblasti ze strany klientů narůstat.

■ AUTOR JE ASISTENTEM
SOUDCE EJVSŠÍHO SOUDU.

- 1 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími na straně druhé.
- 2 V této souvislosti je třeba zmínit, že určitými oprávněními v oblasti veřejné podpory disponuje i Rada. Pokud jde o posuzování slučitelnosti veřejné podpory se společným trhem je Rada podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství (v textu dále jen „Smlouva ES“) na základě žádosti příslušného členského státu EU oprávněna jednomyslně rozhodnout, že veřejná podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být jako výjimka z ustanovení čl. 87 Smlouvy ES nebo nařízení, k jejichž vydání je Rada zmocněna na základě čl. 89 Smlouvy ES, považována za slučitelnou se společným trhem, pokud toto rozhodnutí odůvodňují mimořádné okolnosti. Bez nadsázky lze říci, že Rada na základě zmíněného článku Smlouvy ES může považovat za slučitelnou se společným trhem i veřejnou podporu, kterou by Evropská komise za slučitelnou považovat nemusela. Osobně se domnívám, že nepůjde o praxi příliš častou, byla-li ze strany Rady vůbec kdy úzita.
- 3 V textu bude dále označováno jako prováděcí nařízení.
- 4 V textu bude dále označováno jako implementační nařízení.
- 5 Právo ES používá pojmy „státní podpora“ či pouze „podpora“. Jde o synonyma s českým pojmem „veřejná podpora“, který lze označit za výstižnější, neboť v sobě skrývá tu skutečnost, že za veřejnou podporu mohou být považována opatření směřující z různých úrovní veřejné správy.
- 6 Tento článek stanoví, že: „Podpory poskytované v jakékoliv formě státy nebo ze státních prostředků, které narušují nebo hrozí narušením soutěže tím, že zvyšují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.“
- 7 Podnikem je třeba rozumět jakoukoliv entitu, která vykonává tzv. ekonomickou aktivitu. Tou je míněna činnost, která má na příslušném trhu konkurenci, tj. je vykonávána privátními subjekty. Je evidentní, že zmíněná kritéria pojmu „podnik“ budou nejčastěji naplňovat podnikatelské subjekty, tedy obchodní společnosti, fyzické osoby – podnikatelé, ale i tzv. svobodná povolání jako advokáti, notáři, daňoví poradci apod. Podnikem však bude například i univerzita, která má v rámci své činnosti vydávání odborných publikací. Totéž platí pro příspěvkové organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti atd. I tyto subjekty tak mohou za určitých podmínek být podnikem.
- 8 Evropský soudní dvůr a posléze i na Soud I. instance.
- 9 Srov. čl. 87 odst. 1 Smlouvy ES in fine.
- 10 Čl. 87 odst. 2 Smlouvy ES.
- 11 Čl. 87 odst. 3 Smlouvy ES.
- 12 Dosud byla přijata nařízení čtyři, a to nařízení č. 68/2001 ve věci aplikace čl. 87 a 88 Smlouvy ES na veřejné podpory školení, ve znění nařízení č. 363/2004, nařízení č. 69/2001 zakotvující pravidlo de minimis, nařízení č. 70/2001 ve věci aplikace čl. 87 a 88 Smlouvy ES na veřejné podpory malému a střednímu podnikání, ve znění nařízení č. 364/2004 a nařízení č. 2204/2002 ve věci aplikace čl. 87 a 88 Smlouvy ES na veřejné podpory zaměstnanosti.
- 13 V této souvislosti platí jistá zvláštnost. V řízeních před Evropskou komisí vystupuje vždy dotčený členský stát, a to i přesto, že veřejná podpora je poskytována z jiných než centrálních zdrojů (např. rozpočtu územních samospráv, rozpočtu obchodních společností pod kontrolou státu apod.). Všechny tyto subjekty lze shodně označit pojmem „poskyvatel veřejné podpory“.
- 14 Co se týče samotného procesu notifikace jde o otázku natolik rozsáhlou, že ji nelze v článku komplexně rozebrat. Základním krokem ovšem je, že musí být vyplněn notifikační formulář obsažený v příloze I implementačního nařízení. Tento formulář musí být vyplněn velice pečlivě, neboť jinak Evropská komise bude notifikaci považovat za nekompletní a vrátí ji příslušnému členskému státu zpět.
- 15 V této souvislosti si je třeba uvědomit, že notifikovat v zásadě netřeba veřejné podpory pokryté shora zmíněnými nařízeními Evropské komise, které spadají do kategorie skupinových výjimek.
- 16 Program veřejné podpory je definován v čl. 1 písm. d) prováděcího nařízení jako jakýkoliv akt – tedy ať již obecně závazný či nikoliv, na jehož základě dochází k poskytování veřejných podpor. Typickým znakem programu je, že okruh příjemců je definován obecně na základě určitých definičních znaků (např. malí a střední podnikatelé), příp. podniky jsou přesně vymezeny jejich obchodními firmami, veřejná podpora však není ohraničena určitou výší či délkou trvání a není spojena s určitým projektem. U programu veřejné podpory platí ta výhoda, že pokud je Evropskou komisí sledán jako slučitelný se společným trhem, není třeba jednotlivé podpory na jeho základě poskytovat individuálně notifikovat Evropské komisi k posouzení. Mohou se však vyskytnout situace, kdy Evropská komise v rámci rozhodnutí stanoví podmínky, že některé druhy či formy veřejných podpor v rámci takového programu musí být notifikovány.
- 17 Individuální veřejnou podporou se podle čl. 1 písm. e) rozumí veřejná podpora, která není poskytována na základě programu nebo ta, která na jeho základě poskytována je, avšak musí být notifikována.
- 18 Problematice existující veřejné podpory je věnován zvláštní oddíl tohoto článku.
- 19 Průlom přineslo až přijetí implementačního nařízení. To definuje změny veřejné podpory v čl. 4 odst. 1 a 2. Obecně platí, že změnou veřejné podpory se rozumí její modifikace, která není ryze formálního či administrativního charakteru bez vlivu na slučitelnost veřejné podpory se společným trhem. Tak například za změnu programu podpory malých a středních podniků by bylo třeba považovat situace, kdy by tento program byl rozšířen o podniky velké. Ty totiž mají podle pravidel v oblasti veřejné podpory jiný status (mohou získat menší veřejnou podporu atd.). Pokud jde o programy existující veřejné podpory podle čl. 4 odst. 2 implementačního nařízení platí, že za jejich změnu je považováno navýšení rozpočtu o více než 20 %, prodloužení doby trvání o více než 6 let a zpřísnění kritérií pro aplikaci takových programů, snížení míry veřejné podpory nebo redukce nákladů, které mohou být prostřednictvím veřejné podpory kompenzovány.
- 20 Viz. dopis Evropské komise členským státům č. SG (89) D/5521 ze dne 27. 4. 1989. Jeho neaktuálnost byla konstatována ve sdělení Evropské komise č. 2004/C 115/01.
- 21 Srov. čl. 2 odst. 2. 1. 2. oznámení Evropské komise č. 2000/C 71/07 o aplikaci čl. 87 a 88 Smlouvy ES na veřejnou podporu formou záruk.
- 22 Rozsudek č. T – 109/01 Fleuren Compost BV v Komise.
- 23 Tento případ lze nalézt v rozhodnutí Evropské komise č. 2001/695/EC.
- 24 K této problematice rovněž Kincl, M.: Veřejná podpora v Evropské unii. 1. vydání. Polygon, 2004, str. 76 – 77.
- 25 Pro úplnost dodávám, že podle čl. 3 odst. 1 implementačního nařízení je notifikaci nutné podat pouze prostřednictvím Permanentního zastoupení členského státu (v případě ČR jde o Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu).
- 26 Zde tak neplatí již „notoricky“ zaběhnutá praxe v českém právním řádu, že určujícím momentem je doručení podání (podnětu) příslušnému orgánu.
- 27 V této souvislosti zdůrazňuji, že formální vyšetřovací proceduru lze užít i v rámci jiných druhů řízení než řízení ve věcech notifikované veřejné podpory.
- 28 Třetí či zainteresované strany jsou definovány v čl. 1 písm. h) prováděcího nařízení. Jde o kterékoliv členský stát EU, fyzické, právnické osoby, podniky či sdružení podniků, jejichž zájmy by mohly být poskytnutím veřejné podpory dotčeny. Jako příklad jsou uváděna profesní sdružení, konkurenční podniky a paradoxně i samotný příjemce veřejné podpory, jehož však nelze pojímat jako klasickou třetí stranu, neboť v řadě případů se účastní po boku poskytovatele veřejné podpory vyjednávání s Evropskou komisí.
- 29 To je obrovský rozdíl oproti zákonu o veřejné podpoře, kde byl účastníkem řízení o povolení výjimky pouze poskytovatel veřejné podpory. Do řízení tedy nemohl zasahovat ani příjemce veřejné podpory, natož subjekt, který by byl jejím poskytnutím dotčen.
- 30 Zde lze jediné doporučit těsnou spolupráci s Evropskou komisí při opatřování podkladů a informací, které rozptýlí pochybnosti o slučitelnosti notifikovaného opatření se společným trhem. Pokud příslušný poskytovatel nebude aktivní, nelze Evropské komisi dávat za vinu, že nerozhodla v předepsané lhůtě.
- 31 Tyto podněty musí podle čl. 10 odst. 1 procedurálního nařízení vždy přezkoumat. Pro zjednodušení celého procesu byl přijat speciální formulář, který by stěžovatelem měl být vyplněn. Formulář obsahuje kolonky sloužící Evropské komisi k získání relevantních údajů, aby mohla protiprávní veřejnou podporu začít šetřit (poskytovatele veřejné podpory, příjemce, formu veřejné podpory apod.). Tento formulář lze v anglickém znění nalézt na adrese: http://europa.eu.int/eurlax/pri/en/oj/dat/2003/c_116/c_11620030516en00030006.pdf.
- 32 Zde však Evropská komise není vázána výše zmíněnými lhůtami. Její šetření tak může probíhat poměrně dlouho.
- 33 V této souvislosti považují za nutné upozornit na jistou zvláštnost. I u protiprávní veřejné podpory je posuzována slučitelnost se společným trhem. Přestože je její poskytnutí porušením čl. 88 odst. 3 Smlouvy ES a potažmo čl. 2 odst. 1 a čl. 1. 3 prováděcího nařízení, tento samotný fakt nemusí znamenat, že veřejná podpora bude sledována neslučitelnou se společným trhem. Výrok rozhodnutí bude ovšem obsahovat skutečnost, že veřejná podpora byla poskytnuta protiprávně.
- 34 Problematika navrácení veřejné podpory je natolik obsáhlá, že ji nelze v článku detailněji rozebrat. Z tohoto důvodu odkazuji na již publikovanou díla Tichý, L.: Vracení veřejné (státní) podpory podle právního režimu platného od 1. 5. 2004. Právní rozhledy č. 21/2004, str. 778 a násled. a Kincl, M.: Ochrana dobré víry při navrácení veřejné podpory. Právní rozhledy č. 24/2004, str. 899 a násled. Pokud jde o výši úroku, její výpočet je stanoven v čl. 9 implementačního nařízení. Evropská komise ji rovněž zveřejňuje v Úředním věstníku Evropské unie a na Internetu. Smyslem ustanovení o navrácení veřejné podpory je náprava protiprávního stavu, kdy určitý podnik získal veřejnou podporu nevyhovující pravidlům ES. Pokud jde o úrok, ten vyjadřuje jakousi „cenu“ této veřejné podpory.
- 35 Bude např. rozhodnuto o tom, že dotace bude považována za slučitelnou se společným trhem za podmínek, že bude využita na školení zaměstnanců a příjemce ji využije na každodenní provoz.
- 36 Tato skutečnost bude taktéž konstatována ve výroku rozhodnutí.
- 37 Jak je patrné tato povinnost se netýká individuální existující veřejné podpory.
- 38 V případě ČR jde o mechanismus zakotvený v příloze č. IV přístupové smlouvy.

Leasingové financování a jeho vývoj

Leasing je v současné době jednou z alternativ pořízení investic. V současné době čelí leasingové financování rozsáhlé konkurenci klasických úvěrů, spotřebitelských úvěrů či splátkového prodeje.

JUDR. ING. PETR TOMAŠTÍK

Tato konkurence se projevuje zejména v oblasti nové a ojeté dopravní techniky, začíná ovšem zasahovat i do jiných odvětví, která jsou velmi významně financována leasingem (např. technologické celky). To je důsledkem nejen legislativního vývoje, kdy některá nová legislativní opatření (např. zavedení daňově uznatelného limitu na osobní automobily či zvýšení DPH u leasingu) jsou pro leasing nevýhodná, ale také úvěrovou expanzí bankovní ústav.

Přesto leasingové financování zůstává velmi významným a jak naznačují trendy ze zemí EU, mohl by jeho podíl stále vzrůstat.

Historický vývoj leasingového financování

Slovo „leasing“ lze z angličtiny přeložit jako pronájem. První důkazy o využívání operativního leasingu, především u zemědělských a řemeslných nástrojů, pocházejí již z druhého tisíciletí před naším letopočtem, kde byl využíván v období rozkvětu sumerské říše.

První definici leasingových pravidel (včetně vymezení rozdílů mezi finančním a operativním leasingem) můžeme nalézt již v kodifikaci římského soukromého práva císaře Justiniana. Ve starověku byl využíván zejména leasing lodí, včetně válečných.

V podmínkách rozvoje kapitalistického trhu byl leasing aplikován od 40. let devatenáctého století při financování a užívání železničních vagonů ve Velké Británii. První registrovanou leasingovou společností byla Birmingham Wagon Company, založená roku 1855.

V období druhé světové války byl leasing nástrojem financování strategické pomoci USA Spojencům. Podmínky pro skutečně masové každodenní využívání leasingu však byly vytvořeny až po druhé světové válce. Impulsem byl úspěch leasingu v USA v druhé polovině 50. let. První specializovaná společnost – U. S. Leasing Co. – byla založena v San Franciscu v roce 1952. Od počátku šedesátých let došlo k rozvoji leasingu v západní Evropě i v jiných částech světa.

Dnes je leasingem v USA pořizováno téměř 50 % všech investic. V rámci celého evropského kontinentu se leasing podílí na investicích do movitého majetku jednou šestinou. Při pořizování některých komodit, např. služebních automobilů a jejich firemních flotil či počítačů a jejich sítí, leasing již v řadě zemí převažuje nad přímou koupí či pořízením na úvěr.

Leasing v českých zemích

V ČR došlo k určitému využití leasingu, zejména leasingu ze zahraničí, již v podmínkách centrálně plánované čs. ekonomiky. Šlo především o využívání dovozního leasingu při pořizování jednotlivých strojů a technologických linek s využitím zprostředkovatelských a poradenských služeb ČSOB a s dohledem tehdejší Státní banky československé a Federálního ministerstva financí.

Zatímco v ekonomicky vyspělém světě bylo téměř již standardní rozhodovat se při koupi automobilu, počítače nebo jiného zařízení, jestli bude pořízen formou leasingu, úvěru či nákupem za hotové, bylo u nás leasingové financování po roce 1989 v počátcích transformace našeho hospodářství pro většinu obyvatel této země jednou z nejméně známou alternativou financování investic. Dokonce ještě dnes nemá naše legislativa úplnou jednotu v pojmosloví k tomuto druhu financování. Avšak leasing se stává v našem hospodářství čím dál tím více důležitější a účinnější formou pořízení investic.

V „polistopadových“ podmínkách si některé podnikatelské subjekty začaly uvědomovat důležitost leasingového financování především

články

s ohledem jak na zastaralost výrobních prostředků v privatizujících se státních či národních podnicích, tak s potřebou výrobních prostředků u nově vznikajících malých či středně velkých firem. Reakcí na rozvoj leasingu v Československu počátkem 90. let bylo v červenci 1991 založení Asociace leasingových společností ČSFR. Její založení bylo motivováno nutností koordinace a prosazování společných zájmů domácích leasingových firem.

Dne 29. září 1992 byla založena 25 leasingovými společnostmi se sídlem v České republice Asociace leasingových společností ČR, která po rozpadu ČSFR navázala v plném rozsahu na činnost své předchůdkyně, Asociaci leasingových společností ČSFR. Počátkem devadesátých let postupně vzniklo více než 200 leasingových společností, které se sdružily do České asociace leasingových společností, jež je členem Evropské federace leasingových asociací (LEASEUROPE). V současné době je členem Asociace leasingových společností ČR asi 78 společností.

Leasingové společnosti lze rozdělit do dvou základních skupin – první tvoří součást velkých podnikatelských skupin, kam lze zařadit bankovní leasingové společnosti a společnosti velkých průmyslových skupin, do druhé patří leasingové společnosti menšího a středního významu nezahrnuté do investičních skupin.

K prvé skupině, která tvoří páteř celého trhu v oblasti leasingu, patří ČSOB Leasing (vlastníkem je ČSOB), Škofin (VW Group), CAC Leasing (původně dceřiná společnost rakouské Creditanstalt Bankverein a Komerční banky, nyní HVB Bank), Leasing České spořitelny (dříve Corfina, vlastníkem je Česká spořitelna) aj. Jejich hlavní výhodou je snadný přístup k dlouhodobým a cenově zajímavým zdrojům financování. Vytvářejí konkurenční tlak na střední a menší společnosti formou cenové konkurence a také tlumením zdrojů, které banky poskytují jiným leasingovým společnostem, než je leasingová společnost její skupiny.

Menší a střední leasingové společnosti převážně působí jako specializovanější objekty ve vztahu ke klientele i ve vztahu k předmětům leasingu. Potýkají se však s nedostatkem finančních zdrojů a do budoucna se zřejmě bude jejich počet snižovat. Ten proces již probíhá, o čemž svědčí i menší počet členů Asociace leasingových společností ČR.

Význam leasingu

Proces reprodukce a inovace výrobní základny, požadavky na růst produktivity práce využívající poznatky vědy a techniky a nových technologických poznatků vyžaduje obnovovat a obměňovat výrobní činitele. Investování do nové techniky má více forem, mezi kterými má velkou a stále se zvyšující váhu využívání cizího kapitálu na pronajímání této techniky. Leasing je vlastně pronájem za využití cizího kapitálu. Dalšími, dlouhodobě využívanými metodami obnovy a rozšiřování výrobní základny jsou investování z vlastních prostředků, nebo investování pomocí úvěrového kapitálu formou bankovních úvěrů.

V evropských zemích s vyspělým tržním hospodářstvím se leasing podílí na financování investic téměř ze 40 %, v USA více než polovinou a v ČR podíl leasingu na pořizování investic tvoří více než 25 % s tendencí jeho dalšího zvyšování [členské společnosti České leasingové a finanční asociace předaly v roce 2004 do leasingového užívání movité věci – stroje, zařízení a dopravní prostředky – v celkové pořizovací hodnotě (bez DPH) 96,556 mld. Kč. Protože podíl členů asociace na našem leasingovém trhu je cca 97 %, znamená to, že vloni byly v ČR do leasingového užívání předány stroje, zařízení a dopravní prostředky za cca 99,5 mld. Kč].

Leasing prochází ve světě určitými vývojovými etapami, které se budou projevat i v naší ekonomice. Základní etapou je financování

Leasing prochází ve světě určitými vývojovými etapami, které se budou projevat i v naší ekonomice.

investic prostřednictvím pravidelných splátek nájemného, při kterém leasingové společnosti nepřebírají riziko zůstatkové hodnoty. Ve druhé etapě roste význam doprovodných technických, právních, servisních a dalších služeb poskytovaných v rámci leasingu. Upřesňují se zákonné regulace leasingu na základě vyplňování mezer v právních předpisech, které od vzniku leasingu neupravovaly uceleně tuto novou disciplínu financování investic. Ve třetí etapě se hlouběji rozvíjejí jednotlivé druhy leasingu, zejména pronájmu předmětů, které se značnou zůstatkovou hodnotou nepřevzal do svého vlastnictví nájemce s následnou rekmercializací pronajatých předmětů po skončení leasingu. Nejvyšším stupněm je rozvoj leasingu, kterým lze získat předměty či celé technologie a komplexní investiční celky pomocí konsorcionálního soustředování finančních zdrojů k profinancování takových, nezřídka nadnárodních projektů. S tím se rozvíjejí netradiční formy doprovodných služeb poradenského charakteru.

Vývoj leasingu v ČR lze charakterizovat převažujícími faktory podle prvé vývojové etapy s prvky etapy druhé a třetí.

Formy leasingu

Nájemních smluv existuje celá řada s mnoha nuancemi. Základní kritéria, podle kterých se nájemní smlouvy kategorizují, jsou zejména: délka trvání smlouvy vzhledem k délce životnosti najatého prostředku (resp. délce odepisování), zda zařazuje nebo nezařazuje nájemce předmět, najatý prostředek do svých aktiv v době nájmu, zda přechází nebo nepřechází vlastnictví předmětu po skončení nájmu, jaký je rozdíl mezi současnou hodnotou leasingových plateb ve vztahu k tržní hodnotě proná-

jímaného majetku, resp. vztahu zůstatkové ceny při ukončení nájmu v případě rovnoměrného odepisování a kupní ceny.

Základní formy leasingu v ČR

Členění leasingových forem v ČR v zásadě odpovídá členění ve vyspělých tržních ekonomikách.

Finanční leasing

Je nejrozšířenější formou nájmu předmětů na základě smlouvy mezi pronajímatelem a nájemcem. Dalším subjektem vztahu je obvykle výrobce. Mezi výrobcem a leasingovou společností se uzavírá kupní smlouva, na jejímž základě přechází předmět leasingu do vlastnictví leasingové společnosti. Mezi nájemcem a pronajímatelem (leasingovou společností) se uzavírá leasingová smlouva, která upravuje vztahy po dobu nájmu a zpravidla řeší také situaci na konci nájmu, resp. při skončení leasingové smlouvy. Základní vztah finančního leasingu je dán následujícím schématem: výrobce – leasingová společnost – nájemce.

Do tohoto schématu může při složitějších vztazích vstupovat zprostředkovatel mezi leasingovou společností a nájemcem, nebo specializované společnosti odkupující pohledávky z leasingových smluv.

Podmínky, za kterých má nájemní smlouva charakter finančního leasingu, upravují v ČR především daňové zákony, speciálně zákon o daní z příjmu (dále „ZDP“): Pronajímatel lze jen věci, které lze odepisovat.

Pokud jde o minimální dobu finančního leasingu, je upravena zvlášť pro nájemce a pro pronajímatele.

Pro nájemce musí být doba pronajímání věci delší než 20 % stanovené doby odepisování podle § 30, odst. 1 ZDP, nejméně však tři roky s výjimkou nemovitostí, u kterých musí doba pronájmu trvat nejméně osm let. Pronajímatel může také respektovat výše uvedenou lhůtu, avšak aby mohl uplatnit zvýhodněné leasingové odepisování, musí doba pronájmu hmotného majetku trvat alespoň 40 % doby odepisování podle § 30, odst. 1 ZDP.

Kupní cena předmětu nájmu v době ukončení leasingové smlouvy nesmí být vyšší než zůstatková cena, kterou by měl předmět při rovnoměrném odepisování podle § 31 ZDP.

Přechod vlastnictví je další nutnou podmínkou, neboť podle § 24 odst. 4, písm. c) ZDP po ukončení finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku zahrnuje poplatník odkoupený majetek do svého obchodního majetku (tato podmínka platí i pro podnikatele – fyzické osoby od roku 1998). *Podmínkou finančního leasingu v ČR je tudíž bezpodmínečný odkup najatého hmotného majetku, resp. přechod vlastnictví za nulovou zůstatkovou cenu.* V jiných zemích tato podmínka často neplatí, musí nebo může být do leasingové smlouvy zahrnuto právo opce na přednostní nákup předmětu nájmu.

články

Operativní leasing

Operativní leasing je vymezen negativně, tzn., že co není finančním leasingem, je leasingem operativním. Charakteristickými rysy je proto podnikatelské riziko pronajímatele za zbytkovou hodnotu (rizika za dobu užívání i po jejím skončení nese pronajímatel), délka pronájmu je obvykle kratší (i jen den nebo několik dnů), udržování, servis apod. v průběhu nájmu zajišťuje pronajímatel, nikoliv nájemce. Vlastnictví k předmětu po skončení pronájmu na nájemce nepřechází. Nelze však vyloučit prodej předmětu nájmu nájemci. Rozvoj této formy leasingu v ČR zatím zaostává za poměry v jiných ekonomikách.

Teritoriální členění leasingu

Leasing lze členit na tuzemský a zahraniční.

Tuzemský leasing

Je to takový leasingový kontrakt, jehož účastníky jsou výhradně tuzemské subjekty (právnícké či fyzické osoby). Vztahují se na ně běžné tuzemské předpisy. To znamená, že je zde dána plná jurisdikce českých soudních orgánů.

Zahraníční leasing

Jde o vztah, ve kterém jeden z účastníků smlouvy je osoba se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, buď pronajímatel nebo nájemce. Pro soukromoprávní vztah z výše uvedené smlouvy se použitelné právo určí podle ustanovení mezinárodního práva soukromého, tzn. především strany samy mohou zvolit ve své smlouvě použitelné právo, jinak se toto právo určí podle příslušné kolizní normy, tj. v českém právu podle § 10 odst. 3 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním v platném znění. V řízení před cizím soudem je nutné počítat s použitím kolizní normy práva jeho státu. Dále je však nutné počítat s tím, že orgány každého státu budou uplatňovat takové imperativní předpisy svého práva, které se v mezích svého předmětu úpravy použijí bez ohledu na právo, kterým se řídí soukromoprávní vztah, v němž se projeví účinky jejich použití. Jde zejména o předpisy veřejného práva, např. práva daňového.

Co není leasingem

Finanční leasing, za podmínky následné koupě předmětu leasingu, může mít obdobný průběh jako splátkový prodej zboží nebo výrobků s využitím instrumentu obchodního úvěru umožňujícího za určitou úplatu (vyšší cenu) rozložení splátky do delšího období. Podobnost je zesílena, je-li smlouva uzavřena s výhradou přechodu vlastnictví (přechod do vlastnictví až po úhradě poslední splátky).

Splátkový prodej není možné považovat za formu finančního leasingu, neboť poskytnutí obchodního úvěru dodavatelem je jiným vztahem, než leasingový vztah výrobce – leasingová společnost – nájemce. Rovněž způsob financování je jiný, než obvyklé financování

leasingové společnosti bankovními ústavy. Proto u splátkového prodeje není možné využívat účetní a zejména daňová specifika.

Z těchto důvodů představují jednotlivé splátky odběratele jen dílčí platby pořizovací ceny zboží (nákupní ceny), obvyklé obchodní marže a ceny obchodního úvěru. Za moment realizace výnosu prodávající společnosti je potřebné považovat předání předmětu splátkového prodeje odběrateli na základě předávacího protokolu. Ve stejném okamžiku vzniká moment uskutečnění zdanitelného plnění a povinnost odvodu DPH vztahující se k danému prodeji (při tomto způsobu prodeje nemůže dojít k druhému možnému kritériu pro vznik zdanitelného plnění – tj. den zaplacení, neboť placení se opoždjuje za dnem předání zboží).

Při prodeji zboží na obchodní úvěr může být cenová kalkulace trojsložková (nákupní cena obchodníka, obvyklá marže obchodníka při promptní splatnosti a úroková složka vyplývající z obchodního úvěru), nebo dvousložková (druhá a třetí složka jsou sloučeny). Úrokovou kalkulační položku je pak správné časově rozlišovat u prodávajícího i kupujícího, zasahují-li do dvou či více účetních a daňových období.

Pro leasingovou společnost, vzhledem k průběhu financování, není přijatelné splacení zůstatkové ceny až při ukončení nájmu.

Z tohoto pohledu je třísložková kalkulace ceny opodstatněnější, neboť dvousložková kalkulace časově rozlišení neumožňuje, ačkoliv akruární princip účetnictví vyžaduje přiřazovat náklady a výnosy k tomu období, ke kterému se věcně a časově váží.

Časové rozlišování se při splátkovém prodeji netýká DPH, neboť základem pro výpočet DPH je celková kalkulovaná prodejní cena a datum uskutečnění zdanitelného plnění vzniká v okamžiku předání předmětu splátkového prodeje kupujícímu bez ohledu na způsob splacení celé prodejní ceny. Rovněž moment přechodu vlastnictví není v tomto případě kritériální.

Specifika některých leasingových smluv

Finanční leasing může mít řadu forem podle počtu účastníků a vztahů mezi nimi a podle předmětu leasingu. Kromě běžných leasingových smluv může jít zejména o tyto případy:

Subleasing

Subleasing je pronájmem najaté věci. Nájemce dále pronajímá najatou věc formou finančního i operativního leasingu. Obvykle je

k tomu zapotřebí souhlasu pronajímatele (je-li to součástí smluvních podmínek). Nejčastěji má nájemce leasingový předmět v nájmu na základě smlouvy o finančním leasingu a dále předmět půjčuje (pronajímá) v režimu operativního leasingu. V našich podmínkách je důležité, že předmět leasingu odepisuje první pronajímatel. Další jej již odepisovat nemohou. Jiné odlišnosti se u smluv mezi pronajímateli a nájemci z hlediska právních, účetních a daňových předpisů neuplatňují, s výjimkou nemožnosti uplatnění odpisu 10 – 20 % ze základu daně z pořizovací ceny vyjmenovaného majetku v § 34 ZDP, pokud jej nájemce dál pronajme.

Zpětný leasing

Zpětným leasingem jsou případy, kdy uživatel prodává leasingové společnosti své zařízení, které má dosud značnou část životnosti před sebou (může jít i o zařízení nové). Zároveň s leasingovou společností uzavírá leasingovou smlouvu na zpětný pronájem zařízení a stává se jeho nájemcem. Účelem zpětného leasingu je opatřit si provozní kapitál, využít účetních a daňových výhod spojených s leasingem, popřípadě refinancovat původní koupi zařízení a převést ji na střednědobou či dlouhodobou bázi.

Z daňového hlediska jsou v zahraničí k této formě leasingu uplatňovány zvláštní přístupy. V ČR je daňově zpětný leasing postížen nemožností uplatnění odpočtu z daňového základu na reinvestování. Podle § 34 odst. 2 ZDP mohou poplatníci od základu daně odečíst 10 – 20 % ze vstupní ceny určitého pořízeného investičního majetku. Odpočet je možné uplatnit nejdříve v tom zdaňovacím období, ve kterém je hmotný majetek evidován v majetku poplatníka nebo přenechán nájemci ve stavu způsobilém k obvyklému užívání. Tím se rozumí uvedení majetku do užívání podle zvláštního předpisu a u poplatníka, který není účetní jednotkou, vystavení evidenčního dokladu. Nárok na odpočet zaniká, pokud došlo do tří let následujících po roce, kdy byl odpočet nebo jeho část uplatněn, k vyřazení majetku s výjimkou vyřazení v důsledku škody způsobené živelní pohromou nebo k pronájmu tohoto majetku.

Ze zákona vyplývá, že jestliže leasingová společnost pronajala vyjmenovaný majetek prvnímu nájemci a pronajímatel byl prvním vlastníkem uvedeného majetku, může nájemce uplatnit nárok na odečet vstupní ceny tohoto pronajatého majetku formou finančního leasingu ze základu daně. Při zpětném leasingu však vlastník majetku (a jeho prodejce a následný nájemce) obvykle do tří let od pořízení majetku prodal leasingové společnosti a tím ztrácí nárok na tuto výhodu. V praxi se proto hledají cesty, jak při zpětném leasingu neztratit výhodu ze zákona. Jestliže poplatník pořídil, ale ještě nezařadil majetek do užívání podle zvláštního předpisu (tj. dle zákona

články

o účetnictví), tzn. vede-li jej na účtu pořízení investice a v té době ho prodá leasingové společnosti, neměl by o tuto výhodu přijít.

Leasing nemovitostí

Leasing nemovitostí může mít formu finanční i operativní. Operativní leasing je vlastně půjčování nemovitostí, tj. nájem bez možnosti koupě. Finanční leasing má určitá specifika, pro která zároveň není příliš rozšířen. Délka smlouvy musí být, jak již bylo uvedeno, alespoň osm let. Cena leasingových smluv je vysoká, jak pro samotnou cenu nemovitostí, případně náklady na rekonstrukce či vybudování, tak pro výši úrokových sazeb z úvěrů. Navíc v našich podmínkách je i obtížné profinancování ze strany leasingových společností, neboť běžně jsou dostupné tuzemské úvěry na 4-6 let. Osmileté a dlouhodobější úvěry jsou prakticky nedostupné.

V našich podmínkách je značný rozdíl mezi délkou leasingové smlouvy a délkou odepisování nemovitostí. Výhodné leasingové odepisování není k dispozici, rovnoměrným i degresivním odepisováním se za dobu leasingové smlouvy příliš nesníží zůstatková cena oproti ceně pořízení nemovitostí. Pro leasingovou společnost, vzhledem k průběhu financování, není přijatelné splacení zůstatkové ceny až při ukončení nájmu. Vyžaduje se proto po nájemci, aby spolu s leasingovými splátkami postupně platil i zálohy na kupní cenu nemovitosti. Průběh tvorby zisku z využívání nemovitosti i peněžních toků (CF) obvykle nájemci neumožňuje pravidelné splátky leasingových splátek i záloh na kupní cenu, leasingová společnost nemá prostor pro výraznější odklad splátek až do doby, kdy pronajatá nemovitost začne být efektivní. To jsou hlavní důvody nerozvinitosti finančního leasingu v našich podmínkách. Právně a finančně je průběh leasingu značně složitý. Podléhá vkladu do katastru nemovitostí, dani z převodu nemovitosti na základě ocenění nemovitosti znalcem, dani z nemovitosti, právním předpisům z oblasti majetkové, z oblasti výstavby a dalších. Finanční leasing nemovitostí je od DPH osvobozen za splnění podmínek uvedených v § 56 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty v platném znění. Je nutné pečlivě rozlišovat leasing nemovitosti (finanční pronájem) a klasický nájem nebo podnájem nemovitosti. Výše uvedený zákon definuje finanční pronájem následujícím způsobem: „Finančním pronájmem přechází zboží nebo nemovitosti za úplatu do užívání podle smlouvy o finančním pronájmu, pokud si strany v této smlouvě sjednají, že uživatel je oprávněn nebo povinen nabýt zboží nebo nemovitost, která je předmětem smlouvy, nejpozději úhradou posledního závazku ze smlouvy; takový finanční pronájem se posuzuje obdobně jako dodání zboží nebo převod nemovitosti.“

Uzavření leasingové smlouvy

Dojde-li k dohodě pronajímatele a nájemce, uzavřou spolu leasingovou smlouvu. Každá leasingová společnost používá svou verzi smlouvy, která je dále modifikována konkrétním předmětem smlouvy a dalšími ujednáními smluvních stran. Mělo by se jednat o smlouvu podle obchodního zákoníku, i když leasingovou smlouvu konkrétně obchodní zákoník neupravuje. Upravuje však vztahy mezi podnikateli. Smlouva by měla mít proto charakter inominátní, s využitím vhodných ustanovení obchodního zákoníku.

Není vhodné pro leasingovou smlouvu využívat formu smlouvy podle občanského zákoníku. Nájemní smlouva zde uvedená v některých ohledech nevystihuje úlohu a cíle finančního leasingu. Zejména v tom, že pronajímatel je povinen pronajatou věc svým nákladem udržovat (§ 664) a v případě, že pronajatou věc bez zavinění nájemcem nelze užívat nebo ji lze užívat jen omezeně, nájemné nepřislouží nebo je nárok na slevu z nájemného (§ 673, 674). Tato ustanovení občanského zákoníku jsou kogentní, a proto je nelze použít pro smlouvu o finančním leasingu. U operativního leasingu využitelná jsou, neboť pronajímatel nese rizika spojená s pronájemným majetkem.

V obou zákonících jsou uvedeny některé další typy smluv, zdánlivě obdobné úpravě leasingových vztahů, avšak nepoužitelné pro leasingovou smlouvu. Smlouva o výpůjčce (§ 659 občanského zákoníku) je bezplatná, a proto nemůže být pro leasingový vztah využitelná. Smlouva o nájmu bytů a nebytových prostor je zvláštním případem nájemní smlouvy a je nepoužitelná z téhož důvodu jako smlouva nájemní. Smlouva o nájmu dopravního prostředku (§ 630 obchodního zákoníku) obsahuje obdobné nedostatky pro úpravu leasingových vztahů jako smlouva nájemní, navíc jsou ustanovení zákona jen dispozitivní, proto je nutné, aby strany ve smlouvě dohodly zásadní úpravy podle svých potřeb.

Nepoužitelná je rovněž smlouva o provozu dopravního prostředku (§ 638 obchodního zákoníku), neboť z charakteru smlouvy vyplývá, že se nejedná o užívání věci cizí, protože provozovatelem zůstává majitel, což je v rozporu s charakterem vztahů při finančním leasingu.

K názoru, že leasingová smlouva je inominátní došel ve svých rozhodnutích i Nejvyšší soud. Ve svém rozhodnutí 32 Cdo 2299/98 – 136 vyjádřil následující názor: „Leasingovou smlouvu, uzavřenou mezi podnikateli, která není smlouvou o koupi najaté věci podle ustanovení § 489 an. Obch. zák., je nutno posuzovat jako tzv. smlouvu nepojmenovanou (inominátní) ve smyslu ustanovení § 269 odst. 2 obch. zák., práva a povinnosti účastníků se řídí především ustanoveními leasingové smlouvy.“ Tento svůj názor Nejvyšší soud potvrdil dalším svým rozhodnutím 30Cdo

2033/2002, kde se mimo jiné praví, že finanční leasing je specifický soukromoprávní institut, leasingová smlouva je nepojmenovanou smlouvou. Práva a povinnosti jejich účastníků se řídí především ustanoveními leasingové smlouvy.

Všeobecné podmínky finančního leasingu

Velmi důležitou součástí leasingové smlouvy jsou Všeobecné smluvní podmínky. Tyto podmínky používají v různých formách prakticky všechny leasingové společnosti. V zájmu nápomoci upevnění právní jistoty účastníků leasingových vztahů vypracovala asociace leasingových společností ČR doporučené „Všeobecné podmínky finančního leasingu“, které jsou využívány jako základ pro zpracování konkrétních leasingových smluv na pronájem (leasing) movitých předmětů. Tyto podmínky sloužily jako vodítko pro jednotlivé leasingové společnosti, které je na základě praktických poznatků patřičně rozvedly.

Ve Všeobecných smluvních podmínkách jsou řešeny vztahy mezi poskytovatelem leasingu a příjemcem leasingu. Mezi nejdůležitější patří závěrečná ustanovení. V nich strany smlouvy prohlašují, že podpisem leasingové smlouvy potvrzují, že se seznámily s textem všeobecných podmínek a vyjádřily svůj souhlas s tím, že se všeobecné podmínky stávají nedílnou součástí leasingové smlouvy a že jsou podle ustanovení § 273 odst. 1 obchodního zákoníku závazné pro úpravu vztahů pronajímatele a nájemce podle leasingové smlouvy, pokud tato smlouva neobsahuje odehlná ujednání.

Vztahy pronajímatele a nájemce výslovně neupravené smlouvou a všeobecnými podmínkami se řídí příslušnými ustanoveními českého práva, především obchodním zákoníkem.

Závěr

I když leasingové financování představuje poměrně významnou část investic do movitých a částečně nemovitých věcí, není tato oblast komplexně upravena. Stěžejní jsou pro leasing zejména daňové zákony. I když bylo v této oblasti zveřejněno několik rozhodnutí Nejvyššího soudu, kde se konstatuje, že leasingová smlouva je smlouvou nepojmenovanou, soudy nižších instancí, včetně soudů vrchních, zaměňují smlouvu leasingovou za smlouvu o koupi najaté věci dle obchodního zákoníku nebo leasingovou smlouvu považují za smlouvu smíšenou a aplikují na ni ustanovení obchodního či občanského zákoníku, kde jsou upraveny konkrétní pojmenované smlouvy. Bylo by proto vhodné, kdyby i soudy nižších instancí rozhodovaly v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, což by určitě urychlilo některá soudní řízení. ■

články

K druhým obchodním závazkům

DOC. JUDR. KAREL MAREK, CSC.

I Úvodní poznámky

K základním skutečnostem podmiňujícím realizaci funkcí práva náleží (vycházíme z přednášek prof. P. Hajna o efektivnosti práva): kvalita právních norem samotných, kterou určuje adekvátnost upravovaným vztahům v právní normě, koordinovanost právních norem, respektování výslednosti práva a jeho mezí, systematika právních norem a kromě toho i jazyk a styl právních předpisů (základním požadavkem stylu právních norem je stručný a v tomto smyslu ekonomický způsob vyjadřování; omezuje rozsah normativního materiálu a usnadňuje jeho ovládnutí; stručnost právního stylu je ovšem v jisté konkurenci s jeho komunikativností), faktory spojené s osobami, které budou právo realizovat, zejména jejich postoje (které jsou pro realizaci právních norem limitující), znalosti a dovednosti (kde lze přispět ke zlepšení dosavadního stavu i publikační činností, např. články v odborném tisku a veřejnými přednáškami), existence odpovídajících kontrolních mechanismů.

2 K obchodnímu zákoníku

Přestože právní úprava jednotlivých smluvních typů českého obchodního zákoníku je značně stručná, obsahuje pochopitelně ve svém souhrnu řadu právních ustanovení. Celý český obchodní zákoník (přestože zrušil cca 80 právních předpisů) je z pohledu většiny adresátů právních norem (neprávníků) dílem tak rozsáhlým (měřeno jejich viděním), že mnozí jen těžko překonávají zábrany k seznamování se s textem zákona. Přitom některé komplikované partie různých zákonů a terminologie přejímaná z předpisů ES (roztráštěné řadou novelizací do nepřehlednosti), v nichž se příslušný subjekt snaží orientovat, mohou působit negativní postoje vůči právu vůbec (z tohoto pohledu se nám jeví úprava smluvních typů podle druhé hlavy třetí části obchodního zákoníku příznivější ve srovnání s úpravami jinými).

Na postoje k právu výrazně působí kvalita právních norem. Závislost je tu však obou-

stranná. Oboustranná podmíněnost existuje i mezi právními znalostmi a dovednostmi.

Podářili se však postupně dosahovat kladných postojů subjektů k právu (můžeme k tomu přispět i delší přípravou rozhodujících předpisů za účasti odborné veřejnosti) a k získávání jeho širších znalostí, lze pak teprve hovořit o rozvíjení příslušných dovedností. Individuální znalosti lze sice nahrazovat různými pomůckami – vzory, předtisky, formuláři. Každou takovou pomůcku však můžeme použít jen jako východisko k individuálnímu řešení daného případu (vzor není dotazník). Čas a úsilí, o něž se při přípravě kontraktu obchodní případ zkrátí, může mít příp. i negativní důsledky.

Zdá se, že nepřetržitě novelizace různých právních předpisů bez jejich sladění v průběhu jejich přípravy by mohly navozovat dojem, že pro běžné adresáty norem jde o stav, který nejsou schopni reflektovat; může se jevit, že podmínka efektivnosti není dána. Jakýkoliv případný nedostatečně konzistentní a nekonstantní normativní systém obecně dovede být působivým negativním nástrojem.

Předpoklady efektivnosti práva pak jsou ty či ony okolnosti, které v tom či onom stupni výslednou efektivnost práva ovlivňují (příkla-

Jakýkoliv případný nedostatečně konzistentní a nekonstantní normativní systém obecně dovede být působivým negativním nástrojem.

dem nenaplnění předpokladů může být i nepublikování úplných znění předpisů po sérii jejich novelizací ve Sbírce zákonů České republiky a nedostatečné legisvakanční lhůty). Stupeň existence každého předpokladu ovlivňuje – ve vzájemném spolupůsobení s předpoklady ostatními – míru efektivnosti práva, aniž by o ní mohl sám rozhodovat či ji vylučovat. Příkladem vytváření základních předpokladů může být dodržení legislativní procedury,

vhodný obsah předpisů, legislativně technická úroveň; tyto předpoklady samy ještě efektivnost práva nezabezpečují.

Při přípravě nových právních úprav je třeba mít na paměti, že vedle nových, právem vyžadovaných způsobů chování přežívají ve větší či menší míře i způsoby chování dřívější a jejich efekty. K takovému stavu dochází zvlášť v případech, kdy požadavky nových právních norem se výrazně liší od požadavků norem původních; zásadní změny by tedy měly být jen ve zvláště odůvodněných případech.

Z tohoto pohledu se nemusí jevit jako efektivní dílčí novelizace právních předpisů řešící jen jednotlivé otázky. Např. i k právní úpravě smluvních typů podle druhé hlavy třetí části českého obchodního zákoníku existují náměty de lege ferenda. Po jejich pečlivém posouzení by však bylo i z nákladového hlediska vhodné jejich řešení komplexní.

Objevení dílčího nedostatku právní úpravy však často vede k volání po její okamžité změně. Takový postup je problematický, od práva se očekává okamžité plnění krátkodobých cílů – dovádí k začarovanému kruhu neustálých novelizací. Přitom každý subjekt je v určitém období schopen zvládnout jen určitý počet nových nároků.

3 K obchodním závazkovým vztahům

Po vydání obchodního zákoníku se obchodní závazkové vztahy členily v odborné literatuře vč. literatury komentářové na tzv. absolutní obchodní závazkové vztahy (s výčetem v § 261 odst. 3; tento výčet se však novelami měnil), relativní obchodní závazkové vztahy (za splnění podmínek § 261 odst. 1 a odst. 2), fakultativní obchodní závazkové vztahy (na základě dohody stran podle § 262 obchodního zákoníku) a absolutní neobchodní závazkové vztahy (neboli absolutní občanskoprávní vztahy podle § 261 odst. 6 obchodního zákoníku). Zkráceně (při vědomí nepřesnosti a při praktické potřebě stručného vyjádření) se hovořilo o tzv. absolutních obchodech, relativních obchodech, fakultativních obchodech a absolutních neobchodech.

Právní úprava se přitom změnila¹ a je otázkou, zda a jak tuto vžitou terminologii zachovat či korigovat.² Tomuto tématu věnujeme následující řádky. Těmto otázkám se přitom již věnovalo odborné pojednání časopisecké³ a reagovala i komentářová literatura.⁴

Velmi významnou změnou právní úpravy v této souvislosti je přitom provedená změna

články

ustanovení § 262 obchodního zákoníku. Konkrétně jde o znění § 262 odst. 4. Původně přitom bylo ustanovení § 262 odst. 4 navrhováno v užší podobě a také u této podoby jsme se obávali složitosti.⁵

Dnešní znění § 262 odst. 4 obchodního zákoníku přitom určuje: Ve vztazích podle § 261 nebo podřízených obchodnímu zákoníku dohodou podle odstavce 1 se použijí, nevyplývají z tohoto zákona nebo ze zvláštních právních předpisů něco jiného, ustanovení této části na obě strany; ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle občanského zákoníku a na její společné závazky se použijí ustanovení občanského zákoníku. (Slovenský obchodní zákoník dnes tuto právní úpravu neobsahuje.)

4 Absolutní obchodní závazkové vztahy

Interpretace ustanovení § 262 odst. 4 se přitom dnes nezdá být jednoduchou.⁶ Jednou z otázek při dosavadním znění § 262 odst. 4 obchodního zákoníku nyní je, zda lze ještě pro vztahy upravené v ustanovení § 261 odst. 3 obchodního zákoníku, podle kterého se III. částí obchodního zákoníku řídí bez ohledu na povahu účastníků vztahy vyjmenované v tomto odstavci, používat pojem absolutní obchody.

Připomeňme, že dosud používaný pojem absolutní obchody nemohl snad vyjadřovat, že by se zde vyjmenované vztahy řídily jen obchodním zákoníkem. To by odporovalo mj. ustanovení § 1 odst. 2 obchodního zákoníku. Pojem absolutní obchody chtěl podle našeho názoru vyjádřit, že vyjmenované vztahy budou absolutně, tj. bez splnění dalších podmínek, vždy obchodněprávní a nejprve se budou řídit zásadně obchodním zákoníkem. Vycházíme-li z ustanovení § 1 odst. 2, pak teprve, pokud některé otázky nelze řešit podle obchodněprávních ustanovení, se řeší podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník. Ustanovení § 262 odst. 4 tvoří ovšem průnik i do této úpravy. Na tom, že jde vždy o výchozí obchodněprávní vztahy (přestože např. „nepodnikatel“ ponese odpovědnost za porušení povinností podle občanského zákoníku a bude tato speciální úprava použita v této otázce na prvním místě) se však nic nemění. I nadále totiž platí § 261 odst. 3: „Touto částí (rozumějme III. částí – poznámka autora) zákona se řídí bez ohledu na povahu účastníků závazkové vztahy...“ a tyto vztahy jsou zde vyjmenované.

Za této situace nemůžeme zřejmě odsoudit ty, kteří budou nadále pojem „absolutní obchody“ používat. Ti, kteří tak budou činit, měli by však zřejmě upozornit (pokud to bude vzhle-

dem k adresátům jejich působení vhodné, např. vzhledem ke studentům či při přednáškách pro veřejnost) na výše uvedené související úpravy, zejména na § 1 odst. 2 a § 262 odst. 4. Kladem takového řešení může být zachování kontinuity dosavadní terminologie ve vztahu k dosavadním odborným článkům, komentářům apod. Rubem pak může být špatné pochopení pojmu ve vztahu k jiným úpravám než obchodněprávním, které i do „absolutních obchodů“, a to zejména podle § 262 odst. 4, pronikají.

Ocenit lze přitom a vážit si autorů při hledání pojmu nového, který by lépe vystihoval charakter vztahů upravených v ustanovení § 261 odst. 3. Takovým pohledem lze vidět návrhy pojmů „typové obchody“ či „nominální obchody“. Zřejmě však se ani nositelé této terminologie nevyhnu upozornění, že jde o vztahy dříve označované jako absolutní obchody (což je vhodné mj. pro vyhledávání v lexikonech apod.), přičemž označení mělo vyjádřit, že jde o vztahy obchodněprávní jako o vztahy výchozí a je to určeno jejich uvedením v § 261 odst. 3 – jejich konkrétním vyjmenováním. Zatímco u relativních obchodů se musí, aby se jednalo o obchodní závazkové vztahy, naplnit podmínky stanovené v ustanovení § 261 odst. 1 nebo § 261 odst. 2 – v obchodním zákoníku není proveden výčet. Pokud by to pak bylo u určitých adresátů vhodné (např. u pracovníků podnikové sféry), lze je upozornit též, že nejde o pojmy k určení smluv a typové smlouvy jsou samozřejmě pojmem odlišným. Typové obchody a nominální obchody tvoří však v § 261 odst. 3 převážně vyjmenované smluvní typy a patří sem i další vyjmenované závazky, např. ze smlouvy o odškodnění. I při této terminologické koncepci je nutno upozornit na průnik ustanovení § 262 odst. 4.

Bude přitom vhodné zdůraznit, že mezi „nominálními (resp. typovými)“ obchody nejsou však všechny smluvní typy, ale jen ty, které § 261 odst. 3 vyjmenovává.

Při použití nové terminologie pak nepůjde o možnost řazení pojmů stejné kategorie: absolutní (použití obchodního zákoníku je tu výchozí bez splnění podmínek) a relativní (při splnění podmínek).

Ať však už použijeme tradiční či navrhovanou novou terminologii, zřejmě si to vyžádá alespoň poznámku k terminologii odlišné.

5 Relativní obchodní závazkové vztahy

Ustanovení § 262 odst. 4 obchodního zákoníku je průnikem, resp. se promítá zásadně⁷ do všech druhů obchodů (s výjimkou závazkových vztahů upravených podle § 261 odst. 7, které ovšem nejsou obchodněprávní, i když jsou upraveny v rámci § 261). Promítá se tedy i do relativních obchodů.

Relativní obchody, u kterých výchozí úprava je obchodněprávní při splnění stanovených podmínek, se obvykle člení podle vymezení provedených v ustanoveních § 261 odst. 1 a § 261 odst. 2 na:

- závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé – s přihlédnutím k okolnostem –, že se týkají jejich podnikatelské činnosti

- závazkové vztahy mezi státem (k tomuto účelu se za stát považují i státní organizace, jež nejsou podnikateli při uzavírání smluv, z jejichž obsahu vyplývá, že jejich obsahem je uspokojování veřejných potřeb) nebo samosprávnou územní jednotkou (slovenský obchodní zákoník na tomto místě uvádí ještě kromě uvedených subjektů i právnickou osobu zřízenou zákonem jako veřejnoprávní instituci a kromě veřejných potřeb uvádí, že se to může týkat i vlastního provozu vyjmenovaných nepodnikatelských subjektů) a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jestliže se týkají zabezpečení potřeb.

I když se při použití ustanovení § 262 odst. 4 problematika stala složitější, na to, zda půjde o výchozí obchodněprávní úpravu mají vliv podmínky stanovené v § 261 odst. 1 a odst. 2. Používaný pojem relativní obchody by se proto měnit nemusel. To lze považovat za příznivé.

Tato příznivá situace však podle našeho názoru nenastává v případě úpravy stanovené v § 261 odst. 6 v první větě. Původní text obchodního zákoníku určoval, že smlouvy mezi osobami uvedenými v § 261 odst. 1 a odst. 2, které nejsou upraveny v hlavě II. třetí části obchodního zákoníku, se řídí pouze ustanoveními občanského zákoníku. Proto se používal pojem absolutní neobchody.

Dnešní znění § 261 odst. 6 v první větě však stanoví, že tyto smlouvy se řídí příslušnými ustanoveními o tomto smluvním typu v občanském zákoníku a obchodním zákoníkem. Protože tedy již o absolutních neobchodech hovořit nelze, je navrhováno používat pojmu smíšené obchody či obchody kombinované.⁸ To je pochopitelně plně proveditelné, při možném upozornění na odlišnost smíšených obchodů od tzv. smíšených smluv. Domníváme se, že však bylo možno zvážit i takové řešení, kdy by tento druh obchodů byl dnes rozlišován v rámci obchodů relativních. Jde totiž o smlouvy mezi osobami uvedenými v § 261 odst. 1 a odst. 2 a řídí se také obchodním zákoníkem (i když se současně řídí i příslušnými ustanoveními o tomto smluvním typu v občanském zákoníku).

K výše uvedenému členění relativních obchodů (členění podle stanovených podmínek na: 1. upravené v odst. 1 § 261, 2. upravené v odst. 2 § 261) by pak přibýlo členění podle dalšího kritéria. Relativní obchody pak lze i členit na ty, u nichž používáme:

- smluvní typ z obchodního zákoníku (pochopitelně s výjimkou smluvních typů uvedených v § 261 odst. 3),

- tzv. nepojmenovanou smlouvu uzavřenou podle obchodního zákoníku (viz první větu § 269 odst. 2),

- smluvní typ z občanského zákoníku (podle § 261 odst. 6).

Tzv. absolutní neobchody jsou dnes podle našeho názoru smlouvy uzavírané v souladu

články

s ustanovením § 261 odst. 7. Toto ustanovení obsahuje stručný text: Pojistná smlouva se řídí občanským zákoníkem a zvláštními zákony.

Sice bychom přivítali, aby měla pojistná smlouva stejný režim jako ostatní smluvní typy z občanského zákoníku (podle § 261 odst. 6), tím, že ji však zákonodárce uvádí samostatně, nechtěl asi vyjádřit to, že jde o smlouvu podle § 261 odst. 6, a že jediným rozdílem je to, že se též řídí zvláštními zákony. Zvláštními zákony se totiž budou i jiné smlouvy řídit také. Zřejmě ji koncipoval jen jako občanskoprávní (viz shodně J. Bejček v cit. díle a komentář J. Dědiče a kol. a rozdílně v komentáři citovaném v pozn. 4 na prvním místě). Skutečnost, že jde o smlouvu občanskoprávní, se nám však nejeví jako příliš systémové řešení (které po našem soudu nelze snad odůvodňovat tím, že je pojistných smluv mnoho). Avšak z hlediska platné právní úpravy to musíme respektovat.

6 Fakultativní obchodní závazkové vztahy

Přítom podle § 262 obchodního zákoníku zůstává možnost, že si strany i nadále mohou

dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 262 obchodního zákoníku, se řídí tímto zákonem. Používaný pojem fakultativní obchody by tedy mohl být zachován. Průnik ustanovení § 262 odst. 4 pak platí i pro tento druh obchodních závazkových vztahů.

Uvedené otázky jsou pochopitelně diskusní a dosavadní argumentaci autorů, kteří se k nim vyjádřili, lze přitom považovat za korektní. Tam, kde nejde jen o terminologii, ale o použití právních úprav jednotlivých předpisů (viz úpravu § 261 odst. 7), soudní

rozhodnutí zatím nejsou. (Slovenský obchodní zákoník dnes § 261 odst. 7 neobsahuje.)

K řešení jednotlivých otázek (nejen dnes zmíněných) III. části obchodního zákoníku však dnes nenavrhuje provádět dílčí novely obchodního zákoníku, vhodnější se nám jeví věnovat se rekodifikačním pracím; a to po zpracování analýzy efektivity dosavadní obchodněprávní úpravy (viz k tomu úvahy v bodě 2).

■ AUTOR JE DOCENTEM NA KATEDŘE
OBCHODNÍHO PRÁVA PRÁVNICKÉ FAKULTY MASARYKOVY
UNIVERZITY V BRNĚ.

1 Měnila se pak vícekrát i na Slovensku, viz mj. Moravčíková, A.: Novela Obchodního zákoníku, Slovenský profit, č. 15/1998, s. 195; Patakyová, M., Moravčíková, A.: Obchodní zákoník, Ekonomický a právní poradce podnikatele, č. 5-6/2002, s. 3-406.

2 Vycházíme ze Marek, K.: K obchodním závazkovým vztahům, Právní rádce č. 3/2004, s. 28-29.

3 Viz Bejček, J.: Změny v typologii obchodních závazků, Obchodní právo č. 3/2003, s. 2-12.

4 Srov. např. Štenglová, I.; Plíva, S.; Tomsa, M.: Obchodní zákoník, 8. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 939-949 s předchozími vydáními; Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník, komentář, díl. IV., Polygon Praha 2002, s. 3269-3278.

5 K těmto otázkám viz Pelikánová, I.: Obchodní zákoník držený novelami novel, Právní zpravodaj č. 3/2001, s. 1 a s. 4 a srov. Marek, K.: Poznámka k článku Obchodní zákoník držený novelami novel, Právní zpravodaj, č. 4/2001, s. III-IV.

6 Viz literaturu uvedenou v pozn. 3, s. 4 a násled.

7 Nepromítá se do vztahů podle § 261 odst. 3, jsou-li jejich účastníci podnikatelé. Nepromítá se do vztahů podle § 261 odst. 1. Nepromítá se do vztahů podle § 261 odst. 6, pokud jde současně o vztahy podle § 261 odst. 1. Nepromítá se do vztahů podle § 262, pokud jsou jejich účastníci podnikatelé a dohodli se na použití obchodního zákoníku v případech, kdy jde o vztahy netýkající se jejich podnikatelské činnosti.

8 Viz literaturu uvedenou v pozn. 3, s. 4 a násled.

Mediace v Německu

právní aspekty a soulad s německým stavovským právem

JUDr. TOMÁŠ HAVELKA, LL.M., DAVID MICHEL

Úvod

Mediace jako jedna z metod mimosoudního urovnávání sporu získává v Německu stále více na významu a na popularitě. Téma mediace je již několik let vážně diskutováno nejen v rovině vědecké, ale především z pohledu ekonomického a právního a nezůstává samozřejmě jen u diskusí. V praxi se mediace uplatňuje již dlouhou dobu hlavně v oblasti rodinného práva, práva stavebního, pracovního a trestního. Mediace stále intenzivněji proniká i do jiných právních odvětví – např. do obchodního práva a práva obchodních společností a je uplatňována i v politice, v marketingu nebo ve strategickém plánování.

Tento článek spolu s dalším, které v sérii „Mediace“ budou následovat, se zabývá otázkou významu mediace pro advokátní praxi. Cílem článku není pouhé představení této metody. Jde především o odhalení aplikačních možností, výhod a rizik mediace s ohledem na předpisy advokacie.

Pojem mediace

K pojmu mediace: v praxi mezitím stále více známý pojem – anglicismus „mediation“ označuje zapojení třetí, zpravidla neutrální, nezávislé a k tomu speciálně školené osoby (mediátor) za účelem zprostředkování v konfliktu mezi dvěma nebo více stranami, a to bez toho, že by této třetí osobě příslušelo právo rozhodování. Mediace je strukturovaný postup (řízení), ve kterém mediátor pomáhá stranám konfliktu k tomu, aby dospěly samy k jeho řešení.¹

Mediace je vhodná především tam, kde stranám sporu záleží na budoucí dobré spolupráci – tedy tam, kde i přes daný spor mají strany nějaký společný zájem, který sledují. Často se totiž za konflikty ukrývají obchodní, ekonomické a osobní zájmy, které v rámci klasického soudního řízení často není možno zohlednit.²

Na rozdíl od soudního řízení nehraje stát během mediace žádnou primární roli. Mediační řízení je pevně v rukou mediátora. Pouze on je odpovědný za průběh řízení – naproti tomu nenese žádnou odpovědnost za výsledek mediace – za ten si odpovídají samy strany. V mediaci neexistuje žádná vyšší moc, která by tíhu rozhodnutí stranám sporu odejmula, jako je

tomu u soudu nebo v rámci rozhodčího řízení. Dalším často přehlíženým rozdílem je dobrovolnost celého procesu. K tomu, aby bylo možno mediaci provést je nutné, aby se jí strany účastnily dobrovolně, nikoli z rozhodnutí jiného subjektu (soudu, státního zastupitelství, poradny...). Bez aspektu dobrovolnosti je mediace již předem odsouzena k neúspěchu.

Mediace spočívá na komunikaci. Úkolem mediátora je umožnit – otevřít a vést rozhovor mezi stranami. Mediátor pomáhá stranám pomocí různých technik (např. technikou aktivního naslouchání) skutečně porozumět tomu, co bylo vysloveno, tlumočí jim a shrnuje informace tak, aby byly přehlednější a pochopitelné. Často se mediace označuje za činnost „zpomalení“ – jde o to, aby se výpovědi dostaly přes mediátora k druhé straně tak, aby jim mohla porozumět a pak reagovat. V tom spočívá další zásadní rozdíl od soudního procesu, přesněji od činnosti soudce, jehož prvořadým úkolem je právní posouzení věci.

Průběh mediace

Mediační řízení je v zásadě neveřejné. Strany se však na veřejném jednání svého konfliktu

články

tu mohou dohodnout. Neveřejnost řízení však obecně podporuje důvěru v proces a vede strany k větší otevřenosti. V každém případě je však nutné, aby se řízení účastnily všechny osoby, kterých se spor týká nebo aby jim možnost účasti byla alespoň nabídnuta.

Pokusy o vytvoření přehledné systematiky mediačního řízení vedly v literatuře k vypracování různých modelů. Obecně se však vychází z následujících fází, jejichž dodržení však není absolutní podmínkou úspěšné mediace.

V rámci *přípravné fáze* jde o navázání prvního kontaktu mezi účastníky konfliktu a mediátorem. Oslovují se všechny strany sporu a jsou vyzvány – motivovány k účasti na mediaci. Mediátor by se v této fázi měl také na řízení připravit, popř. může provést i přípravný rozhovor se stranami.

Během *prvního mediačního rozhovoru* je nutné, aby mediátor společně se stranami probrali smysl a účel mediace s ohledem na daný spor a aby se strany dohodly na tom, jak bude řízení probíhat. Strany si samy definují procesní pravidla, která pro ně budou po celou dobu mediace závazná (např. to, že pouze mediátor může odebrat a udělovat právo slova nebo skákat do řeči, dohoda o pauzách atd.). Mediátor by měl vysvětlit průběh mediace a zjistit, s jakým očekáváním, popř. s jakými obavami strany do procesu vstupují. Tato fáze mediace je ukončena rozhodnutím stran o tom, zda společně mediaci za podmínek, které si ujednaly provedou či nikoli.

Během *fáze realizace* (vlastní mediace) se stranám dá prostor pro vyjádření, probírají se fakta, která byla stranami vyslovena. Mediátor by měl mezi stranami zprostředkovat komunikaci. Měl by upozornit na to, co strany spojuje a zároveň poukázat na rozdíly, které existují. Jeho úkolem je usnadnit stranám jejich vzájemné porozumění. Přitom by měl odlišovat mezi pozicemi, skutečnými zájmy a potřebami stran. Jednotlivé problémy se musí prodiskutovat odděleně. Mediátor se stará o to, aby strany formulovaly svoje přání a ideální představy o řešení problému. Pomocí kreativního hledání nápadů a možných řešení (např. technikou brainstorming) se pak společně dospěje k možným řešením. Návrhy řešení se pak hodnotí a upřesňují.

Ve fázi *prosazování* se strany vedou k tomu, aby o nalezeném řešení formulovaly dohodu. Uzavírá se tzv. mediační dohoda a ujasňuje se její praktické uplatnění. Podle okolností může dojít ještě k dalšímu sezení, jehož účelem je vyhodnocení mediace a diskuse nad problémy, které mezitím mohly nastat.

Mediační řízení se tedy vyznačuje tím, že v jeho podstatě jde o konstruktivní řešení sporu, zaměřené na skutečné zájmy a další spolupráci stran.

Argument o výhodnosti mediace spočívající v tom, že je toto řízení ve srovnání se soudním řízením méně nákladnější, sice zevšeobecně – v praxi však neplatí vždy, a to především pokud se mediace nechápe jako plnohodnotná náhrada soudního projednání věci, nýbrž jako doplnění v rámci řešení sporu. Kromě

toho jsou hodinové taxy některých mediátorů stejně vysoké jako renomovaných advokátů. Celkově vzato lze však konstatovat, že je mediační řízení flexibilnější, méně nákladné a rychlejší než řízení soudní. Do celkového vyhodnocení ekonomických výhod mediace se totiž mimo jiné promítá i fakt, že v případě její úspěšnosti nedojde k žádným následným škodám a nákladům, a že se (obchodní, pracovní, osobní) kontakty mezi spornými stranami mohou nadále konstruktivně vyvíjet. Úspěšná mediace navíc vede k tomu, že stranami nalezené řešení je dobrovolně realizováno. Není tedy nutné zahajovat exekuční řízení, které je spojeno s dalšími finančními a časovými náklady.³

Mediace a výkon advokacie

Již z tohoto krátkého shrnutí je zřetelné, že v praxi mediátora může vzniknout mnoho problémů, zvláště pak tam, je-li zároveň činný jako advokát nebo pokud s nějakým advokátem spolupracuje. Vznikají právní otázky související např. s dohodou o smluvní odměně, s povinností mlčet a právem a povinností nvyprávět, otázky s ohledem na možnost vymahatelnosti mediační dohody nebo odpovědnosti za škody způsobené mediátorem – advokátem.

Mediace v Německu již zapustila silné kořeny. Ve srovnání se Spojenými státy, kde se mediační řízení již přes 20 let praktikuje a soudnímu řízení silně konkuruje, si v Německu – především ve vztahu k činnosti soudců a advokátů – hledá svou cestu pomaleji. Byly však úspěšně zahájeny různé iniciativy, které mají mediaci více zviditelnit a propagovat jako jeden z prostředků urovnání sporů. K těm nejzajímavějším projektům patří např. založení Mediačního místa ve Frankfurtu nad Odrou,⁴ ve kterém jsou mediátoři vyškoleni a zároveň se mediace bezúplatně nabízí občanům města. V roce 2002 byl zřízen internetový portál „Clearing Stelle Deutschland“,⁵ kde se zveřejňují informace o možnostech mimosoudního urovnávání sporů. Tento portál slouží spotřebitelům jako informační a kontaktní místo, které se specializuje na přeshraniční spory v oblasti reklamace zboží a odpovědnosti za vady a jehož cílem je ulehčit poškozeným osobám uplatnění jejich nároků. Také z mnoha akcí, pořádaných různými institucemi (např. „Forum Mediation“ Německého spolku advokátů v Berlíně, konaném v únoru 2004 nebo celoněmecký Kongres mediace Spolkového svazu pro mediaci uspořádaném v září 2004 ve Frankfurtu nad Odrou), je zřetelné, že jde o téma aktuální. Němečtí advokáti pochopili, že přinejmenším mediační techniky mohou zkvalitnit jejich práci a rozšířit jejich nabídku poskytování poradenství. V neposlední řadě není bez významu ani fakt, že je zájem o mediace motivován i posílením vlastní pozice v konkurenci s jinými advokáty, která je v Německu velmi tvrdá.

V německém právu není mediační řízení

výslovně právem upraveno. Naproti tomu existovala a existuje zákonná úprava soudního urovnávání konfliktů. Představa, že je možno právní spory řešit smírným způsobem, byla uvedena v život příslušnou právní úpravou, v praxi však nevedla k výrazným úspěchům. Již první ustanovení této povahy zakotvené v německém soudním řádu civilním (§ 608 ZPO z roku 1976) byla pro svou neefektivnost zrušena. V současné době upravuje § 279 odst. 1 ZPO, že je soud povinen zohlednit v každé fázi řízení možnost urovnání sporu nebo jeho části smírem. Také v jiných případech – především práva pracovního, rodinného, trestního ale i konkurzního – jsou otevřeny cesty k smírnému řešení sporu.⁶ V některých spolkových zemích (např. Sasku, Bavorsku, Braniborsku) je upraveno obligatorní provedení smírného řízení. Soudní řízení je tak v některých případech možno zahájit jen tehdy, pokud smírní řízení nebylo úspěšné. Samozřejmě že je v Německu upraveno i rozhodčí řízení a v současné době je možné využít nabídky mnoha rozhodčích míst a stálých rozhodčích soudů, které působí dokonce při hospodářských komorách nebo centrálních spotřebitelů (Verbraucherzentrale). Tato řízení se však od mediace odlišují především v roli soudce nebo rozhodce, kteří jsou oprávněni a povinni ve věci samé rozhodnout.

Mediace a německé advokátní předpisy

Mediace je však upravena ve stavovských předpisech. Podle ustanovení § 18 BORA⁷ platí, že advokát, je-li činný jako zprostředkovatel, rozhodce nebo mediátor, podléhá profesním předpisům. Ustanovení § 1 BORA jasně říká, že advokát působí s cílem konfliktům předcházet a že má konflikty řešit smírným způsobem. Advokát tedy může působit jako mediátor, je-li schopen fungovat jako neutrální prostředník mezi stranami, které mají protichůdné názory a zájmy.⁸ To je však v praktické činnosti advokáta neobvyklé. Advokát totiž zpravidla hájí zájmy jedné strany – zastupuje svého mandanta a řeší problémy z jeho perspektivy. Nesmí v žádném případě zastupovat protichůdné zájmy, § 43a odst. 4 BRAO.⁹ Výkon mediace advokátem tedy není zakázán, pokud tak ale činí podléhá plně stavovským předpisům.

Označení „mediátor“ není nijak právně ošetřeno. „Mediátor“ není z pohledu advokátních předpisů žádným speciálním a autonomním povoláním, které by bylo definováno vlastními profesními předpisy. Neexistuje dokonce ani jednotná úprava pro profesionální výkon této činnosti. Jednotlivé spolkové svazy mediace a mediační spolky v Německu se prozatím nedohodly na oficiálních a jednotných standardech vzdělávání mediátora a výkonu mediace. Podle ustanovení § 7a BORA však smí advokát používat označení mediátor pouze tehdy, pokud může vhodným vzděláním prokázat, že ovládá základy mediačního řízení. To je spojeno především s důsledky plynoucími z poruše-

články

ní pravidel soutěže. Advokát nesmí svévolně – tedy pouze na základě subjektivního ohodnocení svých schopností – používat další označení, které by mohlo být vykládáno tak, že má nějaké speciální znalosti nebo praxi. Jednalo by se o možné porušení zákazu uvedením v omylu ve smyslu § 1 a § 5 UWG¹⁰ (zákona proti nekalé soutěži). Advokát sice nemusí před zahájením činnosti mediátora dosažení uvedených znalostí o mediálním řízení příslušné advokátní komory prokazovat. Musí k tomu však být schopen kdykoli na případné vyžádání advokátní komory.¹¹ Ustanovení § 7 BOA dovoluje kromě používání označení o získání advokátní specializace (tzv. Fachanwalt) pouze to, že se lze navenek prezentovat pod uvedením tzv. profesních nebo zájmových specializací (tzv. Interessen- nebo Tätigkeitsschwerpunkte). Tento předpis tedy v podstatě zakazuje používat označení „mediátor“. Protože je však mediáční činnost ve smyslu § 1 BORA věcně součástí advokátní praxe a kvalifikace, je použití tohoto označení v souladu s ustanovením § 43b BRAO.¹² Vyškolený mediátor – advokát tedy smí používat označení „mediátor“ na reklamních prostředcích jako např. na vývěsním štítu kanceláře, vizitkách, internetových stránkách nebo hlavičkovém papíře.

Jaké znalosti a schopnosti na základě kterého vzdělání musí advokát popřípadě prokázat není v BORA upraveno, řídí se však

„Doporučením Spolkové advokátní komory – pracovní skupiny pro mediaci“.¹³ Podle tohoto předpisu se zvládnutím základů mediálního řízení rozumí „znalost možností a hranic mediace, jejích procedurálních kompetencí v porovnání s tradičními formami řízení, znalost role mediátora a jednotlivých fází mediace a vlivu práva a stavovských předpisů na výkon mediace...“.¹⁴ Vzdělávání mediátorů je prováděno především organizacemi jako např. Bundesarbeitsgemeinschaft für Familienmediation při Německém spolku advokátů (BMFM při DAV), Gesellschaft für Mediation in Wirtschafts- und Arbeitswelt e.V. (BMWA), dále některými univerzitami (např. Europa-Universität Viadrina ve Frankfurtu nad Odrou nebo Universität Hamburg) a advokátními komorami. Obecným standardem je absolvování alespoň 200 seminárních hodin. Požadavky pro získání kvalifikace jsou ale zpravidla mnohem vyšší a obsahují např. povinnost účasti na speciálních workshopech nebo určitého počtu praktických případů ve spolupráci se zkušeným mediátorem. Praktický výkon mediace advokátem vyžaduje i jeho sociální a osobní kompetence. Mediátor může být činný pouze jako objektivní třetí osoba – tedy „pouze“ jako zprostředkovatel. To mimo jiné znamená, že mediátor nesmí stranám sporu nabízet žádné právní rady nebo jim navrhovat vlastní možnosti řešení. Pro někoho, kdo celou svou dosa-

vadní praxi hájí zájmy svého klienta a nesl odpovědnost za (právní) řešení věci, není často jednoduché tyto základní principy mediace akceptovat a realizovat

■ AUTOŘI: JUDR. TOMÁŠ HAVELKA, LL.M., ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT (FRANKFURT NAD ODROU/ PRAHA) A DAVID MICHEL, ADVOKÁT V DRÁŽDANECH.

- 1 Breidenbach, Mediation für Juristen, 1997, str. 1.
- 2 Eckard/ Dendorfer: „Der Mediator zwischen Vertraulichkeit und Zeugnispflicht Schutz durch Prozessvertrag“, MDR 14/2001, str. 786 a násl.
- 3 Haft/Schlieffen: Handbuch Mediation, 2002, § 20, 20 a násl.
- 4 Mediationsstelle Frankfurt (Oder), www.mediationsstelle-ffo.de
- 5 Více na adrese: www.eejnet.org
- 6 Henssler/ Koch: Mediation in der Anwaltspraxis, 2000, § 1, § 16.
- 7 Berufsordnung für Rechtsanwälte, z 29.11.1996 v platném znění.
- 8 Henssler/ Koch: Mediation in der Anwaltspraxis, 2000, § 1, § 10.
- 9 Bundesrechtsanwaltsordnung, z 1. 8. 1959 v platném znění.
- 10 Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, ze 7. 7. 2004 v platném znění.
- 11 Feuerich/ Weyland: BRAO Kommentar, 6. vydání, 2003, část II. BORA, § 7a, § 3.
- 12 Henssler/ Koch: Mediation in der Anwaltspraxis, 2000, § 3, § 27.
- 13 Feureich/ Weyland: BRAO Kommentar, 6. vydání, 2003, část II. BORA, § 7a, § 4.
- 14 Zveřejněno ve sdělení BRAK 1999, 25.

diskuse

Nad novelou občanského soudního řádu

aneb Komu slouží jistota

JUDR. ROMAN PREMUS

Zákonem č. 59/2005 Sb. z 5. 1. 2005 byl opětovně novelizován zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Jen za poslední rok jde o již jedenáctou (!) změnu tohoto zákona (dále též zákonem č. 120/2004 Sb., nálezem Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 153/2004 Sb., zákonem č. 237/2004 Sb., zákonem č. 257/2004 Sb., zákonem č. 340/2004 Sb., zákonem č. 436/2004 Sb., zákonem č. 501/2004 Sb., zákonem č. 554/2004 Sb., zákonem č. 555/2004 Sb. a zákonem č. 627/2004 Sb.), což rozhodně nepřispívá k orientaci v pravidlech upravujících soudní řízení v civilních věcech.

Dle bodu 7. až 10. zákona č. 59/2005 Sb. byla v občanském soudním řádu (dále jen o. s. ř.) změněna právní úprava předběžných opatření.

Jednou z hojně diskutovaných změn je uložení povinnosti navrhovatelé složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 50 000 Kč a v obchodních věcech ve výši 100 000 Kč.

Ustanovení § 75b odst. 1, věta první o. s. ř. říká: „K zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, je navr-

hovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 50 000 Kč a v obchodních věcech ve výši 100 000 Kč.“

K této novince, která povinně ukládá navrhovateli skládat spolu s návrhem na vydání předběžného opatření jistotu stanovenou zákonem, mám výhrady, a to z následujících důvodů:

a) Jistota má sloužit k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by předběžným opatřením vznikla. Z povahy předběžného opatření však může vyplývat, že škoda nebo újma předběžným opatřením vůbec vzniknout nemusí.

b) Jistota svým charakterem zajišťuje budoucí výkon rozhodnutí soudu v řízení o náhradu škody nebo jiné újmy dle § 77a o. s. ř. a má proto význam tehdy, jestliže by budoucí výkon tohoto rozhodnutí mohl být ohrožen. Vznikne-li na základě rozhodnutí soudu navrhovateli povinnost uhradit škodu nebo újmu v řádu desítek tisíc Kč, není zpravidla výkon takového rozhodnutí ohrožen. Výkon rozhodnutí uhradit škodu nebo újmu může být ohrožen v případě, že její výše je podstatně větší než 50 000 Kč (resp. 100 000 Kč).

Z výše uvedeného vyplývá, že jistota, má-li být její složení uloženo, má sloužit k ochraně osoby, vůči níž předběžné opatření směřuje. Její výše by měla odpovídat výši škody nebo újmy, která této osobě reálně hrozí.

diskuse

Tomuto zadání právní úprava platná od 1. 4. 2005 neodpovídá. Jsem proto přesvědčen, že **povinnost navrhovatelů složit jistotu nemá být formální a nemá být určena přímo ze zákona – v paušální výši, aniž by soudce mohl ovlivnit její uložení nebo její výši.**

Dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod je zaručeno právo na soudní ochranu. Každý se může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Plněním na složení jistoty ve výši 50 000 Kč (resp. 100 000 Kč) se může snadno stát, že fakticky může být navrhovatelů předběžného opatření odepřeno jeho základní lidské právo na soudní ochranu.

Na tomto závěru nic nemění okolnost, že povinnost skládat jistotu se nevztahuje na předběžné opatření podle § 76a o. s. ř., předběžné opatření pro řízení, které může soud zahájit i bez návrhu, ve věci výživného, ve věci pracovní, ve věci náhrady škody na zdraví, osvědčil-li navrhovatel spolu s návrhem na nařízení předběžného opatření, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků (§ 138 o. s. ř.), nebo je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mohla navrhovatelů vzniknout újma.

V běžném civilním sporu, jehož předmětem bude plnění v řádu několika tisíc korun, v rámci něhož je na místě vydání předběžného opatření (např. aby byl zachován status quo, aby odpůrce umožnil navrhovatelů odběr elektřiny, aby odpůrce umožnil navrhovatelů přístup k nemovitosti...), je zaplacení částky 50 000 Kč (resp. 100 000 Kč) velmi bolestivé a někdy též nemožné i pro navrhovatele, který není v nouzi, jež by odůvodňovala osvobození od soudních poplatků.

S ohledem na výše uvedené proto považuji za žádoucí, aby o povinnosti složit jistotu rozhodoval soudce. Jedině soudce může zohlednit, zda újma reálně hrozí a v jaké výši hrozí.

Myslím si, že by se neměla přehlížet povaha jistot, její uložení je totiž rovněž svým charakterem předběžným opatřením.

Slyším připomínky, že pokud by o složení jistoty rozhodoval soudce, mělo by to neblahý vliv na rychlost vydání předběžného opatření. K těmto hlasům si dovoluji uvést následující:

Evropské soudní instituce mají výhrady k rozhodnutím vydaným v řízení, v nichž žalovaný neměl možnost se vyjádřit k věci.

Např. Evropský soudní dvůr v případě B. Denilauler v. S.N.C. Couchet Frères rozhodl, že rozhodnutí učiněná v nepřítomnosti žalovaného a bez možnosti žalovaného vyjádřit se, není rozhodnutím vykonatelným podle Bruselské úmluvy (případ 125-79, ECR 1980, str. 1553).

Obdobně judikoval i Evropský soud pro lidská práva např. ve věci Delcourt v roce 1970, A-11: „Spravedlnost řízení v sobě zahrnuje především princip rovnosti zbraní (égalité des armes, equality of arms), tj. princip, že každá strana v procesu musí mít stejnou možnost hájit své zájmy a že žádná z nich nesmí mít podstatnou výhodu vůči protistraně.“ Dále např. ve věci Borgers z roku 1991, A-214, str. 39: „Bez stran stojících proti sobě nelze hovořit o rovnosti či nerovnosti zbraní.“ Konečně pak ve věci Krémář a spol., č. 35376/97 rozsudek z 3. března 2000: „Koncept spravedlivého procesu zahrnuje také právo na kontradiktorní řízení, podle něž účastníci řízení musí mít příležitost nejen předložit každý důkaz, který je nutný k tomu, aby jejich návrhy uspěly, ale také musí být

seznámeni s každým důkazem nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnění rozhodnutí soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit (viz Niderös-Huber proti Švýcarsku, 1997, Mantovanelli proti Francii, 1997).“ Ve všech těchto případech ESLP konstatoval porušení čl. 6, odst. 1 Úmluvy a přiznal stěžovatelům spravedlivé zadostiučinění.

Naše právní úprava tomuto trendu neodpovídá. S ohledem na vývoj této (pro nás významné) judikatury lze proto uvažovat např. o následující právní úpravě:

1) Strana, proti které předběžné opatření směřuje, musí být o návrhu vyrozuměna a musí jí být dána možnost se k návrhu vyjádřit ve stanovené lhůtě. Hrozí-li této straně škoda z vydaného předběžného opatření, může požadovat, aby soud uložil navrhovatelů složit jistotu.

Osvědčí-li strana, proti které předběžné opatření směřuje, vznik škody (popř. že by její budoucí vymožení mohlo být ohroženo), uloží soud navrhovatelů složení jistoty.

Nezaplatí-li navrhovatel soudem uloženou jistotu, soud návrh na vydání předběžného opatření odmítne.

2) Soud může ve výjimečných případech vydat předběžné opatření bez předchozího oznámení straně, proti které směřuje, pokud navrhovatel před tím, než je vydáno, osvědčí, že je nutné takto postupovat, aby nebyl zmařen účel opatření.

Vydá-li soud z těchto důvodů předběžné opatření, aniž měla druhá strana možnost se k návrhu vyjádřit, vyrozumí ji soud v poučení rozhodnutí, že hrozí-li této straně škoda z vydaného předběžného opatření, může navrhnout, aby soud uložil navrhovatelů složení jistoty.

Osvědčí-li strana, proti které předběžné opatření směřuje, vznik škody, uloží soud navrhovatelů složení jistoty.

Nezaplatí-li navrhovatel jistotu ve stanovené lhůtě, soud vydané předběžné opatření zruší.

3) Soud může změnit, pozastavit nebo zrušit předběžné opatření kdykoliv na základě návrhu kterékoliv ze stran nebo ve výjimečných případech na základě vlastního uvážení. Soud může změnit, pozastavit nebo zrušit povinnost složit jistotu kdykoliv na základě návrhu kterékoliv ze stran nebo ve výjimečných případech na základě vlastního uvážení.

Závěr

I. Paušální zavedení jistot v souvislosti s vydáním předběžného opatření v řádu desítek tisíc korun, které musí navrhovatelů složit před vydáním předběžného opatření, aniž je sledován účel těchto jistot, může vést k odepření spravedlnosti a tím i k porušení Ústavou garantovaných práv.

II. O výši jistoty v souvislosti s vydáním předběžného opatření má rozhodovat soud na základě tvrzených a soudem osvědčených skutečností.

Návrh na řešení právní úpravy předběžných opatření a jistot obsažených v tomto příspěvku je veden snahou zahájit diskusi nad novou právní úpravou.

■ AUTOR JE ADVOKÁTEM V BENEŠOVĚ.

8.ročník her české advokacie

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města Nymburk, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od 7. 10. 2005 (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hodin do 9. 10. 2005 (neděle), odjezd do 12 hodin

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Ubytování: Hotelového typu v jedno až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1200 Kč (děti do 12 let 600 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večeře a nájem sportovního areálu.

Příhlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné a na nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé, prosíme o zaslání závazných přihlášek na adresu: **Česká advokátní komora, Národní 16, 110 00 Praha 1** – nejpozději do 16. září 2005 spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432-011/0100, variabilní symbol 2005, konstantní symbol 308.

recenze, anotace

HODÁL, P., ALEXANDER, J.

Evropské právo obchodních společností

Linde Praha, a. s., 2005, 267 stran

V zimě roku 2005 vyšla ve známém pražském nakladatelství odborné právnícké literatury Linde, a. s. výše cit. publikace.

Práce sama se zabývá tématem nadobyčejně složitým, rozsáhlým a obtížným i pro velmi erudované právníky, totiž evropským korporacním právem. Vzhledem k místy přímo změní evropských směrnic a nařízení a národního akciového práva lze ocenit sympatické úsilí dvou mladých juristů, kteří – ač sami čerství absolventi právnických fakult a bez literárních zkušeností – se dali do tak náročného úkolu. Je proto vcelku logické, že autoři svůj záběr omezili toliko na dvě roviny: v první části práce se zabývají známými směrnici ES z oblasti práva obchodních společností, a v části druhé zaměřili svoji pozornost na nařízení č. 1435/2001 (dále jen „Nařízení“) o SE a český a slovenský implementační zákon.

Systematicky je první část knihy následující: v jednotlivých kapitolách se pojednává o evropském právu obchodních společností obecně (kapitola I), o svobodě usazování (kapitola II), o rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věcech přemístění sídla a svobodě usazování (kapitola III), o budoucnosti harmonizace evropského práva (kapitola IV), o svobodě usazování obchodních společností v členských státech EU (kapitola V) a konečně též o aktuálním stavu normativní úpravy přemístění zapsaného sídla v České republice a ve Slovenské republice (kapitola VI).

Je samozřejmě věcí osobního odborného zaměření, jakož i subjektivního zájmu každého čtenáře, které téma nebo subtéma jej zaujme; totéž pochopitelně platí i o recenzentovi. Následující otázky však stojí za pozornost.

Prvou z nich je podrobný a dobře vyargumentovaný rozbor otázky efektivní ochrany věřitelů. V daném kontextu nelze ovšem přehlédnout ani systematicky vadné zařazení tohoto tématu do kapitoly o budoucnosti harmonizace korporacního práva. Je logicky vadné, jestliže je do jedné kapitoly smíšena problematika ochrany věřitelů a zároveň úvahy autorů nad perspektivami harmonizace. Co do myšlenkových závěrů je ovšem předmětná kapitola velmi podnětná.

Autoři se předně zabývají problematikou ochrany věřitelů skrze institut povinného základního kapitálu (s. 90–92). Přitom poukazují na skutečnost, že věřitel při jednání se společností mající vysoký základní kapitál často nerealisticky spoléhá, že tato společnost má prostředky alespoň ve výši tohoto základního kapitálu a svoji pohledávku pak zajistí buď nedostatečně anebo vůbec adekvátními nástro-

ji. Ani existence sebevyššího základního kapitálu však neznamená, že společnost již není dávno bez majetku, popř. předlužená. Věřitel spoléhající na vysoký základní kapitál tak podle autorů jedná vysoce nerozumně. Existence vysokého základního kapitálu přitom nepředstavuje ani konkurenční výhodu při jednání o bankovních úvěrech. Banka totiž vždy zkoumá reálnou návratnost požadovaných finančních prostředků a skutečný finanční a ekonomický stav společnosti žádající o úvěr, jenž chce zajistit odpovídajícím způsobem. Tyto závěry přitom autoři dokládají i statistickými údaji ze SRN a Rakouska, podle nichž tamější s. r. o., mající přitom vysoký limit minimálního základního kapitálu, zhusta končí v konkurzu předlužené nebo bez majetku. I když je tento výzkum omezen jen na dvě země, lze důvodně předpokládat, že situace v jiných zemích, které též upravují povinný minimální základní kapitál, nebude odlišná.

Při čtení práce nelze přehlédnout, jak velký záběr autorů představuje zejména problematika svobody usazování obchodních společností a s tím spojených významných rozsudků ESD z posledních let.

Z těchto závěrů dovozují autoři poměrně kategorický závěr, totiž že jediným důsledkem existence institutu povinného minimálního základního kapitálu je omezení a znesnadnění přístupu k podnikání v právní formě s ručním omezením. Správnost tohoto závěru je ovšem diskutabilní. Nelze totiž přehlížet, že základní kapitál plní i funkci startovního, tedy prostředků, jež má společnost k dispozici do začátku, popř. (při zvýšení základního kapitálu) do dalšího podnikání, jakož i funkci podílovou, neboť zpravidla od výše účasti jednotlivých společníků na jeho splacení se odvíjí výše jejich obchodních podílů.

Autoři tak svým pohledem přispívají nejen do

mnohaleté diskuse o smyslu základního kapitálu, nýbrž, což je zjevně důležitější, poukazují na negativní důsledky optimistické víry v tento právní institut. I když se autoři programově vyhýbají diskusím o opodstatněnosti požadavků na minimální základní kapitál, je z dikce práce zřejmé, kam je srdce táhne; se svým mladickým radikálním (jak plyne z jejich stručných životopisů na s. 4, absolvovali právnícká studia teprve v r. 2004) by základní kapitál patrně nejraději zrušili nebo alespoň odstranili požadavky na jeho minimální výši. Takovýto krok ovšem nelze učinit neuváženě, neboť by tím mohla být otevřena Pandořina skříňka nových problémů, čehož si je vědoma i Komise ES a jí vytvořená expertní skupina prof. *Wintera*, která vypracovala a v říjnu r. 2004 zveřejnila návrh novelizace Druhé (tzv. kapitálové) směrnice ES. Cílem novelizace je usnadnit právě financování společností z vlastních zdrojů, ovšem při zachování základních znaků základního kapitálu. O tom ovšem autoři ve své práci mlčí, pouze se odvolávají na kritické hodnocení dosavadní doktríny základního kapitálu ze strany právě cit. expertní skupiny v rámci projektu SLIM-plus, jehož praktickým výstupem je právě zmíněný návrh novelizace Druhé směrnice ES.¹ Co do základního závěru, totiž v tom, že základní kapitál sám o sobě není s to efektivně ochránit věřitele společnosti, se ovšem s autory ztotožňuji; správnost tohoto závěru již ostatně byla empiricky ověřena.

Nutně diskutní je i závěr autorů, že bude patrně lepší, pokud se harmonizace omezí jen na řešení některých dílčích otázek než na celkovou harmonizaci korporacního práva, zatímco v ostatním bude lepší ponechat věc soutěži právních řádů; přitom je poukazováno na soutěž právních řádů v rámci USA. Jakkoliv je pravdou, že právě nejvyšší právní řád dovede nejspíše přitáhnout zájemce o založení společnosti, popř. společnosti samé, nejsou zkušenosti USA do Evropy mechanicky přenosné. Třeba si uvědomit, že USA jsou státem, kdežto ES nikoliv. ES/EU byly od počátku koncipovány jako jednotný trh, ale při zachování suverenity států. Jestliže má jednotný trh fungovat, je třeba dosáhnout adekvátní míry sjednocení právních řádů alespoň v těch základních a zásadních otázkách, jinak jednotný trh stěží může efektivně fungovat. Krom toho z důvodů politických a jiných řada otázek evropského korporacního práva nebyla harmonizována vůbec nebo jen velmi omezeně. Harmonizace se však nemůže ubírat cestou bezbřehých restrikcí, nýbrž racionálních sjednocení na bázi využití toho nejlepšího, co je v korporacním právu k dispozici.

Při čtení práce nelze přehlédnout, jak velký záběr autorů představuje zejména problematika svobody usazování obchodních společností a s tím spojených významných rozsudků ESD z posledních let. Autoři jsou velmi podrobně seznámeni s relevantní zahraniční literaturou, ovšem domácí odbornou literaturu velmi důsledně opomíjejí; je pravda, že jí není mnoho, ovšem tím snáze by se s ní autorům pracovalo.²

Jako nešťastné se jeví doslovné přebírání

recenze, anotace

evropské terminologie na některých místech práce. Autoři např. i při výkladu českého ust. § 19c obč. z. hovoří o hlavní správě (s. 113, aj.), ačkoliv se tradičně hovoří o skutečném sídlu a sídlu.³

Pro nejednoho českého čtenáře bude ovšem patrně trpkým zklamáním, dozví-li se, že slovenská legislativa je (nejen) v oblasti svobody usazování obchodních společností značný kus před českou (s. 113).⁴ Zatímco v České republice je kromě SE přemístění sídla do jiného státu prakticky vyloučeno díky neaplikovatelné konstrukci ust. § 26 obč. z., na Slovensku je toto od r. 2004 možné.

Druhá část publikace přináší podrobnější pojednání o SE, po pracích *J. Dědiče a P. Čechá*⁵ patrně druhé, po nabytí účinnosti českého a slovenského zákona o SE pak vůbec prvé. Zde se *J. Alexander* (jenž psal tuto část samostatně) – vzhledem k nedokonalé dikci Nařízení o SE – pouští na místy poněkud tenký led.

Zjevně nesprávný je názor prezentovaný na s. 168 (pozn. 400), kde se kritizuje úprava osvědčení vydávaných notáři podle českého i slovenského zákona o SE při přemístění sídla a založení SE fúzí. Autoři tuto úpravu nepovažují za vhodnou, s tím, že se tímto rejstříkovému soudu práce neulehčí, nýbrž zkomplikuje, a dále že se zde třístí přezkum po věcné stránce mezi notáři a soud. Autoři ovšem přehlédli, že smyslem celé úpravy osvědčení je právě zabránit přezkumu jinou osobou než notářem. Opačný výklad by nutně smysl osvědčení negoval, když české (a také slovenské) řešení předávající vystavování osvědčení do rukou notářům je racionální a pozitivní.

Naopak se lze ztotožnit s jejich kritikou ust. § 40 odst. 2 českého zákona o SE (s. 210, pozn. 492), které je vzhledem ke své výsledné dikci zbytečné, neboť jeho smyslem bylo kopírování francouzské konstrukce doktríny *ultra vires*, což ovšem nakonec nebylo schváleno.

Autoři konečně nesouhlasí ani s ust. § 41 českého zákona o SE (s. 211, pozn. 501), neboť podle nich existuje řada jiných úkonů, které mohou poškodit SE a z pravomoci generálního ředitele vyňaty nejsou. S tím lze ovšem úspěšně polemizovat. Konstrukce ust. § 41 českého zákona o SE je důsledkem bezmyšlenkovitého opsání francouzské úpravy (projevuje se zde nekritické zbožnění francouzského *Code de commerce* ze strany autorů osnovy), které je věcně neodůvodněné a v kontextu české právní úpravy nevhodné, ba přímo škodlivé.

Bráno důsledně je ovšem název knihy poněkud zavádějící. Nejedná se totiž o práci o evropském právu obchodních korporací, nýbrž o práci o svobodě usazování obchodních společností a o SE. Publikace je tak jakousi dvojknihou, když obě části tvoří na sobě v podstatě nezávislé celky, což autoři zvýraznili i tím, že ke každé části zpracovali samostatný přehled literatury (s. 118 a 263). Je sice pravdou, že autoři v první kapitole první části pojednávají obecně o směrnici ES z oblasti práva kapitálových společností, tato kapitola je však značně popisná, a odmyslíme-li si exkurzy do historie příprav

a vzniku směrnice, pro poučeného čtenáře i nepřilíš zajímavá. Ovšem pro čtenáře, který se evropským korporacním právem příliš nezabývá, je mimořádně informačně cenná zejména svým přehledným popisem obsahu směrnice.

Autoři se ovšem nevyvarovali ani některých formálních nedostatků. Tak např. anglická dikce Nařízení neuzivá v čl. 43 odst. 1 v rámci úpravy monistické SE obrat „current management“, nýbrž „day-to-day management“ (s. 209, pozn. 489); obrat „current management“ je použit v čl. 39 odst. 1 Nařízení pro dualistickou SE. Věcně ovšem mezi obojím není výraznějšího rozdílu.

Stejně tak působí poněkud nešťastně doslovné přebírání oficiálních názvů nařízení a směrnice ES, i když je veřejným tajemstvím, že jazyková úroveň oficiálních překladů zhuštěna není na potřebné výši. Zde je ovšem třeba mít pro autory i potřebnou dávku pochopení; jednak za kvalitu překladů nejsou odpovědní, a především jakožto čerství absolventi nemožnou mít v těchto otázkách tolik erudice jako jiní, zkušenější právníci.

I s řadou jiných názorů by bylo možno dlouze polemizovat. To však není úkolem recenzentovým a ostatně ani smyslem recenze. Ten tkví poněkud jinde. Primárně je účelem recenze odbornou veřejnost na existenci knihy upozornit a sekundárně pokusit se o alespoň základní zhodnocení jejich kvality a obsahu. Lze soudit, že práce si – i přes výše uvedené kritické poznámky – pozornost právem zaslouží a své místo si na poli odborné právnícké literatury určitě najde.

Po formální stránce nelze práci téměř nic vytknout. Elegantní brožovaná vazba, poznámkový aparát, to vše činí z recenzovaného díla kvalitní knihu. Práci ovšem chybí, což je značná škoda, věcný rejstřík. Krátce řečeno, i přes výše uvedené poznámky je třeba recenzovanou práci jednoznačně ocenit a doporučit veřejnosti.

■ JUDR. TOMÁŠ DVORÁK, KATEDRA OBCHODNÍHO PRÁVA PRÁVNICKÉ FAKULTY ZČU V PLZNI

1 K tomu viz podrobně Čech, P. Přípravované změny v evropské úpravě tvorby a zachování základního kapitálu. *Právní rozhledy*, 2005, č. 6, s. 214 an.

2 Zmínují alespoň vynikající práci Pauknerové, M. Společnosti v mezinárodním právu soukromém. Praha: Karolínium, 2000. Z časopiseckých studií si zaslouží pozornost studie Dědič, J., Čech, P. Nový pohled na kolizní normy a reflexe judikatury Evropského soudního dvora v českém právu společností. *Sborník XIV. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde, 2004, s. 32 an.; a Chobola, T. Svoboda usazování zahraničních společností v právu ČR. *Právní rozhledy*, 2004, č. 16, s. 599 an.

3 V právní teorii i legislativě – práve pod vlivem přijatých nařízení o SE a o SCE – se v posledních letech začal pro sídlo používat pojem zapsané sídlo, aby došlo k jeho odlišení od skutečného sídla.

4 Není tomu tak dávno, co se jistý významný český politik vyjádřil, že v r. 1992 bylo nutno rychle rozdělit ČSFR, protože by nás méně rozvinuté Slovensko brzdlilo. A kde jsou dnes oni a kde jsme my!

5 V pracích Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu ČR do EU anebo co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo? Praha: Polygon, 2004; a Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. Praha: Polygon, 2004.

ONDŘEJ, J.:

Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní

Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2004, 463 stran.

Jde o zajímavě pojatou učebnici pro tři vědní obory, které se v práci v mnohém doplňují. Stejně původní je i koncepce práce. Autor, doc. JUDr. Jan Ondřej, působící na dvou pražských vysokých školách, vymezuje v první části základní pojmy uvedených tří předmětů vysokoškolského studia, a to jejich název, definice a zvláštnosti. Dále pak vztah mezinárodního práva veřejného k právu vnitrostátnímu, a to především z hlediska praxe států. Originální jsou kapitoly, jež obsahují v obecné rovině přehled norem mezinárodního práva veřejného, které nemají vliv na právní postavení jednotlivců (a které tento vliv mají), a dále smlouvy samovykonatelné a nesamovykonatelné.

Mohu se z odborného pohledu pozastavit jen u části druhé, věnované mezinárodnímu právu veřejnému (části C a D obsahují další dva výše jmenované obory). Učebnice mezinárodního práva veřejného začínají zpravidla subjekty mezinárodního práva, zatímco autor uvádí nejprve prameny a druhy pravidel. Poté již standardně následují výklady o jednotlivých a obyvatelstvu, o státním území a mezinárodních prostorech, o diplomatickém a konzulárním právu, o mírovém řešení mezinárodních sporů, o mezinárodněprávní odpovědnosti a na závěr o právu mezinárodní bezpečnosti.

Autor věnoval mezinárodnímu právu veřejnému tolik stran jako oběma dalším oborům dohromady, tedy 221 stran. Tím, že kniha je kompendiem tří oborů, muselo nutně dojít k tomu, že látka je zpracována velmi stručně, dalo by se říci, že přímo encyklopedickým způsobem. Tím se stalo, že je v ní málo příkladů z praxe, autor byl zřejmě omezen předpokládaným rozsahem své práce. Také v ní nemohly být uplatněny doktrinární názory na různé problémy (otázka subjektů mezinárodního práva apod.). Jako učitel mohu však odpovědně potvrdit, že kniha bude studenty velmi vyhledávaná právě pro její stručnost, je v ní vše, co by měl vysokoškolský posluchač vědět. Avšak i pro advokáta může být cenná, zvláště její čtvrtá část o mezinárodním právu obchodním (vedu alespoň přehled světových obchodních organizací, zásahy států do mezinárodních obchodních styků, kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku).

■ PROF. JUDR. VLADISLAV DAVID, DRSc.
ADVOKÁT, BRNO

recenze, anotace

PROUZOVÁ, ANNA:

Evropský soud a lidská práva (organizace, pravomoci a řízení)

Linde Praha, a. s., 2004, 186 s.

Na konci minulého roku vyšla v tomto nakladatelství kniha Mgr. Anny Prouzové nazvaná Evropský soud pro lidská práva s podtitulem Organizace, pravomoci a řízení. Samotný text o rozsahu 55 stran je rozdělen do úvodu a šesti kapitol, v nichž autorka postupně rozebírá strukturu Soudu, jeho pravomoci a základní aspekty jednotlivých fází řízení před ním. Věnuje se také otázce právních účinků rozhodnutí Soudu. Text je doplněn deseti přílohami (Úmluva, Jednací řád Soudu, zákon č. 318/2001 Sb., formulář stížnosti, rozsudek ve věci Hartman proti ČR a další), vesměs převzatými z internetu.

Je třeba hned zkrájí říci, že úroveň recenzovaného díla nelze hodnotit jinak než jako velmi průměrnou. Z textu vysvítá až příliš zřetelně, že autorka se s danou problematikou měla možnost seznámit pouze jako vnější pozorovatel vybavený Úmluvou a Jednacím řádem Soudu, přičemž tento handicap nedokázala kompenzovat ani studiem odborné literatury. Ostatně uvedený seznam použité literatury není právě bohatý (devět knih a šest článků).

Autorce nelze zajisté vyčítat, že k danému tématu přistoupila převážně deskriptivně, pokud cílem práce bylo pouze „přehledné zpracování soudobého procesu, a to v návaznosti na II. Protokol k Úmluvě a nový Jednací řád Soudu“ (s. 15). Nicméně ani to se jí bohužel nepodařilo. Struktura pojednání je značně chaotická, vrchol v tomto směru představuje již samotný úvod, jehož hlavní náplní není, jak by se dalo očekávat, uvedení čtenáře do problematiky, kterou se práce zabývá, nýbrž pojednání o orgánech Rady Evropy, za které autorka vedle Výboru ministrů a Parlamentního shromáždění ovšem mylně považuje také Sekretariát, Kancelář Komisaře pro lidská práva a dokonce Kongres místních a územních orgánů Evropy. Orgánem Rady Evropy není ostatně ani samotný Soud (viz čl. 10 Statutu Rady Evropy).

Autorka se také (vzhledem k celkovému rozsahu práce) poněkud zbytečně podrobně věnuje vedle problematiky individuálních stížností paralelně také naprosto marginálním stížnostem mezistátním (za více než padesát let existence Úmluvy se štrasburské orgány zabývaly celkem snad ne více než dvaceti mezistátními stížnostmi, zatímco individuálních stížností bylo jen za minulý rok k Soudu podáno přes čtyřicet tisíc), což k přehlednosti výkladu nijak nepřispívá.

Zcela neakceptovatelné jsou ovšem četné věcné chyby a nepřesnosti. Např. na straně 26 se čtenář dozví, že „Soud má svou Kancelář.“ To je zajisté pravda, ovšem autorka na daném místě nepopisuje Kancelář Soudu, ale tzv. výkonný orgán Soudu (Bureau), který byl v Jednacím řádu Soudu zakotven teprve v roce 2003 jako jakýsi poradní orgán předsedy Soudu a jehož význam je pro pochopení řízení před Soudem naprosto zanedbatelný. Naopak o skutečné Kanceláři Soudu (Grefe – Registry), která zejména zajišťuje veškerou komunikaci Soudu se stranami a asistuje soudcům při výkonu jejich rozhodovací činnosti, se autorka nezmiňuje vůbec. Na straně 54 potom sice správně uvádí, že „ve výjimečných případech mohou strany [...] požádat o postoupení případu Velkému senátu“, o několik řádek dále však tvrdí, že věc může být Velkému senátu postoupena (malým sedmičlenným) senátem a (pouze) stěžovatelem, nikoli tedy vládou (podobně též na straně 23). Není také samozřejmě pravda, že „pokud je nařízeno ústní jednání, tato skutečnost se stranám písemně nesděluje, neboť Soud sděluje data nadcházejících ústních jednání prostřednictvím svého rozvrhu uveřejněného na webových stránkách Soudu.“ (s. 53). A takto bychom mohli pokračovat.

Neutěšená je rovněž jazyková úroveň práce, což pochopitelně nemůže jít jen na vrub autorky samotné, ale také nakladatele. V knize najdeme řadu gramatických a pravopisných chyb (např. „výskrtnout se seznamu“ – s. 52, chybné používání zájmen „jeho“ a „svůj“ – s. 48 a 52, „bureu“ místo „bureau“ – s. 26, „Pakli že byl takový souhlas dán [...]“ – s. 27). Celým textem se potom jako červená nit táhne velmi specifické používání interpunkce (např. „Stěžovatel, by měl též v rámci vnitrostátního řízení vznést podstatu věci předkládané Soudu, aby tak vnitrostátní orgány měly možnost rozhodnout o nároku před tím než se věci začne zabývat Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku.“ – s. 46). Stylistická stránka práce je vůbec žalostná (např. „Interpretace

Evropského soudu pro lidská práva, pojem oběti rozšířila autonomním způsobem následně: [...]“ – s. 32, „Pro ilustraci stojí uvést případ [...]“ – s. 33, „Nevztahuje se na stížnosti, u kterých existují důvody na základě žádosti stěžovatele, aby jeho identita byla anonymní.“ – s. 43, „Při své obhajobě musí vláda obhájit [...]“ – s. 46). Na straně 35 se dozvíme, že katalog lidských práv a základních svobod zahrnuje vedle jiných práv také „nucené nebo povinné práce“ a „právo uzavřít manželství a rodinu“. Jen stěží si lze proto představit, že rukopis prošel jazykovou korekturou.

Jestliže odborná a jazyková úroveň práce, která by snad při jisté míře shovívavosti mohla být obhajitelná jako diplomní práce posluchače právnické fakulty, vzbuzuje sama o sobě řadu otazníků, potom zcela nepochopitelné je, co vedlo nakladatelství Linde k jejímu publikování, a to tím spíše, že totéž nakladatelství o pár měsíců dříve vydalo po všech stránkách kvalitnější monografii Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika dlouholeté pracovnice české sekce Kanceláře Soudu Evy Hubálkové, která se problematice řízení před Soudem také poměrně podrobně věnuje.

I když recenzovanou knihu není možné v žádném případě pouze kritizovat, vzhledem k výše uvedeným skutečnostem však na závěr bohužel nezbyvá než konstatovat, že monografii Mgr. Anny Prouzové nelze potenciálním zájemcům o problematiku řízení před Evropským soudem pro lidská práva doporučit.

■ JUDR. JIŘÍ KMEC

KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO ZASTUPOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA

FASORA, L., HANUŠ, J., MALÍŘ, J. (EDS.):

Člověk na Moravě 19. století

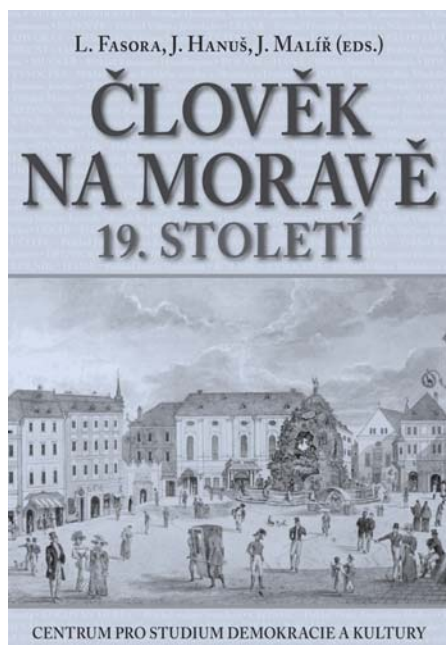
Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2004, 501 str.

Sborník Člověk na Moravě 19. století, vydaný Centrem pro studium demokracie a kultury, by se mohl – vzato z pohledu advokáta – honosit i podtitulem „dobový advokát a jeho potenciální klientela“.

Editorií sborníku v úvodu upozorňují na fakt, že pokus o shromáždění reprezentativního souboru studií o změnách, jimiž prošly vybrané sociální typy a profese v průběhu let 1789–1914, není v historické literatuře ojedinělý. V Čechách poukázali na řadu sborníků Documenta pragensia, ve Slezsku pak na projekt badatelského týmu Slezského zemského muzea v Opavě na téma středních vrstev v českých zemích v letech 1750–1950. Nelze se pak

recenze, anotace

divit, že mezi autory anotovaného sborníku lze narazit i na referenty z I. konference o historii advokacie, konané v roce 2004 (Jiří Malíř, Andrea Pokludová).

Vývoj počtu advokátů na Moravě po zrušení principu numerus clausus přináší tabulka, rozebírány jsou majetkové poměry advokátů i jejich konkurenční boj.

Sborník obsahuje po úvodní stati třicet biografických medailonků známějších i pozapomenutých osobností a osob – představitelů profesí a životních stylů v 19. století. Autoři si kladli za cíl kombinaci vývoje sociálního, resp. profesního typu s biografem osobností. Podmínkou byla vázanost studie na moravské prostředí. Při rozdělování témat byla stanovena zásada, aby každý autor zpracovával pouze jediné téma.

Profese, resp. osobnosti, byly rozděleny do čtyř skupin.

Ve skupině „nositelé modernizace“ byli zařazeni manufakturista s příkladem Jindřicha Kajetána hraběte Blümegeha, bratří Wagne-

rů, Johanna Flicka a dalších (Bohumír Smutný), velkopodnikatel s příkladem Heinricha hraběte Larisch-Mönnich, Josefa Zwierziny a Wilhelma Gutmanna (Aleš Zářícký), inženýr – příklad Viléma Jičínského (Milan Myška), lékař s příklady Františka Boučka a Nikodéma Kroccka (Andrea Pokludová), učitel – příklad Jaroslava Jelínka (Jitka Padrnosová), představitel obecní samosprávy – příklad Rudolfa Rohrera (Lukáš Fasora), dělnický funkcionář – příklad Josefa Steinera (Jiří Pokorný), mlynář – příklad Vinzenze Handlingera (Martin Markel) a mezi nimi zcela samozřejmě advokát JUDr. Václav Šílený (Jiří Malíř).

Ve skupině „lidé v rozmanitých kontaktech s moderní dobou“ následují typy rolníka na Hané – Josef Vysloužil (Pavel Pospěch), rolník na Vysočině – Vilém Richlý a rodiny z Milošova a Dušejova (Pavel Novák), vinaři – rodina Marcelových a Johanna Joschta (Martin Markel), lesníka – příklad Vincence Hlavy (Gustav Novotný), hostinského – příklad Jaroslava Stopky (Karel Altman), služky – příklad Marie Stejskalové (Nada Machková Prajzová), ženy ze středních vrstev – příklad Marie Strettí (Jana Macháčová), soukromého úředníka – příklad bratří Krámerových a Josefa Dworzaka (Andrea Pokludová), státního úředníka – příklad Jana Černého (Aleš Vyskočil) a četníka – příklad Johanna Franze von Kempen a Františka Valouška (Lubomír Uhlíř).

„Reprezentanty předmoderních časů“ jsou šlechtic – příklad Alfonse hraběte Mensdorff-Pouilly (Radmila Slabáková), voják – příklad Karla Petra Dediche, Karla Kopala a Viléma hraběte Mistrovského z Nemyšle (Dušan Uhlíř), živnostník – příklad Antonína Vosedálka, Jana Vognara, Aloise Beera a Václava Medka (Jiří Matějček), představitel vysokého kléru – František Bauer (Tomáš Černušák), katolický kněz František Sušil (Jiří Hanuš), evangelický duchovní Daniel Sloboda (Zdeněk Fišer) a rabín Mordechaj Benet (Soňa Nezhodová).

Čtvrtou skupinu – „lidé na okraji společnosti“ – konečně představují kočovný herec – příklad rodiny Štanderů (Pavel Marek), cizinec – příklad Petra Augustina Halleje (Zdeňka Stoklásková), kriminálník – příklad Johan-

na Georga Grasela (Dušan Uhlíř) a Rom – cikán – příklad Martin Daniela vulgo Nosála (Ctibor Nečas).

S nadsázkou lze říci, že v souvislosti s osudy zmíněných osob lze poznat dějiny celé moravské společnosti v 19. století. Mezi studii, které výrazně překračují rozsah biografického medailonku, je i rozprava Jiřího Malíře o dobové advokacii a JUDr. Jiřím Šíleném (1849–1911). Autor v úvodu rekapituluje dějiny advokacie od středověku až do doby advokátského působení Jiřího Šíleného. Následuje přesná informace o právních předpisech o advokacii v 19. století a množství nesmírně cenných statistických údajů. Malíř se podrobně zabývá přístupem k advokátskému povolání a jeho nákladností, zároveň sleduje osudy českých kandidátů advokacie u německých advokátů. Vývoj počtu advokátů na Moravě po zrušení principu numerus clausus přináší tabulka, rozebírány jsou majetkové poměry advokátů i jejich konkurenční boj. Studie mapuje Moravskou advokátní komoru, je připomenuto, že Rudolf šlechtic Ott byl nejen prezidentem této komory, ale též brněnským starostou v letech 1855–1861 a 1868–1870. Na řadě příkladů je mapována činnost advokátů v politice, samosprávě, hospodářství, spolicích a tisku.

„Není pochyb, že navzdory určité přitažlivosti vzorů chování šlechtické společnosti advokáti představovali socioprofesi skupinu, která zvláště po prosazení svobodné advokacie měla nejlepší předpoklady pro to, aby se významně podílela na procesu formování občanské společnosti a její modernizaci. Obrovský akční rádius veřejného působení advokátů z nich činil průkopníky prosazování občanských svobod i svobody podnikání. Sepětí s ostatními občanskými vrstvami a stále více hlavně s podnikatelskými kruhy jim umožnilo postupně dosáhnout značného stupně zámožnosti i společenské prestiže, které se později v souvislosti s hlubší sociální diferenciací společnosti stávaly, zvláště v prostředí ‚malého‘ muže, též zdrojem určité nedůvěry“, uzavírá Jiří Malíř.

Inu, verba movent, exempla trahunt...

■ STANISLAV BALÍK

ALLEN & OVERY

NSG MORISON
Independent Member of Morison International

Allen & Overy, Praha, Advokátní kancelář a NSG MORISON si Vás dovoluují pozvat na

8. ROČNÍK GOLFOVÉHO TURNAJE ČESKÉ ADVOKACIE,

který se bude konat dne 8. září 2005 v Golfovém resortu Konopiště.

Zahájení turnaje proběhne v 9.30 hodin, start bude postupný od 10.00 hodin.

Turnaje se mohou účastnit pouze advokáti a advokátní koncipienti s platným HCP nebo ZK. Startovné činí 1700 Kč, pro členy GCKO 500 Kč.

V případě zájmu se prosím přihlaste na tel. č. 224 800 930,
a to nejpozději do 30. srpna 2005, 12.00 hodin.

z judikatury

Kdy (např.) nelze vydat předběžné opatření ve věci úpravy poměrů nezletilého dítěte.

Oba rodiče mají odpovědnost za výchovu a vývoj svého nezletilého dítěte. Pokud žádný z rodičů nebyl rodičovské odpovědnosti zbaven, je v zájmu nezletilého a jeho dalšího vývoje, aby byl zachován jeho kontakt s otcem i matkou. Předběžným opatřením však nelze nahrazovat neschopnost rodičů vzájemně komunikovat a dohodnout se na styku dítěte s tím rodičem, který je momentálně nemá ve své péči.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 13 Co 820/2004.

Tímto usnesením krajský soud potvrdil usnesení Okresního soudu Plzeň-jih z 12. 10. 2004, čj. 3 P 28/2004-240.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením zamítl soud I. stupně návrh matky na vydání předběžného opatření, jímž se domáhala, aby nezletilý F., nar. 19. 4. 1999, byl předán matce jeho otcem do tří dnů od vydání tohoto předběžného opatření. V odůvodnění rozhodnutí soud I. stupně uvedl, že ve smyslu ustanovení § 102 a § 76 odst. 1 o. s. ř. nebyly shledány podmínky pro vydání předběžného opatření tohoto obsahu. Uvedl, že v dané věci probíhá řízení o úpravu výchovy a výživy nezletilého F., kdy v rámci tohoto řízení již byl jednou návrh matky na vydání předběžného opatření, aby nezletilý F. byl svěřen do její výchovy, zamítnut, neboť pro úpravu poměrů nezletilého F. předběžným opatřením nebyly shledány zákonné podmínky. Pokud matka v průběhu řízení podala další návrh na vydání předběžného opatření obsahově identický s návrhem předchozím, v němž je pouze změněna formulace petitu požadovaného předběžného opatření znějícího na předání syna matce otcem, nejsou nadále splněny předpoklady pro vyhovění jejího návrhu, neboť nezletilý se nenachází ve stavu, kdy by z hlediska jeho dalšího rozvoje zdravého dítěte byl ohrožen. Výrok o nákladech řízení odůvodnil odkazem na ustanovení § 146 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Proti tomuto rozhodnutí podala matka včasné odvolání. Nesouhlasila se závěrem soudu I. stupně o nepotřebnosti předběžné zatímní úpravy poměrů nezletilého F. Poukázala na to, že se potvrdily její obavy z nestandardního přístupu otce nezletilého směřujícího k získání nezletilého F. do jeho výlučné péče s minimální možností matky jakkoliv do výchovného procesu zasahovat. Situace vyvrcholila 31. 7. 2004, kdy otec nezletilého F. nevrátil matce po ukončení styku předtím realizovaného podle dohody mezi rodiči a matka od 1. 8. 2004, vyjma dvou velice kusých rozhovorů přes mobilní telefon nemá o synovi žádné informace. Otec nereaguje na žádosti a upozornění matky o tom, že nezletilý F. se musí podrobit kontrolám na specializovaných lékařských pracovištích, kontrole po trháni nosních mandlí, ale i běžným periodickým prohlídkám a očkovaním u ošetřujícího pediatra. Přístupem otce je tak ohrožen zdravotní stav nezletilého F. v důsledku zanedbání povinné péče otcem. Dále matka v odvolání namítala, pokud soud své závěry o nedůvodnosti předběžné úpravy poměrů nezletilého F. odůvodnil i závěry znaleckého posudku z oboru psychologie, pak matka s tímto znaleckým posudkem nesouhlasí a již jen nestandardní postup otce nezletilého, který matce jakkoliv znemožňuje kontakt s nezletilým od 1. 8. 2004, by měl být pádným důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí a vydání předběžného opatření.

Odvolací soud podle § 212 o. s. ř. přezkoumal napadené rozhodnutí včetně předcházejícího řízení, přihlédl k obsahu odvolání a dospěl k závěru, že odvolání matky není důvodné. Ve věci rozhodl bez nařízení odvolacího jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.].

Podle ustanovení § 102 o. s. ř., je-li třeba po zahájení řízení zatímně upravit poměry účastníků, může soud nařídit předběžné opatření nebo zajistit i bez návrhu důkaz. Podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. b)

o. s. ř., předběžným opatřením může soud uložit účastníku zejména, aby odevzdal dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče toho, koho označí soud. Vydáním takového předběžného opatření se sleduje nutnost zatímní úpravy poměrů nezletilého dítěte, která nesnese odkladu. To je například situace, kdy by další pobyt nezletilého dítěte u rodiče ohrožoval jeho další vývoj a kdy by zájem na všestranně prospěšném vývoji dítěte vyžadoval takové neprodlené opatření. Předběžné opatření má směřovat pouze k předběžné úpravě poměrů účastníků a nelze je vydávat tam, kde by šlo o úpravu faktických a nikoliv právních vztahů mezi účastníky, nebo tam, kde by nešlo o úpravu předběžnou, ale ve svých důsledcích o úpravu konečnou. Předpokladem vydání předběžného opatření tedy je, že jsou dány, nebo alespoň osvědčeny skutečnosti, pro něž se zatímní úprava poměrů jeví jako nezbytná.

Z obsahu spisu vyplývá, že nezletilý F., nar. 19. 4. 1999, je dítě narozené z manželství rodičů a rodiče ve společné domácnosti žili do konce června 2003. Pro neshody s otcem se matka i s nezletilým F. na přelomu června a července 2003 ze společné domácnosti odstěhovala a podala návrh na úpravu poměrů nezletilého F., kdy požadovala jeho svěření do své výchovy a otcí stanovení výživného na syna. V rámci návrhu na zahájení řízení podala i návrh na předběžné opatření, jímž by nezletilý F. byl svěřen do její výchovy. Návrh matky na vydání předběžného opatření ze dne 3. 7. 2003 byl usnesením soudu I. stupně ze dne 25. 9. 2003, čj. Nc 346/2003-29 zamítnut a usnesení nabylo právní moci 15. 10. 2003. V mezidobí otec podal návrh na úpravu poměrů nezletilého F. pro dobu po rozvodu a požadoval svěření nezletilého do své výchovy a matce stanovit povinnost platit na syna F. výživné. Z obsahu spisu dále vyplývá, že mezi rodiči po určitou dobu byla respektována dohoda o styku otce s nezletilým, která však od 1. 8. 2004 již není realizována a otec dítě odvezl do svého bydliště. Od té doby jakákoliv dohoda mezi rodiči není možná a oba rodiče nadále požadují svěření nezletilého F. do své péče. Soud I. stupně nařídil ve věci vypracování znaleckého posudku za účelem zjištění, který z rodičů se jeví lepším vychovatelem (usnesení čj. 3 P 28/2004-83 ze dne 6. 4. 2004). Ze závěru znaleckého posudku pak vyplývá, že v době znaleckého zkoumání se nezletilý F. nacházel ve faktické péči otce a lepší výchovné schopnosti a možnosti byly znalce shledány u otce. Ze závěru znaleckého posudku vyplývá dále i to, že nezletilý nestrádá a ani nebyl nijak na svém dalším vývoji ohrožen. Jak již shora uvedeno, předběžné opatření je právním institutem výjimečným, který má své místo pouze tam, kde by stav, v němž se dítě nalézá, vyžadoval neprodlené opatření proto, že by dítě bylo ohroženo na svém dalším vývoji. Zcela prokazatelně o takový stav uvažovaný v ustanoveních § 102 a § 76 odst. 1 o. s. ř. se v případě nezletilého F. nejedná. Lze sice přisvědčit matce v tom směru, že oba rodiče mají odpovědnost za výchovu a vývoj nezletilého F., když žádný z nich nebyl rodičovské zodpovědnosti zbaven a že je zcela v zájmu nezletilého a jeho dalšího vývoje, aby byl zachován jeho kontakt s matkou, avšak předběžným opatřením tak, jak jej navrhuje matka, nelze nahradit neschopnost rodičů vzájemně komunikovat o potřebách nezletilého F. Předběžné opatření takového obsahu nemůže být ani prostředkem k nápravě situace, pokud otec neumožňuje matce styk s nezletilým. Vhodnějším prostředkem by právě v zájmu zachování kontaktu a možnosti působení rodiče na dítě byla předběžná úprava styku toho rodiče, který dítě ve faktické péči nemá. Za situace, kdy v řízení nebylo osvědčeno či prokázáno, že by nezletilý F. v důsledku výkonu faktické péče otcem byl na svém dalším vývoji ohrožen, je správný závěr soudu I. stupně o tom, že nebyly splněny podmínky pro vydání předběžného opatření takového obsahu, jak požadovala matka. Proto odvolací soud rozhodnutí soudu I. stupně ve výroku, jímž byl návrh matky na vydání předběžného opatření zamítnut, podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Pokud jde však o výrok soudu I. stupně o nákladech řízení předběžného opatření, pak odvolací soud v této části rozhodnutí soudu I. stupně podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil tak, že výrok rozhodnutí soudu I. stupně se zrušuje, neboť o nákladech řízení v rámci vydání tohoto předběžného opatření ve smyslu ustanovení § 102 o. s. ř. nemělo být vůbec rozhodováno. O jejich náhradě soud rozhoduje podle § 145 o. s. ř. v souvislosti s rozhodnutím o věci samé.

z judikatury

Hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného; důsledky nezodpovědného postupu zvoleného obhájce.

1) Podá-li obviněný odpor proti trestnímu příkazu a zvolil-li si obhájce, nevyplyvá bez dalšího, že tím projevil úmysl zúčastnit se osobně hlavního líčení. Nebylo-li vyhověno žádosti obhájce o přeložení termínu hlavního líčení a nedostavil-li se k hlavnímu líčení ani on, ani obviněný, pak při splnění zákonných podmínek mohl soud jednat a rozhodnout ve věci samé v jejich nepřítomnosti.

2) Nezodpovědný výkon oprávnění a povinností obhájce v rámci smluvního vztahu mezi ním a obviněným a jeho nepříznivé důsledky nemohou být důvodem pro odchýlné posuzování práv a povinností obviněného. Je věcí obviněného, kdy a koho z osob oprávněných k poskytování právních služeb formou obhajoby v trestním řízení (§ 37 tr. ř.) svou obhajobou pověří, příp. zda svého práva volby vůbec využije. Za skutečněnou volbu ovšem obviněný nese odpovědnost sám, a již proto není soud oprávněn posuzovat „kvalitu“ obhajoby či „nečinnost“ obhájce. Z práva svobodné volby obhájce a jisté autonomnosti jeho postavení v řízení před soudem současně vyplývá obhájcová povinnost nejen podřídit výkon obhajoby podmínkám zákona (§ 41 tr. ř., § 16 zákona č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), ale současně též jeho povinnost dbát při poskytování právní pomoci etických pravidel svého povolání; za splnění povinností daných ustanovením § 41 tr. ř. však obhájce odpovídá nikoli soudu, ale obviněnému.

Usnesení Nejvyššího soudu z 12. 1. 2005, sp. zn. 8 Tdo 1500/2004.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 22. 6. 2004, sp. zn. 6 T 18/2004, byl obviněný V. Ch. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. a odsouzen podle § 223 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dva měsíce, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na čtrnáct měsíců, a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na jeden rok.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný odvoláním směřujícím proti výroku o vině i výroku o trestu. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 13. 9. 2004, sp. zn. 8 To 398/2004, bylo podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného jako nedůvodné zamítnuto.

Proti usnesení Městského soudu v Praze, který rozhodl ve věci samé ve druhém stupni, podal obviněný prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě dovolání a označil, že směřuje proti výroku o trestu. Odkázal v něm na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. a namítl, že vzhledem ke své nepřítomnosti v hlavním líčení nemohl uplatnit a prokázat polehčující okolnosti a prokázat spoluzavinění poškozené a tyto výhrady neakceptoval ani odvolací soud. Upozornil, že podáním odporu proti trestnímu příkazu a zvolením obhájce dal jasně najevo svoji vůli účastnit se hlavního líčení a uplatňovat svá práva garantovaná čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Vyjádřil přesvědčení, že jeho práva byla krácena, poněvadž soud nepřijal omluvu obhájce a nebylo mu umožněno, aby uplatnil svá práva na obhajobu, ačkoliv všechny orgány činné v trestním řízení jsou podle

§ 2 odst. 13 část věty za středníkem tr. ř. povinny uplatnění těchto práv umožnit. Dodal, že nemohl vědět, že sdělení obhájce, jímž ho informoval, že se hlavní líčení nekoná, není dostatečné.

Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a aby přikázal soudu prvního stupně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se do dne konání neveřejného zasedání Nejvyššího soudu k dovolání obviněného nevyjádřil.

Z hlediska obsahu dovolání je s poukazem na uvedený dovolací důvod významná otázka, zda bylo možno dne 22. 6. 2004 konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného.

Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku rozvedl, jakými úvahami byl veden, rozhodl-li o konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného. Uvedl, že k hlavnímu líčení se obviněný nedostavil, přestože mu bylo předvolání k němu řádně a včas doručeno dne 7. 6. 2004. Jeho obhájce JUDr. J. V. požádal o odročení hlavního líčení s omluvou, která nebyla akceptována, obviněný se neomluvil. Nalézací soud uzavřel, že obviněný se měl k hlavnímu líčení dostavit, neboť se nejednalo o případ nutné obhajoby. Neučinil-li tak, byly splněny podmínky pro provedení hlavního líčení v jeho nepřítomnosti (strana 2 rozsudku).

Námítkou obviněného, že soud prvního stupně pochybil, když neakceptoval omluvu obhájce a konal hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného, se zabýval i odvolací soud a postup soudu prvního stupně neshledal vadným. Podle odvolacího soudu soud prvního stupně nepochybil, když omluvu obhájce nepřijal, neboť nebyla ničím doložena a ani z ní nebylo patrné, že by se obhájce snažil zajistit účast u nařízeného hlavního líčení u Obvodního soudu pro Prahu 2 alespoň substitucí. Odvolací soud vyvodil, že ke zkrácení práva obhajoby obviněného nedošlo (strana 3, 4 usnesení).

Závěry soudů obou stupňů jsou přesvědčivé a konal-li soud prvního stupně hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného, učinil tak opodstatněně.

Obviněný v dovolání vytkl, že hlavní líčení bylo dne 22. 6. 2004 konáno v jeho nepřítomnosti, ač opakovaně dal najevo, že se ho hodlá účastnit. Postupem soudu prvního stupně došlo podle něj k porušení ustanovení § 2 odst. 13 tr. ř. a v důsledku toho i ke zkrácení jeho práva obhajoby.

Námítky obviněného nemohou obstát.

Z obsahu spisu vyplývá, že obviněný byl k hlavnímu líčení stanovenému na den 22. 6. 2004 předvolán vz. č. 6a tr.ř. dne 7. 6. 2004 a současně mu byla též doručena obžaloba. Byl-li obviněný k hlavnímu líčení předvolán vz. č. 6a tr.ř., dostalo se mu mimo jiné i poučení, že hlavní líčení se může konat v jeho nepřítomnosti. Z těchto zjištění současně plyne, že k hlavnímu líčení byl obviněný včas a řádně předvolán.

Dne 14. 6. 2004 bylo Obvodnímu soudu pro Prahu 2 doručeno podání obhájce JUDr. J. V., jímž žádal o omluvu své nepřítomnosti v hlavním líčení nařízeném na den 22. 6. 2004. Uvedl, že je v daném týdnu tři dny pracovně mimo P., přičemž pracovní schůzky měl naplánovány dříve. Vedle údajů o postupu směřujícím k uzavření dohody s poškozenou poznamenal, že si je vědom, že nejde o případ nutné obhajoby, ale klient že na jeho účasti u případného hlavního líčení trvá (viz č. l. 48).

Aniž by posléze obhájce ověřil, zda byla jeho omluva akceptována, k hlavnímu líčení se dne 22. 6. 2004 nedostavil. Je vhodné upozornit, že z plné moci uzavřené mezi obviněným a obhájcem JUDr. J. V. mimo jiné plyne, že obviněný vzal na vědomí, že zmocněný advokát je oprávněn si ustanovit za sebe zástupce (č. l. 42); požadavek obviněného, že trvá na jeho osobní účasti, pak nebyl směřující. Jak přilehavě podotkl odvolací soud, snaha obhájce směřující k zajištění substituce doložena nebyla. Nedostavil se ani obviněný, který svoji nepřítomnost neomluvil vůbec.

Pokud za těchto okolností soud prvního stupně usnesením rozhodl tak, že hlavní líčení provede v nepřítomnosti obviněného, a v odůvodnění svého rozhodnutí vyložil, že se tak stalo za splnění všech zákonných podmínek, nelze než jeho závěry akceptovat.

Výhrada obviněného, že hlavní líčení nemělo být konáno v jeho nepřítomnosti, neboť jak podáním odporu proti trestnímu příkazu, tak i zvolením obhájce naznačil, že se ho chce osobně účastnit, je v daných souvislostech nerelevantní. Oba tyto procesní úkony jsou oprávněnými zcela v dispozici obviněného, samy o sobě však nejsou pro soud jasným signálem toho, že se obviněný chce hlavního líčení osobně účastnit. Chtěl-li

z judikatury

obviněný svá práva v řízení před soudem uplatnit, mohl tak učinit pouze tehdy, dostavil-li by se po řádném předvolání k hlavnímu líčení; to však neprovedl, aniž by mu v tom bránila vážná překážka.

Stejně tak nelze přijmout argument obviněného, že nedostavil-li se k hlavnímu líčení, vycházel ze sdělení obhájce, že hlavní líčení nebude konáno. Aniž by byla jakkoliv zpochybňována autorita obhájce v jejich vzájemném vztahu, bylo především povinností obviněného, aby svoji neúčast v hlavním líčení sám omluvil a aby se přesvědčil o jeho případném odročení, neboť soud prvního stupně žádá opatření k odročení hlavního líčení, o nichž by obviněného vyrozuměl, neudělal. Nezodpovědný výkon oprávnění a povinností obhájce v rámci smluvního vztahu mezi ním a obviněným a jeho nepřiznivě důsledky nemohou být důvodem pro odchýlné posuzování práv a povinností obviněného. Je věcí obviněného, kdy a koho z osob oprávněných k poskytování právních služeb formou obhajoby v trestním řízení (§ 37 tr. ř.) svou obhajobou pověřil, příp. zda svého práva volby vůbec využije. Za skutečnou volbu ovšem obviněný nese odpovědnost sám, a již proto není soud oprávněn posuzovat „kvalitu“ obhajoby či „nečinnost“ obhájce. Z práva svobodné volby obhájce a jisté autonomie jeho postavení v řízení před soudem současně vyplývá obhájcová povinnost nejen podřídit výkon obhajoby podmínkám zákona (§ 41 tr. ř., § 16 zákona č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), ale současně též jeho povinnost dbát při poskytování právní pomoci etických pravidel svého povolání; za splnění povinností daných ustanovením § 41 tr. ř. však obhájce odpovídá nikoli soudu, ale obviněnému (k tomu podrobněji viz náleží Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2006, sp. zn. III. ÚS 83/96, publikovaný pod č. 293/1996 Sb.).

Je evidentní, že dovolání obviněného se opírá o okolnosti, které jsou z hlediska zákonných předpokladů k provedení hlavního líčení bez přítomnosti obviněného nerozhodné. Obviněný k dovolání ostatně ani nevedl, které konkrétní ustanovení považoval za porušené.

Námítka, že hlavní líčení konané dne 22. 6. 2004 bylo provedeno také bez přítomnosti obhájce, stojí mimo rámec dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., protože tento dovolací důvod spočívá v porušení ustanovení o přítomnosti obviněného a nikoli též obhájce. Lze pouze poznamenat, že se nejednalo o případ nutně obhajoby (§ 36 tr. ř.) a hlavní líčení mohlo být konáno i bez přítomnosti obhájce, nebyla-li jeho omluva akceptována. Ani tímto postupem soudu nebyl obviněný krácen na svém právu na obhajobu.

I když to obviněný v dovolání výslovně nevedl, zabýval se Nejvyšší soud nepřítomností obviněného v hlavním líčení konaném dne 22. 6. 2004 i z toho hlediska, zda nedošlo k porušení jeho ústavně garantovaného práva na projednání věci v jeho přítomnosti ve smyslu čl. 38 odst. 2 věty první Listiny základních práv a svobod (dále „Listiny“) a dále jeho práv zajištěných čl. 6 odst. 1, 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“). Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem je totiž i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva považováno za základní prvek práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Tuto dikci nutno v daných souvislostech vykládat tak, že každý, o jehož právech a povinnostech má být v soudním řízení rozhodnuto, má mít v rámci práva na soudní a jinou ochranu možnost osobně se účastnit jednání, v němž se rozhodne. Musí mu být reálně umožněno, aby se jednání mohl účastnit, vyjádřit se před soudem k tomu, co je mu kladeno za vinu, a k důkazům, na nichž je obžaloba založena (k tomu přiměřeně např. náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 238/2000, II. ÚS 145/02 aj.).

S takovým výkladem čl. 38 odst. 2 Listiny není v rozporu, že v konkrétních ustanoveních trestního řádu, který zmíněné ústavní právo obviněného blíže rozvádí, jsou odlišně stanoveny podmínky, za nichž lze konat v nepřítomnosti obviněného hlavní líčení a za nichž může být provedeno veřejné zasedání. Jisto je, že v hlavním líčení bude přítomnost obviněného pravidlem a v jeho nepřítomnosti je lze konat jen výjimečně, případně je nelze konat vůbec, jak již bylo vyloženo. Důležité je, aby konáním hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného soudní říze-

ní jako celek nebylo dotčeno v takové míře a takovým způsobem, aby pozbylo podstatných rysů a standardů spravedlivého procesu.

Tento předpoklad byl v posuzované věci naplněn a postup soudu prvního stupně nebyl nekorektní. Obviněný, který byl upozorněn, že hlavní líčení lze provést i bez jeho přítomnosti, svoji neúčast neomluvil, sám o odročení hlavního líčení nepožádal. Postup soudu prvního stupně, který se rozhodl provést hlavní líčení bez přítomnosti obviněného, tedy není tím zásahem do zmíněného práva obviněného, který by nebylo možno akceptovat; soud k němu měl zákonný podklad a soudní řízení jako celek nepozbylo podstatných rysů spravedlivého procesu.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

■ PRÁVNÍ VĚTA A ZVÝRAZNĚNÍ TEXTU REDAKCE. ROZHODNUTÍ BYLO OTIŠTĚNO TĚŽ POD POŘ. Č. T762 V „TRESTNÍCH ROZHODNUTÍCH NEJvyššího soudu“, VYDÁVANÝCH NAKLADATELSTVÍM C. H. BECK PRAHA.

K postupu soudu, jestliže rozhodl, že obviněný má právo na bezplatnou obhajobu, pokud si sám obviněný obhájce nezvolí.

Jestliže před konáním hlavního líčení rozhodl soud o tom, že obžalovaný má podle § 33 odst. 2 tr. ř. právo na bezplatnou obhajobu, je třeba určit mu přiměřenou lhůtu ke zvolení obhájce. Pokud si v této lhůtě obhájce nezvolí, je třeba mu obhájce ustanovit, pokud o to požádá (per analogiam ust. § 38 – § 40 tr. ř.). O tom je třeba obžalovaného poučit.

Pokud takto soud nepostupuje a provede hlavní líčení dokonce v nepřítomnosti obžalovaného, je to důvodem ke zrušení napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. ř. a k vrácení věci soudu prvního stupně podle § 259 odst. 1 tr. ř., aby v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 10 To 208/2003.

Tímto usnesením krajský soud z podnětu odvolání obžalovaného O. N. zrušil rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 4 T 312/2002, a věc vrátil tomuto okresnímu soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem uznal Okresní soud v Semilech obžalovaného O. N. (a současně obžalovaného A. S., ohledně něhož rozsudek již nabyl právní moci), vinným trestným činem úvěrového podvodu podle ustanovení § 250b odst. 1, 3 tr. zák., za který mu uložil trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvou let. Dále rozhodl o povinnosti obou obžalovaných k náhradě škody.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný O. N. v zákonné lhůtě odvolání, které zaměřil proti všem výrokům napadeného rozsudku. Poukazuje na vady řízení výroku a „porušování lidských práv a svobod“. Poukazuje i na svou předchozí stížnost, podanou proti usnesení Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 3. 2003, kdy okresní soud rozhodl, že obžalovaný má právo na bezplatnou obhajobu, avšak neustanovil mu obhájce, čehož se obžalovaný domáhal. Omezoval tak podle něj jeho základní práva, právo na spravedlivý proces a právní a jinou

z judikatury

pomoc. Odvolatel navrhl, aby krajský soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k novému projednání.

Z podnětu podané odvolání přezkoumal krajský soud podle § 254 odst. 1, 4 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, týkajících se obžalovaného O. N., i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to zejména z hlediska vytýkaných vad. Zjistil přitom, že odvolání je důvodné, neboť řízení vykazuje podstatnou vadu, když byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit právo obhajoby, a tento postup mohl mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku.

Okresní soud postupoval správně, pokud rozhodl podle § 33 odst. 2 tr. ř. o právu obžalovaného na bezplatnou obhajobu, a pokud současně obžalovanému neustanovil obhájce, neboť obžalovanému bylo nutno především umožnit obhájce si zvolit. Poté si však okresní soud měl ujasnit, zda obžalovaný O. N. využije práva zvolit si obhájce, a neměl za této situace hlavní líčení dne 31. 3. 2003 konat v nepřítomnosti tohoto obžalovaného, když z podání obžalovaného ze dne 28. 3. 2003 pak vyplynulo, že obžalovaný se domáhal práva, aby mu obhájce určil soud.

Okresní soud neurčil obžalovanému lhůtu ke zvolení obhájce, resp. v uvedeném usnesení ze dne 20. 3. 2003 v odůvodnění uvedl, že pokud si obžalovaný obhájce zvolí, je třeba, aby nejpozději při hlavním líčení předložil soudu plnou moc advokáta k obhajobě. Poté však konal okresní soud hlavní líčení v nepřítomnosti obžalovaného, ačkoliv bylo zřejmé, že obžalovaný nevyužil práva zvolit si obhájce.

I přesto, že podání obžalovaného, datované dne 28. 3. 2003, z něhož vyplývá, že obžalovaný si přeje, aby mu obhájce ustanovil soud, bylo doručeno okresnímu soudu až v den konání hlavního líčení, neměl okresní soud v nepřítomnosti obžalovaného jednat, a to ani tehdy, pokud ještě ve 13.30 hod. podání obžalovaného neměl k dispozici. Obžalovaný totiž, pokud si obhájce nezvolí, může požádat soud, aby mu obhájce ustanovil. Soud pak v důsledku nedostatku konkrétní právní úpravy měl použít analogicky ustanovení § 38 až § 40 tr. ř. o ustanovení obhájce.

Tento názor, obsažený též ve všeobecně uznávaném komentáři k trestnímu řádu, vychází ze smyslu ustanovení § 33 odst. 2 tr. ř. V dané věci tedy nemohlo být realizováno právo obžalovaného požádat o ustanovení obhájce (byť není dán důvod nutně obhajoby).

Krajský soud dodává, že jde o jiný případ než postup podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, podle něhož může občan požádat Českou advokátní komoru, aby mu určila advokáta, o čemž Česká advokátní komora může rozhodnout, a v této souvislosti může právě Česká advokátní komora stanovit, že se mimosmluvní odměna přiměřeně sníží, popř. že právní pomoc bude poskytnuta bezplatně.

Jestliže tedy v době před konáním hlavního líčení bylo rozhodnuto o tom, že obžalovaný má podle § 33 odst. 2 tr. ř. právo na bezplatnou obhajobu, je třeba určit obžalovanému přiměřenou lhůtu ke zvolení obhájce. Pokud si obžalovaný v této lhůtě obhájce nezvolí, je třeba mu obhájce ustanovit, pokud o to požádá. O tom je třeba obžalovaného poučit, neboť podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy.

Ustanovení § 33 odst. 2 tr. ř. je přitom nutno vykládat v kontextu čl. 40 odst. 3 Listiny, podle něhož má obviněný právo, aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Článek 14 odst. 3 písm. d) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech pak stanoví, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, má být poučen o svých právech a má mu být poskytnuta právní pomoc v každém případě, kdy toho zájmy spravedlnosti vyžadují, a aniž by v takovém případě sám platil náklady, jestliže nemá dostatečné prostředky k úhradě.

Článek 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod pak stanoví, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, má právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují. Ve světle těchto ustanovení je nutno vykládat i ustanovení § 33

odst. 2 tr. ř., i když trestní řád v tomto ani jiném ustanovení výslovně neřeší danou situaci a neukládá soudu v daném případě poučit obžalovaného o právu požádat o ustanovení obhájce, a pokud o to požádá, ustanovit mu jej.

Z těchto důvodů byl z podnětu odvolání obžalovaného O. N. napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a) odst. 2 tr. ř. zrušen ohledně tohoto obžalovaného v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc vrácena Okresnímu soudu v Semilech, aby ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z toho vyplývá, že okresní soud se bude řídit shora vysloveným právním názorem krajského soudu, a protože nyní je zřejmé, že o to obžalovaný žádá, ustanoví mu obhájce a poté provede hlavní líčení ohledně tohoto obžalovaného znovu a nově ve věci rozhodne.

■ PRÁVNÍ VĚTA REDAKCE.

Náhrada nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů.

Podle § 87 odst. 2, 3 ex. řádu má oprávněný vůči povinnému právo na náhradu účelně vynaložených nákladů k vymáhání nároku a také náklady exekuce hradí exekutorovi povinný. Náklady exekuce a náklady oprávněného určuje exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 1 ex. řádu). Pouze dojde-li k zastavení exekuce, může soud uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce (§ 89 ex. řádu). V takovém případě se však postupuje podle procesního výsledku a je třeba zkoumat, kdo zastavení exekuce zavinil. Soud je pak povinen uvést, v čem spatřuje procesní zavinění oprávněného na zastavení exekuce. Skutečnost, že oprávněný zvolil exekuci soudním exekutorem, která zůstala bezvýsledná, takovým důvodem není.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. 39 Co 339/2004.

Tímto usnesením městský soud zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 10. 2. 2004, čj. 25 Nc 10763/2002-16 ve výrocích o nákladech exekuce a v tomto rozsahu věc vrátil prvému soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Soud I. stupně usnesením ze dne 2. 5. 2002, čj. 25 Nc 10763/2002-4, nařídil exekuci podle pravomocného a vykonatelného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 10. 11. 1998, sp. zn. 12 C 232/98, k uspokojení pohledávky oprávněného v částce 15 464,- Kč s příslušenstvím, pro náklady předcházejícího řízení ve výši 4615,- Kč a pro náklady exekuce. Provedením exekuce pověřil soudního exekutora JUDr. J. P., Exekutorský úřad Praha 2. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 10. 7. 2002.

Napadeným usnesením soud prvního stupně exekuci zastavil, oprávněnému současně uložil povinnost zaplatit soudnímu exekutorovi na nákladech exekuce částku 6401,20 Kč a povinné uložil zaplatit oprávněnému na náhradu jeho nákladů exekuce částku 6401,20 Kč s tím, že náklady v této výši byly určeny pravomocným exekučním pří-

z judikatury

kazem, vydaným soudním exekutorem dne 22. 8. 2003, pod čj. EX 80/02-28/By. Výrok o zastavení exekuce odůvodnil soud prvního stupně s odkazem na § 52 odst. 1 ex. řádu a § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. tím, že průběh exekuce ukazuje, že výtěžek nepostačí ani ke krytí jejich nákladů. Povinnost zaplatit náhradu nákladů exekuce soudnímu exekutorovi uložil oprávněnému, což podle § 89 ex. řádu odůvodnil tím, že oprávněný zvolil výkon rozhodnutí cestou soudního exekutora, přičemž exekuce nebyla úspěšná. Při stanovení výše těchto nákladů vycházel ze shora uvedeného exekučního příkazu, který pokládal za pravomocný. Takto vzniklé náklady oprávněného uložil soud prvního stupně zaplatit mu povinnou, což odůvodnil odkazem na § 52 odst. 1 ex. řádu a § 271 o. s. ř.

Proti tomuto usnesení podal odvolání oprávněný a napadl jím výroky o nákladech řízení. Namítal, že zastavení exekuce nezavinil. Poukázal na to, že odůvodnění usnesení soudu prvního stupně, že požádal o výkon rozhodnutí formou exekuce soudním exekutorem, není zákonným důvodem pro uložení povinnosti platit její náklady. Navrhl proto, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

Odvolací soud z podnětu podaného odvolání přezkoumal usnesení soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o. s. ř.), v mezích podaného odvolání (§ 206 odst. 3 o. s. ř.), aniž za tím účelem nařizoval jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.] a odvolání shledal opodstatněným.

Podle § 87 odst. 2, 3 ex. řádu má oprávněný vůči povinnému právo na náhradu účelně vynaložených nákladů k vymáhání nároku a také náklady exekuce hradí exekutorovi povinný. Náklady exekuce a náklady oprávněného určuje exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 1 ex. řádu). Pouze dojde-li k zastavení exekuce, může soud uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce (§ 89 ex. řádu). V takovém případě se však postupuje podle procesního výsledku a je třeba zkoumat, kdo zastavení exekuce zavinil.

Podle výše uvedeného však soud prvního stupně důsledně nepostupoval. Nevysvětlil, v čem spatřuje procesní zavinění oprávněného na zastavení exekuce, když skutečnost, že oprávněný zvolil exekuci soudním exekutorem, která zůstala bezvýsledná, takovým důvodem není. Toto rozhodnutí je nadto předčasné, neboť v době jeho vydání (a ani do doby rozhodování odvolacího soudu) nenabyl exekuční příkaz, jímž byla výše nákladů exekuce určena, právní moci. Z obsahu spisu vyplývá, že proti příkazu k úhradě nákladů exekuce (jímž nebyly určeny žádné náklady oprávněného) ze dne 22. 8. 2003 čj. EX 80/02/By podala povinná námitky, jímž soudní exekutor nevyhověl a postoupil je soudu. Usnesením soudu prvního stupně ze dne 18. 3. 2004 čj. 25 Nc 10763/2002-26 byl příkaz k úhradě nákladů exekuce potvrzen. Toto usnesení však doposud nenabýlo právní moci, neboť povinné nebylo řádně doručeno. Pisemností soudu v exekučním řízení doručuje exekutor sám nebo prostřednictvím jiné osoby (zaměstnanec, kurýrní služby) nebo prostřednictvím držitele poštovní licence (§ 56 ex. řádu, 7 vyhl. č. 418/2001 Sb.). Přitom ve smyslu § 52 odst. 1 ex. řádu ve spojení s § 47 odst. 4 o. s. ř. platí, že nepodaří-li se doručit právnické osobě v místě jejího sídla, protože se tam nezdržuje a její jiná adresa není známa, doručí se písemnost fyzické osobě, o níž je známo, že je oprávněna za ni před soudem jednat.

Podle obsahu spisu bylo v exekučním řízení povinné doručováno prostřednictvím jejího jednatele A. J. (který také za ni podal proti příkazu k úhradě nákladů exekuce námitky). Usnesení soudu prvního stupně čj. 25 Nc 10763/2002-26, jímž byl potvrzen příkaz k úhradě nákladů exekuce, však bylo povinné doručováno exekutorem a dvakrát poštou, vždy se závěrem, že je odstěhována bez uvedení adresy. V takovém případě však nelze považovat usnesení soudu prvního stupně za řádně doručené a nemohlo tudíž ani nabýt právní moci.

Za popsané situace odvolacímu soudu nezbylo, než v části napadené odvoláním usnesení soudu prvního stupně zrušit a věc v tomto rozsahu vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1, 2 o. s. ř.).

Nad jedním rozhodnutím

I. Shledá-li soud v případě žaloby s tzv. eventuálním petitem podmínky pro vyhovění primárního návrhu, rozhodne pouze o tomto primárním návrhu (tak, že mu vyhoví) a o eventuálním návrhu již nerozhoduje (tak, že jej zamítá).

II. Pokud soud rozhodl tak, že zamítá primárně uplatněný návrh a vyhověl návrhu eventuálnímu, a odvolání směřuje formálně jen proti výroku o eventuálním návrhu, byl odvoláním napaden rozsudek jako celek a odvolacímu přezkumu je otevřeno rozhodnutí soudu prvního stupně v celém rozsahu.

Krajský soud v Hradci Králové prezentoval a předložil gremiální radě ke schválení mj. své stanovisko vyjádřené v uvedených dvou právních větech odůvodnění rozsudku ve věci vedené pod čj. 26 Co 355/2003.

První stanovisko, týkající se rozhodování o eventuálním žalobním žádání jedním výrokiem, byl gremiální radou schválen jako správný. V zásadě vychází z názoru, že ať již je rozhodnutím přiznáváno primární či eventuální plnění, v obou případech osvědčil žalobce svůj právní nárok na plnění a pokud není přiznáno plnění primární, není z důvodu procesního neúspěchu žalobce, ale z důvodu toho, že požadované primární plnění (např. automobil či něco jiného) fakticky neexistuje. Jak při přiznání primárního, tak při přiznání eventuálního plnění je žalobce ve věci plně úspěšný a takovému výsledku lépe odpovídá vyhovění žaloby jedním výrokiem, než aby úspěšnému žalobci byla ve věci žaloba zamítána.

S těmito závěry lze skutečně souhlasit. K tomu však je možno připojit polemiku, zda rozhodnout o eventuálním petitu tak, že bude např. přiznáno eventuální plnění a žaloba v rozsahu, kterým se žalobce domáhal přiznání primárního nároku bude zamítnuta, je způsobem nemožným nebo dokonce nepřipustným. Z žádného zákonného ustanovení nevyplývá, že by rozhodnout o eventuálním petitu dvěma výroky nebylo možné. Může se takové rozhodnutí zdát z hlediska procesního méně „eleganternější“, avšak nikoliv nepřipustné. Rozhodnutím o eventuálním petitu dvěma výroky nejsou žádnému účastníku řízení upírána žádná hmotněprávní či procesní oprávnění a nijak není narušována ani rovnost mezi účastníky.

Bez ohledu na většinou přijímaný názor ohledně způsobu rozhodování o eventuálním petitu žaloby je třeba zaujmout stanovisko i k tomu, jak má být posuzováno odvolání proti rozhodnutí formulovanému tak, že je návrh na přiznání primárního plnění zamítnut a vyhověno je eventuálnímu plnění. V komentované věci Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 26 Co 355/2003 bylo tímto soudem shledáno, že pokud odvolání směřuje formálně jen proti výroku o eventuálním návrhu, je odvoláním napaden rozsudek jako celek a odvolacímu přezkumu je otevřeno rozhodnutí soudu prvního stupně v celém jeho rozsahu. Krajský soud vycházel zejména z myšlenky procesní nerozlučitelnosti a vzájemné závislosti primárního i eventuálního nároku. Předmětná, tj. v úvodu uvedená právní věta II., gremiální radou i přes souhlasné stanovisko recenzenta schválena nebyla. Byly prezentovány mj. připomínky, dle kterých rozsah odvolání je závislý na celé řadě okolností, např. podal-li odvolání žalovaný, zda je nespokojen jen s vyšší přiznané náhrady či tvrdí, že povinnost k vydání věci vůbec neměl, zda při odvolání žalobce tento není spokojen jen s vyšší přiznané náhrady nebo i s tím, že mu nebylo přiznáno právo na primární plnění, ač dle jeho názoru přiznáno být mělo apod. Zároveň bylo poukazováno na to, že z žádného zákonného ustanovení generálně procesní nerozlučitelnost obou výroků, a to ani z § 212 o. s. ř., nevyplývá. S tímto názorem v zásadě lze souhlasit. Proto nelze ani obecně přijmout názor vyslovený Krajským soudem v Hradci Králové ohledně rozsahu odvolání.

Stanovisko vyslovené v posledních větech předešlého odstavce bude nejhodnější si ověřit na některých příkladech.

Pokud je rozhodnutím prvoinstančního soudu přiznáno eventuální plnění a zamítnuta žaloba ohledně primárního plnění, může se např. žalovaný odvolat s odůvodněním, že výše v rozsudku přiznané náhrady (eventuální nárok) je nepřiměřeně vysoká. Pak je zjevné, že meze odvolá-

z judikatury

ní se vztahují pouze k výroku o přiznání eventuálního nároku a nemají nic společného s nepřiznáním nároku primárního. Meze přezkumu jsou tedy dány tak, že odvolací soud se bude zabývat pouze otázkou výše přiznané náhrady, zatímco zamítavá část rozhodnutí prvoinstančního soudu nabyla právní moci, a odvolacímu soudu již nepřislouží zabývat se např. tím, zda nárok na plnění vznikl či zda nemělo být vyhověno primárnímu nároku. Jiná situace nastane, když žalovaný sice formálně napadne výrok přiznávající eventuální plnění, ale jeho hlavní argumentace bude spočívat v tom, že jsou dány podmínky pro přiznání primárního plnění. Pak meze přezkumu jsou bezesporu dány v tom rozsahu, že odvolací soud musí zkoumat, zda jsou podmínky pro přiznání primárního nebo eventuálního plnění. Odvoláním jsou tedy napadeny oba výroky prvoinstančního soudu (zamítavý ohledně primárního plnění a potvrzující ohledně plnění eventuálního). Dalším příkladem budiž situace, která nastane, pokud odvolatel (žalovaný) opět formálně odvoláním napadne pouze výrok přiznávající eventuální plnění, ale hlavním důvodem odvolání je nejen argumentace ohledně výše přiznané náhrady, ale též rozporování závěru prvoinstančního soudu, že žalobci vůbec vznikl nárok na plnění (ať již primární nebo eventuální). Žalovaný v odvolání bude tvrdit, že nikdy k jakémukoliv plnění vůči žalobci nebyl povinen. Pak bezesporu je nutno přijmout názor, že v takovém případě jsou výroky o primárním a eventuálním plnění na sobě závislé a předmětu přezkumu podléhá i formálně nenapadený výrok zamítající nárok na primární plnění. Předmětem přezkumu se totiž stává otázka samotného nároku na plnění, ať již by tím plněním měl být nárok primární či eventuální. Mezi přezkumu se tak stává celý uplatněný nárok, jelikož je napadána samotná otázka jeho existence. Bylo by nelogické a protismyslné vyloužit meze odvolání tak, že by odvolací orgán mohl posuzovat otázku vzniku nároku na plnění, avšak pokud shledá jeho oprávněnost, nemůže nárok (v tomto případě primární) přiznat. V takovém případě je nutno přiznat jednotlivým výrokům rozhodnutí procesní nerozlučitelnost.

Jen pro doplnění, nad rámec komentovaného rozhodnutí, je možno zmínit, že procesně nerozlučné se výroky stanou i v případě, že je napaden žalovaným formálně pouze výrok o nepřiznání primárního nároku. Pokud totiž odvolací orgán rozhodne o tomto nároku oproti prvoinstančnímu soudu odlišně, tedy že nárok na přiznání primárního nároku tu je, pak bezesporu nemůže být zároveň v plné moci výrok o přiznání eventuálního nároku, který nebyl formálně napaden. V tomto případě se jedná o modelovou situaci závislosti výroků, předpokládá se § 121 písm. b) o. s. ř.

Z výše uvedeného vyplývá, že tvrzení ohledně nezávislosti výroků o zamítnutí primárního nároku a přiznání nároku eventuálního z pohledu odvolání podaného formálně jen proti výroku o přiznání eventuálního nároku, stejně jako tvrzení opačné nelze přijmout ani v jednom případě jako obecně použitelné výkladové stanovisko. Rozsah (meze) přezkumu závisí na obsahu a charakteru odvolání, bez ohledu na to, zda formálně je napadán pouze jeden z výroků rozhodnutí.

■ JUDR. JAN MALÝ ML.

AUTOR JE ADVOKÁTEM V HRADCI KRÁLOVÉ.

Výběr z rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách

■ **Rozsudek Nejvyššího správního soudu z 28. 4. 2004, čj. 6 Azs 27/2004-41. Otištěn ve Sb. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 3/2005 pod poř. č. 486. V řízení Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu, jímž byl zamítnut návrh na ustanovení zástupce žalobců, není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti, že nebyla podána advokátem.**

V řízení o asyl podali žalobci proti rozhodnutí Ministerstva vnitra žalobu Městskému soudu v Praze, v níž požádali o ustanovení bezplatného zástupce z řad advokátů, protože nemají žádný příjem.

Městský soud v Praze zamítl tento návrh žalobců usnesením ze dne 31. 10. 2003, napadeným kasační stížností, neboť jednou z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 7 s. ř. s. je skutečnost, že je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv žadatele. Podle názoru soudu však tato podmínka nebyla splněna, neboť stěžovatelé v souladu s poučením správního orgánu využili svého oprávnění domáhat se přezkoumání rozhodnutí žalovaného soudem a jimi podaný opravný prostředek má zákonem požadované náležitosti, zejména návrh obsahuje označení napadeného rozhodnutí, důvody a námitky, které žalobce k podání opravného prostředku vedly, a obsahuje i návrh výroku rozsudku. Podle názoru soudu tak žalobci svými vlastními úkony učinili vše, co mohli podle právních předpisů učinit k ochraně svých práv, neboť se na soud obrátili dostatečně kvalifikovaným způsobem. Městský soud v Praze má dále za to, že další zákonem stanovená podmínka pro osvobození od soudních poplatků, a to majetkové a osobní poměry žalobců, byla naplněna.

Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V odůvodnění mj. uvedl:

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. V dané věci nejsou žalobci (stěžovatelé) zastoupeni advokátem a sami rovněž nemají právnické vzdělání. Povaha rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, však vylučuje, aby v posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky povinného zastoupení považovat za překážku, jež by bránila vydání rozhodnutí, jímž se řízení o kasační stížnosti končí. **Je-li předmětem přezkumu rozhodnutí, jímž nebylo vyhověno žádosti účastníka o ustanovení zástupce z řad advokátů, trvání na podmínce povinného zastoupení by vedlo k vlastnímu popření cíle, ježž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, že účastník právo na ustanovení zástupce nemá.**

Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. může předseda senátu ustanovit navrhovatele, i něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh zástupce, jímž může být i advokát. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být na návrh osvobozen od soudních poplatků účastník řízení, který doloží, že nemá dostatečné prostředky. Podle zjištění městského soudu tato podmínka byla splněna. Podmínku potřeby k ochraně práv navrhovatele však není možné považovat za nesplněnou jen z toho důvodu, že žalobce podal formálně úplnou žalobu. V tomto stadiu řízení soud nemůže dostatečně posoudit, zda žalobce uplatnil všechny důvody, které mohl uplatnit, anebo zda žalobce určité námitky v žalobě neuplatnil jen z toho důvodu, že je pro nedostatek právního vzdělání považoval za irrelevantní. **Hmotněprávní charakter projednávané věci (žalobou tvrzený azylový důvod), tedy důvod žalobní, nemusí být jediným a zcela určujícím faktorem, z něhož lze usoudit, zda je zástupce k ochraně práv třeba, anebo nikoliv. Stejný důraz je třeba klást i na osobnostní a faktické poměry účastníka řízení, úroveň povědomí o jeho právech v soudním procesu a vůbec o právních poměrech v České republice. Při jinak stejném skutkovém příběhu tak lze dospět i k tomu, že u jedné osoby bude k ochraně práv v řízení před soudem zástupce zapotřebí, u jiné osoby to nutné nebude.** Stěžovatelka je však zjevně nedostatečně znalá jazyka, v němž se řízení před soudem vede, a povědomost o českém právu (které její práva zakládá) tu nelze předpokládat; ostatní stěžovatelé jsou pouze děti a rovněž cizinci. Jejich osobní situace, která je ze správního spisu patrná, nijak nenasvědčuje tomu, že by k ochraně jejich práv nebylo zástupce třeba.

Městský soud v Praze pochybil, jestliže pouze z formální bezvadnosti žaloby dovozoval, že ustanovení zástupce není nutné k ochraně práv stěžovatelů. Uvedené usnesení je nutné odůvodnit z hlediska konkrétní procesní situace stěžovatelů. Usnesení Městského soudu v Praze tak vykazuje nedostatek důvodů rozhodnutí, což způsobuje jeho nepřezkoumatelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud toto usnesení, jímž se návrh na ustanovení zástupce zamítl, zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

z judikatury

POZNÁMKA REDAKCE: Z rozhodnutí, které bylo otištěno ve Sb. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 3/2005 pod poř. č. 486, dále vyplývají významné zásady pro posouzení, zda jsou splněny podmínky, aby účastník byl ustanoven v řízení zástupcem advokát (viz redakci zvýrazněný text o hmotněprávním charakteru projednávané věci v odůvodnění rozhodnutí). Argumentace rozhodnutí se zde opírá o znění § 35 odst. 7 s. ř. s. o ustanovení zástupce v osobě advokáta. Protože podmínky pro ustanovení advokáta zástupcem účastníka v řízení podle o. s. ř. jsou obdobné (viz § 30 o. s. ř.), jsou závěry Nejvyššího správního soudu zajiště aplikovatelné i na řízení podle o. s. ř. V rozhodnutí uvedenou argumentaci lze proto použít i v těchto věcech, včetně argumentace v oprávněném prostředku. To tím spíše, že v praxi řady soudů se projevuje zřejmá neochota k ustanovování zástupců-advokátů, mnohdy z důvodů fiskálních. Nejednou se stává, že soud v případech, kdy ustanovení zástupce-advokáta přichází v úvahu, odkazují žadatele na Českou advokátní komoru, aby požádali o určení advokáta v režimu bezplatné právní služby.

■ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2004, čj. 6 Azs 28/2003-59.

Otištěn ve Sb. rozhodnutí NSS č. 3/2005 pod poř. č. 482.

Rozhodnutí se zabývá otázkou projednání věci

v nepřítomnosti účastníka. Uvádí, že účastník nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci. Pokud soud rozhodl bez nařízení jednání, aniž žalobci řádně doručil výzvu k vyslovení souhlasu s takovým postupem, došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení.

Z odůvodnění uvádíme:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 3. 2002 nebyl žalobkyni udělen azyl. Žalobu proti tomuto rozhodnutí Ministerstva vnitra Městský soud v Praze zamítl dne 3. 4. 2003.

Proti rozsudku podala žalobkyně kasační stížnost. Kromě věcných důvodů, pro které – jak se domnívá – jí měl být azyl po právu udělen (vyhrožování moldavskou mafii v domovské zemi), uvedla dále, že neudělila souhlas s rozhodnutím ve věci samé bez nařízení jednání, a dovozovala z toho nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

Rozhodnutí se pak podrobně zabývá i na podkladě doplněných skutkových podkladů otázkou, zda jí výzva k vyjádření souhlasu či nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání byla náležitě doručena a dochází k závěru, že nikoliv.

V závěru se pak zejména uvádí: Zaslali Městský soud v Praze výzvu k vyslovení souhlasu podle § 51 s. ř. s. ze dne 17. 2. 2003 stěžovatelce na adresu do Prahy 5, pak doručoval na místo, na kterém se fakticky nezdržovala. Konstantní stěžovatelčino tvrzení o tom, že se od srpna 2002 v místě, kam jí byla výzva doručována, nezdržovala, čestné prohlášení osoby, u níž od tohoto období stěžovatelka bydlí, marný pokus samotného Nejvyššího správního soudu telefonicky či elektronickou poštou kontaktovat ubytovnu, jejíž činnost dle stěžovatelčina tvrzení nebyla od srpna 2002 obnovena, vyjádření živnostenského odboru Úřadu městské části Praha 16-Radotín k dotazu Nejvyššího správního soudu, podle něhož je provozovna ubytovny od povodní v roce 2002 nefunkční a je určena k demolici, a vyjádření držitele poštovní licence, v němž je potvrzena stěžovatelčina vůle nechat si od března 2003, tj. pro období bezprostředně navazující na to období, v němž byl uskutečněn pokus o doručení výzvy podle § 51 s. ř. s., posílat poštu na nově uváděnou adresu, nevyvolává potřebu dalšího dokazování místa stěžovatelčina skutečného pobytu.

Přestože tedy nelze přičítat bezprostředně k tíži Městského soudu v Praze, že zásilku obsahující výzvu podle § 51 s. ř. s. stěžovatelce adresoval do místa, na kterém se stěžovatelka zdržovat měla a ohledně něhož neměl v době doručování této zásilky jakýchkoli pochyb, že se tam také zdržuje, musí Nejvyšší správní soud uzavřít, že **rozhodl-li soud I. stupně, aniž stěžovatelce dal řádně možnost jednat před soudem, nelze takový proces za situace, kdy nebyly splněny zákonem sta-**

novené podmínky pro rozhodnutí věci bez nařízení jednání, shledat spravedlivým. Účastník nelze upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci, jak je mu garantováno článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. K takovému závěru Nejvyšší správní soud dospívá s přihlédnutím k rozhodovací praxi Ústavního soudu, přičemž poukazuje například na jeho nálezy sp. zn. I. ÚS 57/94 ze dne 2. 2. 1995 nebo sp. zn. IV. ÚS 97/94 (publikován jako č. 12/1995 Sb. ÚS) ze dne 20. 2. 1995, v nichž judikované názory lze v obecné rovině beze zbytku aplikovat i na právní věc projednávanou a rozhodovanou podle právního stavu účinného po 1. 1. 2003.

Rozhodnutí věci bez nařízení jednání za situace, kdy výzva k vyslovení souhlasu s takovým postupem podle § 51 s. ř. s. nebyla stěžovatelce řádně doručena, představuje vadu řízení, jež se dotýká samotné zákonnosti nyní napadeného rozsudku. Této námitce tedy Nejvyšší správní soud přisvědčil, v této části shledal kasační stížnost důvodnou a tato skutečnost je sama o sobě důvodem pro zrušení rozsudku. Aniž se tedy Nejvyšší správní soud zabýval ostatními stěžovatelčinými námitkami, rozsudek Městského soudu v Praze podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

■ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2004, čj. 5 Afs 20/2003-45.

Otištěn ve Sb. rozhodnutí NSS č. 3/2005 pod poř. č. 481.

Rozsudek se týká otázky, jakou daň z převodu nemovitosti je třeba zaplatit při dohodě o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, jestliže jeden ze spoluvlastníků nabytí do výlučného spoluvlastnictví bezúplatně více, než činila hodnota jeho podílu. Z odůvodnění vyplývá, že v takovém případě je onen spoluvlastník subjektem daně darovací.

Z obsáhlého odůvodnění uvádíme:

NSS projednává kasační stížnost, spočívající v nesouhlasu žalovaného s právním posouzením učiněným krajským soudem.

Podstata kasační stížnosti spočívá v nesouhlasu žalovaného Finančního ředitelství v Ostravě s právním posouzením učiněným Krajským soudem v Ostravě; skutkový stav mezi účastníky není sporný.

Žalobce podal přiznání k dani darovací, neboť byl přesvědčen, že je poplatníkem této daně. Rozhodnutím o zastavení řízení ve věci podaného daňového přiznání k dani darovací z toho důvodu, že žalobce není daňovým subjektem (poplatníkem) k dani darovací, a s odůvodněním, že v konkrétním případě není dán předmět daně darovací, ale je dán předmět daně z převodu nemovitostí, byl žalobce podle svého tvrzení zkrácen na svých právech, neboť jím byla závazně určena jeho práva. Rozhodnutí žalovaného, které žalobce napadl žalobou u soudu, je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Na podporu tohoto závěru svědčí i výzva Finančního úřadu v Hranicích ze dne 6. 2. 2002 adresovaná žalobci k podání daňového přiznání k dani z převodu nemovitostí v dodatečně lhůtě (s tím, že zákonná doba již uplynula 4. 4. 2001) a s poučením o následcích nesplnění výzvy.

Podstatou sporu, vzhledem ke stížným bodům uvedeným v kasační stížnosti, je posouzení, zda žalobce je poplatníkem daně darovací či nikoliv. Přitom je nutno vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Účastníci dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ze dne 24. 1. 2001 učinili jejím předmětem celkem devět pozemků – samostatných právních věcí, které v den uzavření dohody byly v jejich podílovém spoluvlastnictví; každý vlastnil jejich ideální polovinu. Podle obsahu dohody její účastníci jednak zrušili své ideální spoluvlastnictví k uvedeným pozemkům a jednak zrušené podílové spoluvlastnictví vypořádali tak, že si uvedené pozemky jakožto existující samostatné právní věci mezi sebe rozdělili, a protože žalobci připadly pozemky v hodnotě o 190 540 Kč vyšší, než představoval jeho podíl na všech pozemcích, které byly předmětem dohody, obsahovala jejich dohoda i prohlášení druhého spoluvlastníka, že se vyrovnání zjištěného rozdílu výslovně vzdává. Žalobce s tímto řešením souhlasil podepsáním celé

z judikatury

dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. To znamená, že žalobce v důsledku uzavřené dohody získal bezúplatně více, než byl jeho zákonný podíl.

Taková dohoda o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je podle názoru Nejvyššího správního soudu v souladu s § 141 odst. 1 obč. zák. Podle něj se spoluvlastníci mohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví a o vzájemném vypořádání; je-li předmětem spoluvlastnictví nemovitost, musí být dohoda písemná. Obsahem dohody podle § 141 bude zpravidla reálné rozdělení věci anebo přikázání spoluvlastnického podílu jednomu nebo více spoluvlastníkům. Obsahově může předmětem dohody být některý ze způsobů zrušení a vypořádání spoluvlastnictví podle § 142 obč. zák. i jiný způsob vzájemného vypořádání. Výtku žalovaného vůči krajskému soudu, že nevezal v úvahu jeho námitku o skutečném obsahu právního úkonu pro účely daňového řízení tak, jak je stanoveno v § 2 odst. 7 d. ř., nepovažuje Nejvyšší správní soud za důvodnou. Obsah dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ze dne 24. 1. 2001 je – jak již uvedeno – v souladu s § 141 odst. 1 občanského zákoníku. V daném případě bylo předmětem zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví celkem devět pozemků, které byly ve spoluvlastnictví účastníků dohody jako samostatné právní věci, samostatné pozemky zapsané u Katastrálního úřadu v Přerově na list vlastnictví č. 249, a každý z nich byl označen samostatným číslem parcely; dohoda o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví se týkala všech. Pozemky byly reálně rozděleny mezi jejich spoluvlastníky, tzn. každý ze spoluvlastníků se stal vylučným vlastníkem pozemků v dohodě výslovně uvedených. Tím bylo dohodou účastníků – bývalých spoluvlastníků – zrušeno jejich podílové spoluvlastnictví ke všem pozemkům a vylučnými vlastníky v dohodě uvedených pozemků se stali účastníci uvedené dohody. I toto je reálné rozdělení původního spoluvlastnictví obou subjektů ke všem společným pozemkům na dva vylučné vlastníky rozdělených pozemků. V tomto případě, kdy se po zrušení podílového spoluvlastnictví vypořádávaly podíly původních spoluvlastníků rozdělením již existujících pozemků jako samostatných právních věcí, nebylo třeba geometrického plánu schváleného katastrálním úřadem, protože nevznikly nové samostatné věci – nové pozemky. Nejvyšší správní soud, stejně tak jako krajský soud, nepovažuje za správný názor, že zrušení podílového spoluvlastnictví reálným rozdělením přichází v úvahu pouze tehdy, je-li konkrétní věc reálně rozdělena geometrickým plánem. Tak by bylo třeba postupovat při reálném rozdělení např. (jednoho) pozemku jako samostatné právní věci na dva či více pozemků tak, aby vznikly z jedné samostatné právní věci dvě nebo více samostatných právních věcí. Devět pozemků, které účastníci dohody ze dne 24. 1. 2001 jako jejich spoluvlastníci učinili předmětem dohody, bylo lze reálně rozdělit mezi podílové spoluvlastníky. Tak také bylo konkrétní spoluvlastnictví dohodou zrušeno a vypořádáno. V daném případě nešlo o převod spoluvlastnického podílu ve smyslu § 140 občanského zákoníku ani o směnnou smlouvu ve smyslu § 611 občanského zákoníku, podle které si smluvní strany směňují věc za věc. Dohodou ze dne 24. 1. 2001 její účastníci nezastírali jiný právní úkon.

Protože se žalobce na základě dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ze dne 24. 1. 2001 bezúplatně stal vylučným vlastníkem pozemků, jejichž hodnota převýšila hodnotu jeho podílu na původním celku o 190 540 Kč, pak je třeba při vyměření daně postupovat podle § 6 odst. 4 zákona ČNR č. 357/1992 Sb., v jeho znění v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalovaného, tj. 25. 4. 2002. Podle tohoto ustanovení platí, že nabývali spoluvlastník při reálném rozdělení společné věci spoluvlastníky bezúplatně více, než činila hodnota jeho podílu, považuje se nabýt nad tuto hodnotu za darování. Jestliže tedy žalobce podal přiznání k dani darovací, přičemž správce daně i žalovaný dospěli k závěru, že žalobce není podle příslušných ustanovení zákona daňovým subjektem (poplatníkem) daně darovací, a řízení ve věci na základě § 27 odst. 1 písm. c) d. ř. zastavili, nepostupovali v souladu se zákonem. Krajský soud dospěl v napadeném rozsudku ke správným závěrům, s nimiž Nejvyšší správní soud souhlasí. Kasační stížnost žalovaného považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

■ **Sb. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 8/2004, poř. č. 281. Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2003, čj. I As 4/2003-48.**

Z usnesení vyplývá (a to je vyjádřeno též v právní větě), že doručí-li soud usnesení, kterým se řízení končí, substitutovi advokáta, jde o doručení neúčinné (v daném případě se jednalo o řízení podle s. ř. s. a tedy o ust. § 42 odst. 2, § 54 odst. 5, § 55 odst. 4). Dá-li se advokát zastoupit jiným advokátem, stává se tento jeho substitut zástupcem advokáta, nikoliv zástupcem účastníka řízení. Jestliže účastník podal kasační stížnost v dané věci proti usnesení krajského soudu, které bylo doručeno advokátovi-substitutovi a nikoliv zvolenému obhájci, nenabýlo právní moci a kasační stížnost byla předčasná [§ 46 odst. 1 písm. b), § 102, § 106 odst. 2 s. ř. s.]

Uvádíme podstatnou část odůvodnění:

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 13. 2. 2003 odmítl žalobu proti rozhodnutí Okresního úřadu v Prostějově ze dne 16. 5. 2002 pro nepřipustnost spočívající v tom, že napadené rozhodnutí správního orgánu bylo rozhodnutím v soukromoprávní věci.

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítal, že soud nesprávně posoudil právní povahu institutu vyvlastnění – zřízení věcného břemene podle § 91 odst. 3 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro předčasnost odmítl.

Z předloženého soudního spisu zjistil, že stěžovatel podal u Krajského soudu v Brně dne 24. 7. 2002 žalobu proti shora uvedenému rozhodnutí Okresního úřadu v Prostějově, kterou se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí a vrácení věci tomuto úřadu k dalšímu řízení. K žalobě stěžovatel připojil plnou moc, kterou zmocnil advokáta Mgr. Z. J., aby ho v daném řízení zastupoval. Z obsahu předložené plné moci vyplývá, že platila do 31. 12. 2002. V soudním spisu je dále založena plná moc ze dne 3. 6. 2002, kterou advokát Mgr. Z. J. zmocnil advokátku JUDr. P. F., Ph.D., aby jako jeho zástupce v souladu s plnou mocí udělenou mu stěžovatelem zastupovala stěžovatele v rozsahu jeho zmocnění. Krajský soud v Brně, bez ohledu na skutečnost, že plná moc udělená advokátovi Mgr. Z. J. platila pouze do 31. 12. 2002, doručil napadené usnesení advokátce JUDr. P. F., Ph.D., která je převzata dne 3. 3. 2003.

Dodatečně byla předložena plná moc ze dne 28. 1. 2003, kterou stěžovatel zmocnil Mgr. Z. J., aby jej zastupoval v soudních řízeních týkajících se přezkumu rozhodnutí orgánů státní správy o zřízení věcného břemene k pozemkům. Tato plná moc je časově omezena do 31. 12. 2003.

Kasačními stížnostmi napadl stěžovatel i další rozhodnutí Krajského soudu v Brně, jimiž byly z těchto důvodů odmítnuty jeho žaloby směřující proti rozhodnutím správních orgánů o zřízení věcného břemene k pozemkům. I v některých z těchto dalších věcí Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil, že stěžovatel zmocnil ke svému zastupování advokáta Mgr. Z. J. (plnou mocí časově omezenou do 31. 12. 2002); tento advokát pak plnou mocí jako svého zástupce k zastupování stěžovatele zmocnil advokátku JUDr. P. F., Ph.D.; kasačními stížnostmi napadená rozhodnutí krajský soud doručil advokátce JUDr. P. F., Ph.D.

Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích v těchto dalších věcech (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2003, čj. 7 As 8/2003-48, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, čj. 7 As 10/2003) vyslovil právní názor, že pokud krajský soud za takto zjištěného stavu věci doručil napadené rozhodnutí JUDr. P. F., Ph.D., která nebyla zástupkyní žalobce v dané věci, jde o neúčinné doručení, a proto takové doručení nemůže mít žádné právní účinky, neboť je v rozporu s § 42 odst. 2 větou první s. ř. s. V případě takto nesprávně doručeního rozhodnutí účastníku vůbec nepočne běžet lhůta k podání kasační stížnosti, neboť běh této lhůty je spojen jedině s řádným doručením. V dané věci je proto nutno považovat stěžovatelovu kasační stížnost za předčasně podanou, neboť podle § 102 s. ř. s. je kasační stížnost opravným prostředkem, kterým lze napadnout pouze pravo-

z judikatury

mocné rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví. Tato zákonem stanovená podmínka požadující nabytí právní moci napadeného rozhodnutí však splněna nebyla. Nejvyšší správní soud proto podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. kasační stížností odmítl pro předčasnost.

Tříčlenný senát Nejvyššího správního soudu, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu o předmětné věci jednat a rozhodnout, dospěl při svém rozhodování v právní otázce účinku doručení kasační stížností napadeného rozhodnutí krajského soudu místo advokátovi, kterého si účastník v řízení zvolil svým zástupcem, advokátovi, který tohoto advokáta zastupuje, k právnímu názoru odlišnému od právního názoru vyjádřeného Nejvyšším správním soudem ve shora uvedených rozhodnutích a věc postoupil k rozhodnutí rozšířenému senátu.

Rozšířený senát se ve sporné právní otázce ztotožnil s právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve výše uvedených rozhodnutích. Ve shodě s tímto právním názorem k věci uvádí:

Kasační stížnost lze podle § 102 s. ř. s. podat proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví; podle § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, které stěžovatel napadá. Usnesením napadeným kasační stížností se končí řízení; v souladu s § 55 odst. 3 s. ř. s. proto muselo být usnesení doručeno účastníkům řízení a pouze v důsledku doručení účastníkům řízení mohlo nabytí právní moci (§ 55 odst. 5 a § 54 odst. 5 s. ř. s.). Účastníky soudního řízení ve věci byl jednak stěžovatel a jednak žalovaný jakožto právní nástupce orgánu, který vydal přezkoumávané rozhodnutí. Ze soudního spisu vyplývá, že krajský soud doručil usnesení žalovanému a advokátce JUDr. P. F., Ph.D.

Podle § 35 odst. 6 s. ř. s. může mít účastník řízení v téže věci jen jednoho zástupce: za toho je třeba považovat advokáta, kterého si žalobce pro zastupování zvolil a kterému udělil plnou moc. V daném případě byl takovým zástupcem Mgr. Z. J. Ten využil při vystavování plné moci ze dne 3. 6. 2002 svého oprávnění, plynoucího z ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., dát se zastoupit jiným advokátem (tzv. substitutem). JUDr. P. F., Ph.D., se tak stala zástupcem Mgr. Z. J.; nestala se však zástupcem žalobce, kterým byl i nadále pouze Mgr. Z. J. jako žalobcem zvolený advokát. Zmocnění JUDr. P. F., Ph.D., zastupovat v řízení Mgr. Z. J. navíc zaniklo k téměř dni jako plná moc vystavená žalobcem Mgr. Z. J. dne 15. 5. 2002, tj. k 31. 12. 2002. I kdyby substituční plná moc JUDr. P. F., Ph.D., byla ke dni doručení napadeného usnesení platná, k doručení s účinky pro žalobce by nedošlo. Má-li účastník řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci (§ 42 odst. 2 s. ř. s.); takové doručování má tytéž právní účinky, jako kdyby bylo doručováno přímo účastníku. Doručování substitutovi naproti tomu nevyvolává právní účinky, které zákon spojuje s doručováním účastníkům řízení či jejich zástupcům. Usnesení krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se končí řízení a jež bylo doručeno pouze substitutovi zvolenému zástupcem účastníka řízení, nemůže nabytí právní moci, a nelze tedy proti němu brojit kasační stížností. Bylo-li tedy usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby doručeno JUDr. P. F., Ph.D. dne 3. 3. 2003, nelze je považovat ve vztahu ke stěžovateli za doručené.

Kasační stížnost podaná před doručením rozhodnutí stěžovateli je podána předčasně a Nejvyšší správní soud takovou stížnost podle § 46 odst. 1 písm. b) a § 120 s. ř. s. odmítl. ■

přečetli jsme za vás

Přečetli jsme za vás

Časopis Právní rádce č. 2/2005 věnuje celou úvodní rubriku „Téma“ problematice právních služeb převážně se zaměřením na advokacii. Je zde otištěno též několik plošných inzerátů pražských advokátních kanceláří. Přinášíme anotace tří ze čtyř do této rubriky zařazených příspěvků (čtvrtý se věnuje problematice nové úpravy doručování v civilním řízení).

■ Daniel Patěk: Vztah advokáta a klienta, s. 4–11.

Pro poměrně značný rozsah tohoto příspěvku se omezujeme na přehled jeho obsahu a zastavíme se jen u některých pro advokátní veřejnost zajímavějších otázek. Pojednání obsahuje tyto oddíly: Svobodná volba advokáta a její meze, Nezávislost advokáta, Povinnost mlčenlivosti, Kontroverznost zákonné úpravy, Zastoupení advokáta (advokátní koncipient), Informování klienta, Odpovědnost advokáta, Ukončení spolupráce. Základní informace o advokátní kanceláři (volit lze mezi několika tisíci advokáty) lze získat na internetových stránkách www.cak.cz. Mnoho advokátů má navíc již své vlastní internetové stránky s různým obsahem, který ne vždy poskytne údaje relevantní pro volbu advokáta. Volba nejvhodnějšího advokáta je velmi obtížná, často nepůjde o exaktní výběr, ale o intuitivní volbu, o jejíž úspěšnosti bude často rozhodovat také náhoda. Volbu může ulehčovat reklama, která byla donedávna odmítána jako nevhodná a nedůstojná. V současnosti však může advokát veřejnost informovat o poskytovaných službách za předpokladu, že jde o informace přesné, nikoliv klamavé, a že respektují povinnost mlčenlivosti a další základní hodnoty advokacie. Další výklady se týkají odmítnutí právních služeb. V oddíle o nezávislosti advokáta je zdůrazněna povinnost advokáta bez souhlasu klienta neověřovat pravdivost nebo úplnost skutkových informací jím poskytnutých. Pochybnosti nemůže advokát podrobit vlastnímu zjišťování (např. dotazem u svědků), může je však projednat přímo s klien-

tem. Bude vinou klienta, pokud advokáta na základě této „nakázané slepé důvěry v klienta“ vydá při řešení případu špatným směrem. Naproti tomu zákaz vědomě nepravdivých projevů advokáta se může dostat do kolize s otevřeností klienta vůči advokátovi. Tento konflikt je vyostřen pravidlem, že advokát nesmí uvádět údaje, ani navrhopvat důkazy, o nichž ví, že jsou nepravdivé nebo klamavé, a to ani na příkaz klienta. V části o povinnosti mlčenlivosti advokáta jsou uvedeny případy, kdy jí advokát vázán není. Autor obsáhle upozorňuje na kontroverznost této zákonné úpravy (zproštění klientem, sdělení spolupracující osobě, spor advokáta s klientem před soudem nebo jiným orgánem, kárné řízení, povinnosti uložené zákonem o správě daní a poplatků, exekuční řízení, překažení trestného činu a nově též oznamovací povinnost v souvislosti s opatřením proti legalizaci výnosů z trestné činnosti). V textu je vysvětlována podstata zastoupení advokáta advokátním koncipientem. Zastoupení je svěřeno věkově nezralé a profesně nequalifikované osobě. I když podezření klienta může být někdy namístě, zastoupení advokátním koncipientem je převážně dostatečně kvalifikované. Povinností advokáta je soustavně dozorovat, kontrolovat a řídit činnost koncipienta. Vhodným přístupem lze nastavit takový poměr, aby byla zajištěna standardní jakost právních služeb a zároveň se dosáhlo větší finanční přijatelnosti pro klienty. Pokud jde o odpovědnost advokáta, autor informuje o odpovědnosti majetkové (včetně povinného pojištění), i o odpovědnosti kárné. V závěru jsou uvedeny důvody a formy ukončení právního zastoupení.

přečetli jsme za vás

■ **Pavla Příkrylová: Advokát na českém trhu, s. 12–13.**

Právní prostředí se dynamicky rozvíjí a stává se složitějším. Vystává tak potřeba se specializovat. Zároveň je však velká poptávka po komplexních službách. Tyto dva požadavky jsou protichůdné jen zdánlivě. V praxi se jednotliví samostatní advokáti snaží specializovat nebo naopak specializaci rozvíjejí v rámci větších kanceláří. Samostatné specialisty vyhledávají spíše fyzické osoby v konkrétních věcech (typicky z oblasti práva rodinného, majetkového apod.). Podnikatelé vyžadují spíše služby komplexní. **Větší advokátní kanceláře jsou mezinárodní nebo ryze českého původu.** Prvé se etablovaly zejména v průběhu devadesátých let v Praze. Měly nepochybný náskok před českými advokáty i díky know-how. Postupně ale vznikaly a dynamicky se rozvíjely také kanceláře české. Trh se dostává do rovnováhy. S tím však jde ruku v ruce obrovský nárůst konkurence. Při konkrétním výběru advokáta nelze již stavět pouze na osobní důvěře. Advokátů je přes sedm tisíc a jen v Praze je jich více než tři tisíce. **Jinak k výběru advokáta přistupuje jednotlivce při zastupování v rozvodovém řízení nebo při koupi nebo prodeji nemovitostí a jinak jde-li o zastoupení firmy.** V prvním případě zřejmě poslouží doporučení, v druhém se uplatní kombinace doporučení, ale i výběru dle různých seznamů a žebříčků. Autorka dále uvádí různé anglicky psané publikace, s vyznačením jejich www stránek, které informují o poskytování právních služeb v různých zemích. Změna etických pravidel s účinností od října 2003 (rozšířená možnost reklamy) umožňuje, aby se i česká advokacie více zviditelňovala. **Autorka vyslovuje názor, že české kanceláře jsou v mnoha směrech zcela srovnatelné s mezinárodními.** Upozorňuje též na význam územní působnosti kanceláří, tj. zda kancelář má mezinárodní dosah. Mnohé české kanceláře mají takový dosah prostřednictvím vlastních poboček nebo díky členství v různých mezinárodních sítích nezávislých kanceláří či různých volnějších uskupeních. Členství v mezinárodních sítích umožňuje právníkům nabídnout klientům přeshraniční právní služby. I když jde o jiný systém než je vlastní pobočková síť, není méně efektivní. Takto mohou i kanceláře bez světové pobočkové sítě zdatně konkurovat mezinárodním kancelářím.

■ **Ladislav Krym: Odpovědnost v souvislosti s poskytováním právních služeb, s. 14.**

Autor se neomezuje na informaci o advokátech, ale upozorňuje, že v určeném rozsahu poskytují právní služby též notáři, soudní exekutoři, patentoví zástupci a daňoví poradci, příp. další osoby, kterým zvláštní zákon svěřil poskytovat právní služby. Právní služby poskytují za zákonem stanovených podmínek i osoby v zaměstnaneckém poměru (zejména dříve tzv. podnikoví právníci). **Autor pak uvádí povahu a rozsah odpovědnosti za způsobenou škodu v souvislosti s výkonem povolání.** Pokud jde o advokáty, upozorňuje, že zákon nehovoří o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu advokacie, ale v souvislosti s ním. Proto se odpovědnost advokáta vztahuje i na jinou škodu než způsobenou profesním pochybením. Příslušné zákony stanoví též povinné pojištění odpovědnosti za škodu. **Profesní komory uzavírají rámcové smlouvy s pojišťovnami. Autor např. informuje o pojištění advokátů** prostřednictvím pojišťovny Generali (s výjimkou advokátů, kteří prokázají pojištění u jiné pojišťovny). Pojištění je na škodu do výše jednoho milionu korun, rámcová smlouva však umožňuje individuální připojištění až do výše šedesáti milionů korun. Vzhledem k předmětu právních služeb nejsou výjimkami advokátní kanceláře, sjednávající pojištění mimo rámcovou smlouvu i na škodu mnohem vyšší než je šedesát milionů korun. Obdobně pojišťují příslušníky své profese i komory notářů, exekutorů, daňových poradců, patentových zástupců s tím, že zároveň umožňují pojistit se mimo rámcovou pojistnou smlouvu. **Tzv. podnikoví právníci, kteří poskytují právní služby v pracovním či obdobném poměru, odpovídají za způsobenou škodu pouze podle zákoníku práce.**

■ **Antonín Drašík: K některým trestním rozhodnutím nepublikovaným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Judikatura č. 1/2005, str. 23 a násl.**

Autor – soudce Nejvyššího soudu ČR – se zabývá některými rozhodnutími, o nichž jsme dříve referovali v našem časopise. Jde mimo jiné o dvě rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích.

Z usnesení z 26. 11. 2003, sp. zn. 4 To 948/2003, vyplývá tato právní věta:

Skutečnost, že obhájce je oprávněn podat za obžalovaného dovolání, žádost o milost a o odklad výkonu trestu i po zániku jeho zmocnění, je nerozhodná z hlediska běhu lhůty uvedené v ustanovení § 151 odst. 2 TrŘ, ve které je třeba uplatnit nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů ustanoveného obhájce.

Autor uvádí, že **trestní kolegium se s tímto právním názorem neztožnilo.**

Podle převládajícího mínění členů trestního kolegia nelze ve všech případech dospět k závěru, že pro běh prekluzivní lhůty jsou nerozhodná oprávnění obhájce vyplývající z ustanovení § 41 odst. 5 TrŘ. Především bylo zdůrazňováno, že přiznává-li zákon obhájci oprávnění učinit ve věci, ve které skončením trestního stíhání již zaniklo jeho zmocnění, další úkony právní služby ve prospěch obviněného, tak se nejedná toliko o jeho oprávnění, ale jde současně i o jeho povinnost vyplývající z trestního řádu a ze zákona o advokacii. Proto nelze dospět k závěru, že povinnost obhájce obviněného obhajovat již skončila, ale naopak pro obhájce bude i v této situaci platit např. ustanovení § 41 odst. 1 TrŘ o jeho povinnosti náležitě hájit zájmy obviněného.

Autor však je názoru opačného, který podrobně rozvádí. Mimo jiné uvádí, že oprávnění obhájce vykonat úkony po skončení trestního stíhání již nemá význam z hlediska lhůty uvedené v § 151 odst. 2 tr. ř. ve vztahu k uplatnění nároku na odměnu.

V tomto ustanovení použítá díky „povinnost obhajovat skončila“ v případě, že došlo skončením trestního stíhání (v důsledku právní moci meritorního rozhodnutí) současně i k zániku zmocnění obhájce, znamená, že na jedné straně se umožňuje, aby obhájce v zájmu obviněného učinil ještě úkony uvedené v § 41 odst. 5 TrŘ, na straně druhé ani případné učinění těchto úkonů nemá vliv na počátek běhu prekluzivní lhůty uvedené v § 151 odst. 2 TrŘ. Takový závěr lze učinit i přesto, že oprávnění obhájce uvedené v ustanovení § 41 odst. 5 TrŘ s sebou nesou též jeho povinnost (v souladu s vůlí obviněného § 41 odst. 4 TrŘ a.c.) v zájmu ochrany práv obviněného uplatnit úkony v tomto ustanovení předpokládané.

Cit. rozhodnutí nebylo sice uveřejněno ve Sb. rozh., avšak nebylo otištěno ani rozhodnutí opačné – i mezi soudci Nejvyššího soudu ČR panuje na řešení rozdílný názor, jak vyplývá z předestřeného textu.

Podle dalšího rozhodnutí KS v Č. Budějovicích z 25. 11. 2003, sp. zn. 4 To 917/2003, otištěno tamtéž, jako předchozí rozhodnutí str. 25-26, při stanovení sazby odměny za úkon právní služby vykonaný advokátem jako zmocněncem poškozeného je třeba vycházet z tarifní hodnoty (§ 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů) určené na základě částky, která poškozenému byla v řízení přiznána jako náhrada škody podle § 228 odst. 1 TrŘ, a to bez ohledu na to, jakou částku poškozený v řízení požadoval.

Ani toto rozhodnutí nebylo schváleno k otištění, s čímž autor souhlasí a uvádí:

Rozhodnutí přehlíží, že v případě stanovené sazby odměny advokátu coby zmocněnce poškozeného v trestním řízení se nejedná o nárok uplatňovaný v občanskoprávním řízení, nýbrž o odměnu za úkony zmocněnce poškozeného prováděné v rámci trestního řízení. **Při stanovení sazby odměny za úkon právní služby je třeba vycházet ze sazby mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby stanovený pro obhajobu v trestním řízení.** V tomto směru je třeba připomenout, že o náhradě škody se rozhoduje v rámci adhezního řízení, tedy v rámci trestního řízení (srov. princip oficiality i ve vztahu ke zjišťování výše způsobené škody), což je

přečetli jsme za vás

podstatné i z hlediska uplatňování práva na náhradu škody poškozeným, resp. jeho zmocněncem. Rovněž nelze přehlédnout, že v případě schválení výše uvedeného právního názoru by mohly vzniknout zcela nepodstatné disproporce mezi odměnou obhájce za obhajobu a odměnou zmocněnce poškozeného, a to právě ve prospěch zmocněnce.

Pozn. redakce: Napříště tedy nejspíše nelze počítat s tím, že by soudy přiznávaly odměnu podle přiznané výše náhrady škody, což může podle okolností znamenat i výrazný rozdíl.

■ Radek Ondruš: Otazníky české justice. Právní fórum č. 1/2005, s. 26–34.

Pojednání o základních otázkách české justice z pera současně teoretika (katedra práva Ekonomicko-správní fakulty MU v Brně) i praktika (Nejvyšší státní zastupitelství ČR). Rozsáhlost této koncepční úvahy nedovoluje zabývat se podrobněji náměty na řešení jednotlivých dílčích otázek, jichž autor uvádí celkem osm: 1. rychlost justice, 2. nezávislost justice, 3. správa justice, 4. samospráva justice, 5. postavení soudců a státních zástupců, 6. výchova a vzdělávání pracovníků justice, 7. výběr a jmenování vedoucích pracovníků justice, 8. kontrola justice. Na základě rozboru každé dílčí otázky s využitím domácích i zahraničních zkušeností navrhuje autor vždy konkrétní možné řešení. V úvodní části uvádí, že za *nedílnou součástí justice lze vedle soudů považovat i státní zastupitelství a v omezené míře i advokáty tam, kde jménem státu vedou obhajobu obviněných z úřední povinnosti a kdy jménem státu zajišťují tzv. „právo chudých“ na bezplatnou obhajobu. Při řešení otázek české justice třeba nahlížet na problém i z širšího pohledu státního zastupitelství a advokacie.* Pokud jde o rychlost justice, přimlouvá se autor za asistentský model do všech úrovní justice, nejen do Ústavního a Nejvyššího soudu, jak je tomu dosud. Podle tohoto modelu by soudce či státní zástupce toliko meritorně rozhodoval, popř. v daném směru úkoloval pomocníky či asistenty. Není tedy třeba zvyšovat počty soudců a státních zástupců, ale zřídřit asistenční model. V ČR v současné době počet soudců a státních zástupců na sto tisíc obyvatel je i výrazně vyšší než v převážné části v zahraničí. Doporučuje též změnit koncepci legislativní činnosti v justiční oblasti. V současné době připravují justiční procesní normy soudci a státní zástupci přidělení k ministerstvu spravedlnosti popř. na tomto procesu v jiných podobách participují. Parlament pak mění pouze nevýznamné detaily. Řešení vidí autor ve změně stylu legislativních odborů ústředních správních úřadů na základě jednoznačně politicky motivovaného rozhodnutí vlády.

Autor se přimlouvá za výrazné posílení samosprávy justice především v rovině personální tak, aby mohla minimálně rozhodovat o tom, kdo z kandidátů, kteří splňují psychologicko-diagnostické a organizační předpoklady pro jmenování vedoucím pracovníkem, by mohl tuto funkci zastávat, a o tom, zda je soudce či státní zástupce odborně způsobilý k vyššímu stupni soudu nebo státního zastupitelství. Orgány justiční samosprávy by pak byly partnery ředitelů soudů a státních zastupitelství.

V kapitole o postavení soudce a státních zástupců připomíná autor, že *po roce 1989, „kdy jednorázovým opatřením ministra byly úkonové příjmy advokátů zvýšeny na cca padesátinásobek alikvotního příjmu soudce či prokurátora za tutéž činnost“, docházelo k masivnímu odlivu vysoce kvalifikovaných pracovníků do soukromého sektoru.*

Při výběru a jmenování vedoucích pracovníků justice nevymizel dosud klientelismus – ne každý je vybírán jen na základě svých schopností. Dřívější stranické předpoklady výběru byly v některých případech nahrazeny klientelismem osobním, „kdy zásah stranického sekretariátu je nahrazen telefonátem či intervencí kamaráda, spolužáka či známého, adresovaný konkrétnímu personálnímu činiteli“. Za této situace desítky mladých odborně zdatných právních a justičních čekatelů po justiční zkoušce musí čekat, neboť při jmenování dostali přednost ti, kteří začátkem devadesátých let odešli pod příslibem velkých zisků do komerční sféry a nyní se chtějí zajistit na důchod a za pomoci svých přátel obsazují dosud volná místa soudců a státních zástupců. V této souvislosti „nelze nezpomenout i základní problém, zda by do justice měli být jmenováni advokáti pro stejný obvod, kde kdysi vykonávali advokacii. Tato otázka byla diskutována již před druhou světovou válkou s negativní odpovědí“.

[Poznámka redakce: Zajisté by za úvahu stála i otázka, zda je uspokojivě řešeno působení soudců a advokátů a jejich rodinných příslušníků (zejména manželů) v obvodu téhož soudu, což současný stav nevyklučuje.]

Pokud jde o kontrolu justice, autor za možnou formu považuje pouze cestu řádných a mimořádných opravných prostředků. Jediným nepřímým nástrojem působení je vyvození účinné kárné a zejména ekonomické odpovědnosti vůči těm, kteří porušením povinností způsobili škodu třetím osobám, popř. státu. V tomto ohledu je navrhováno jako možné řešení okamžitě a v maximálním možném rozsahu vymáhat náhradu škody vzniklou státu od těch pracovníků justice, kteří ji způsobili porušením svých povinností.

Závěrem autor uvádí, že česká justice funguje a její nezávislost a objektivnost v rozhodovacím procesu je zaručena. Dosud však nebyla jednoznačně vymezena její dlouhodobá koncepce organizační, personální, výchovně vzdělávací a správní. I časté změny ministrů spravedlnosti (autor jich zažil deset) nedávaly možnost stabilizace a vytvoření dlouhodobé koncepce činnosti justice. Autor věří, že atmosféra a působení Evropské unie si i v českých podmínkách vynutí stabilizaci a zvýšení výkonnosti justice. To však nelze dosáhnout bez zájmu jak politické reprezentace státu, tak samotných justičních pracovníků.

■ Luboš Chalupa: Předvolání účastníka k prvnímu jednání. Právní zpravodaj č. 4/2005, str. 7.

Autor, pražský advokát, nejprve uvádí, že podle § 28 odst. 4 o. s. ř., podpisy na plné moci či jejím odvolání musí být úředně ověřeny, jen stanovili to zákon nebo tak rozhodne předseda senátu. Právní jistota vyžaduje, aby v plné moci udělené právnímu zástupci (obecnému zmocněnci) bylo výslovně uvedeno, jak byla zjištěna totožnost zmocnitele, např. uvedením čísla a série občanského průkazu. **Ověření podpisu zmocněnce-advokáta či notáře jako právního zástupce na plné moci či jiném jejím odvolání není nutné, neboť zvláštní zákon těmto osobám za stanovených podmínek dává právo ověřovat určité listiny, tj. projevuje tím obecně zvláštní důvěru v jejich jednání. Vždy by měla být ověřena plná moc obecného zmocněnce ve smyslu ust. § 28 odst. 4 o. s. ř., jestliže účastník řízení není předvoláván.**

Není-li podpis účastníka na plné moci udělenému právnímu zástupci (obecnému zmocněnci) ověřen, je namísto takového účastníka řízení k prvnímu ústnímu jednání vždy předvolat, aby soud zjistil jeho totožnost a způsobilost. V souladu s § 115 o. s. ř. je **soud povinen k prvnímu jednání v řízení, v němž je stanovena či rozhodnutím soudu nařízena koncentrace řízení dle § 118b a § 118c o. s. ř., předvolat i účastníka, který má v řízení právního zástupce, neboť výslovná zvláštní zákonná povinnost účastníka „tvrdit“ je při vlastním soudním jednání zásadně nezastupitelnou povinností účastníka, kterou lze v těchto výjimečných věcech označit jako „osobně vykonat“.**

Předvolat nejen právního zástupce, ale i účastníka, pokud se nevzdá účasti na jednání dle § 115a o. s. ř., je třeba i s ohledem na nutnost ověření projevu jeho vůle vyjádřeném v žalobě či vyjádření k ní (nepodepsané účastníkem), pravosti plné moci (neověřený podpis účastníka), koncentraci řízení, apod. Nedostaví-li se řádně předvolaný účastník k prvnímu jednání, není zapotřebí jej již o dalších krocích osobně informovat; k jeho tíži jdou případné jím neautorizované vady tvrzení. Objevila se též otázka, **zda účastník řízení může dodatečně popřít (upřesnit) vlastní tvrzení obsažené v žalobě před soudem prvého stupně a nebyli řádně poučen dle § 119a odst. 1 o. s. ř. i v odvolacím řízení nad rámec § 205a o. s. ř.**

Autor k tomu uvádí: Zvláště tehdy, pokud účastník řízení neautorizoval svoje tvrzení obsažené v žalobě či ve vyjádření k ní sepsaném jeho právním zástupcem, nebo objevili se nové skutečnosti a důkazy vyvracející pravdivost původního tvrzení, má účastník právo uvést nové pravdivé tvrzení o již dříve jinak tvrzené rozhodné skutečnosti, a to i v odvolacím řízení, nebyli řádně dle § 119a odst. 1 o. s. ř. nad rámec § 205a o. s. ř. poučen.

■ RUBRIKU PŘIPRAVIL JUDr. VÁCLAV MANDÁK.

GRAFICKÉ ZVÝRAZNĚNÍ TEXTU REDAKCE.

VŠECHNY CITOVANÉ PRAMENY JSOU K DISPOZICI V KNIHOVNĚ ČAK.

1) Informace o schůzi představenstva České advokátní komory konané dne 12. 4. 2005

Dvaatřicátá schůze začala kontrolou úkolů, uložených na březnovém jednání představenstva. Pokud jde o *přípravu sněmu*, týkala se kontrola zejména tvorby kandidátek představenstva a materiálů vypracovaných tajemníkem a ředitelkou ČAK, které budou ve formě jednotlivých informačních letáků vloženy do Bulletinu advokacie. Mgr. Strážová referovala o *návruhu ceníku nájmu školících sálů v Paláci Dunaj*, vypracovaném v součinnosti s JUDr. Krymem. Tajemník Komory sdělil, že vypracoval na základě podnětu JUDr. Teissingové *dopis adresovaný ministerstvu spravedlnosti* ohledně nutného řešení problému potřebných informací o tom, kde se ten který obviněný či obžalovaný klient nalézá, případně je-li právě umístěn ve vazbě. JUDr. Kovářová splnila úkol, týkající se zajištění *cyklu přednášek*; na první přednášku (převody nemovitostí dle komunitárního práva a otázky s tím související) se přihlásilo celkem 107 advokátů. K problematice vzdělávání referovali JUDr. Vychopeň a JUDr. Kyjovský o hlavním diskusním tématu *konference advokátní komory SRN*, a to povinného vzdělávání. JUDr. Vychopeň byl pověřen zajistit překlad materiálu z dané konference, který by měl být jedním z podkladů při vypracování koncepce vzdělávání.

Jako druhý jednacím bod byla zařazena *legislativa*, jejímž zahajovacím tématem byla *novela ZA*. JUDr. Račok a JUDr. Patera seznámili představenstvo se stavem projednávání této novely (viz blíže webové stránky ČAK). Kromě jiného hovořili o problematice domovních prohlídek a vztahů upravovaných ust. § 85b tr. ř., dále o institutu určování advokátů při bezplatném poskytování právních služeb, kde by měla být uzákoněna povinná rovnoměrnost tohoto určování, s tím, že zadatel bude mít nárok toliko na jednoho určeného advokáta v téže věci. Předseda poděkoval legislativnímu odboru za optimální způsob naplnění webových stránek, kde mají všichni advokáti možnost sledovat veškeré legislativní procesy týkající se advokacie, příp. stadiu toho kterého legislativního procesu a stanoviska ČAK k navrhované úpravě. Dále bylo představenstvo seznámeno s *návrhem usnesení o užívání loga ČAK* a doplňující připomínkou JUDr. Jirouska. Představenstvo návrh usnesení jednomyslně přijalo i s navrženým doplněním.

Předseda poté přednesl návrh dalšího *usnesení, kterým se mění usnesení č. 9/2004 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu*. Po diskusi byly přijaty úpravy a doplnění předloženého textu; s uvedenými změnami byl návrh rovněž jednomyslně přijat a legislativní odbor byl pověřen vyhlásit znění obou stavovských předpisů ve Věstníku.

Na závěr legislativního bloku JUDr. Račok informoval o jednání ve věci *novelizace záko-*

na o praní špinavých peněz s tím, že v současné době lze konstatovat, že ústavněprávní výbor akceptuje návrhy Komory, zejména v tom smyslu, že kontrolní činnost má být svěřena kontrolnímu orgánu ČAK.

Na pořad jednání představenstva pak přišla *informace odboru mezinárodních vztahů*. JUDr. Vychopeň seznámil představenstvo s žádostí legislativního odboru MSp ČR o *stanovisko ČAK ohledně služeb poskytovaných zahraničními advokáty*, v tomto případě advokáty z jiných než členských zemí EU, v souvislosti s nabídkou ČR ve WTO o závazku ve službách. V této souvislosti JUDr. Vychopeň přečetl aktuální stanovisko CCBE, které předložilo národním advokátním komorám k zaujetí obdobné pozice. V diskusi JUDr. Račok konstatoval, že uvedené stanovisko je v souladu s novelou ZA č. 228/2002 Sb. a za této situace

Tak jako je třeba odmítnout prostou formulaci „podnikání v advokacii“, je třeba principiálně odmítnout zařazení advokátních služeb mezi běžné řemeslnické služby.

nic nebrání tomu, aby se ČAK připojila k pozici CCBE. Nato JUDr. Vychopeň nechal hlasovat o tomto návrhu, který byl následně všemi hlasy přijat. JUDr. Vychopeň rovněž informoval členy představenstva o *návruhu Veronské advokátní komory o uzavření dohody o bilaterální spolupráci* a uvedl podrobnosti tohoto návrhu. Po diskusi představenstvo pověřilo JUDr. Mrázka, aby nabídku Veronské advokátní komory projednal s regionálními zmocněnci, zejména s přihlédnutím k tomu, že se jedná pouze o regionální komoru. V případě zájmu některého z regionálních zmocněnců mohou být neformální vztahy mezi příslušným zmocněncem a veronskou komorou navázány; zásadně však až od 1. 1. 2006 v souvislosti s přípravou nového rozpočtu. Další informace se týkala žádosti Mgr. Petry Korejzové, aby ČAK obnovila svoji účast v AIPPI. Zástupcem ČAK v této organizaci zůstal JUDr. Čermák jr., který přislíbil hájit v případě potřeby zájmy ČAK, aniž by ČAK musela být placeným členem. JUDr. Vychopeň dále informoval o *žádosti montrealské konference mezinárodní organizace právníků o setkání*; byl pověřen jednáním v této věci spolu s JUDr. Poledníkem.

Předseda JUDr. Jirousek poté navázal na diskusi z minulé schůze o případném *stanovisku ČAK, zda advokátní služby mají či nemají být zařazeny mezi služby poskytované na vnitřním trhu v rámci úpravy poskytování služeb směrnicí EU*. Vyslovil názor, že principiální stanovisko by mělo být přijato bez ohledu na skutečnost, že v současné době byl přerušen proces schvalování a přijetí této směrnice z důvodu odmítavého stanoviska Francie. Stanovisko je třeba přijmout už proto, aby včas mohla být zpracována argumentace jednak pro MPO ČR, jednak pro příslušné jednání CCBE. Předseda předložil představenstvu návrh stanoviska, podle něhož advokátní služby nebudou zařazeny do této směrnice a nebudou přiřazeny k řemeslným službám poskytovaným na vnitřním trhu, a to zejména z toho důvodu, že advokátní služby jsou službami svého druhu, službami nikoliv pouze ekonomickými, ale službami, jimiž se advokacie mj. podílí na chodu justice. Tak jako je třeba odmítnout prostou formulaci „podnikání v advokacii“ (když např. obhajoba ex offio a bezplatné zastupování jistě nejsou podnikatelstvím v pravém slova smyslu), je třeba principiálně odmítnout zařazení advokátních služeb mezi běžné řemeslnické služby. Ostatně i argumentace pro zamítnutí směrnice ze strany Francie je jasným důkazem a signálem, že advokacie se z daného kontextu zcela vymyká, neboť ani v nejmenším ji nelze zařadit do služeb tzv. sociálního dumpingu, kterým se argumentuje stávající zamítavý postoj některých zemí EU ke směrnici. Představenstvo tento názor předsedy Komory podpořilo jednomyslným schválením textu stanoviska ČAK, jímž představenstvo odmítá zařazení advokátních služeb mezi ty služby poskytované na vnitřním trhu, jejichž režim má na mysli připravovaná směrnice EU. V souvislosti s tímto závěrem byl zástupce ČAK v CCBE JUDr. Mokřý zmocněn k tomu, aby schválené stanovisko tlumočil a zastával na mezinárodním fóru, prvořadě na půdě CCBE, a aby v intencích stanoviska zpracoval odpovídající argumentaci. Přitom je zmocněn využít výsledků soutěže, která byla na základě zadání představenstva a ve spolupráci se Západočeskou univerzitou zorganizována děkanem právnícké fakulty a členem představenstva JUDr. Kindlem.

Představenstvo pak vyslechlo *informaci o jednání výboru pro vnější vztahy*. JUDr. Jirousek, pověřený vedením tohoto výboru, seznámil členy představenstva s tématy a připravenými aktivitami. Členové výboru připravují články na aktuální témata v jednotlivých právních oborech, chystá se spolupráce s mediálním konzultantem pro zajištění pub-

z České advokátní komory

likování článků členů výboru na aktuální témata v periodickém tisku. Vedle toho byla diskutována spolupráce s e-právním (HN) jak ve smyslu informací o službách Komory a advokacie vůbec, tak ve smyslu spoluautorské spolupráce na *projektu vydávání komentovaných zákoníků v digitalizované podobě, za paušál případně sjednaný Komorou ve prospěch advokátů*, přičemž na základě přístupu prostřednictvím hesla, resp. el. podpisu, si advokát otevře aktuální komentovaný zákoník. Ze strany členů představenstva nebylo námitek pro další pokračování na tomto projektu, členové představenstva však důrazně upozornili na nutnost jak finančně, tak kvalitativně přijatelné úrovně; přitom zásadně namítli, že nesmí být jednáno toliko s jedním z možných vydavatelství. V dalším předseda upozornil na zkušební provoz nových webových stránek, na mediální připravenost *prezentace oslav 15. výročí advokacie* a na spolupráci se společností IMPAX s.r.o. ohledně dalšího vydávání BA na základě výsledků výběrového řízení. Představenstvo též vzalo na vědomí *informaci o výsledcích výběrového řízení na výzdobu prostor Paláce Dunaj*, na smluvní zajištění vybavení těchto prostor uměleckými předměty a na skutečnost, že částka cca 1 mil. Kč bude zaplacená ve dvou ročních splátkách, tzn. dosáhlo se rozložení nákladů na roky 2005 a 2006. Předseda informoval též o uzavření smlouvy s Headline PR s.r.o. ohledně *zajišťování sponzorské a partnerské účasti třetích osob na krytí nákladů spojených s organizací Národního večera v rámci konference IBA*.

V rámci šestého bodu programu představenstvo vyslechlo **informaci o činnosti kárné komise ČAK**. JUDr. Sedlatý předložil *písemnou zprávu obsahující rozbor kárné činnosti ČAK* a uvedl, že základním problémem vyřizování kárných věcí jsou časové prodlevy. V zásadě se již daří zahajovat řízení do tří měsíců od nápadu, na druhé straně zejména nedisciplinovanost kárně stíhaných advokátů, kteří se snaží řízení vyhnout, vytváří zmíněné prodlevy. Vyhýbání se kárnému řízení je obvykle dokladováno nejrůznějšími lékařskými zprávami, avšak mnohdy bez toho, aby potvrzení o zdravotním stavu bylo doprovázeno pracovní neschopností. Kárná komise zavádí tu praxi, že pokud není omluva současným potvrzením o pracovní neschopnosti advokáta, není tato omluva uznána za důležitý důvod k odročení jednání ve smyslu přísl. zákonné úpravy. Dále JUDr. Sedlatý stručně zmínil jednotlivé statistické údaje, které dokumentují práci kárných senátů. Zdůraznil, že počet členů kárných senátů je dostatečný, na druhé straně náhrady za ztrátu času jsou nedůstojné (do 10 hod./100 Kč za 1 hodinu, nad 10 hod. 300 Kč/1 hod., za písemné vypracování rozhodnutí 500 Kč). Nemyslí si, že náhrady za ztrátu času by měly být motivujícím prvkem, avšak tyto náhrady současně nesmí působit demotivujícím směrem. Po stručné diskusi

bylo dohodnuto, že písemný rozbor činnosti KK se stane součástí zápisu 32. schůze představenstva a JUDr. Sedlatý byl požádán, aby po doplnění některých údajů připravil příslušnou zprávu za kárnou komisi do zářijového vydání Bulletinu advokacie. JUDr. Snášelová bylo uloženo, aby zpracovala přehled výdajů na náhrady za ztrátu času u KK a KR za rok 2004. V dodatečné diskusi přednesl JUDr. Račok několik souvisejících skutečností – jednak práci v senátech lze odměňovat též prostřednictvím jednorázových paušálních odměn, jednak si umí představit tzv. profesionalizaci způsobem, kdy určité kárné

Při určování advokátů je povinností zjišťovat majetkové poměry žadatele, neboť zastupování na základě určení není bezplatně nárokové.

senáty při určitých odměnách budou vykonávat svou činnost v rámci např. týdenních celků, čímž se na jedné straně sníží cestovní náklady, na druhé straně se touto koncentrací zvýší operativnost a možnost paušálních odměn. JUDr. Jirousek se připojil s tím, že na předsedu KK by mohla být přenesena pravomoc přerozdělování určitých finančních prostředků, které by pro ten který rok z rozpočtu pro výplatu paušálních odměn obdržel. JUDr. Kindl také připomněl, že pokud se za řízení platí poplatek 3 000 Kč, doporučoval by jasné vymezení v tom smyslu, že tento poplatek se platí za každou instanci daného řízení. Všechny zmíněné podněty slíbil JUDr. Sedlatý vzít na vědomí při přípravě koncepce zefektivnění kárných řízení pro následná kalendářní období; závěrem přítomně upozornil na konání plenárního zasedání KK ve Špindlerově Mlýně ve dnech 15. – 16. 6. 2005.

Poslední, sedmý bod zasedání, řešil tzv. **běžné věci**. Mgr. Strážíková přečetla *dopis JUDr. Motejla, týkající se zajišťování bezplatné právní pomoci (BPP) obecně a prostřednictvím advokátů jednotlivých regionů*. K dopisu se rozvinula široká diskuse, v níž bylo JUDr. Račokem důrazně připomenuto, že to byla právě Komora, která předkládala v různých obdobích návrhy na právní úpravu BPP; tento návrh je stále k dispozici. Členové představenstva připomínají, že poskytování BPP není bez dalšího úkolem Komory, ale právě za situace přijetí příslušného zákona jde o úkol sociálního státu. Nelze se zbavovat též povinností přehazováním nejrůznějších problémů povětšinou kverulantského charakteru na advokáty při presumpci, že advokáti jsou bohatí a jako takoví povinni k cha-

ritě. Kromě toho je zcela opomíjen fakt, že bez ohledu na to, že poskytování BPP není bez dalšího povinností Komory, je tato pomoc zajišťována a poskytována, byť s ohledem na charakter žadatelů a charakter jejich požadavků s velkými problémy a při stálých a opakovaných stížnostech z řad advokátů. Z dopisu je též patrné, že je zaměňována BPP s institutem určování advokátů. Při určování advokátů je naopak povinností zjišťovat majetkové poměry žadatele, neboť zastupování na základě určení není bezplatně nárokové. Co se týče vlastního režimu zajišťování BPP, tento režim navozují jednotliví regionální zmocněnci v rámci přenesené pravomoci dle možností, zkušeností atd., přitom se nezdá potřebné, aby tento režim byl diktován Komorou jako jednotný. Uvedené námítky budiž zohledněny v odpovědi JUDr. Motejlovi a případně zvázeno příložením návrhu zákona o poskytování BPP. Na závěr JUDr. Račok ještě upozornil na skutečnost výrazné nerovnosti na poli bezplatných právních služeb navozené zákonem o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci EU. Mimo jiné úprava v tomto zákoně byla převzata z návrhu Komory o této problematice. Jsme jeden z mála států v EU, kde tato úprava přeshraničně platí, ale pro vnitrostátní vztahy úprava chybí. Pokud se pak JUDr. Motejl podivuje nad předkládáním přísl. dokladů o majetkových a výdělečných poměrech v případě určovací agendy, pak tento postup je zcela obvyklý dle úpravy bezplatné právní pomoci v přeshraničních věcech a ve vnitrostátních úpravách jiných států EU.

JUDr. Krym seznámil představenstvo s *žádostí advokáta, který by rád vykonával činnost pro Český helsinský výbor, kdy tato činnost je placena z peněz EU, ale předpokládá výkon na základě např. dohody o pracovní činnosti, o stanovisko Komory*. Místopředseda odpovědný za legislativu JUDr. Račok odmítl vyhodnotit dohodu o pracovní činnosti jinak než jako poměr obdobný pracovnímu poměru, navíc zdůraznil, že podobný výklad by mohl vést ke zneužití takového benevolentního přístupu. JUDr. Kindl i ostatní členové představenstva se shodli v tom, že kogentní zákonná úprava vylučuje podobný postup.

JUDr. Snášelová přednesla požadavek ohledně *uznání určitého typu studia jako kvalifikačního předpokladu pro vstup do advokacie*. Představenstvo odkázalo na striktní výklad doc. Kindla, podle něhož v ČR akreditované magisterské studium v oboru práva jsou PF Praha, PF Brno, PF Plzeň a PF Olomouc. Žádná jiná škola a žádná soukromá škola tuto akreditaci nemá. Na základě vymezeného kritéria je třeba řešit jednotlivé žádosti o uznání studia.

Předseda Komory JUDr. Jirousek poté 32. schůzi představenstva ukončil.

z České advokátní komory

2) Výzva advokátům a koncipientům ke splnění povinností stanovených v ust. § 29 odst. 1 zákona o advokacii

Vzhledem k tomu, že v evidenci advokátů a koncipientů vedené u odboru matriky ČAK jsou zjišťovány nesrovnalosti mezi nahlášenými údaji a faktickým stavem, dochází k problémům při základní komunikaci mezi Komorou a advokáty a koncipienty. Protože údaje z evidence jsou přenášeny do seznamů advokátů a koncipientů, které jsou k dispozici soudům, jiným orgánům i veřejnosti, dochází k dalším problémům při ustanovování advokátů v řízeních i při styku s klienty.

Vyzývám proto všechny advokáty a koncipienty, u nichž došlo ke změnám oproti evidovanému stavu, aby odboru matriky ČAK nahlásili bez odkladu změny týkající se zápisů v seznamech advokátů a koncipientů. Jedná se o údaje stanovené v čl. 46 usnesení sněmu advokátů č. 3/1999 Věstníku, ve znění dalších usnesení a sdělení o opravě tiskových chyb uveřejněných v částce 1/2000, 2/2000 a 4/2002 Věstníku.

K častým změnám patří změna příjmení (provádáním nebo rozvodem), změna bydliště a telekomunikační spojení do bydliště, změna sídla a telekomunikační spojení do sídla, změna způsobu poskytování právních služeb, u koncipientů též změna advokáta nebo společnosti, k nimž je v pracovním poměru.

Dovoluji si zároveň upozornit, že nesplnění povinností nahlásit relevantní změny může být posouzeno jako kárné provinění.

■ JUDR. LADISLAV MOC
VEDOUcí ODBORU MATRIKY ČAK

3) Výsledky advokátních zkoušek konaných v termínu únor–březen 2005

Ke zkouškám se přihlásilo celkem 103 žadatelů, z toho bylo 8 žadatelů o vykonání opravné zkoušky (5 žadatelů ze 2 předmětů, 3 žádali o celou opravnou zkoušku).

Písemné části zkoušky se zúčastnilo 86 žadatelů, k ústní části advokátní zkoušky se dostavilo 85 žadatelů. Výtečně prospělo 17 kandidátů, neprospělo 14 uchazečů (4 uchazeči neprospěli z 1 předmětu, 4 uchazeči ze 2 předmětů, 2 uchazeči ze 3 předmětů, 3 uchazeči ze 4 předmětů, 1 uchazeč z 5 předmětů).

(6x ústavní a správní právo, 8x obchodní právo, 11x trestní právo, 6x občanské, pracovní a rodinné právo, 4x předpisy o advokacii).

Výtečně prospěli:

Mgr. Ing. Václav BENEŠ, AK Praha
Mgr. Renata DLOUHÁ, AK Praha
Mgr. Aleš EPPINGER, AK Praha
Mgr. Libuše HAJNÁ, AK Plzeň
Mgr. Václav HODEK, AK Plzeň
Mgr. Markéta CHILD, AK Praha
Mgr. Markéta JANÁČKOVÁ, AK Praha
Mgr. Lenka KNOPOVÁ, AK Praha
Mgr. Kateřina KREJČÍŘIKOVÁ, AK Brno
Mgr. Vladimír KYRÝCH, AK Brno
Mgr. Radek MACH, AK Brno
Mgr. Pavel MOLLER, AK Praha
JUDr. Milan MÜLLER, Ph.D., AK Praha
Mgr. Petr OSTROUCHOV, AK Praha
Mgr. Petr PODLAHA, AK Praha
Mgr. Pavel SNIEGON, AK Praha
JUDr. Radka TALEČKOVÁ, AK Praha

■ JUDR. LYDIE SNÁŠELOVÁ

4) Sdělení koncipientům o termínech vstupního školení

Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu koncipientů v prvním roce praxe vypisuje Česká advokátní komora následující termíny vstupních školení pro advokátní koncipienty z problematiky advokacie a předpisů upravujících poskytování právní pomoci:

- ve dnech 3. 10. až 5. 10. 2005 s místem konání ve vzdělávacím a školicím středisku České advokátní komory v Praze v Paláci Dunaj (Národní č. 10, vchod z Voršilské ul. č. 14). Tento běh je určen zejména pro koncipienty bydlící v Praze a okolí, kteří mohou každý den na přednášky dojíždět, neboť ČAK nebude zajišťovat účastníkům ubytování ani stravování.
- ve dnech 17. 10. – 20. 10. 2005 s místem konání v Brně v Hotelu Continental. Zájemcům rezervuje ČAK ubytování a stravování v hotelu za výhodných finančních podmínek.

Zájemci naleznou přihlášky na oba běhy školení na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v části nazvané Pro koncipienty – vstupní seminář. Tamtéž později uveřejníme seznam přihlášených, program i další pokyny. Upozorňujeme koncipienty, že absolvování vstupního semináře je nezbytnou podmínkou k tomu, aby byli připuštěni k advokátní zkoušce.

■ JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ
VEDOUcí ODBORU VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ ČAK

5) Zpráva o 3. schůzce sekce pro mezinárodní právo a zástupců ČAK v mezinárodních organizacích dne 21. dubna 2005

Schůzku zahájil předseda sekce pro mezinárodní právo ČAK JUDr. Martin Vychopeň. Stručně rekapituloval vývoj, který nastal od poslední říjnové schůzky v oblasti mezinárodních vztahů, mezinárodního práva týkajícího se advokátní profese a v činnosti mezinárodních advokátních i vládních organizací, mající dopad do oblasti advokacie. Zejména se zmínil o týdenním studijním pobytu albánských advokátů, který ČAK zorganizovala v lednu na žádost a s finančním krytím Rady Evropy. Ten byl vysoce oceněn jak albánskými advokáty samotnými, tak Radou Evropy. Česká advokátní komora se tak zařadila k těm advokátním organizacím Evropy, které pomáhají méně rozvinutým advokacím Evropy východní a zároveň tím získává pro české advokáty základní informace o stavu tamní advokátní profese a trhu. JUDr. Vychopeň tak připomenul velmi úspěšný seminář organizovaný spolu s ERA (Evropská akademie Trier) v únoru k mezinárodní justiční spolupráci ve věcech civilních, kterého se zúčastnilo velmi aktivně nečekaně mnoho advokátů. Rámcově se zmínil o činnosti CCBE (Evropské rady advokátních komor), o nově podepsané Dohodě o spolupráci mezi ČAK a Bamberkou advokátní komorou i o návrhu Veronské advokátní komory na sjednání dohody o spolupráci. Informace o akcích, vyplývajících z plnění dohody s Bamberkou AK, ale i podobné dohody se Saskou AK, která je již staršího data, budou pravidelně nejen členům sekce, ale i širší advokátní veřejnosti přinášeny na internetové stránce ČAK a v Bulletinu advokacie.

Zvláštní pozornost věnoval JUDr. Vychopeň akcím, plánovaným v týdnu od 16. do 20. května 2005 v Paláci Dunaj, kdy odbor mezinárodních vztahů organizoval ve dnech 16. a 17. května 2005 dva odpoldní (tematicky a obsahově shodné) semináře o organizaci a judikatuře Evropského soudního dvora a Soudu 1. instance s vysoce fundovanými a povolanými přednášejícími: prof. JUDr. Jiřím Malenovským, prof. JUDr. Irenou Pelikánovou, generálním advokátem p. Antonio Tizzanem a doc. JUDr. Vladimírem Týčem, vedoucím katedry mezinárodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

z České advokátní komory

Podrobné vysvětlení k významu Výročního světového kongresu IBA (International Bar Association) v Praze 25. – 30. 9. 2005 podal JUDr. Martin Šolc, zástupce ČAK v této celosvětově největší a nejvýznamnější mezinárodní advokátní organizaci. Nastínil oblasti, v nichž je IBA vlivným prosazovatelem advokátních zájmů a možností, které jsou tímto kongresem otevřeny českým advokátům a advokátním kancelářím. Tzv. „národní den“ je vždy v režii domácí advokátní komory státu, který ten který rok tuto velkou akci koná (odhaduje se, že lze očekávat 3000 až 5000 účastníků). Letos v Praze jde o 26. září 2005. Je tu ale i řada dalších souvisejících a doprovodných akcí, kde je součinnost a účast zástupců ČAK a české advokacie velmi žádoucí. Bude stejně tak třeba a velmi vítáno, když kterýkoliv český advokát pomůže rozmnožit kontakty se zástupci českých médií, v nichž by bylo možné konferenci zveřejnit a upoutat zájem české právní veřejnosti.

JUDr. Antonín Mokřý, vedoucí delegace ČAK u Evropské rady advokátních komor, podrobně referoval o několika hlavních nosných tématech řešených dlouhodobě v CCBE. Přitom poukázal na svoje souhrnné zprávy publikované pravidelně v některých číslech Bulletinu advokacie, např. v čísle 4/2005. Jedním z nich je např. otázka, zda advokacie má či nemá být začleněna do návrhu Rámcové směrnice o službách. K této věci se stanoviska jednotlivých členských advokátních komor CCBE již po dobu půl roku tříbí, ustalují, ale mezi sebou často velmi liší. CCBE vytvořilo přehled o tom, jaký je názor té či oné advokacie, z něhož zřejmě co nejdříve vytvoří konečný celkový názor CCBE, který bude prezentován Evropské komisi. Ten bude patrně dokončen advokátní organizací, která je Evropskou komisí uznávána jako partner a připomínkové místo při tvorbě a výkladu těch předpisů evropského práva, které se dotýkají advokacie.

Dalším tématem CCBE, o němž se dr. Mokřý zmínil, je práce na revizi Etických pravidel CCBE, která jsou jakýmsi modelovým předpisem pro národní etická pravidla členských advokátních komor. Objevují se úvahy (které vyvolávají souhlas i nesouhlas) o tom, že by měl být vytvořen model jednotných Evropských etických pravidel, platných pro všechny státy a jejich advokacie.

Třetím z důležitých témat, která mají vážný dopad do domácích právních řádů a na advokátní profesi, jsou evropské směrnice o praní špinavých peněz. Ještě nebyl vyhodnocen vliv a důsledek tzv. druhé směrnice (ačkoliv takové hodnocení po nějaké době účinnosti směrnice předvídá) a již je diskuse o návrhu směrnice třetí. Nicméně silný nesouhlas advokátů a zejména některých aktivních advokátních komor (mezi nimi zejména Národní rady advokátních komor Francie, která pro svůj odpor získala souhlas premiéra) vyvolal obdobné projevy podpory nesouhlasu ve většině evropských advokátních komor (včetně České advokátní komory). Nyní se věc řeší na půdě Petičního výboru Evropského parlamentu. ČAK neustále situaci sleduje, aby byla připravena k případným legislativním i jiným krokům na domácí půdě.

JUDr. Petr Poledník, člen představenstva ČAK, referoval o vývoji vztahů ČAK k některým advokacím východní Evropy, zejména zmínil nedávné setkání předsedů advokátních komor států střední a východní Evropy v Budapešti, které poskytlo příležitost k navázání kontaktů se zástupci litevské advokacie a kde bylo možné sledovat stav vývoje advokacie rumunské a bulharské. Připomenul nedávnou iniciativu Rady Evropy, aby česká strana pomohla s tvorbou nových etických pravidel nově etablované Gruzínské advokátní komory, stejně jako již zmíněné vztahy s Albánií. Nabádal k tomu, aby ČAK dbala na rovnoměrné a vyvážené vztahy k advokacím balkánských států.

Mgr. Václav Vlk zmínil oblast hispanické advokacie (Španělsko, Portugalsko, Jižní Amerika) s tím, že je připraven k pomoci a spolupráci vzhledem k tomu, že má jako český advokát kancelář také v Madridu.

Projekty, kterých se Česká advokátní komora na evropské půdě zúčastnila, byly dále uvedeny JUDr. Janou Wurstovou (např. projekt koordinovaný Soluňskou advokátní komorou k mezinárodní justiční spolupráci ve věcech civilních, studie pro Spolkovou advokátní komoru Německa o překrývání soudcovské a advokátní profese). V letošním roce, z kapacitních důvodů, vzhledem ke dvěma velkým akcím (kongres IBA, Sněm advokacie) vyhověla ČAK pouze žádosti Law Society, aby se

zapojila do půlročního projektu k usazování cizích advokátů (experty jsou místopředseda ČAK JUDr. Michal Račok a JUDr. Antonín Mokřý).

Ass. jur. Eva Trmalová informovala o spoluúčasti ČAK v tzv. Evropské soudní síti, k čemuž byla vyzvána hlavním účastníkem, ministerstvem spravedlnosti. ČAK se tak stává aktivním partnerem v oblasti mezinárodní právní pomoci.

JUDr. Jana Wurstová vysvětlila účel a směřování Evropské komise pro efektivitu justice (CEPEJ) Rady Evropy, která je zaměřena k efektivitě soudních systémů v 46 členských státech Rady Evropy. ČAK je v ní aktivně zapojena jednak proto, že advokátní profese je jedním z nezbytných článků fungující justice a její pohled na řešení problémů je nezbytným pohledem „z druhé strany“. CCBE je pozorovatelskou organizací v CEPEJ.

Sekce se zabývala také žádostí Mgr. Korejzové, aby se ČAK znovu vrátila k členství v AIPPI, mezinárodní organizaci duševního vlastnictví. JUDr. Vychopen požádal JUDr. Karla Čermáka jun., jako zástupce předsedy národní skupiny AIPPI, o vyslovení názoru. Ten podal několik argumentů hovořících pro návrat ČAK do tohoto členství s tím, že je na představenstvu ČAK, jak věc posoudí ze širšího hlediska, i s ohledem na finanční prostředky nezbytné k úhradě členských příspěvků.

JUDr. Vychopen zmínil také otázku nově iniciované koncepce činnosti regionů v oblasti mezinárodní spolupráce.

Po krátké diskusi a výměně názorů k jednotlivým bodům programu byla schůzka skončena.

■ JUDr. JANA WURSTOVÁ

VEDOUcí ODBORU MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK

6) Pozvánka na Hry české advokacie

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Česká advokátní komora pokračuje v organizaci úspěšné společenské sportovní akce a dovoluje si vás a Vaše rodinné příslušníky co nejrůzněji pozvat na

8. ROČNÍK HER ČESKÉ ADVOKACIE

zaměřený na sport, relaxaci a společenské setkání.

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města Nymburk, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od 7. 10. 2005 (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hodin do 9. 10. 2005 (neděle), odjezd do 12.00 hod.

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Pro usnadnění a urychlení organizace by organizátoři uvítali, aby účastníci již přihlašovali celá družstva, nebo si je vytvořili hned po příjezdu na místě samém.

Kromě toho je možnost individuálního sportování ve stolním tenisu, tenisu, nohejbalu, minigolfu, atletice, plavání a posilování se saunou a soláři.

Budou vítáni i ti, kteří chtějí pouze své přátele povzbudit a budou mít zájem o prohlídku areálu, přičemž mohou využít krytého plaveckého bazénu, sauny, solária a relaxačního centra.

K dispozici je restaurace, večer s tancem a živou hudbou.

Ubytování: Hotelového typu v jedno- až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

z České advokátní komory

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1200 Kč (děti do 12 let 600 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večeře a nájem sportovního areálu.

Přihlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné a nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé prosíme o zaslání závazných přihlášek na adresu: **Česká advokátní komora, Národní 16, 110 00 Praha 1** – nejpozději do 16. září 2005 spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432-011/0100, variabilní symbol 2005, konstantní symbol 308.

Odhlášení: Zášlete písemně na adresu ČAK. Pokud bude odhlášení doručeno nejpozději do 2 dnů před odjezdem – účastnický poplatek se v plné výši vrací. Po tomto termínu již není možné (vzhledem k rezervaci pokojů a nemožnosti je znovu obsadit) účastnický poplatek vrátit.

V termínu **po 15. září 2005** Komora Vaši přihlášku písemně potvrdí s podrobnější informací. V případě, že by zamýšlená akce byla odvolána pro nedostatečný zájem, bude vám účastnický poplatek vrácen.

■ JUDR. LADISLAV KRYM, TAJEMNÍK ČAK

7) Západočeské setkání soudců a advokátů

Dne 23. 3. 2005 uskutečnila západočeská regionální představitelka za podpory odboru výchovy a vzdělávání ČAK setkání předsedů západočeských soudů a vybraných advokátů z regionu. V útulné plzeňské Restauraci u Saského mostu se v počtu 23 přítomných sešli předsedové či místopředsedové prakticky všech soudů okresních včetně zastoupení Krajského soudu a z každého okresu západočeského kraje po jednom advokátovi. Po krátkém vystoupení dámského kytarového tria všichni zúčastnění nad šálkem kávy a koláčky podebatovali o zlepšení vzájemné komunikace mezi advokáty a soudci. Konstatovali, že příčina případných konfliktů pramení v problematických osobnostních reakcích na obou stranách.

Setkání, které znovunastolilo vztah pracovní spolupráce pojmenované prvorepublikovým „advokát coby přítel soudu“, přineslo již první plody, neboť zástupci advokacie jsou nyní zváni na gremiální porady soudců krajského soudu a okresních soudů, a vyřešilo první sporné otázky mezi oběma stranami, jako jsou zaslání protokolů z jednání, ověřování, zda je advokát zapsán v seznamu advokátů, účast soudců na vzdělávacích programech pro advokáty a podobně.

Obě organizátorky předpokládají pravidelné opakování této akce, přičemž čtenáři Bulletinu advokacie budou o všech následujících informováni.

■ JUDR. JULIE ŠINDELÁŘOVÁ, JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ

8) Už jste objevili nové webové stránky ČAK?

Od 8. dubna 2005 fungují nové webové stránky České advokátní komory. Pro ty, kteří jsou běžně zvyklí na nich hledat informace o „komorovém“ dění, to jistě není nová zpráva. Pro ty z vás, kteří je navštěvujete jen minimálně a nebo dosud vůbec ne, uvedeme hned několik důvodů, proč byste jim svou pozornost věnovat měli.

Vlastníte-li počítač vybavený zvukovou kartou, pak vám nové stránky po otevření začnou „zvesela vyhrávat“. Nenechte se zmýlit, to není jen tak nějaká hudba pro vylepšení nálady. Právě slyšíte hymnu českého advokátního stavu. Na motivy klavírního koncertu dr. J. N. Kaňky ml. (jednoho z „otec“ české advokacie, více viz BA č. 4/96 – článek „Jan Nepomuk Kaňka a tzv. Kaňkův dům“ od JUDr. PhDr. Stanislava Balíka) ji složil hudební skladatel Boris

Urbánek. S advokátní hymnou se budete do budoucna jistě setkávat i při mnoha oficiálních akcích Komory. Na webových stránkách si ji můžete samozřejmě kdykoliv vypnout (symbol přeškrtnuté noty pod horní vodorovnou lištou).

Co dalšího nového stránky nyní konkrétně nabízejí?

- fulltextové vyhledávání s českým skloňováním, které je plně srovnatelné s jinými právními vyhledávacími systémy i s nejlepšími českými vyhledávači
- do vyhledávání jsou zařazeny také Bulletiny advokacie od roku 1994, Věstníky ČAK od roku 1996 a kompletní knižní fond knihovny ČAK
- byla vytvořena nová stránka Kalendář akcí (horní vodorovná lišta – zcela vpravo), která v sobě automaticky shrnuje nabídky vzdělávacích i jiných akcí Komory, včetně akcí jiných subjektů. Snadno tak získáte celkový přehled o všech událostech bez nutnosti procházet více rubrik
- nový systém umožní organizovat pro advokáty on-line diskuse na odborná témata aktuální pro advokacii, škoda, že o ni zatím není velký zájem
- nový systém navigace na stránkách je realizován pohodlnými rozbalovacími nabídkami v levém sloupci (uživatelé internetu běžně nazývaném „strom“), jistě si ho rychle osvojíte a oceníte snadný a logický pohyb na stránkách, který poskytuje
- v levém sloupci – stromu též naleznete nové heslo – Mapa stránek, v ní rychle získáte přehled o celé struktuře nových stránek
- zvýšil se počet stran i celkový objem zveřejněných informací, pro pracovníky Komory je navíc velkým přínosem tzv. redakční systém tvorby stran, který nám umožňuje rychlost a snazší vkládání nových informací pro vás
- stránky jsme vzhledově sjednotili, i to by mělo být pro jejich uživatele přínosem, neboť zlepšuje ergonomii práce

Věříme, že budete s novými stránkami České advokátní komory spokojeni a budou vám ku pomoci při náročné profesi, kterou vykonáváte.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA
Právní ochrana občanských práv a zájmové právo občanských právnických osob

Úvodní informace | Seznam advokátů | Orgány Komory | Kancelář Komory | Kalendář akcí

Na začátek

- Aktuality
- O asociaci
- Přihlášky a odvolání
- Pro média, z médií
- Mezinárodní vztahy
- Pro laičtí posluchače
- Legislativa
- Diskuse
- Bulletin advokacie
- Inovace
- Účinné sdělení
- Mapa stránek
- Kontakty
- Nabídka akcí

Rok 2005 - 15 let svobodné advokacie v ČR

Vítá Vás Česká advokátní komora

Česká advokátní komora (ČAK) je největší právnickou profesní organizací v České republice. Vytváří samostatnou advokacii a jako taková chrání a garantuje kvalitní právních služeb poskytovaných advokáty.

Na našich stránkách najdete mj. seznam advokátů, který Vám usnadní hledání vhodného advokáta pro Váš případ, podrobný monitoring legislativního procesu souvisejícího s výkonem advokacie, listovné zprávy, informace o dění v České advokacii, o vzájemných vztazích na půdě advokátní komory a mnoho dalších informací.

Věříme, že webové stránky České advokátní komory se stanou Vaším vyhledávaným partnerem.

Česká advokátní komora, sídlo vedení komory
Školící a vzdělávací centrum, 2. pracoviště ČAK

Právnická fakulta Univerzity Karlovy | Právní ochrana občanských práv a zájmové právo občanských právnických osob | Provoz a správa - Aktuální, s. r. o. | Administrátor

Důležité upozornění:

Máte-li adresu: www.cak.cz nastavenou v kategorii Oblíbené (stránky), může se stát, že se vám zobrazuje stará verze stránek. Bylo by tedy dobré je aktualizovat, popřípadě si je do oblíbených uložit znovu.

To je možné provést následujícím způsobem: při otevření stránek ČAK klikneme na tlačítko „Oblíbené“ na horní liště, zvolíme možnost „Přidat k oblíbeným položkám“ dále „OK“. V dialogovém okně se vám objeví věta „Zadaný zástupce již v nabídce Oblíbené existuje, chcete jej přepsat?“ – zvolte možnost ano.

Pokud stránky ještě uloženy nemáte, postup ukládání je stejný. Klikneme na tlačítko „Oblíbené“ nahoře na liště, zvolíme možnost „Přidat k oblíbeným položkám“ a dále „OK“. Stránky se uloží do seznamu, odkud je můžete kdykoli snadno vyvolat.

■ PhDr. IVA CHALOUPOKOVÁ,
TISKOVÁ MLUVČÍ ČAK

z České advokátní komory

9) Členové poradních a regionálních orgánů České advokátní komory

■ Výbor regionálních představitelů

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Petr Mrázek	Pod Klauďiánkou 4a 140 00 Praha 4	261 198 160 sak@advokatvam.cz
-	JUDr. Roman Premus	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 533 premus@pravni.cz
-	JUDr. Jan Brož	Sokolská 60 120 00 Praha 2	224 941 946 advokati@broz-sokol.cz
-	JUDr. Vladimír Buršík	Velká Hradební 484/2 400 01 Ústí nad Labem	475 232 501 v.bursik@volny.cz
-	JUDr. Milan Jelínek	Dukelská 5 501 96 Hradec Králové	495 534 081 jelinek@sakhk.cz
-	JUDr. František Smejkal	Klavíkova 18 370 01 České Budějovice	387 311 455 smejkal@mbox.vol.cz
-	JUDr. Julie Šindelářová	Sedláčkova 28 311 11 Plzeň	197 321 490 julie.sindelarova@worldonline.cz
-	JUDr. Marie Snášelová	Hybešova 42 602 00 Brno	543 240 825 -
-	JUDr. Aleš Vídenský	Sokolská 22 702 00 Ostrava	596 116 901 advokatkancl@volny.cz

■ Výbor rozpočtový a hospodářský

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Radovan Karas, Ing.	Dr. Beneše 51 273 51 Unhošť	312 697 823 karas@iol.cz
členové	JUDr. Marcela Marešová	Senovážné nám. 23 110 00 Praha I	224 142 167 -
-	JUDr. Milan Kyjovský	Poštovská 8c 601 00 Brno	542 217 736 ak@kyjovsky.cz
-	JUDr. Milan Kindl, CSc.	Zborovská 1931 430 01 Chomutov	474 622 448 akkindl@seznam.cz

■ Výbor pro výchovu a vzdělávání

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Vladimír Papež	J. S. Baara 80 370 01 České Budějovice	387 310 675(6), fax 387 310 678 sekretar@papez.cz, www.papez.cz
členové	JUDr. Daniela Kovářová	Malá 6 301 12 Plzeň	377 333 527, fax 377 235 712 kovarova@akplzen.cz
-	JUDr. Jan Pavlok	Na Přikopě 391/7 110 00 Praha I	224 210 532, 224 235 225, fax 224 229 005, pavlok@pavlok.cz
-	JUDr. Milan Jelínek	Dukelská 15 500 02 Hradec Králové	495 534 081-2, fax 495 534 176 recepce@sakhk.cz
-	JUDr. Marie Snášelová	Hybešova 42 602 00 Brno	543 245 825, fax 596 116 901 advokatkancl@volny.cz

■ Výbor pro vnější vztahy a internetová rada

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Vladimír Jirousek	Národní 16 110 00 Praha I	221 729 029 sekr@cak.cz
členové	JUDr. Pavel Holec	Václavské nám. 4 110 00 Praha I	296 248 111 -
-	prof. JUDr. Jan Kříž, CSc.	Dlouhá 13 110 00 Praha I	224 819 334-5 jan.kriz@akkb.cz
-	JUDr. Václav Mandák, CSc.	Národní 16 110 00 Praha I	221 729 011 -
-	JUDr. František Schulmann	Revoluční 13 110 00 Praha I	224 803 370-2 schulmann@radvan.cz
-	JUDr. Tomáš Sokol	Sokolská 60 120 00 Praha 2	224 941 946 advokati@broz-sokol.cz
-	JUDr. Petr Toman	Trojanova 12 120 00 Praha 2	224 918 490 toman@iustitia.cz
-	Mgr. Václav Vlk	Sokolovská 22 180 00 Praha 8	224 818 736 praha@krejckavlk.cz

z České advokátní komory

■ Výbor zástupců ČAK v mezinárodních advokátních organizacích

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Martin Vychopeň	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 535 vychopen@pravni.cz
Zástupce CCBE vedoucí delegace	JUDr. Antonín Mokrý,	U Prašné brány 3 110 00 Praha I	224 811 624 -
-	JUDr. PhDr. Stanislav Balík	Pařížská 28 110 00 Praha I	222 313 561 balik@akparizska.cz
-	JUDr. Martin Vychopeň	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 535 vychopen@pravni.cz
-	JUDr. Jana Wurstová, inform. eff.	Národní 16 110 00 Praha I	224 934 462 wurstova@cak.cz
Zástupce IBA	JUDr. Martin Šolc	Jindřišská 34 110 00 Praha I	224 103 316 msolc@ksb.cz
Zástupce UIA	JUDr. Antonín Mokrý	U Prašné brány 3 110 00 Praha I	224 811 624 -
Zástupce FBE	JUDr. David Štros	Národní 32 110 00 Praha I	296 167 519 dstros@apk.cz
Zástupce AEA	JUDr. Milan Kyjovský	Poštovská 8c 601 00 Brno	542 217 736 ak@kyjovsky.cz
Zástupce AIJA	JUDr. Martin Vychopeň	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 535 vychopen@pravni.cz
Zástupce Rada Evropy	JUDr. Jana Wurstová, EK pro efektivní justici	Národní 16 110 00 Praha I	224 934 462 wurstova@cak.cz

■ Sekce pro právo ústavní a správní

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Milan Kindl, CSc.	Zborovská 1931 430 01 Chomutov	474 622 448 akkindl@seznam.cz
předsednictvo	JUDr. Jan Brož	Sokolská 60 110 00 Praha I	224 941 946 advokati@broz-sokol.cz
-	JUDr. Robert Bezděk, CSc.	Na Pankráci 30 140 00 Praha 4	257 325 351 a.furst@worldonline.cz
-	JUDr. Vladimír Ježek	Dvořákova 26 701 00 Ostrava	261 001 395 rbezdek@box.vol.cz
-	doc. JUDr. Marie Karfíková, CSc.	Politických vězňů 7 110 00 Praha I	224 224 586 karfik@mbox.vol.cz
členové	JUDr. Jan Bárta, CSc.	Národní 18 110 00 Praha I	224 933 494 -
-	JUDr. Zdeněk Koschin	Štefánikova 48 150 00 Praha 5	257 317 008 koschin@koschin.cz
-	doc. JUDr. Vladimír Mikule	Nám. Curieových 7 110 00 Praha I	221 100 532 -
-	JUDr. Pavel Miller	Senovážné nám. 23 110 00 Praha I	224 142 435 -
-	JUDr. Ivo Palkoska	Kleinerova 24 272 01 Kladno	312 248 913 palkoska.advokat@sendme.cz
-	JUDr. Bohuslav Sedlatý	Boleslavova 137 288 02 Nymburk	325 512 407 sedlaty@nexta.cz
-	JUDr. Přemysl Vácha	Rumunská 29 120 00 Praha 2	222 512 419 vacha.advokati@pha.inetnet.cz

■ Sekce pro právo trestní

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Milan Paláček	Národní 27 110 00 Praha I	224 247 163 akpalacek@seznam.cz
předsednictvo	JUDr. Václav Mandák, CSc.	Národní 16 110 00 Praha I	221 729 016 ponahla@cak.cz
-	JUDr. Antonín Fürst	Wenzigova 5 120 00 Praha 2	224 261 112 a.furst@worldonline.cz
-	JUDr. Vladimír Ježek	Dvořákova 26 701 00 Ostrava	596 120 697 jezek.ak@iol.cz
-	JUDr. Tomáš Sokol	Sokolská 60 120 00 Praha 2	224 941 946 advokati@broz-sokol.cz
členové	JUDr. Jaroslav Bobek	Hybernská 9 110 00 Praha I	224 222 269 -

z České advokátní komory

-	JUDr. Karel Brückler	Na Pankráci 30 140 00 Praha 4	261 001 400 -
-	JUDr. Jan Kocina	Malá 6 301 65 Plzeň	377 333 511 kocina@akplzen.cz
-	JUDr. Jiří Císař	Pařížská 16 400 01 Ústí nad Labem	475 220 554 ak.dr.cisar@volny.cz
-	JUDr. Václav Choděra	Starostrašnická 199/42 100 00 Praha 10	274 782 195 akchoderovi@post.cz
-	JUDr. Josef Lžičar	Sokolovská 24 180 00 Praha 8	222 305 340 lzicar@terminal.cz
-	doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc.	Nedvěžská 2228/12 100 00 Praha 10	221 990 783 pipek@ilaw.cas.cz
-	doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.	Kounicova 6 657 64 Brno	541 519 512 p.vantuch@volny.cz
-	JUDr. Petr Zavřel	Nám. W. Churchilla 2 130 00 Praha 3	234 463 996 -
-	JUDr. Pavel Zelený	Hálkova 2 120 00 Praha 2	224 941 833 judr.zeleny@volny.cz
-	JUDr. Jiří Herczeg	Vápencová 13/569 140 00 Praha 4	261 211 813 jiri.herczeg@seznam.cz
-	JUDr. Daniela Kovářová	Malá 6 301 65 Plzeň	377 333 527 kovarova@akplzen.cz

■ Sekce pro právo občanské, rodinné a pracovní

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Aleš Pejchal	Vyšehradská 21 128 00 Praha 2	224 914 326 praha@akpejchal.cz
místopředseda	JUDr. Roman Premus	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 533 premus@pravni.cz
členové předsednictva	prof. JUDr. Miroslav Bělina	Dlouhá 13 110 00 Praha 1	224 819 325 miroslav.belina@akkb.cz
-	Mgr. Tomáš Krejčí	Na Slupi 15 128 00 Praha 2	224 917 247 tomas.krejci@akms.cz
-	prof. JUDr. Ivo Telec	Solniční 14 602 00 Brno	604 266 810 ivo.telec@seznam.cz
členové	JUDr. PhDr. Stanislav Balík	Pařížská 28 110 00 Praha 1	222 313 561 balik@akparizska.cz
-	JUDr. Dagmar Burešová	Na Ořechovce 59 162 00 Praha 6	233 341 152 -
-	JUDr. Marie Cilínková	Bolzanova 1 110 00 Praha 1	224 227 299 office@akcilinkova.cz
-	JUDr. Karel Čermák, Ph.D.	Národní 32 110 00 Praha 1	296 167 111 kcermak@apk.cz
-	JUDr. PhDr. Oldřich Choděra	Národní 25 110 00 Praha 1	224 227 845 ochodera@telecom.cz
-	JUDr. Ladislav Krym	Národní 43 110 00 Praha 1	224 216 376 krym@ok.cz
-	JUDr. Jiří Nykodým	Spálená 51 110 00 Praha 1	224 934 802 advnykod@comp.cz
-	JUDr. Tomáš Pohl	Šafaříkova 1 120 00 Praha 2	222 512 215 tomaspohl@seznam.cz
-	JUDr. Ludvík Rosch	Malá 6 305 65 Plzeň	377 333 529 rosch@akplzen.cz
-	JUDr. Vladimír Papež	J. Š. Baara 80 370 01 České Budějovice	387 310 675 sekretar@papez.cz
-	JUDr. Jaroslav Salač	Na Příkopě 19 110 00 Praha 1	221 622 163 jaroslav.salac@linklaters.com
-	JUDr. Milan Skalník	Preslova 9 728 83 Ostrava	596 118 691 ak.jirousek@ova.com
-	prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.	U Plátenice 8 150 00 Praha 5	222 540 331 -
-	JUDr. Přemysl Vácha	Rumunská 29 120 00 Praha 2	222 512 419 judr.kolar@volny.cz
-	prof. JUDr. František Zoulík, CSc.	Vavřenova 1168 142 00 Praha 4	224 723 802 zoulikova@post.cz

z České advokátní komory

■ Sekce pro právo obchodní a úpadkové

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Tomáš Pohl	Šafaříkova 1 120 00 Praha 2	222 512 215 tomaspohl@seznam.cz
předsednictvo	doc. JUDr. Miroslava Bartošíková	Karlovo nám. 24 110 00 Praha 1	222 232 380 kancelar@calfabartosik.cz
-	JUDr. František Smejkal	Klavíkova 18 370 04 České Budějovice	387 427 884 smejkal@mbox.vol.cz
-	prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš	Jednoty 1628 356 45 Sokolov	- -
-	doc. JUDr. Stanislav Plíva, CSc.	Pod Strání 26 100 00 Praha 10	PF UK 221 005 450 -
-	JUDr. Vlastislav Zunt	Lamačova 909/25 150 00 Praha 5	225 815 338 -
-	prof. JUDr. Irena Pelikánová	Na Strži 55 140 00 Praha 4	224 827 884 ak@akccs.cz
-	JUDr. Radim Kuchta	Příkop 6 602 00 Brno	545 175 957 iudicium@iqnet.cz
-	JUDr. Petr Lachnit	Na Hubálce 707/10 160 00 Praha 6	233 352 486 petr.lachnit@volny.cz
-	Michael Marčák, prom. práv.	Jiráskova 703 251 64 Mnichovice	323 640 653 -
-	JUDr. Michal Žižlavský	Jungmannova 32 110 00 Praha 1	224 947 055 ak@zizlavsky.cz
-	JUDr. Jindřiška Munková	Národní 10 110 00 Praha 1	224 951 152 lp@lp.cz
-	prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.	Přístoupimská 433/1 108 00 Praha 10	274 776 417 -

■ Sekce pro právo duševního vlastnictví

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Milan Kyjovský	Poštovská 8c 601 00 Brno	542 217 736 ak@kyjovsky.cz
-	JUDr. Lucie Kociánová, Ph.D.	Sněmovní 165/10 110 00 Praha 1	224 996 281 -
-	JUDr. Karel Čermák, Ph.D.	Národní 32 110 00 Praha 1	296 167 111 kcermak@apk.cz
-	Mgr. Petr Hostaš	Na Struže 1740/7 110 00 Praha 1	224 933 323 hostas@akch.cz
-	JUDr. David Štros	Husova 5 110 00 Praha 1	224 401 440 david.stros@glatzova.com

■ Sekce pro advokátní tarif

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Vladimír Papež	J. Š. Baara 80 370 01 České Budějovice	387 310 675 papez@pohoda.com
místopředseda	JUDr. Daniela Kovářová	Malá 6 301 12 Plzeň	377 333 527, 221 729 045 (ČAK) kovarova@akplzen.cz
místopředseda	JUDr. Roman Premus	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 533 premus@pravni.cz
-	JUDr. Jiří Císař	Pařížská 16 400 01 Ústí nad Labem	475 220 554 ak.dr.cisars@volny.cz
-	JUDr. Jiří Hartmann	Sokolovská 49 186 00 Praha 8	224 816 450 recepce@sak.cz
členové	JUDr. Jan Bébr	Ostrovského 3 150 00 Praha 5	257 003 451 info@akabas.cz
-	JUDr. Josef Chrát	Moldavská 11 625 00 Brno	547 240 888 -
-	Mgr. Petr Košek	Sokolská 60 120 00 Praha 2	224 941 946 pkosek@broz-sokol.cz
-	JUDr. Lukáš Michna	Myslbekova 11 741 01 Nový Jičín	771 189 481 lukas.michna@post.cz
-	JUDr. Jaroslav Padrnos, CSc.	Banskobystrická 68 621 00 Brno	549 273 023 jureal@iol.cz
-	JUDr. Tomáš Prokopec	Štěpánská 20 110 00 Praha 1	222 231 133 info@akspol.cz

z České advokátní komory

■ Sekce pro dějiny advokacie

JUDr. PhDr. Stanislav Balík (předseda), Mgr. Daniel Baloun, JUDr. Jan Brož, Jan Hrudka, Petr Jahelka, JUDr. Miloš Jodas, JUDr. Věra Krčmová, Mgr. Hana Krejbichová, JUDr. Jitka Machová, JUDr. Olga Michalová, Mgr. Petra Piková, Mgr. Andrea Pokludová, Ph.D., Mgr. Hana Pokorná, JUDr. Petr Poledník, Bc. Václav Trčka, Mgr. Svatopluk Vácha, JUDr. Ivana Weigandová

■ Sekce pro mezinárodní právo

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Martin Vychopeň	Masarykovo nám. 225 256 01 Benešov	317 763 535 vychopen@pravni.cz
předsednictvo	Mgr. Renata Jilková	Thunovská 12 110 00 Praha 1	233 357 777 R.jilkova@inf.cz
-	Mgr. Jan Krátký	Laurinova 1094 293 01 Mladá Boleslav	326 321 552 kratky.akmb@quick.cz
-	Mgr. Václav Vlk	Sokolovská 22 180 00 Praha 8	257 721 858 praha@krejcikavlk.cz
členové	Mgr. Vladimír Buršík	Velká Hradební 484/2 400 01 Ústí nad Labem	412 232 501 v.bursik@volny.cz
-	JUDr. Marie Cilínková	Bolzanova 1 110 00 Praha 1	224 227 299 office@akcilinkova.cz
-	JUDr. Karel Čermák, Ph.D.	Národní 32 110 00 Praha 1	296 167 111 kcermak@apk.cz
-	Mgr. Ing. Martina Jankovská-Poláková	Strašín 57 251 01 Říčany	222 220 500 mjankovska@ceag.cz
-	JUDr. David Karabec	Na Stráži 5/1306 182 00 Praha 8	283 843 130 david.karabec@karabec.cz
-	JUDr. Václav Mandák, CSc.	Národní 16 110 00 Praha 1	221 729 016 mandak@cak.cz
-	JUDr. Radim Marušák	Dářská 694/9 190 00 Praha 9	221 098 822 radim.marusak@cmck.com
-	Dr. iur. Jiří Němec, LL.M.	Klimentská 10 110 00 Praha 1	234 091 355 jnemec@bbh.cz
-	JUDr. Ivo Palkoska	Kleinerova 24 272 01 Kladno	312 248 913 palkoska.advokat@sendme.cz
-	JUDr. Aleš Pejchal	Vyšehradská 21 120 00 Praha 2	224 914 326 praha@akpejchal.cz
-	Mgr. Pavel Pěnkava	Místecká 329/258 720 00 Ostrava	596 706 210 fmp.advokati@ova.inecnet.cz
-	JUDr. Petr Poledník	Příkop 4 604 12 Brno	545 176 116 ak.polednik@centrum.cz
-	JUDr. Marcela Šonková	Šafaříkova 7 120 00 Praha 2	224 250 573 sonkova@ak-cupka.cz
-	prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.	Mikšovského 21 150 00 Praha 5	- -

■ Sekce pro advokátní právo

Funkce	Jméno	Adresa	Telefon / E-mail
předseda	JUDr. Michal Račok	Havlíčkova 11 110 00 Praha 1	224 724 210 racok@ustredi.ferona.cz
-	JUDr. Jiří Patera	Národní 16 110 00 Praha 1	221 729 014 patera@cak.cz
-	JUDr. Ladislav Krym	Národní 43 110 00 Praha 1	221 729 046 krym@cak.cz
-	JUDr. Jiří Hartmann	Sokolovská 49 180 00 Praha 8	225 000 400 recepce@sak.cz
-	Mgr. Michaela Střížová	Národní 16 110 00 Praha 1	221 729 028 strizova@cak.cz
-	JUDr. Miroslav Jindrak	Zdiměřická 1452 149 00 Praha 4	272 940 802 jindrak@wo.cz
-	JUDr. Jan Brož	Sokolská 60 110 00 Praha 1	224 941 946 advokati@broz-sokol.cz

názor

Advokátska etika včera a dnes

Pred časom sa mi dostal do rúk starý Spoločenský lexikón, z ktorého si dovoľím citovať nasledovný úryvok:

„Hoci advokát vie neraz až bezohľadne pokračovať proti strane protivnej, predseda nemá táto bezohľadnosť nikdy prekročiť medze slušnosti. Bohužiaľ, daktori advokáti – často v nedostatku vecných argumentov – upotrebia prostriedky, ktoré sú v protive s najzákladnejšími pravidlami spoločenského chovania. Často sme svedkami toho, že advokát ironizuje svedka, ba často zajde tak ďaleko, že priam útočí na jeho česť len preto, lebo mu svedok nevyhovuje tak, ako by si to želal. Skutočne dobrý advokát ironizuje svedka iba vtedy, ak ho pristihne pri luhaní alebo vedomom prekrúcaní skutkového stavu. Útočíť

na protistranu alebo svedka len preto, aby sa mohol vyťažiť svojmu klientovi úctyhodnými palmarmi alebo chcel citovo podplatiť svoju stránku tým, ako vraj jej protivníkovi nabrýzgal, je známy nemrav niektorých advokátov.

Advokát sa má vždy tak chovať, aby bol vzorom pravotiacim sa stránkam. Čo môžeme očakávať potom od primitívneho človeka, ak muž vysokovzdelený nerešpektuje dôstojnosť súdu, prípadne dôstojnosť sudcu? Veríme, že prenikavé reformy, ktoré sa urobili v prospech slovenského advokátskeho stavu, prinesú aj v tomto smere zlepšenie, lebo zo súd-

ných siení boli odstránení tí, ktorí boli vredmi na tele nášho národa. S potešením musíme konštatovať, že mladšie advokátske generácie slovenské nenasledujú praktiky niektorých advokátov.“

Po prečítaní tejto pasáže som sa v myšlienkach vrátil k niektorým pojednávaniam, pri ktorých som zažil situácie, kedy, žiaľ, z dôvodu nedostatku vecných argumentov niektorí kolegovia svojimi rétorickými výkonmi prekročili medze slušnosti a spoločenského správania, pričom ironickým prejavom snažili sa upútať – predovšetkým svojho klienta.

Nechcem v tejto súvislosti moralizovať ani vstupovať niekomu do svedomia, len by som chcel veriť, že posledná veta citovaného úryvku sa čoskoro naplní.

■ JUDR. IGOR NOVOTNÝ

BULLETIN SLOVENSKEJ ADVOKACIE, 1/2005, STR. 5.

z kárné praxe

Jde o závažné porušenie povinnosti advokáta, jestliže nezaplatí svůj splatný dluh, navíc přiznaný pravomocným rozsudkem.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl v řízení K 72/04, že JUDr. A. I. je vinen tím, že

ač mu byla rozsudkem OS Praha-východ ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 C 430/2003-19, který nabyl právní moci dne 7. 2. 2004, uložena povinnost zaplatit svému bývalému klientovi R. S. částku 40 623 Kč a na nákladech řízení částku 1603 Kč, to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí, tuto svoji povinnost ani do 1. 10. 2004 nesplnil, tedy při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, čímž porušil ust. § 17 zákona o advokacii č. 85/96 Sb., v platném znění ve spojení s článkem 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR.

Tím se dopustil kárného provinění dle § 32 odst. 1 zákona č. 85/96 Sb. v platném znění a za to mu kárný senát dle ust. 32 odst. 3 písm. c) téhož zákona uložil kárné opatření pokutu ve výši 40 000 Kč a zároveň uložil povinnost nahradit náklady kárného řízení ve výši 40 000 Kč.

Z odůvodnění:

Kárný žalobce podal v zákonem stanovené lhůtě dne 10. 6. 2004 pod čj. 191/2004 kárnou žalobu, podle níž se kárně obviněný dopustil kárného provinění výše uvedeným skutkem, ve kterém spatřoval porušení § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Kárně obviněný při ústním jednání uvedl, že se jedná o důsledek sporu mezi ním a rodinou bývalého klienta R. S., když on nikdy nezpochybnil, že peníze přijal a že je musí vrátit. Sám před kárným senátem své jednání nazval klukovinou, proto peníze nevracel. Byla sice i doba, kdy měl finanční potíže v důsledku snížení příjmů vyvolaných v souvislosti s jeho nemocí, avšak přestože nyní již je schopen vyrovnat závazek okamžitě, do dne konání ústního jednání to neučinil, protože nejprve chce s bývalým klientem osobně promluvit, on se mu však vyhýbá.

Kárný senát doplnil dokazování přečtením listinných důkazů, obsahujících základní údaje o advokátovi – kárně obviněném ke dni 4. 3. 2004, 12. 5. 2004 a 30. 9. 2004, stížnost R. S. ze dne 25. 2. 2004, potvrzení o přijetí stížnosti ČAK ze dne 26. 2. 2004, výzvu stěžovatele kárně obviněnému ze dne 25. 2. 2004, usnesení OS Praha-východ ze dne 12. 11. 2003, čj. 5 C 430/2003-24, rozsudek OS pro Prahu-východ ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 C 430/2003-19 opatřené doložkou právní moci ke dni 7. 2. 2004, žádost vedoucí odboru kárného žalobce ze dne 8. 3. 2004 a ze dne 2. 4. 2004, sdělení předsedy kontrolní rady ze dne 10. 6. 2004 a vyjádření kárně obviněného ze dne 12. 7. 2004 ke kárné žalobě.

Dále kárný senát zjistil ze sdělení kárně obviněného, že pokutu 25 000 Kč, uloženou mu v předchozím kárném řízení, již zaplatil a že jeho finanční situace je v současné době dobrá, nemá jiné neuhrazené závazky než vůči bývalému klientovi R. S. a jeho majetkové poměry jsou standardní, má rodinný dům, dvě auta

a příjem z činnosti advokáta, jehož výši nepovažoval za nutné kárnému senátu prokazovat.

Na základě provedeného dokazování, z doznání kárně obviněného a čtených listinných důkazů bylo v rozsahu potřebném pro rozhodnutí kárného senátu zjištěno, že kárně obviněný skutečně při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, neboť porušil pravidla profesionální etiky, pokud nesplnil svou povinnost vůči bývalému klientovi R. S. zaplatit mu částku 40 623 Kč a na nákladech řízení částku 1603 Kč uloženou navíc i rozsudkem OS Praha-východ ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 C 430/2003-19, který nabyl právní moci dne 7. 2. 2004, přičemž v tomto neetickém jednání pokračoval i po podání kárné žaloby, takže v něm pokračuje až do dne konání ústního jednání o kárném provinění. Takové jednání naplňuje všechny znaky kárného provinění dle § 32 odst. 1 zákona č. 85/96 Sb., neboť porušuje ust. § 17 zákona o advokacii č. 85/96 Sb. v platném znění ve spojení s článkem 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR, když jím porušil povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a tohoto jednání se dopustil v úmyslu nepřímém.

Za toto jednání byla kárně obviněnému uložena v souladu s ust. § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb. pokuta ve výši 40 000 Kč, neboť kárný senát zohlednil jako přitěžující okolnost, že kárně obviněný jednal úmyslně a pokračoval ve svém neetickém jednání i po podání kárné žaloby až do dne jednání kárného senátu, a přestože nahlíží neetičnost svého jednání, zdůvodňuje je způsobem nedůstojným advokáta. Uložená pokuta pak zohledňuje i majetkové poměry kárně obviněného, které nejsou nestandardní a kárně obviněný je tedy schopen takto stanovenou pokutu zaplatit.

■ PŘIPRAVIL JUDR. JAN SYKA

VEDOUcí ODBORU PŘEDSEDY Kárné KOMISE ČAK

z kárné praxe / víte, že...

Z kárné praxe bývalé Advokátní komory v Čechách

Otiskujeme pro zajímavost a pro srovnání se současnou kárnou praxí právní věty některých disciplinárních rozhodnutí, vydaných v třicátých letech minulého století tehdejší Disciplinární radou pro advokáty a kandidáty advokacie v Čechách. V uvedených jednáních byl shledán přečin poškození cti a vážnosti advokátního stavu. Judikáty jsou převzaty z přílohy k Úřednímu věstníku Advokátní komory v Čechách, č. 2-3/1931.

☞ Kandidát advokacie se svojí manželkou násilně a hrubě nakládal, takže proti němu bylo zavedeno trestní řízení pro delikt proti bezpečnosti těla a byl pro tento delikt odsouzen. (Nález z 26. V. 1930 č. dis. 58/30 a konf. rozh. nejv. soudu z 22. XI. 1930 Ds. I. 22/30.)

☞ Advokát jednal s odpůrcem, který ho navštívil, o vyplacení příslušející mu částky a o uplatnění kompenzačních nároků proti této pohledávce a uzavřel s ním ujednání, ačkoliv v téže věci vedl korespondenci se zástupcem odpůrce, čímž mimo to zájmy právně a věcně nedostatečně informovaného odpůrce mohly být ohroženy. (Nález z 22. V. 1930 č. dis. 29/30.)

☞ Kandidát advokacie vyjádřil se při líčení před soudem urážlivým způsobem o nepřítomném právním zástupci protistrany. (Nález z 20. III. 1930 č. dis. 177/29.)

☞ Advokát, převzav zastupování zahraničních klientů v důležitých majetkových záleži-

tostech a vypověděv po počátečních pracích plnou moc jednoduchým dopisem, nereagoval na pozdější četné urgence příkazatelů, ač mohl z obsahu těchto urgencí shledat, že onen dopis s výpovědí plné moci snad nedošel. (Nález z 19. V. 1930 č. j. dis. 22/26.)

☞ Advokát, účtovav sám jako obhájce obžalovaného na útratách částku Kč 200,- podal proti přísudku téže částky odpůrci stížnost, v níž malicherným způsobem znehodnocoval činnost kolegy – advokáta. (Nález z 19. V. 1930 dis. 28/22.)

☞ Advokát v majetkovém sporu, potíraje věrohodnost svědka, poukázal k tomu, že jest israelita a agent. (Nález z 22. IV. 1930 č. dis. 70/29.)

☞ Advokát potvrdiv prodávajícím, že části tržové ceny bude použito ku zabezpečení daní za prodanou nemovitost a že zbytek bude jim vyplacen, disponoval těmito penězi bez náležité opatrnosti pro jiné účele a nezjednal si jasného souhlasu prodávajících, čímž se vydal podezření, že použil peněz částečně proti jejich vůli v jejich neprospěch a částečně pro sebe, jakož i vydal se žalobě o zaplacení zbytku peněz. (Nález z 3. II. 1930 č. dis. 99/29.)

☞ Advokát nesplnil po řadu let své daňové povinnosti a neurovnal je tak, aby přešel vedení bezvýsledné exekuce, čímž došlo k nepříznivým úsudkům o stavu advokátském ve veřejnosti. (Nález z 16. XII. 1929 č. dis. 29/29 a konf. rozh. nejv. soudu z 25. VI. 1930 č. Ds. I. 6/30.)

☞ Advokát zaslal straně zast. advokátem s obejitím téhož přímo dopis s dotazem, zda dotyčného advokáta k podání žaloby zmocnila. (Nález z 5. V. 1930 č. dis. 4/29.)

☞ Advokát upíral svému kolegovi nárok na zaplacení přiměřené odměny za objednané tlumočnické práce a kolkové výlohy z důvodů, které i soud pokládal za nepochopitelné a nechal se k zaplacení donucovati soudním rozsudkem. (Nález z 10. XI. 1930 č. dis. 13/29.)

☞ Advokát hrozil kolegovi-advokátovi, který proti němu jako strana procesní vymohl rozsudek pro zmeškání, chtěje docílit, aby advokát ten zřekl se útrat přisouzených, na které měl plné právo, disciplinárním stíháním. (Nález z 7. IV. 1930 č. dis. 1/30.)

☞ Advokát požádal v exekuční věci vedené u venkovského soudu vykonavatele, aby exekuci vykonal bez jeho intervence a aby založil jeho seznam útrat, v němž účtoval za jízdu k exekučnímu soudu a za osobní intervenci při výkonu částku Kč 450, čímž vzbudil u výkonného úředníka dojem, že má v zájemném protokolu potvrdit něco nesprávného a slíbil v téže věci výkonnému orgánu ještě zvláštní odměnu, přičinil-li se, aby exekuce se potkala s výsledkem. (Nález ze 14. IV. 1930 č. dis. 31/30.)

☞ Advokát vzbudil dopisem osobě naprosto neznámé zasláním a osobní návštěvou u téže podezření, že se nabízí k zastoupení a opatření její záležitosti. (Nález z 10. III. 1930 č. dis. 113/29.) ■

VÍTE, ŽE...

✕ zakladatelem Rotary klubu byl advokát Paul Harris? Klub byl založen v r. 1905 v Chicagu. První Rotary klub vznikl v Praze v r. 1925. Do německé okupace bylo v Československu již 49 klubů. Během okupace byla činnost Rotary klubů zakázána, mnozí členové emigrovali, 108 členů zemřelo v koncentračních táborech. Po krátkém období let 1945–1948 byly kluby opět zakázány, k obnově tradice došlo až po listopadu 1989.

✕ záhy po roce 1848 byla na pražské právnické fakultě zahájena výuka mimořádného předmětu o advokátní praxi? Vyučujícím se s titulem mimořádného docenta stal Leopold Alexander Ehrenfeld. Advokacii léta 1848–1849 přinesla i další úspěchy. Děkaný byli advokáty, v r. 1848 Karl Heinrich Fischer, v r. 1849 Jakub Doudlebský ze Sterneku. Přednášky o advokátní praxi se konaly v němčině, prvním přednášejícím v českém jazyce byl v té době pražský advokát a obhájce Karla

Havlíčka Borovského Josef Frič, který byl mimořádným docentem pro soudní řízení ve věcech civilních a trestních.

✕ autorem filmového plakátu k filmu Ducháček to zařídí v r. 1938 byl Otto Ušák? Plakát je vyobrazením herce titulní role Vlasty Buriana a nese nápis „Náš oblíbený král komiků Vlasta Burian podává vrcholné výkony v nejvtipnější veseloherě podle divadelní hry Konto X“. Otto Ušák se kromě toho zapsal do paměti starší a střední generace jako ilustrátor Kapesního atlasu rostlin a Kapesního atlasu hub, vydaných v 60. letech 20. století. Autorem zmíněných atlasů byl Albert Pilát.

✕ advokátem byl také mexický revolucionář a prezident Benito Juaréz Garcia? Juaréz (1806-1872) pocházel z chudé indiánské rodiny, díky nadání však dosáhl toho, že mu bylo umožněno vystudovat Institut věd a umění. Nastoupil pak praxi u advokáta Tiburcia Cañase. V r. 1834 složil advokátní zkoušku a získal oprávnění užívat označení abogado s přístupem k soudnímu dvoru státu Oaxaca. Traduje se, že býval advokátem chudých a neúplatným právníkem. Více než advokacii

se věnoval politice, svoji kariéru završil po popravě císaře Maxmiliána I. jako prezident Spojených států mexických.

✕ Beethovenovým právním zástupcem nebyl pouze Jan Nepomuk Kaňka? Ve známém sporu s Kinskými byli kromě Kaňky činní i pražští advokáty Anton Wilhelm Wolf a Josef Reger (Reeger). Ve Vídni Beethoven spoléhal mj. na advokáty Johanna Baptistu Bacha a Karla von Adlersburg. Dalšími právníky v Beethovenově okolí pak byli advokát Karl Anton Dorner a notář ve Štýrském Hradci Ignaz Joseph Edler von Varena. Ze skladatelovy korespondence je zřejmé, že Ludwig van Beethoven s oblibou konzultoval jednu a tutéž věc s více advokáty a že jeho právní zástupci proti tomu neměli námitek. Obdobně měl Beethoven více lékařů. Ostatně jeho časté stěhování dokládá, že Beethovenovy názory se rychle měnily. Korespondenci Ludwiga van Beethovena přináší nejnovější edice „Beethoven. Osobnost génia v korespondenci“ (Praha 2004, 385 str.).

ze zahraničí

Slovensko

Bulletin slovenskej advokácie č. 2/2005 a č. 3-4/2005

Časopis slovenskej advokácie otiskl v č. 2/2005 legislatívny záměr zákona o poskytovaní právnej pomoci, schválený vládou SR v prosinci minulého roku, ktorý je ve fázi prípravy paragrafovaného znení. Jeho obsahem je zřízení center právnej pomoci ze zákona. Zaměstnanci těchto center by měli poskytovat bezplatnou i placenou právní pomoc včetně zastupování před soudy. Právní pomoc v centrech by mohli zajišťovat i tzv. „odborní pracovníci“, kteří nemají zkoušku; na rozdíl od advokátních koncipientů by však pracovali „samostatně“. K legislativnímu záměru se na stránkách druhého čísla Bulletinu slovenskej advokácie vyjádřili **dr. Ernest Valko** a **dr. Ivan Timraj**. Záměr považují za úplně chybný a nepřijatelný, a to zejména proto, že jeho koncepcie personálně nezajišťuje právní pomoc na potřebné kvalitativní úrovni a má vážné obsahové i formální nedostatky. V důsledku toho je legislativní záměr v rozporu s řadou ustanovení slovenské ústavy, hlavně pak s ust. čl. 50 odst. 3, upravujícím nárok na obhajobu prostřednictvím kvalifikovaného obhájce.

Dvojčíslo 3 a 4/2005 přineslo několik zajímavých odborných článků. Pro právní praxi je určený článek **dr. Jaroslava Hrivnáka: Základy arbitráže – přípustnost arbitráže a rozhodcovská smlouva**. V první části se autor zabývá tím, kdo může být účastníkem a které spory mohou být předmětem arbitrážního řízení. Ve druhé části je podán výklad rozhodcovské smlouvy, zvláštní pozornost je věnována i mezinárodní arbitráži.

Další článek s názvem **Míra zjišťování skutkového stavu v soudních rozhodnutích** autora **dr. Olivera Webera** se zabývá problematikou dokazování v civilním procesu, které je ve Slovenské republice na rozdíl od jiných států méně formální a nevěnuje se mu až tak velká pozornost.

Interní doktorandka Právnické fakulty Trnavské univerzity **dr. Mgr. Martina Gajdošová** je autorkou článku **Zlomení principu osobního výkonu advokacie**. Ve vztahu klient-advokát figuruje neomezená osobní odpovědnost advokáta, která úzce souvisí s osobním výkonem advokátského povolání. Zahraniční trendy posunuly chápání výkonu advokacie i mimo rámec tohoto osobního výkonu a od ledna 2004 je i v SR možné vykonávat advokacii nejen samostatně či ve sdružení, ale i prostřednictvím právnické osoby – veřejné obchodní společnosti, společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti. Vzhledem k tomu, že v takovém případě vykonává advokát své povolání jménem a na účet takové obchodní společnosti, zaměřila se autorka na některé souvislosti s disciplinární odpovědností advokáta.

Kromě uvedených odborných témat jsou neméně zajímavé i **ostatní rubriky** Bulletinu. V „Přehledech“ nalezneme recenze, v rubrice „Zo života SAK“ potom zápisy ze zasedání představenstva slovenské Komory, odpovědi na otázky a rozhodnutí disciplinární komise. V „Informáciách“ (č. 3-4/2005) si lze např. přečíst Stanovisko k uplatňování DPH při náhradách tří úkonů, dále výzvu k účasti v Publikační soutěži Bulletinu slovenskej advokácie, o Otevřeném dopisu účastníků konference prezidentů advokátních komor atd.

JUDR. KVĚTA SLAVÍKOVÁ

Som český advokát, môžem zastupovať klienta v trestnej veci pred slovenským súdom?

Český advokát může obhajovat klienta na Slovensku vtedy, keď je zapísaný do zoznamu advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, alebo ako usadený euroadvokát zapísaný do zoznamu usadených euroadvokátov, prípadne ak ide o dočasné alebo príležitostné poskytovanie právnych služieb aj ako hosťujúci euroadvokát. Podľa § 32 zákona č. 586/2002 Z. z. o advokácii je hosťujúci euroadvokát pri zastupovaní v konaní pred súdom a obhajobe obvineného v trestnom konaní povinný spolupracovať s advokátom zapísaným do zoznamu advokátov, inak nie je oprávnený účastníka konania alebo obvineného zastupovať ako advokát. Vzájomnú spoluprácu si advokáti upravujú písomnou zmlouvou.

BULLETIN SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE

č. 3-4/2005, STR. 73.

Zákaz diskriminace advokátů na základě věku

Předsednictvo Slovenské advokátní komory na schůzi 5. 10. 2004 projednalo návrh usnesení o vykonávání pohovoru se žadateli o zápis do seznamu advokátů, kteří pobírají starobní důchod nebo předčasný starobní důchod. V diskusi byl vysloven názor, že přijetím usnesení by předsednictvo SAK porušilo zákaz diskriminace na základě věku. Bylo též konstatováno, že navzdory negativním zkušenostem s některými kolegy, jichž se návrh usnesení týká, nemůže advokacie nikoho diskriminovat a je povinna zapsat do seznamu advokátů každého žadatele, který splní zákonem stanovené podmínky. Bylo též připomenuto, že zákon o advokacii neupravuje žádný typ zkoušky způsobilosti a neobsahuje ani ustanovení, které by Komore umožňovalo vydat předpis tohoto druhu. Představenstvo návrh usnesení na pohovor s uvedenými žadateli neschválilo.

BULLETIN SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE č. 1/2005

Chorvatsko

23. ročník právnických chorvatských dnů

Ve dnech od 10. 3. 2005 do 12. 3. 2005 se v chorvatském Záhřebu konal již 23. ročník právnických chorvatských dnů.

Tohoto setkání se zúčastnili zástupci mnoha advokátních komor z Evropy. Nosným bodem programu bylo téma advokáti a sdělovací prostředky v Chorvatsku a zemích Evropské unie a jejich prezentace na internetových stránkách.

Hlavním přednášejícím byl pan Ramon M. Mullerat, O.B.E., advokát v Barceloně, emeritní profesor občanského a evropského práva na barcelonské právnické fakultě.

Pan Ramon M. Mullerat je členem mnoha mezinárodních právnických sdružení a organizací (např. American Law Institute, Commercial Law Committee in the Law Societies of the European Community), a dále působí jako pedagog na právnických fakultách po celém světě (např. Law School John Marshall Chicago, Puerto Rico University, Chicago University). Jako mimořádný odborník působí při pařížském soudu.

Pan Ramon M. Mullerat je mimořádná osobnost snoubící celoživotní praktické poznatky advokáta s akademickými poznatky právní vědy. Jeho celoživotní dílo bylo oceněno řadou španělských i mezinárodních cen. Při příležitosti 23. ročníku právnických chorvatských dnů v Záhřebu byl pan Ramon M. Mullerat oceněn cenou „Dr. Ivo Politeo“, udělovanou výjimečným osobnostem z řad advokátů chorvatskou advokátní komorou.

Pan Ramon M. Mullerat je nejen vynikající advokát a právní vědec, ale také brilantní řečník, o čemž všechny přítomné přesvědčil svou přednáškou na téma advokáti a sdělovací prostředky, která tvořila jakousi páteř tohoto ročníku právnických chorvatských dnů.

Za hlavní otázku označil střet dvou rysů výkonu advokacie, tj. její veřejný výkon vůči třetím osobám na straně jedné a povinnost zachovat mlčenlivost na straně druhé. Řečník zdůraznil význam povinné mlčenlivosti jako základního kamene výkonu advokacie. Vyjádřil se kriticky k tendencím poslední doby oslabovat povinnou mlčenlivost a ukládat advokátům povinnosti oznamovat důvěrné informace státním orgánům.

Pokud jde o vztah advokátů ke sdělovacím prostředkům, pan Mullerat rozlišuje tři aspekty tohoto vztahu: a) sdělovací prostředky jako popularizátor práva a spravedlnosti, b) reklama advokátů ve sdělovacích prostředcích, c) projevy advokátů ve sdělovacích prostředcích.

Závěrem vznesl apel ke svým kolegům, když zdůraznil, že lidské vztahy jsou mnohdy ovlivňovány výkonem advokátní profese, a proto je třeba dbát na etický výkon advokacie.

Po přednášce, která sklídila nadšený potlesk a obdiv, vystoupili chorvatští advokáti s doplňujícími příspěvky.

ze zahraničí

Ze setkání evropských advokátů a z dalších neformálních diskusí je zřejmé, že se advokáti v celé Evropě potýkají se stejnými potížemi a že za závažný problém považují tendence k prolamování povinné mlčenlivosti advokáta. Setkání upevnilo mezinárodní vztahy zástupců jednotlivých komor.

23. ročníku právnických chorvatských dnů v Záhřebu se účastnil JUDr. Petr Poledník, člen představenstva ČAK a JUDr. Pavel Rameš, advokát v Praze.

JUDR. PETR POLEDNÍK
ČLEN PŘEDSTAVENSTVA ČAK
ADVOKÁT V BRNĚ

Německo

Časopis Wirtschaft
Europe (WIRO)

vychází v Mnichově jako měsíčník v rozsahu cca 30 stran s podtitulem „časopis pro právní a hospodářský rozvoj ve státech střední a východní Evropy“. Vydává jej nakladatelství C. H. Beck a řídí jej čelní odborníci z Německa a ze zemí střední a východní Evropy ve spolupráci s Německou nadací pro mezinárodní právní spolupráci v Bonnu a s Ústavem pro východní právo v Mnichově. Na základě výměny s knihovnou uvedeného ústavu dochází nyní časopis i do knihovny ČAK. K dispozici je celý ročník 2003 a 2004 a dvě v tomto roce dosud vyšlá čísla. Číslo 1 obsahuje články o obchodním právu v Ruské federaci, v Polsku, v České republice, na Ukrajině, a informaci o právním vývoji v dalších zemích (Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Rumunsko, Albánie, Mongolsko). Rovněž číslo 2 obsahuje články z oblasti obchodního práva, tentokrát ze Srbska, Ruské federace, České republiky, Gruzie, Bulharska, Slovenska. Časopis je v knihovně ČAK k nahlédnutí.

Ruská federace

Časopis ruských
advokátů

Na základě dohodnuté výměny mezi knihovnou ČAK a Federální komorou advokátů Ruské federace v Moskvě začal docházet do naší knihovny časopis „Rossijskij advokat“. Z obsahu zjišťujeme, že byl založen v roce 1995. Vychází

6x v roce. číslo 1/2005, které máme k dispozici, má 50 stran. Pro případné zájemce reprodukuje titulní stranu, z níž je patrný obsah a celkové zaměření časopisu. Do tohoto i dalších čísel, které budou docházet, je možno nahlédnout v knihovně ČAK.

Kypr

Kyperské advokátky již
mohou u soudního
jednání nosit kalhoty

Kyperské právničky, které dosud musely k soudnímu jednání nosit kostýmek tmavé barvy a bílou halenku, si nyní mohou obléknout i kalhoty. Nejvyšší soud počátkem roku ženám zákona povolil, že si mohou vzít na sebe kalhoty, ale „klasičkého střihu“. Soudci neopomněli zdůraznit, že se advokátky mají nadále držet „dobrého vkusu“.

„Právničky o to velmi často žádaly. Kalhoty jsou mnohem praktičtější,“ vysvětlila agentuře Reuters tajemnice advokátní komory Melina Pyrguová.

Většina obyvatel Kyperské republiky se hlásí ke kyperské pravoslavné církvi, která se podobně jako řecká staví k oblékání žen velmi konzervativně. Problémy s ošacením mají ostatně i ženy v nedalekém islámském Turec-

ku, kde teprve před třemi lety povolili úředním nosit do kanceláře klasické kalhoty místo předeepsané sukně.

ČTK 12. 1. 2005

Evropská unie

Uznávání
rodinně–právních
rozhodnutí

Od 1. 3. 2005 platí ve všech členských státech, kromě Dánska, Nařízení o rodičovské odpovědnosti. Rozhodnutí o úpravě poměrů dětí mohou v budoucnosti putovat bez překážek mezi členskými státy. Děti budou mít po rozchodu rodičů právo na pravidelné styky s oběma také v případech, kdy rodiče bydlí v různých členských státech. Předpisy nařízení o únosu dětí mají umožnit navrácení unesených dětí během šesti týdnů do původního státu. Pokyny pro použití nařízení jsou zatím k dispozici jen v anglickém a francouzském jazyce, avšak v dohledné době mají být k dispozici ve všech jazycích.

NACHRICHTEN AUS BRÜSEL 5/2005

Zelená kniha
o dědickém
a testamentárním právu

Dne 1. 3. 2005 předložila Evropská komise Zelenou knihu o dědickém a testamentárním právu. Zelená kniha nastoluje problémy, které mohou vzniknout při vyřizování dědických věcí s cizím prvkem. Potíže lze rozdělit na rozdíl v materiálním právu, procesním právu a v kolizních normách členských států. Rovněž otázka příslušnosti je v Evropské unii upravena rozdílně. V mnoha členských státech musí být zapojen do každého dědického případu soud, v jiných státech je to nutné jen v komplexních nebo sporných dědických případech. Dále Zelená kniha diskutuje zavedení Evropského „Potvrzení o nabytí dědictví“, které je v Haagském programu požadováno právě tak jako registrace závětí. Komise žádá všechny zainteresované subjekty, aby k Zelené knize zaujaly stanovisko do 30. září tohoto roku a aby odpověděly na 39 k diskusi zadaných otázek.

NACHRICHTEN AUS BRÜSEL 5/2005

8. ročník *her* české advokacie

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města Nymburk, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od 7. 10. 2005 (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hodin do 9. 10. 2005 (neděle), odjezd do 12 hodin

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Ubytování: Hotelového typu v jedno až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1200 Kč (děti do 12 let 600 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večeře a nájem sportovního areálu.

Příhlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné a na nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé, prosíme o zaslání závazných přihlášek na adresu: **Česká advokátní komora, Národní 16, 110 00 Praha 1** - nejpozději do 16. září 2005 spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432-011/0100, variabilní symbol 2005, konstantní symbol 308.

mezinárodní vztahy

Setkání předsedů advokátních komor států střední a východní Evropy v Budapešti 15. a 16. dubna 2005

Maďarská a Budapeštská advokátní komora uspořádaly setkání předsedů (zástupců) advokátních komor států střední a východní Evropy v Budapešti, při příležitosti tamního zasedání Výkonného výboru UIA a také z iniciativy předsedy UIA (Union International des Avocats) Paula Nemo.

Toto setkání proběhlo 15. dubna 2005 v odpoledních a večerních hodinách, v budově Maďarské advokátní komory. Zahájil je její předseda Dr. Jenő Horváth, národní zástupce této Komory v UIA Dr. Andras Szeckay a prezident UIA p. Paul Nemo.

Z pozvaných advokátních komor a jejich zástupců byli dále přítomni zástupci advokacie slovenské, polské, bulharské, rumunské, litevské a české. Omluvili se zástupci Estonska, Lotyšska, Chorvatska a Slovinska.

Šlo zejména o výměnu informací a zkušeností přítomných zástupců různých advokátních komor k dvěma zásadním okruhům, které byly podřazeny pod název setkání „Vliv integrace EU na advokátní profesi“, a to:

- Přístup advokátů registrovaných v jiném členském státě EU k domácí advokátní profesi a
- Dopad směrnic EU a politiky FATF ve věcech praní špinavých peněz na advokacii.

V krátkých ústních projevech (podložených

písemnými informacemi, které jsou k dispozici v odboru mezinárodních vztahů v příslušném sborníku), vystoupili postupně k této tematice všichni přítomní zástupci vyjmenovaných advokátních komor.

Ve zřetelné shodě z jejich projevů vyznívalo, že názor na nutnost čelit společnými silami různým tlakům omezit tradiční atributy advokátní profese je všem advokacím společný. Dr. Horváth vyzval přítomné, aby se vždy, kdy je to možné (zejména na půdě mezinárodních advokátních organizací) snažili svoje stanoviska a názory sjednotit – v tom je podle jeho názoru velký potenciál advokacie střední a východní Evropy. Čeští zástupci mimo jiné informovali o diskusi s delegací programu Rady Evropy MONEYVAL, která se 13. 4. 2005 v Praze setkala mj. i se zástupci ČAK a zjišťovala, jak se česká legislativa a advokacie vypořádala s požadavky tzv. Druhé směrnice o praní špinavých peněz.

Pokud jde o přístup cizích advokátů k domácí advokátní profesi, bylo z projevů i písemných podkladů zřejmé, že se samozřejmě liší přístup cizích advokátů do advokací nečlenských států EU od států členských, které musily tento režim podřídít známým třem směrnicím EU (77/249/EEC z r. 1977,

89/48 z 21. 12. 1988 a 98/5 z 16. 1. 1998). Česká advokacie patří v tomto směru k nejliberálnějším, ale to již tradičně od doby, kdy byl ještě režim usazování cizích advokátů před r. 2002 formulován bez ohledu na evropské právo.

Prezident UIA p. Paul Nemo (který je v současné době ve Francii předsedou systému CARPA, upravujícího postup francouzských advokátů při účtování advokátních odměn a je dlouholetým členem představenstva Pařížské advokátní komory) má v úmyslu i v dalších letech pokračovat v tomto způsobu organizování schůzek zástupců advokátních komor střední a východní Evropy – tj. při příležitosti zasedání Výkonného výboru UIA či při jeho seminářích. Polský delegát p. Robert Malecki z Varšavy při té příležitosti prezentoval UIA pozvání do Varšavy.

JUDr. Poledník diskutoval v rámci neformální části programu se zástupcem Litevské advokátní komory ve Vilniusu, p. Rytisem Jokubauskasem, o stavu tamní advokacie a možnostech spolupráce v intencích zahraniční politiky ČAK (p. Jokubauskas je vedoucím litevské delegace v CCBE).

■ JUDR. PETR POLEDNÍK, JUDR. JANA WURSTOVÁ

ALLEN & OVERY

NSG MORISON
Independent Member of Morison International

Allen & Overy, Praha, Advokátní kancelář a NSG MORISON si Vás dovoluji pozvat na

8. ROČNÍK GOLFOVÉHO TURNAJE ČESKÉ ADVOKACIE,

který se bude konat dne 8. září 2005 v Golfovém resortu Konopiště.

Zahájení turnaje proběhne v 9.30 hodin, start bude postupný od 10.00 hodin.

Turnaje se mohou účastnit pouze advokáti a advokátní koncipienti s platným HCP nebo ZK. Startovné činí 1700 Kč, pro členy GCKO 500 Kč.

V případě zájmu se prosím přihlaste na tel. č. 224 800 930,
a to nejpozději do 30. srpna 2005, 12.00 hodin.

z časopisecké literatury

Z časopisecké literatury

AD NOTAM

Číslo 2/2005

Lokayová, M., Leszay, L.: Tvorba sekundárního práva ES
Brázda, R.: Elektronizace obchodního rejstříku a elektronická podoba notářských písemností

DANĚ

Číslo 4/2005

Grůň, L.: Z historie daní a zdanění
Škampa, J.: Vybrané judikáty k šesté směrnici o DPH
Šrotýř, J.: Vymáhání pohledávek daňového charakteru soukromým subjektem práva

DANĚ A PRÁVO V PRAXI

Číslo 4/2005

Běhounek, P.: Ke změnám dob odepisování hmotného a nehmotného majetku a ke zrušení „neinvestičního odpočtu“

DAŇOVÁ A HOSPODÁŘSKÁ KARTOTÉKA

Číslo 7/2005

Deutsch, E.: Připravuje se návrh insolvenčního zákona
Machová, H.: Pozemky v dani z příjmů

Číslo 8/2005

Jánský, A.: Chiméry zákona o DPH a veřejnoprávní subjekty
Spáčil, J.: Sousedská práva a podnikání

KRIMINALISTICKÝ SBORNÍK

Číslo 2/2005

Pleskot, J., Lacina, P., Šafr, M.: Skutky manželů Stodolových z pohledu soudního lékaře
Malý, K.: Psychické útrapy obětí

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Číslo 1/2005

Šlosarčík, I.: Evropa soudců a Evropa politiků – Vliv ESD na vývoj evropské integrace

PERSONÁLNÍ A SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ KARTOTÉKA

Číslo 5/2005

Hrouzek, J.: Desatero zaměstnavatele k ochraně osobních údajů

PRÁVNÍ FÓRUM

Číslo 3/2005

Kolman, K.: Problematika přezkoumávání souladu veřejnoprávní smlouvy s právními předpisy z pohledu nového správního řádu
Rozehnalová, N.: Evropský justiční prostor ve věcech civilních
Grívna, T., Sekvard, O.: Nový pohled Nejvyššího soudu na zásadu ne bis in idem?
Šmehlíková, R.: Princip rovnosti a ochrany slabšího v současné právní úpravě českého civilního procesu

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 4/2005

Hejda, J.: Alternativní řešení sporů
Brach, P.: Právní aspekty přechodu nájmu k bytu
Bortel, L.: Nová evropská právní úprava zajišťovnictví
Uhlíř, A.: Publicita advokáta z pohledu Nejvyššího správního soudu
Marek, K.: Kupní smlouva

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 8/2005

Vaniček, Z.: Regulace obsahu přenášeného sítěmi elektronických komunikací
Stavělík, P.: Paradoxní důsledky současného pojetí aplikace § 114b OSŘ

PRÁVNÍ ZPRAVODAJ

Číslo 4/2005

Chalupa, L.: Předvolání účastníka k prvnímu jednání
AK Gleiss Lutz, v.o.s.: Rozhodnutí Evropského soudního dvora a Evropského soudu prvního stupně

PRÁVNÍK

Číslo 4/2005

Holländer, P.: Materiální ohnisko ústavy a diskrece zákonodárce
Martinková, J.: Rešpektovanie rodinného života podľa článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 4/2005

Kuba, B.: Údaje katastru – jaké a za kolik
Grůň, L.: Tři „F“ v abecedě podnikatele – faktoring, forfaiting, franšízing

PRÁVO A RODINA

Číslo 5/2005

Chromý, J.: Legalizace prostituce z pohledu současného a minulého
Kovářová, D.: Výživné mezi rodinnými příslušníky – nebývá to jedno-
duché

PRŮMYSLOVÉ VLASTNICTVÍ

Číslo 3–4/2005

Churáčková, H.: Úřad průmyslového vlastnictví jako regionální centrum patentových informací
Schneiderová, E.: Změny pravidel prováděcího předpisu ke smlouvě o patentové spolupráci (PCT)

REVUE CÍRKEVNÍHO PRÁVA

Číslo 1/2005

Svoboda, J.: Zplatnění manželství v právu Katolické církve

SOUDCE

Číslo 4/2005

Šimková, R.: Špatná investice do justičních čekatelů
Jírša, J.: K některým aktuálním problémům české justice

SOUDNÍ ROZHLEDY

Číslo 4/2005

Králík, M.: Meze praktického dosahu judikatury aneb několik poznámek k judikatuře Nejvyššího soudu trochu jinak

TRESTNĚPRÁVNÍ REVUE

Číslo 4/2005

Polák, P.: Vztahuje se prolomení mlčenlivosti postupem dle § 8 odst. 5 TrŘ i na výslech svědka, u něhož jsou dány podmínky zákazu výslechu dle § 99 odst. 2 TrŘ?
Novotná, J.: Opatřování důkazů pro trestní řízení v současné a zejména budoucí sjednocené Evropě

různé

Profesní pojištění advokátů

– postup při oznámení a řešení škodní události*

Pokud se na advokáta obrátí klient se žádostí o náhradu škody (ať oprávněnou či nikoli), je potřeba dle platné rámcové pojistné smlouvy nahlásit škodní událost pojistovně. Hlášení se provádí písemně prostřednictvím pojišťovací makléřské kanceláře volnou formou spisem s přílohami dle rozsahu Osnovy, kterou kancelář advokátovi na požádání zašle. Na našich stránkách www.wiass.cz, v sekci „Advokáti“, lze získat další informace, které s danou problematikou souvisejí (je zde ke stažení také výše zmiňovaná Osnova).

Likvidátor pojišťovny podle doložených podkladů posoudí oprávněnost požadavku „poškozeného“ (ke vzniku odpovědnostního vztahu je nutné, aby byly naplněny tři základní skutečnosti: **porušení právní povinnosti** (pochybení advokáta), **vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody**).

Většinou je zcela zřejmé pochybení, podstatně složitější bývá posouzení příčinné souvislosti mezi jednáním či opomenutím advokáta a vzniklou škodou (advokát pochybil, ale je potřeba posoudit, zda skutečně jeho pochybení vedlo k poškození klienta a jaká škoda vznikla; pojišťovna musí posoudit, jak by s největší pravděpodobností dopadl spor, kdyby nedošlo k pochybení na straně advokáta). Pokud je shledána příčinná souvislost, je ještě nutné posoudit výši vzniklé škody.

V právně komplikovaných případech může být poškozený se svým nárokem odkázán na rozhodnutí soudu, tj. poškozený musí advokáta zažalovat (pojišťovna může, ale nemusí vystupovat jako vedlejší účastník na straně pojištěného). Soud jako předběžnou otázku řeší odpovědnost advokáta za vzniklou škodu (de facto odpovídá na otázku, zda je pochybení advokáta v příčinné souvislosti se vznikem škody a jaká škoda tímto pochybením vznikla). Poté je pojistitelem respektováno rozhodnutí soudu.

Dovoluujeme si upozornit na skutečnost, že pojistitel není povinen plnit, jestliže pojištěný se bez jeho předchozího souhlasu zavázal uhradit promlčenou pohledávku nebo uzavřel soudní smír, případně zcela nebo zčásti uznal nárok z titulu odpovědnosti. Rovněž upozorňujeme na to, že uznáním nároku je třeba rozumět jak uznání dluhu nebo závazku jakožto hmotněprávní úkon podle občanského nebo obchodního zákoníku, ale i vydání rozsudku pro uznání bez ohledu na to, zda byl vydán na základě procesního úkonu pojištěného nebo na základě fikce.

Pro vaši informaci uvádíme nejčastější příčiny vzniku škody:

- nepodání odporu proti platebnímu rozkazu
- nepodání vyjádření k žalobě na výzvu soudu
- další opakovaně se vyskytující příčiny vzniku škod:
- zmeškání lhůty při podání odvolání nebo dovolání, ústavní stížnosti
- chybný postup ve věcech obchodního rejstříku,
- podání žaloby na zaplacení promlčeného nároku,
- chyba v určení pasivně legitimovaného účastníka řízení,
- neúčast na jednání (rozsudek pro zmeškání, nebo tvrzení advokáta, že mohl na zmeškaném jednání předložit důkazy, které by neúspěch ve sporu odvrátily),
- právní názor advokáta, který vedl k neúspěchu ve sporu (je-li v rozporu s ustálenou judikaturou),
- návrh na nařízení exekuce na vymožení již uhrazené pohledávky.

Jak vyplývá z výše uvedeného výčtu, lze označit za nejčastější příčinu vzniku škody nedodržení zákonem stanovených lhůt.

Profesní pojištění advokátů – připojištění nad základní pojistnou částku upravenou rámcovou pojistnou smlouvou

Požadavky kladené na profesionalitu advokátů jsou vysoké, protože pochybení mohou mít mimořádné následky. Proto také zákon o advokacii ukládá povinnost pojistit se pro případ odpovědnosti za škodu.

Bez tohoto pojištění by většina advokátů nebyla schopna nést případné finanční následky možných profesních pochybení. Zvyšující se množství škod se také odrazilo na výši pojistného.

Pojistnou ochranu lze rozšířit zvýšením pojistné částky pro profesní odpovědnost i rozsahem krytí např. pojištění odpovědnosti za věci vnesené a odložené zaměstnanců, škody na listinách a smlouvách s historickou cenou, odpovědnost na věcech převzatých, odpovědnost za škodu z provozu kanceláře.

Komplexní servis v oblasti odpovědnosti a majetku nabízí: WI-ASS ČR finanční a pojišťovací makléřská kancelář spol. s r. o.

Sídlo společnosti: Kateřinská 87/9, 772 00 Olomouc
IČ: 48392405

tel.: 585 225 339, 585 225 324, 585 230 256, 585 227 792, fax: 585 230 271

e-mail: wiass@wiass.cz

Kontaktní osoby:

Ivo Drábek – drabek@wiass.cz

Vlasta Pátalová – patalova@wiass.cz

Pavel Šomol – somol@wiass.cz

Marie Čiháková – cihakova@lvpas.cz

Budete-li potřebovat informace ohledně škodních událostí, obraťte se na:

WI-ASS ČR servis, s.r.o.

Kontaktní osoba: Martin Schenk

(schenk@wiass.cz, mob.: 605 298 335).

* V článku se uvádí postup pro případ, obrátí-li se na advokáta klient se žádostí o náhradu škody z titulu výkonu advokacie a obecný postup pojistitele při řešení nahlášené škody. Z mnohaleté praxe autoři uvádějí výčet nejčastějších příčin vzniku škod. Ve druhé části upozorňují na možnost sjednání připojištění k základní pojistné částce. Závěrem jsou uvedeny kontakty na pracovníky, kteří zprostředkují nahlášení škodní události nebo sjednání pojistné smlouvy.

Finanční expert ve Vašich službách

Účty úschov – snadný a bezpečný způsob uložení svěřených prostředků Vašich klientů.

Na těchto stránkách se budete nyní pravidelně setkávat s rubrikou „Finanční expert ve Vašich službách“.

Cílem této rubriky je usnadnit Vám orientaci ve finančních produktech a službách, abyste si mohli z této široké škály vybrat přesně ty produkty, které odpovídají Vaším specifickým potřebám.

Jedním ze speciálních produktů určených advokátům jsou účty úschov České spořitelny. Jedná se o zvláštní běžné účty určené pro potřeby oddělené úschovy svěřených prostředků Vašich klientů. Zajistí Vám jednoduchou a bezpečnou správu těchto financí a zajímavý výnos. To vše bez nutnosti návštěvy banky.

Účty úschov – přinášejí finanční výhody

– je možné je vést v české i zahraniční měně

– účty vedené v korunách jsou nadstandardně úročené
– zvýhodněný paušální poplatek za úschovu zahrnuje správu a vedení účtu, zaúčtování hotovostních a bezhotovostních operací, vyhotovení a zaslání pravidelného výpisu a další služby

Účty úschov – zvyšují Váš clientský komfort

– získáte kvalitní obsluhu specializovaných poradců pro svobodná povolání
– na základě rámcové smlouvy můžete otevírat další účty či dávat příkazy k jejich zbilancování bez návštěvy pobočky prostřednictvím faxového požadavku

Účty úschov – posílí důvěru Vašich klientů

– Vaši klienti budou mít jistotu, že jejich prostředky jsou uloženy v bezpečí silné a stabilní banky

V rámci partnerství s Českou spořitelnou můžete jako členové České advokátní komory využít zdarma mimořádného servisu – služby specializovaného poradce pro svobodná povolání.

Poradce pro svobodná povolání pro Vás bude osobním poradcem ve všech záležitostech týkajících se Vašich firemních i privátních financí.

Ochotně se s Vámi sejdete **na místě a v čase**, na kterých se domluvíte.

Přímo na schůzce Vám **zdarma pomůže vyhodnotit**, jaký typ produktu či služby je pro Vás ten nejvhodnější.

Chcete-li se dozvědět více o výhodách a možnostech účtů úschov i dalších zajímavých produktů, prosím neváhejte kontaktovat specializovaného poradce pro svobodná povolání ve svém regionu.

Kontaktujte:

advokati@csas.cz

Ing. Miroslavu Kaprálovi

Tel.: 261 074 179

nakonec

VZPAMATUJTE SE! PŘECE BYSTE TAK KRÁSNE
ROZJETÝ SPOR NECHTĚL UROVNAT?...

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý

Jak to chodí

Banální příběh. Stojí podnik v krajině, něco si vyrábí a přiměřeně tomu mírně páchne. Poblíž podniku bydlí Novákoví, potenciální stěžovatelé. Jsou už zvyklí, podnik občas zasmrdí když se otočí vítr, jinak to jde.

Jednoho dne změní podnik majitele, přichází Velký Inovátor a zavede výrobu, která sice pohltí řadu nezaměstnaných, ale na druhé straně vypouští nepřetržitý smrádek silných gradů. Pan Novák (resp. paní Nováková, protože dámský čich je jemnější) zaregistruje po nějaké době, že pach není dočasný a hodlá s nimi zůstat na zahradě i v ložnici na věčné časy.

Pan Novák se vypraví na podnik a žádá odstranění oděru. Podnik s ním nemluví, natož pak Velký Inovátor, vystrčen je pouze mluvčí neboli tajnístkář či mlžič. Ten s neochvějnou jistotou a kolíkem na nose sdělí panu Novákovi, že jejich podnik nesmrdí, naopak voní, pachy jsou změřeny, nepřesahují limit, takže problém je v Novákově čichové soustavě.

Pan Novák se vypraví na obec a žádá odstranění smradu. Starosta má kancelář vycpanou sbírkami zákonů, jakože za ním stojí legislativa, ale nechte to, narušil by si tepelné obložení: „Pepo, nebuď cimplich, snad ta trocha smradu stojí za snížení nezaměstnanosti, no né?“ dí samosprávný orgán.

Pan Novák se tedy vypraví do televize Nova za účelem historického zviditelnění v Občanském judu. Už při natáčení případu se z pana Nováka stává Stěžovatel, po odvysílání dokonce Kverulant. Z podniku pak mediálně známý Ekonomický Tygr ve své komoditě, který kašle na životní prostředí, protože prachy jsou až na prvním místě.

A dějí se věci! Právníci na obrazovce vysvětlují, kde se stala chyba, podnik se najednou snaží s panem Novákem rozumně jednat, a všichni se nakonec dojemně shodnou, že chyba byla jako obvykle v legislativě. Zlovolné zákony se klidně válejí po regálech a nechtějí samy od sebe fungovat.

Anebo ani Nova nezabere a strany jsou na sebe pořád jako psi. Pan Novák to nakonec vezme přes správní orgány, soudy, odvolává se a dovolává. Podniku jsou měřeny smrádky, expert střídá experta, limity se ohýbají, dojde i na drobnou inovaci do komínků. Právníci obou stran i pachoví experti se dobře žijí, stát si přijde na daně, strany přijdou o nervy, peníze a iluze o spravedlnosti.

Po letech bojů se nakonec rivalové unaví. Novákoví chřadnou, chtějí prodat dům, ale nemají komu. Podnik má zkaženou pověst, a i když už vyrábí tak málo a ekologicky jako před Velkou Inovací, pomluva o smradu jde krajinou, dny podniku jsou sečteny.

Tak to chodí. Kde není dobrá vůle, tam musí právníci i hrobníci, lékaři a notáři, exekutoři a likvidátoři, různé Magnificence... zkrátka: Inteligence!

■ KVĚTA SLAVÍKOVÁ

inhaltsverzeichnis / zusammenfassung

BULLETIN ADVOKACIE 6/2005

ZUSAMMENFASSUNG (CZ).....2

LEITARTIKEL

Tomáš Sokol: **Anwälte und Medien**7

IBA

Programm IBA 20048

AKTUALITÄT

Michal Račok: **Zur Rechtsnatur und Rechtswirkungen der Erklärung eines Anwalts über die Authentizität der Unterschrift**13

ARTIKEL

Mojmír Ježek: **Der tschechische Anwalt im Verfahren vor EU-Gerichten**16

Michael Kincl: **Verfahren über die öffentliche Förderung nach dem EU-Beitritt**21

Petr Tomašík: **Leasingfinanzierung und ihre Entwicklung**25

Karel Marek: **Zu den Arten der geschäftlichen Verbindlichkeiten**29

Tomáš Havelka – David Michel: **Mediation in Deutschland – rechtliche Aspekte und der Einklang mit dem deutschen Landesrecht**31

DISKUSSION

Roman Premus: **Über die Novelle der Zivilprozessordnung – wem dient die Sicherheit**33

REZENSIONEN, ANNOTATIONEN

Hodál, P. – Alexander, J.: **Europäisches Recht der Handelsgesellschaften** (Tomáš Dvořák)35

Ondřej, J.: **Internationales öffentliches, Privat- und Handelsrecht** (Vladislav David)36

Prouzová, Anna: **Der Europäische Gerichtshof für Menschenrechte** (Jiří Kmec)37

Fasora, L. – Hanuš, J. – Malíř, J. (eds.): **Mensch in Mähren des 19. Jahrhunderts** (Stanislav Balík)37

AUS DER RECHTSSPRECHUNG

• Wann (z.B.) kann keine vorläufige Verfügung zur Bereinigung der Verhältnisse eines Minderjährigen ausgegeben werden39

• Hauptverhandlung in Abwesenheit des Angeklagten; Folgen einer verantwortungslosen Vorgehensweise des gewählten Anwalts40

• Zur Vorgehensweise des Gerichtes, falls dieses beschloss, dass der Angeklagte Anspruch auf kostenlose Verteidigung hat, wenn der Angeklagte selbst keinen Anwalt wählt41

• Kostenersatz eines Vollstreckungsverfahrens, falls die Zwangsvollstreckung eingestellt wurde, da der Ertrag nicht einmal zur Deckung ihrer Kosten ausreichend ist42

• Über einen Beschluss43

• Auswahl aus in anderen fachlichen Zeitschriften veröffentlichten Entscheidungen (Václav Mandák)44

WIR HABEN FÜR SIE GELESEN (Václav Mandák)48

AUS DER TSCHECHISCHEN RECHTSANWALTSKAMMER

1) Information über die Tagung der Vorstandssitzung der Tschechischen Anwaltskammer vom 12. 4. 200551

2) Aufforderung für Anwälte und Anwaltsanwärter zur Erfüllung der Verpflichtungen gemäß dem § 29 Abs. 1 des Gesetzes über die Anwaltschaft53

3) Ergebnisse der Anwaltsprüfungen53

4) Mitteilung für Anwaltsanwärter53

5) Bericht über das 3. Treffen der Sektion für internationales Recht und der Vertreter der Tschechischen Anwaltskammer in internationalen Organisationen am 21. April 200553

6) Einladung zu Spielen der tschechischen Anwaltschaft54

7) Westböhmisches Treffen der Richter und Anwälte55

Michal Račok:

Zur Rechtsnatur und Rechtswirkungen der Erklärung eines Anwalts über die Authentizität der Unterschrift

Seit dem 1. Januar 2005 sind Anwälte bei der Ausübung der Anwaltschaft, insbesondere bei der Verfassung von Urkunden, berechtigt ein ganz neues Rechtsinstitut zu nutzen, und zwar die Erklärung der Authentizität einer Unterschrift gemäß §25a des Gesetzes über die Anwaltschaft, in der Fassung des Gesetzes Nr. 284/2004 Slg. Gemäß dieser gesetzlichen Bestimmung kann eine solche Erklärung die amtliche Beglaubigung der handelnden Person, die ansonsten von verschiedenen Rechtsvorschriften erforderlich gemacht wird, ersetzen. Die Erklärung eines Anwalts hat nämlich die gleichen Rechtswirkungen wie eine amtliche Unterschriftsbeglaubigung (Legalisierung) eines Notars gemäß der Notariatsordnung oder anderer Organe oder Personen nach anderen Gesetzen (Stadtämter, Kapitäne von Seeschiffen), diese Rechtswirkungen haben erstens materiell rechtlichen und zweitens prozessualen Charakter. Aus der gesetzlichen Regelung der Erklärung ergibt sich, dass dieser – genauso wie der amtlichen Beglaubigung der Unterschrift – das öffentliche Glauben in ihre Wahrhaftigkeit geschenkt wird und deshalb ist die diese Erklärung beinhaltende Urkunde eine öffentliche Urkunde (und dies auch trotz dessen, dass das Gesetz die Erklärung des Anwalts nicht ausdrücklich als eine öffentliche Urkunde bezeichnet). Daraus ergibt sich, dass die Erklärung des strafrechtlichen Rechtsschutzes gemäß dem § 176 des Strafgesetzes (Straftat der Fälschung und Abänderung öffentlicher Urkunden) genießt. Auf die Erklärung eines Anwalts über die Authentizität einer Unterschrift als eine öffentliche Urkunde gemäß dem tschechischen Recht, kann in Beziehung zum Ausland auch das sog. Abkommen über die Apostillierung (Abkommen über die Aufhebung der Forderung auf Beglaubigung fremder öffentlicher Urkunden vom 5. 10. 1961) angewandt werden. Im Hinblick darauf werden die Erklärungen – aufgrund einer Vereinbarung zwischen der Tschechischen Anwaltskammer und dem Außenministerium – zu Zwecken der Apostillierung mit einer oberen Beglaubigung der Tschechischen Anwaltskammer versehen. Der Beitrag polemisiert mit der in der Literatur geäußerten Gegenmeinung, dass die Erklärung eines Anwalts über die Authentizität der Unterschrift keine öffentliche Urkunde darstellt.

Mojmír Ježek:

Der tschechische Anwalt im Verfahren vor EU Gerichten

Die Leistung der fachgerechten Rechtshilfe durch tschechische Anwälte nach dem EU-Beitritt der Tschechischen Republik hat neben der richtigen Anwendung des EU-Rechtes im Verfahren vor tschechischen Gerichten auch die Kenntnis der Prozessvorschriften vor EU-Gerichten, die die ausschließliche Befugnis in vielen Streitigkeiten betreffend des EU-Rechtes haben, zu beinhalten. Die Rechtsvertretung durch einen Anwalt im Verfahren vor EU-Gerichten weist im Vergleich zum Verfahren vor tschechischen Gerichten einige Unterschiede aus. Insbesondere im Hinblick auf die obligatorische Vertretung durch einen Anwalt, die Anwendung des Konzentrationsgrundsatzes und die überwiegende

inhaltsverzeichnis / zusammenfassung

8) Haben sie schon die neuen WEB-Seiten der ČAK entdeckt?	55
9) Ausschüsse und Sektionen der Tschechischen Anwaltskammer	56
MEINUNG	
Igor Novotný: Anwaltsethik gestern und heute	61
AUS DER DISZIPLINARPRAXIS	
Es handelt sich um eine schwerwiegende Verletzung der Verpflichtung eines Anwalts, falls er seine fällige und durch ein rechtskräftiges Urteil anerkannte Schuld nicht bezahlt. (Jan Syka).....	61
Aus der Disziplinarpraxis der Anwaltskammer in Böhmen	62
WISSEN SIE, DASS ... (Stanislav Balík).....	62
AUS DEM AUSLAND	
Slowakei: Bulletin der Slowakischen Anwaltschaft Nr. 2/2005 und Nr. 3-4/2005	63
Slowakei: Ich bin ein tschechischer Anwalt, kann ich den Kunden auch vor einem slowakischen Gericht vertreten?	63
Slowakei: Verbot der Diskriminierung von Anwälten wegen Alter	63
Kroatien: 23. Jahrgang der kroatischen Juristentage	63
Deutschland: Zeitschrift Wirtschaft Europe (WIRO)	64
Russische Föderation: Zeitschrift russischer Anwälte	64
Zypern: Zyprische Anwältinnen können bei einer Gerichtsverhandlung bereits Hosen tragen	64
Europäische Union: Anerkennung in familienrechtlichen Urteilen	64
Europäische Union: Grünes Buch des Erb- und Testamentrechtes	64
INTERNATIONALE BEZIEHUNGEN	
Treffen der Anwaltskammervorsitzenden aus Mittel- und Osteuropa in Budapest am 15. und 16. April 2005	65
AUS ZEITSCHRIFTEN (vorbereitet von Květa Slavíková)	66
VERSCHIEDENES	
Berufliche Versicherung von Anwälten	67
ZUM SCHLUSS	
Zeichnung von Lubomír Lichý	68
Květa Slavíková: So läuft es	68
ANZEIGEN	74

Bedeutung des schriftlichen Teiles des Verfahrens, ist im Verfahren vor EU-Gerichten auf eine ordentliche Erstellung der jeweiligen schriftlichen Einreichungen zu achten. Die Muster der Grundeinreichungen zu EU-Gerichten wurden in der CR zum ersten Mal in der neuen Ausgabe der „Vertrags- und Einreichungsmuster“ vom Verlag LINDE Praha veröffentlicht. Diese können jedoch nur als Leitfaden dienen und sind nicht als erschöpfend zu verstehen. In jedem Einzelfall ist es erforderlich, eine große Aufmerksamkeit nicht nur den formalen Erfordernissen, sondern auch der rechtlichen Begründung der einzelnen Einreichungen zu schenken.

Michael Kincl: **Verfahren über die öffentliche Förderung nach dem EU-Beitritt**

Der EU-Beitritt brachte im Bereich der öffentlichen Förderung einige Änderungen. Die grundsätzliche Änderung ist, dass das einzig kompetente Organ, das die Verträglichkeit der öffentlichen auf dem Gebiet der EU-Mitgliedsstaaten geleisteten Förderung mit dem gemeinsamen EU-Markt beurteilen kann, die Europäische Kommission als Vollzugs-

organ der EU ist. Diese ersetzt mit ihrer Kompetenz die Behörde für den Schutz des öffentlichen Wettbewerbs, die faktisch die Tätigkeit der Europäischen Kommission im Bereich der öffentlichen Förderung auf dem Gebiet der CR im Zeitraum 1. 5. 2000 bis 1. 5. 2004 vertrat.

Der Artikel konzentriert sich auf 4 Arten des Verfahrens über öffentliche Förderung, zu welchen die Europäische Kommission berechtigt ist. Er analysiert das Verfahren über notifizierte öffentliche Förderung, das Verfahren über rechtswidrige öffentliche Förderung, das Verfahren beim Missbrauch der öffentlichen Förderung sowie das Verfahren in Sachen bestehender Programme der öffentlichen Förderung.

Petr Tomašík: **Leasingfinanzierung und ihre Entwicklung**

Der Autor befasst sich in seinem Artikel mit der Leasingproblematik. Er beschreibt zuerst allgemein die historische Entwicklung dieses Finanzierungsproduktes weltweit und anschließend die Leasingentwicklung und Leasing-situation auf dem Leasing-

markt in der Tschechischen Republik. Ferner sind im Artikel die Grundformen des Leasings, Unterschiede zwischen dem Finanzleasing und operativem Leasing beschrieben. Es werden hier auch einige häufige und spezifische Leasingvarianten beschrieben (Rückleasing oder Leasing von Liegenschaften). Da das Leasing oft gegen andere Produkte verwechselt wird, wird im Artikel beschrieben, was kein Leasing ist. Der Autor widmet sich auch der Beschreibung der rechtlichen Regelung des Leasingvertrages, seinem Charakter sowie den Allgemeinen Geschäftsbedingungen, die im Leasing häufig vorkommen. Der Autor beschrieb das Leasing aus der ökonomischen, steuerlichen sowie rechtlichen Sicht.

Karel Marek: **Über die Typen der geschäftlichen Verbindlichkeiten**

Nach der Ausgabe des Handelsgesetzbuchs wurden geschäftliche Verbindlichkeitsverhältnisse in der Fachliteratur, einschl. der Kommentare, in sog. absolute geschäftliche Verbindlichkeitsverhältnisse (angeführt im § 261 Abs. 3; diese Liste wurde jedoch durch Novellen angepasst), relative geschäftliche Verbindlichkeitsverhältnisse (unter der Erfüllung der Bedingungen des § 261 Abs. 1 und Abs. 2), fakultative geschäftliche Verbindlichkeitsverhältnisse (aufgrund einer Vereinbarung der Parteien gemäß dem § 262 Handelsgesetzbuch) und absolute nicht geschäftliche Verbindlichkeitsverhältnisse (oder absolute zivilrechtliche Verhältnisse gemäß dem § 261 Abs. 6 Handelsgesetzbuch) aufgeteilt. Kurz (mit dem Wissen der Ungenauigkeit und mit dem praktischen Bedarf eines kurzen Ausdrucks) wurde über sog. absolute Geschäfte, relative Geschäfte, fakultative Geschäfte und absolute Nichtgeschäfte gesprochen. Die rechtliche Regelung wurde dabei geändert und es ist nun die Frage, ob und wie diese eingelebte Terminologie beizubehalten oder zu korrigieren ist. Diesem Thema widmet der Autor seine Abhandlung.

Tomáš Havelka – David Michel: **Mediation in Deutschland – der rechtliche Aspekt und Einklang mit dem deutschen Ständesrecht**

Der Artikel befasst sich mit der wechselseitigen Beziehung der deutschen Bestimmungen des Ständesrechtes und der Mediationsausübung. Eingangs werden der Begriff der Mediation und die grundlegenden Unterschiede des Mediationsverfahrens gegenüber dem Gerichts- oder Schiedsverfahren erklärt. Ferner werden kurz die einzelnen Phasen des Mediationsverfahrens analysiert. Die aktuellen Probleme in der Beziehung zwischen der Ausübung der Mediationstätigkeit und der Ausübung der Anwaltstätigkeit werden im Rahmen des deutschen Ständesrechtes im Hinblick auf die grundlegenden Verpflichtungen eines Anwalts – z.B. ordentliche Berufskennzeichnung und der damit verbundene Verbot des unlauteren Wettbewerbes – dargestellt.

Roman Premus: **Über die Novelle der Zivilprozessordnung – wem dient die Sicherheit**

Durch das Gesetz Nr. 59/2005 Slg. vom 5. 1. 2005 wurde zum 1. 4. 2005 das Gesetz Nr. 99/1963 Slg.,

zusammenfassung

Zivilprozessordnung, novelliert. Gemäß Punkt 7. bis 10 dieses Gesetzes wurde in der Zivilprozessordnung die rechtliche Regelung der vorläufigen Verfügungen geändert.

Gemäß dem neuen Wortlaut des § 75b Abs. 1, erster Satz der ZPO ist zur Sicherung des Ersatzes eines Schadens oder eines anderen Nachteils, der durch die vorläufige Verfügung entstehen würde, der Antragsteller verpflichtet, spä-

testens am gleichen Tag, an dem er beim Gericht den Antrag auf die Anordnung einer vorläufigen Verfügung einreicht, eine Sicherheit von 50 000 CZK und in Geschäftssachen von 100 000 CZK zu hinterlegen.

Die Einführung von Pauschalsicherheiten in der Größenordnung von zehn Tausenden Kronen, die die Antragsteller vor der Erteilung einer vorläufigen Verfügung zu hinterlegen

haben, ohne dass das Zweck dieser Sicherheiten verfolgt wird, kann jedoch zur Verweigerung der Gerechtigkeit und somit auch zur Verletzung der durch die Verfassung garantierten Rechte führen.

Über die Höhe der Sicherheit im Zusammenhang mit der Ausgabe der vorläufigen Verfügung sollte das Gericht aufgrund der behaupteten und beim Gericht anerkannten Tatsachen entscheiden. ■

table of contents / summary

ADVOCACY BULLETIN 6/2005

SUMMARY (CZ) 2

EDITORIAL

Tomáš Sokol: **Advocates and Media** 7

IBA

Program of the International Bar Association for 2004 8

SPOTLIGHT

Michal Račok: **On the Legal Nature and Effects of the Advocate's Declaration of Authenticity of a Signature** 13

ARTICLES

Mojmír Ježek: **Czech Advocate in Proceedings before the European Union Courts** 16

Michael Kincl: **Public Aid Proceedings after the Accession to the European Union** 21

Petr Tomašík: **Financing by Leasing and its Development** 25

Karel Marek: **On Types of Business Commitments** 29

Tomáš Havelka – David Michel: **Mediation in Germany – Legal Aspects and Compliance with the German Professional Law** 31

DISCUSSION

Roman Premus: **Over the Amendment of the Code of Civil Procedure – To Whom the Security Serves** 33

REVIEWS AND ANNOTATIONS

Hodál, P. – Alexander, J.: **European Company Law** (Tomáš Dvořák) 35

Ondřej, J.: **International Public, Private and Trade Law** (Vladislav David) 36

Prouzová, Anna: **European Court of Human Rights** (Jiří Kmec) 37

Fasora, L. – Hanuš, J. – Malíř, J. (eds.): **Man in the 19th Century Moravia** (Stanislav Balík) 37

FROM THE JUDICATURE

• **When (inter alia) is it not possible to issue preliminary ruling in case of adjudication of the situation of a minor** 39

• **Trial in the absence of the accused; consequences of an irresponsible course of action of the chosen defending counsel** 40

• **On the course of action of a court, if it decided that the defendant is entitled to free defence, when the defendant himself/herself had not chosen a defending counsel** 41

• **Reimbursement of execution proceedings costs, when the execution was abated, as its proceeds are not sufficient even to cover its costs** 42

• **Over one decision** 43

• **Selection of judgements published in other professional periodicals** (Václav Mandák) 44

WE HAVE READ FOR YOU (Václav Mandák) 48

FROM THE CZECH BAR ASSOCIATION

1) Information on the Board Meeting of the Czech Bar Association held on April 12, 2005 51

2) Call to advocates and law clerks to meet their obligations laid down in the provision of s. 29(1) of the Act on Advocacy 53

3) Results of the Advocacy Examinations 53

Michal Račok:

On the Legal Nature and Effects of the Advocate's Declaration of Authenticity of a Signature

Since January 1, 2005, advocates are authorised, during performance of advocacy – in particular when drawing up documents, to use a completely new legal institute, namely the declaration of authenticity of a signature according to s. 25a of the Act on Advocacy, as amended by the Law No. 284/2004 Coll. According to this legal provision, such declaration can substitute official verification of signature of an acting person, which is otherwise required by various legal regulations. The advocate's declaration of authenticity of a signature has namely the same legal effects as the official verification of signature (authentication) performed by a notary public according to the Notarial Code, or by other authorities or persons according to other laws (municipal offices, masters of seagoing ships); these effects are partly of material nature, and partly of procedural one. It follows from the legal regulation of the declaration that it is endowed – same as the official verification of signature – with public believe in its veracity and, therefore, the document containing the declaration is a public deed (regardless of the fact that the Act does not explicitly describe the advocate's declaration as a public deed). It follows that the declaration enjoys criminal-law protection according to s. 176 of the Criminal Code (criminal offence of public deed forgery and modifying). According to the Czech Law, the so-called „Apostille Convention“ (Convention on Abolition of the Verification Requirement for Foreign Public Deeds as of October 5, 1961) can also be applied to the advocate's declaration of authenticity of a signature as a public deed in relation to foreign countries. In view of that, the declarations shall be furnished, for the purposes of apostillation, by a higher verification of the Czech Bar Association based on an agreement between the Czech Bar Association and the Ministry of Foreign Affairs. The contribution argues against the contrary opinion, pronounced in literature, that the advocate's declaration of authenticity of a signature is NOT a public deed.

Mojmír Ježek:

Czech Advocate in Proceedings before the European Union Courts

Provision of professional legal aid by the Czech advocates after the accession of the Czech Republic to the European Union must also include, besides proper application of the EU law in proceedings before the Czech courts, the knowledge of

table of contents / summary

4) Notification to law clerks.....	53
5) Report on the 3 rd meeting of the Section for International Law and the representatives of the CBA in the international organisations on April 21, 2005.....	53
6) Invitation to the Czech Advocacy Games (Hry české advokacie).....	54
7) West-Bohemian Meeting of Judges and Advocates.....	55
8) Have you Discovered Our New Website?.....	55
9) Committees and Sections of the CBA.....	56
OPINION	
Igor Novotný: Advocates' Ethics in the Past and at Present.....	61
FROM THE DISCIPLINARY PRACTICE	
It is a serious violation of advocate's obligations, if he/she does not repay his/her debt due, moreover awarded by a legitimate judgement. (Jan Syka).....	61
From the disciplinary practice of the former Bar Association of Bohemia.....	62
DID YOU KNOW... (Stanislav Balík).....	62
FROM ABROAD	
Slovakia: Slovak Advocacy Bulletin Nos. 2/2005 and 3-4/2005.....	63
Slovakia: I am a Czech advocate, can I represent a client in a criminal case before a Slovak court?.....	63
Slovakia: Ban on age discrimination of advocates.....	63
Croatia: The 23 rd year of the Croatian Lawyer Days.....	63
Germany: Magazine „Wirtschaft Europe (WIRO)“.....	64
Russian Federation: Magazine of the Russian advocates.....	64
Cyprus: Cypriot women-advocates are already able to wear trousers during court proceedings.....	64
European Union: Recognition in the Family Law decisions.....	64
European Union: Green Book on the Law of Succession and the Testamentary Law.....	64
INTERNATIONAL RELATIONS	
Meeting of the Chairmen of Bar Associations from the Middle- and East-European states in Budapest on April 15 and 16, 2005.....	65
FROM MAGAZINES (prepared by Květa Slavíková).....	66
VARIOUS	
Professional insurance of advocates.....	67
IN CONCLUSION	
Drawing by Lubomír Lichý.....	68
Květa Slavíková: So does the World Wag.....	68
ADVERTISING	74

Czech Republic territory during the period from 1 May 2000 through 1 May 2004.

The article focuses on four types of public aid proceedings that the European Commission is authorised to conduct. It offers analysis of the proceedings on the notified public aid, the proceedings on the illegal public aid, the proceedings in cases of abuse of public aid, and the proceedings in cases of the existing public aid programmes.

Petr Tomašík: **Summary of the article Financing by Leasing and its Development**

In his article, the author focused on the issues of leasing. Firstly, he gives account of the historic development of this financial product in the world generally, and then of the development of leasing and the situation on the leasing market in the Czech Republic. The article further describes the basic forms of leasing, and the differences between financial and operative leasing. It also characterises certain common and specific variants of leasing (leaseback or leasing of real estates). As leasing is also often confused with other products, the contribution also describes what is not a leasing. The author also gives account of the legal regulation of the leasing contract, its character, and the General Terms of Contract, which very often figure in leasing. The author has drawn a picture of leasing both from the economic and fiscal viewpoint, and from the legal one.

Karel Marek: **On Types of Business Commitments**

After the publication of the Commercial Code, the Trade Relations of Obligation were - in the professional literature, incl. commentary literature - divided to so-called "Absolute Trade Relations of Obligation" (with listing in s. 261(3); however, this listing has since been changed by amendments), "Relative Trade Relations of Obligation" (subject to fulfilment of the conditions of s. 261(1) and (2)), "Facultative Trade Relations of Obligation" (on the basis of agreement of the parties according to s. 262 of the Commercial Code), and "Absolute Non-trade Relations of Obligation" (i.e. Absolute Civil-Law Relations according to s. 261(6) of the Commercial Code). In short (with awareness of the inaccuracy and in practical need of brief expression), it was spoken about so-called "Absolute Trades", "Relative Trades", "Facultative Trades", and "Absolute Non-trades".

However, the legal regulation has changed and it is a question whether this established terminology should be preserved or revised, and how. The author devotes his discourse to this topic.

Tomáš Havelka – David Michel: **Mediation in Germany – Legal Aspects and Compliance with the German Professional Law**

The article deals with the question of mutual relation between the German Professional Law regulations and the performance of mediation. In the introduction, the concept of mediation is explained and the essential differences of the mediation proceedings, as compared with the court proceedings and the arbitration proceedings, are described. Further, the individual phases of the mediation proceedings are briefly analysed. The topical problems of the relation between the performance of mediation activities and the exercise of advocacy are clarified in

procedural rules before the EU courts, which have exclusive jurisdiction in a number of disputes concerning the EU law. There are some differences between legal representation by an advocate in the proceedings before the EU courts and in the proceedings before the Czech courts. In particular, in the proceedings before the EU courts, it is necessary to pay attention to proper elaboration of the relevant written submissions in view of the advocate's contract obligation, application of the principle of concentration, and the prevailing significance of the written part of the proceedings. Examples of the basic submissions to the EU courts were published in the Czech Republic for the first time in the new edition of Sample Contracts and Submissions (Vzory smluv a podání) from the LINDE Praha publishing house. These, however, can offer only some kind of directions, which cannot be regarded as exhaustive, and it is requisite to pay heightened

attention not only to the formal requirements, but also to the legal grounds of the individual submissions, in each individual case.

Michael Kincl: **Public Aid Proceedings after the Accession to the EU**

The Accession to the EU has brought several changes in the public aid area. The essential one is that the only competent authority reviewing compatibility of public aid provided in the territory of the EU Member States with the common market is the European Commission as the executive body of the EU. By its competence, it has superseded the Office for Protection of Economic Competition (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), which in fact substituted the European Commission activity in the public aid area in the

table of contents / summary

the article in the framework of the German Professional Law, considering the basic obligations of an advocate, e.g. proper professional identification and related ban on unfair competition.

Roman Premus: Over the Amendment of the Code of Civil Procedure – To Whom the Security Serves

The Law No. 59/2005 Coll. of 5 January 2005 amended the Law No. 99/1963 Coll., the Code of

Civil Procedure (hereinafter the „CCP“), on April 1, 2005. Pursuant to points 7 through 10 of this Law, the regulation of preliminary measures in the CCP has been changed.

According to the new wording of the first sentence of s. 75b(1) of the CCP, the applicant is obliged to provide security amounting to CZK 50 000, CZK 100 000 in commercial cases, to secure compensation for damage or other detriment that would result from the preliminary measure on the same day when he/she files a motion to the court to order a preliminary measure at the latest.

However, introducing lump-sum securities amounting to tens of thousands of CZK in relation to rendering of preliminary measure, which the applicants must provide before the rendering of the preliminary measure, without the purpose of these securities being pursued, can lead to the denial of justice and, thereby, also to the violation of the rights guaranteed by the Constitution.

Courts should decide on the amount of security in relation to the rendering of preliminary measure based on the facts asserted and confirmed to them.. ■

řádková inzerce

POPTÁVKA:

Anwalt in Deutschland berät bei Fragen zum deutschen Recht und UN-Kaufrecht. Korrespondenzsprachen: deutsch und englisch. www.cro-legal.com, e-mail: info@cro-legal.com

Hledám práci asistentky v advokátní kanceláři. Mám SŠ vzdělání ukončené maturitou, 11 let praxe v právní kanceláři velké akciové společnosti a 1 rok praxe v advokátní kanceláři. Nabízím spolehlivost, pečlivost, pracovitost, samostatnost, schopnost dobré komunikace s klienty, soudy a úřady, organizační schopnosti, sekretářské dovednosti, znalost psaní na stroji a práce na PC. Nabídky prosím tel. č. 286 880 143 – ráno a večer nebo na mobil: 736 438 506.

23letá, SŠ hledá uplatnění jako asistentka v AK v Brně. Znalost práce na PC, psaní

na stroji hmatovou metodou, pečlivá, zodpovědná. Praxe: 1 rok KSZ Brno, 4 roky AK. Tel: 604 551 795.

HI. uplatnění v advok. kanceláři – 15 let praxe v administrat. činnosti – psaní, vedení spisu, styk se soudy apod., samostatnost a flexibilita, možno i jiné formy prac. poměru
email: dana@dreamworx.cz
tel. spojení: 723411225

NABÍDKA:

Advokátní kancelář se sídlem v Českém Těšíně hledá zájemce o pracovní uplatnění na pozici právníka a advokátního koncipienta, zejm. se zaměřením na oblast konkurzního a obchodního práva. Znalost angličtiny a polštiny výhodou. Kontakt: karin.foniokova@hajduk.cz, tel. 558 711 529.

PRONÁJMY:

Nabízíme pronájem prostor vhodných pro zřízení advokátní či notářské kanceláře v centru Brna. Informace: tel. 542 214 844.

Advokátní kancelář v centru Prahy pronajme volné prostory pro advokátní nebo notářskou činnost s možností zajištění servisu vedení kanceláře. Informace na telefonu č. 224 261 115 nebo na adrese Praha 2, Wenzigova 5.

Pronájem kanceláři v Ostravě – Nabízíme k pronájmu kanceláře vhodné zejména pro advokáty, exekutory a notáře na atraktivním místě Sokolské tř. v Ostravě u Krajského soudu. Vybavení nábytkem, parkovací místa ve dvoře. Kontakt: AK Grobelný & Skřípský, Ostrava I, Sokolská tř. 21. Tel. 602 769 390 nebo kancelar@grobelnyskripsky.cz.

KOCIÁN

ŠOLC

BALAŠTÍK

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Advokátní kancelář Kocián Šolc Balaščík
se sídlem Praha 1, Jungmannova 24

hledá

právníky

se zaměřením na hospodářskou soutěž nebo litigaci.

Kancelář nabízí zajímavou a dobře odměňovanou odbornou práci. Podmínkou je dobrá znalost angličtiny.

Zájemci (advokáti i koncipienti), zasílejte své životopisy na adresu:

110 00 Praha 1, Jungmannova 24,
k rukám Z. Svobody,

nebo e-mailem na adresu zsvoboda@ksb.cz